

ความสัมพันธ์ของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดกับการพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมของชุมชนในจังหวัดสระบุรี

นายสมพล ปัดกวงษ์

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง

คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2550

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE RELATIONSHIPS OF PROVINCIAL PRODUCT TO PROVINCIAL ECONOMIC AND
SOCIAL DEVELOPMENT OF COMMUNITIES : A CASE STUDY OF SARABURI PROVINCE

Mr. Sompol Pidokvong

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Political Economy

Faculty of Economics

Chulalongkorn University

Academic Year 2007

Copyright of Chulalongkorn University

สมพล ปัดกวงษ์: ความสัมพันธ์ของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดกับการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของชุมชนในจังหวัดสระบุรี (THE RELATIONSHIPS OF PROVINCIAL PRODUCT TO PROVINCIAL ECONOMIC AND SOCIAL DEVELOPMENT OF COMMUNITIES : A CASE STUDY OF SARABURI PROVINCE) อ. ที่ปรึกษา ศ.ดร. วัฒนา สุวรรณแสง จันเจริญ, 168 หน้า.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาผลจากการพัฒนากิจกรรม สามารถกระตุ้นผลผลิตของผลิตภัณฑ์จังหวัด (GPP) กับการกระจายรายได้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมชุมชนจังหวัดสระบุรี 2) เพื่อศึกษากลุ่มผลประโยชน์ใดที่ได้รับประโยชน์จากการพัฒนา กิจกรรมเพื่อเพิ่มผลผลิตของผลิตภัณฑ์จังหวัดของจังหวัดสระบุรี

การศึกษานี้ได้เลือกใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมุ่งเน้นศึกษาวิเคราะห์จากข้อมูล เชิงเอกสารเป็นหลัก เพื่อทำการวิเคราะห์ในแต่ละประเด็นในเชิงลึก ประกอบกับการเก็บรวบรวมข้อมูล จากการประชุมระดมสมองโดยใช้วิธีการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group) ของกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้อง กับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในจังหวัดสระบุรี รวมทั้งสิ้น 292 คน ซึ่งผลการวิจัยแบ่ง ออกได้เป็น 3 ส่วน

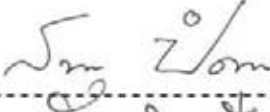
ผลการวิจัยในส่วนแรก ศึกษาความสำคัญของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) ที่มีต่อ การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัดสระบุรี พบว่า ผลิตภัณฑ์จังหวัด (GPP) แสดง สภาวะการผลิต ของจังหวัด เป็นข้อมูลใช้ประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาจังหวัด และเป็น เครื่องมือในการประเมินผลการพัฒนาของจังหวัด

ในส่วนที่สอง ผลจากการพัฒนากิจกรรมสามารถกระตุ้นผลผลิตของผลิตภัณฑ์จังหวัดที่มี ต่อการนำไปสู่การกระจายรายได้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมชุมชนของจังหวัดสระบุรี พบว่า การเพิ่มขึ้นของผลิตภัณฑ์จังหวัด เป็นการพัฒนาโดยให้ความสำคัญในด้านความ เจริญเติบโตในระดับมหภาคและเป็นภาพรวมกว้าง ๆ รวมทั้งใช้ตัวแปรทางด้านเศรษฐกิจเป็น เครื่องวัด ส่วนตัวแปรทางด้านสังคม มักจะถูกละเลย ซึ่งไม่สามารถนำไปสู่การกระจายรายได้เพื่อ การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในจังหวัดสระบุรี

ในส่วนที่สาม กลุ่มผลประโยชน์ที่ได้รับจากการพัฒนากิจกรรมเพื่อเพิ่มผลผลิตของ ผลิตภัณฑ์จังหวัดของจังหวัดสระบุรี คือ กลุ่มทุนอุตสาหกรรม กลุ่มทุนพาณิชย์ กลุ่มบรรษัทข้าม ชาติกลุ่มธุรกิจเอกชน และกลุ่มนักการเมือง

สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์การเมือง
ปีการศึกษา 2550

ลายมือชื่อนิติศ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

Diam D. 10/16/142

##4686014729 : MAJOR POLITICAL ECONOMY

KEYWORD: SARABURI PROVINCE, GPP

SOMPOL PIDOKVONG : THE RELATIONSHIPS OF PROVINCIAL PRODUCT TO
 PROVINCIAL ECONOMIC AND SOCIAL DEVELOPMENT OF COMMUNITIES :
 A CASE STUDY OF SARABURI PROVINCE. THESIS ADVISOR: ASSOC. PROF.
 WATANA SUWANASANG CHANCHAROEN, Ph.D., 168 pp.

This research have two objectives. 1) To study results of the development of activities in stimulating Gross Provincial Production (GPP) and income distribution for economic and social developments of communities in Saraburi province. 2) To study which interest groups have gain benefits from the development of activities to increase GPP of Saraburi province.

This research chooses to use qualitative research method. The focus is primarily on documents analysis for the in-depth analysis of each topic. Data collection is also in the form of focus group, brainstorming of sampling group that are related to economic and social development of communities in Saraburi province, totaling to 292 individuals. The results can be separate into 3 parts.

First part, study the importance of GPP to economic and social development of Saraburi province. It is found that GPP is an indicator of production status of the province, is information that can be use for development planning of the province, and a tool to evaluate results of provincial development.

Second part, the result from the development of activities can be use to stimulate GPP that led to income distribution for the development of economic and social communities of the province. It is found that the increase in GPP is a development that gives importance to growth on a wide overall macro scale, and also uses economics factor as measurement tool. Social factors often get neglect, which cannot lead to income distribution for economic and social development of communities in Saraburi province.

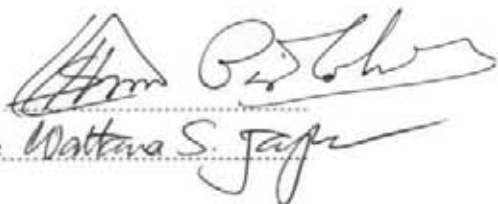
Third part, interest group from the development of activities to increase GPP of Saraburi province. Are Industrial group, commerce group, Trans national group , Private business group and Political group

Field of Study : ..Political Economy.....

Academic Year : ..2007.....

Student's Signature

Advisor's Signature

The image shows two handwritten signatures. The top signature is in blue ink and appears to be 'Arm'. The bottom signature is in black ink and appears to be 'Wattana S. Japa'.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความอนุเคราะห์ และคำแนะนำช่วยเหลืออย่างดียิ่ง จาก รศ.ดร. วัฒนา สุวรรณแสง จันเจริญ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร.ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รศ. ดร.วรวิทย์ เจริญเลิศ และ ผศ. สมบูรณ์ รัตนพนากุล กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้ความรู้และข้อแนะนำอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ขอขอบพระคุณนายวัชชัย เทิดเผ่าไท ผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี ที่ได้กรุณาช่วยเหลือให้ ข้อมูล,เพื่อนๆ ชาวเศรษฐศาสตร์การเมือง ทั้ง หนู, เต้, ปอม,ภรรยาของปอม และพี่เก้ เจ้าหน้าที่ ภาควิชาฯ ที่ให้ความช่วยเหลือด้วยดีเสมอมา และขอขอบคุณผู้ที่กรอกแบบสอบถามทุกท่าน ซึ่งทั้งหมดนี้มีส่วนช่วยทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้

ท้ายสุดนี้ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่เป็นกำลังใจ และช่วยสนับสนุนจนมีความสำเร็จได้ในวันนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฐ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฌ
สารบัญแผนภาพ.....	ณ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ความเป็นมาและสภาพของปัญหา.....	1
2. วัตถุประสงค์.....	5
3. ขอบเขตในการวิจัย.....	5
4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
5. ฐานคติในการวิจัย.....	6
6. นิยามศัพท์.....	6
7.เค้าโครงเนื้อหาในการวิจัย.....	7
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม.....	8
1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำผลิตภัณฑ์มวลรวม (GPP) จังหวัด.....	8
1.1 เครื่องชี้วัดกิจกรรมทางเศรษฐกิจ.....	8
1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการบัญชีประชาชาติ.....	12
1.3 การวัดรายได้ประชาชาติระดับจังหวัด.....	16
2. ทฤษฎีเกี่ยวกับดุลยภาพระหว่างกลุ่ม.....	27
3. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อความเท่าเทียมกัน.....	30
3.1 ทฤษฎีพื้นฐานที่ทำให้เศรษฐกิจเจริญเติบโตในอัตราสูง.....	31
3.2 การสร้างความเท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจ.....	33
4. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสังคม.....	38
4.1 แนวคิดความสุขมวลรวมประชาชาติกับการพัฒนา.....	38
4.2 แนวคิดเกี่ยวกับสังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน.....	40
5. แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	41

บทที่ 3	ระเบียบวิธีวิจัย	43
1.	รูปแบบวิธีการวิจัย	43
2.	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	43
2.1	ประชากร	43
2.2	กลุ่มตัวอย่าง	44
3.	แหล่ง และเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล	46
3.1	แหล่งข้อมูล	46
3.2	เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล	48
3.3	การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล	48
บทที่ 4	สภาพเศรษฐกิจและสังคมจังหวัดสระบุรี	49
1.	สภาพภูมิประเทศ	49
1.1	ที่ตั้ง เนื้อที่ และอาณาเขต	49
1.2	ลักษณะภูมิประเทศ	50
1.3	ลักษณะทางธรณีวิทยา	50
1.4	สภาพดิน	51
1.5	ลักษณะภูมิอากาศ	52
2.	สภาพทางการปกครองและการเมือง	54
2.1	ประชากร	54
2.2	หน่วยการปกครอง	57
2.3	การเลือกตั้ง	58
3.	สภาพทางเศรษฐกิจ	60
3.1	รายได้จากภาษี	60
3.2	เงินฝากและสินเชื่อ	62
3.3	อุตสาหกรรม	64
3.4	การค้า	66
3.5	สถานการณ์แรงงาน	67
3.6	การใช้พื้นที่ทางการเกษตร	67
3.7	สหกรณ์การรวมกลุ่มและแหล่งเงินทุนในท้องถิ่น	68
3.8	การกสิกรรม	69
3.9	ด้านปศุสัตว์	70

	หน้า
3.10 การประมง.....	71
4. สภาพทางสังคม.....	72
4.1 อาชญากรรม.....	72
4.2 การศึกษา.....	72
4.3 การนับถือศาสนาและวัฒนธรรม.....	74
4.4 การพัฒนาชุมชน.....	74
4.5 การสาธารณสุข.....	75
4.6 ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.).....	75
4.7 การพัฒนาคุณภาพชีวิต (กชช.2ค.).....	77
5. ทรัพยากรธรรมชาติ.....	79
5.1 ป่าไม้.....	79
5.2 สัตว์ป่า.....	85
5.3 แร่ธาตุ.....	87
6. สภาพสิ่งแวดล้อม.....	87
6.1 คุณภาพน้ำ.....	88
6.2 น้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม.....	90
6.3 ขยะมูลฝอย.....	91
6.4 อากาศและเสียง.....	91
7. ระบบบริการพื้นฐาน.....	92
7.1 ถนน.....	92
7.2 การคมนาคมและขนส่ง.....	93
7.3 แหล่งน้ำ.....	96
7.4 การไฟฟ้า.....	98
8. ด้านการท่องเที่ยว.....	99
8.1 แหล่งท่องเที่ยว.....	99
8.2 ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม การละเล่นพื้นเมืองและงานประจำปีของ จังหวัดสระบุรี.....	103
8.3 สินค้าพื้นเมืองที่สร้างชื่อเสียงให้แก่จังหวัด.....	105

บทที่ 5	ภาวะเศรษฐกิจภาพรวมประเทศ ภาคกลาง และจังหวัดสระบุรี	107
1.	ภาวะเศรษฐกิจภาพรวมประเทศ	107
1.1	ภาวะเศรษฐกิจส่วนรวม	107
1.2	ภาวะการผลิต	107
1.3	ภาวะเศรษฐกิจระดับภูมิภาค	109
1.4	โครงสร้างการกระจายการผลิต	110
1.5	ผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัว	110
1.6	ผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว	111
2.	ผลิตภัณฑ์ภาค	112
3.	เศรษฐกิจภาคกลาง	122
3.1	การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจภาคกลาง	122
3.2	ภาวะการผลิตภาคกลาง	123
3.3	ผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัว : ภาคกลาง	124
4.	ภาวะการผลิตจังหวัดสระบุรี	124
4.1	ผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว	124
4.2	ผลิตภัณฑ์จังหวัดสระบุรี	126
5.	ความสำคัญของผลิตภัณฑ์จังหวัดที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม จังหวัดสระบุรี	128
บทที่ 6	ภาวะเศรษฐกิจจังหวัดสระบุรี	130
1.	ภาวะเศรษฐกิจจังหวัดสระบุรี	130
2.	ภาคนอกการเกษตร	131
2.1	สาขาอุตสาหกรรม	131
2.2	สาขาเหมืองแร่และย่อยหิน	134
3.	ด้านการค้าการลงทุน	135
4.	ด้านดัชนีราคา	136
5.	ด้านการจ้างงาน	139
6.	รายได้ครัวเรือน	140
7.	ปัญหาความยากจน	140

บทที่ 7 ความสัมพันธ์ของผลิตภัณฑ์จังหวัดกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม	
ของชุมชนในจังหวัดสระบุรี	141
1. มุมมองผลสะท้อนจากการพัฒนาโดยสนับสนุนแผนงาน กิจกรรม และงบประมาณ ทั้งจากหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่น ๆ ที่ได้ สนับสนุนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจังหวัดที่ผ่านมาท่านมีความเห็นอย่างไร.....	141
1.1 ด้านเศรษฐกิจ	144
1.2 ด้านสังคม	144
1.3 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.....	145
2. ผลจากการพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นความเจริญเติบโตด้านการผลิต หรือ กระตุ้นรายได้ของประชากรในจังหวัดสระบุรี ส่งผลต่อการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น หรือชุมชนอย่างแท้จริงหรือไม่ อย่างไร.....	146
3. ท่านมีข้อเสนออย่างไรเกี่ยวกับประเด็นการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในจังหวัดสระบุรี เพื่อให้นำไปสู่ความเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งและมีการพัฒนานำไปสู่ความยั่งยืน.....	147
4. กลุ่มผลประโยชน์ใดบ้างที่ได้รับจากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมใน จังหวัดสระบุรี.....	148
บทที่ 8 บทสรุป และข้อเสนอแนะ	153
1. บทสรุป.....	153
2. การอภิปรายผล	158
3. ข้อเสนอแนะ.....	160
3.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้.....	160
3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อเนื่อง	161
รายการอ้างอิง	162
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก. ชุดเก็บรวบรวมข้อมูล	165
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	168

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกเทศมนตรี จังหวัดสระบุรี.....	44
ตารางที่ 3.2 แสดงจำนวนตัวอย่างในการวิจัย.....	46
ตารางที่ 4.1 แสดงปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิรายปี.....	53
ตารางที่ 4.2 แสดงเขตพื้นที่การปกครองในเขตเทศบาลและอำเภอ ปี 2549.....	55
ตารางที่ 4.3 แสดงเขตการปกครองจังหวัดสระบุรี.....	57
ตารางที่ 4.4 แสดงสถิติการจัดเก็บภาษีอากรปีงบประมาณ 2544-2549.....	60
ตารางที่ 4.5 แสดงสถิติการจัดเก็บรายได้ของสำนักงานสรรพสามิตสระบุรี ปีงบประมาณ 2543-2548.....	61
ตารางที่ 4.6 แสดงเงินฝากและเงินกู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ พ.ศ.2537-31 ธันวาคม 2547.....	63
ตารางที่ 4.7 แสดงจำนวนสถานประกอบการอุตสาหกรรม เงินทุน แรงงาน จำแนกตามหมวดอุตสาหกรรม พ.ศ.2548.....	64
ตารางที่ 4.8 แสดงจำนวนผู้ประกอบการค้าที่คงอยู่ จำแนกตามประเภทการจดทะเบียน ปี 2540-2549.....	67
ตารางที่ 4.9 แสดงพื้นที่การเกษตรจังหวัดสระบุรี ปี พ.ศ.2548.....	69
ตารางที่ 4.10 แสดงข้อมูลด้านปศุสัตว์จังหวัดสระบุรี.....	70
ตารางที่ 4.11 แสดงข้อมูลด้านการประมงจังหวัดสระบุรี ปี พ.ศ.2544-2548.....	71
ตารางที่ 4.12 แสดงข้อมูลการจับกุมคดีผู้กระทำความผิดจังหวัดสระบุรี ปี 2547-2548.....	72
ตารางที่ 4.13 แสดงข้อมูลด้านการศึกษาจังหวัดสระบุรี ปีการศึกษา 2548.....	73
ตารางที่ 4.14 แสดงจำนวนสถานศึกษาตามระดับชั้น.....	73
ตารางที่ 4.15 แสดงผลการสำรวจข้อมูล จปฐ.....	76
ตารางที่ 4.16 แสดงสภาพปัญหาจำแนกตามเครื่องจักร กชช.2ค. ปี 2548.....	77
ตารางที่ 4.17 แสดงคุณภาพน้ำแม่น้ำป่าสักช่วงที่ไหลผ่านจังหวัดสระบุรี ปี พ.ศ.2546.....	90
ตารางที่ 4.18 แสดงระยะทางถนนของจังหวัด จำแนกตามหน่วยงานที่รับผิดชอบ และประเภทผิวจราจร.....	93
ตารางที่ 4.19 แสดงจำนวนยานยนต์ที่จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติ จำแนกตามประเภท พ.ศ.2542-2548.....	94

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 4.20 แสดงจำนวนยานยนต์ที่จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติขนส่งทางบก จำแนกตามประเภท พ.ศ. 2542-2546.....	95
ตารางที่ 4.21 แสดงโครงการชลประทานในเขตพื้นที่จังหวัดสระบุรี.....	98
ตารางที่ 4.22 แสดงที่ตั้งและสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าของจังหวัดสระบุรี.....	98
ตารางที่ 4.23 แสดงผู้ใช้ไฟฟ้าและการจำหน่ายกระแสไฟฟ้า จำแนกประเภทผู้ใช้เป็นรายอำเภอ.....	98
ตารางที่ 5.1 แสดงอัตราขยายตัวและโครงสร้าง GDP (ร้อยละ).....	108
ตารางที่ 5.2 แสดงอัตราขยายตัวและโครงสร้างการผลิตรายภาค (ร้อยละ).....	110
ตารางที่ 5.3 แสดง GRP Per Captita และอัตราเพิ่ม ในปี 2547 – 2548.....	111
ตารางที่ 5.4 แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัวต่อปี 2548 (บาท/ต่อปี).....	112
ตารางที่ 5.5 แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product).....	113
ตารางที่ 5.6 แสดงอัตราร้อยละและโครงสร้างการผลิตรายสาขา (ร้อยละ).....	114
ตารางที่ 5.7 แสดงอัตราขยายตัวและโครงสร้างการผลิต สาขาเกษตรกรรม (ร้อยละ).....	115
ตารางที่ 5.8 แสดงภาวะการผลิต สาขาอุตสาหกรรม (ร้อยละ).....	116
ตารางที่ 5.9 แสดงอัตราขยายตัวและโครงสร้างการผลิตรายภาค (ร้อยละ).....	123
ตารางที่ 5.10 แสดงมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์จังหวัดสระบุรี ณ ราคาคงที่.....	125
ตารางที่ 5.11 แสดงโครงสร้างการผลิต ณ ราคาประจำปีของจังหวัดสระบุรี.....	126
ตารางที่ 5.12 แสดงอัตราขยายตัวและโครงสร้างการผลิตรายสาขา (ร้อยละ).....	127
ตารางที่ 6.1 แสดงเครื่องจักรภาวะเศรษฐกิจภาคนอกการเกษตร สาขาอุตสาหกรรม.....	131
ตารางที่ 6.2 แสดงจำนวนสถานประกอบการอุตสาหกรรม เงินทุน แรงงาน จำแนกตามหมวดอุตสาหกรรม.....	132
ตารางที่ 6.3 แสดงเครื่องจักรภาวะเศรษฐกิจนอกภาคการเกษตร สาขาเหมืองแร่และย่อยหิน.....	134
ตารางที่ 6.4 แสดงเครื่องจักรภาวะเศรษฐกิจภาคการลงทุน.....	136
ตารางที่ 6.5 แสดงเครื่องจักรภาวะเศรษฐกิจนอกภาคการเกษตร สาขาเหมืองแร่และย่อยหิน.....	139
ตารางที่ 6.6 แสดงเครื่องจักรภาวะเศรษฐกิจการจ้างงาน.....	139

สารบัญแผนภูมิ

หน้า

แผนภูมิที่ 4.1 แสดงการเลือกตั้ง ศ.ศ. ศ.ว. ศ.จ. ศ.ท. และ สมาชิกสภา อบต. 59

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภาพ

หน้า

แผนภาพที่ 2.1 แสดงวิธีการวัดผลิตภัณฑ์ในประเทศ.....	10
แผนภาพที่ 4.1 แสดงที่ตั้งและอาณาเขต.....	49

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดกับการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของชุมชนในจังหวัดสระบุรี ได้กำหนดความเป็นมาและสภาพปัญหา วัตถุประสงค์ ขอบเขตในการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ฐานคติในการวิจัย นิยามศัพท์ และเค้าโครง เนื้อหาในการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ความเป็นมาและสภาพของปัญหา

เครื่องมือที่สำคัญในการแสดงถึงความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาเศรษฐกิจ คือ การเพิ่มขึ้นของรายได้ประชาชาติ แสดงถึงการเพิ่มรายได้ต่อบุคคล โดยถือว่า ถ้าประเทศมีการผลิตสินค้าและบริการเพิ่มขึ้นแล้ว แสดงว่า มีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเกิดขึ้น คือ เป็นการวัดมูลค่าของผลผลิตหรือรายได้ที่เพิ่มขึ้นในเชิงปริมาณเท่านั้น โดยไม่ได้คำนึงว่า ผลผลิตหรือรายได้ที่เพิ่มขึ้นนั้นเพิ่มขึ้นอย่างไร หรือด้วยวิธีใด และไม่คำนึงด้วยว่าผลผลิตหรือรายได้ที่เพิ่มขึ้นนั้นจะตกอยู่กับใครบ้าง ประชาชนส่วนใหญ่หรือคนเพียงไม่กี่กลุ่มที่เป็นกลุ่มน้อยได้รับผลผลิตหรือรายได้ที่เพิ่มขึ้นหรือไม่ รวมทั้ง การเปลี่ยนแปลงสิ่งที่เป็นพื้นฐานต่าง ๆ ในโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจควบคู่กันไปด้วย ซึ่งส่งเสริมให้เกิดความเจริญเติบโตและสนับสนุนการกระจายประโยชน์จากความเจริญเติบโตที่เกิดขึ้นนั้นให้ทั่วถึงทัดเทียมกันของประชาชนด้วย ได้การเปลี่ยนแปลงพื้นฐานหรือลักษณะต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจตลอดจนพื้นฐานด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ เช่น การปรับโครงสร้างการผลิต การปรับรูปแบบการหารายได้ การบริโภค การออม การลงทุน ตลอดจน การเปลี่ยนแปลงพื้นฐานทางสังคมในด้านต่าง ๆ รวมทั้ง การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไปในทางที่เอื้ออำนวยให้เกิดความเจริญเติบโตที่มีทั้งปริมาณและคุณภาพ โดยสิ่งสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ คือ ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว และได้รับประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงนั้นด้วย

ดังนั้น การวัดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจดังกล่าว จึงเป็นการแสดงถึงการมีผลผลิตหรือรายได้ที่เพิ่มขึ้นของระบบเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นการชี้ให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงด้านปริมาณว่ามีผลผลิตหรือรายได้เปลี่ยนแปลงอย่างไร ในวัดว่าในรอบหนึ่งปีที่ผ่านมาปีนั้นมีอัตราการเปลี่ยนแปลง

มูลค่าหรือปริมาณสินค้าและบริการไปเท่าใด โดยใช้อัตราร้อยละของการเปลี่ยนแปลงมูลค่าผลิตภัณฑ์ภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริง ในราคาคงที่ปี พ.ศ. แสดงอัตราความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น

ผลิตภัณฑ์ในประเทศ GDP เป็นสิ่งที่ใช้วัดมูลค่าทั้งหมดของสินค้าและบริการ ซึ่งเป็นผลรวมของมูลค่าที่วัดในรูปของตัวเงินของ (1) การบริโภค (Consumption) (2) การลงทุนเบื้องต้น (Goods investment) (3) การซื้อสินค้าและบริการของรัฐบาล (Government purchases of goods and services) (4) การส่งออกสุทธิ (Net exports) ของสินค้าซึ่งผลิตภายในประเทศในช่วงระยะเวลาที่กำหนดให้ ซึ่งผู้บริหารจะใช้ข้อมูลทางด้าน GDP ในการประเมินและวิเคราะห์กิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้ทราบว่าเศรษฐกิจกำลังอยู่ในช่วงภาวะเศรษฐกิจหดตัว (Contraction) หรือช่วงเศรษฐกิจขยายตัว (Expanding) เพื่อจะได้ทำการส่งเสริมหรือควบคุมระบบเศรษฐกิจต่อไป โดยมีผลิตภัณฑ์จังหวัด (Gross Provincial Products : GPP) ซึ่งเป็นข้อมูลรายได้ประชาชาติที่จำแนกรายการเป็นรายพื้นที่ในขอบเขตจังหวัด เป็นส่วนหนึ่งของระบบบัญชีประชาชาติของประชาชาติ เป็นข้อมูลรายการเดียวที่สามารถอธิบายภาพรวมด้านเศรษฐกิจของจังหวัด เนื่องจากการประมวลรวมรายได้ที่มาจากกิจกรรมการผลิตทั้งหมดที่ดำเนินการอยู่ในพื้นที่ของจังหวัด โดยใช้พื้นที่ฐานแนวความคิดเช่นเดียวกับการจัดทำผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) ของประเทศ ตัวเลข GPP นับเป็นเครื่องชี้ที่แสดงทั้งขนาด (Economic Growth) ในช่วงเวลาต่าง ๆ รวมทั้งสามารถแสดงโครงสร้างการผลิตที่มีการเปลี่ยนแปลงไปทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

ประเทศไทยกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Products) ผลิตภัณฑ์ในประเทศ GDP เป็นสิ่งที่ใช้วัดมูลค่าทั้งหมดของสินค้าและบริการ ซึ่งเป็นผลรวมของมูลค่าที่วัดในรูปของตัวเงินของ (1) การบริโภค (Consumption) (2) การลงทุนเบื้องต้น (Goods investment) (3) การซื้อสินค้าและบริการของรัฐบาล (Government purchases of goods and services) (4) การส่งออกสุทธิ (Net exports) ของสินค้าซึ่งผลิตภายในประเทศในช่วงระยะเวลาที่กำหนดให้ ซึ่งผู้บริหารจะใช้ข้อมูลทางด้าน GDP ในการประเมินและวิเคราะห์กิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้ทราบว่าเศรษฐกิจกำลังอยู่ในช่วงภาวะเศรษฐกิจหดตัว (Contraction) หรือช่วงเศรษฐกิจขยายตัว (Expanding) เพื่อจะได้ทำการส่งเสริมหรือควบคุมระบบเศรษฐกิจต่อไป ในภาพรวมของประเทศไทยเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Products) ปี 2548 ชะลอเหลือร้อยละ 4.5 เมื่อเทียบกับร้อยละ 6.3 ในปี 2547 การชะลอของเศรษฐกิจไทยเป็นผลกระทบทั้งจากปัจจัยภายในประเทศและจากปัจจัยต่างประเทศ โดยที่อุปสงค์ในประเทศในส่วน

การบริโภคและอุปโภคของครัวเรือน และการสะสมทุนภาวะชะลอตัวร้อยละ 4.3 และ 11.1 ตามลำดับ โดยมีสาเหตุหลักจากภาวะภัยแล้ง เหตุการณ์ธรณีพิบัติ เหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ เมื่อปลายปี 2547 และปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ลดทอนความเชื่อมั่นของประเทศและภาคธุรกิจ ส่วนการใช้จ่ายอุปโภคภาครัฐปี พ.ศ. 2549ขยายตัวสูงขึ้น และในด้านอุปสงค์ต่างประเทศ มูลค่าการส่งออกสินค้าและบริการสุทธิลดลงอย่างต่อเนื่องจากการที่ปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้นในอัตราที่ชะลอตัวมากกว่าปริมาณการนำเข้า

ภาวะการผลิตภาคกลาง โดยภาพรวม GRP ขยายตัวร้อยละ 3.5 ชะลอตัวจากร้อยละ 7.6 ในปี 2547 เนื่องจากการผลิตภาคเกษตรซึ่งเป็นการผลิตหลักของภาค ชะลอตัวลงอย่างมาก โดยเฉพาะสาขาอุตสาหกรรม ประกอบกับการผลิตภาคเกษตรหดตัวลงทั้งในสาขาการเกษตร และสาขาประมง

จังหวัดสระบุรี มีพื้นที่ 3,576,486 ตร.กม. หรือประมาณ 2,235,304 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.70 ของพื้นที่ประเทศไทย มีประชากรรวม 605,701 คน (ข้อมูลปี ณ มิถุนายน 2549) ประกอบด้วย 13 อำเภอ 111 ตำบล 972 หมู่บ้าน 21 เทศบาล 87 องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และ 1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) ประชากร ณ มิถุนายน 2549 รวมทั้งสิ้น 605,701 คนชาย 300,244 คน หญิง 305,457 คน ผลิตภัณฑ์จังหวัดสระบุรี ในปี 2548 พบว่าประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อหัว 160,697 บาท ต่อปี ซึ่งสูงกว่าในปี 2547 ร้อยละ 6.49 และสูงเป็นลำดับที่ 10 ของประเทศเป็นลำดับที่ 2 ของกลุ่มภาคกลาง โดยมีผลิตภัณฑ์มวลรวม ตามราคาประจำปี 109,444 ล้านบาท สาขาการผลิตด้านอุตสาหกรรมมีมูลค่าสูงสุดของสาขาการผลิตทั้งหมด คือ 63,136 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 57.69 รองลงมาได้แก่สาขาการค้าส่งและการค้าปลีก มีมูลค่าการผลิต 8,482 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 7.75 และสาขาการผลิตด้านการไฟฟ้า ก๊าซและการประปามีมูลค่าการผลิต 6,396 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 5.84 ตามลำดับ (สำนักงานจังหวัดสระบุรี, 2549 : 10) สำหรับข้อมูลด้านรายได้ต่อคนต่อปีจากข้อมูลจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ของจังหวัดสระบุรี ในปี 2549 พบว่าเฉลี่ยรายได้ต่อคนต่อปีของชุมชนทุกครัวเรือนในเขตชุมชนและเขตเมืองของจังหวัดสระบุรี เท่ากับ 40,719 บาทต่อคนต่อปี (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสระบุรี, 2549 : 34)

เนื่องจากการพัฒนาเศรษฐกิจที่ผ่านมา ได้ส่งผลให้เศรษฐกิจเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว การขยายตัวของระบบเศรษฐกิจดังกล่าว มีผลทำให้เศรษฐกิจในสาขาต่าง ๆ ขยายตัวไปอย่างมาก ทั้งทางด้านเกษตร อุตสาหกรรม ตลอดจนภาคการค้าและบริการ ทำให้โครงสร้างการผลิต การค้า การเงิน มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น เกิดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมระหว่างกลุ่มชนต่าง ๆ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยมุ่งเน้นการพัฒนาเพื่อสนับสนุนภาคอุตสาหกรรม

เพื่อการส่งออกในระบบเศรษฐกิจตลาดเสรี โดยให้ภาคธุรกิจเอกชนเป็นแกนนำภายใต้กติกา การแสวงหากำไรสูงสุดทางธุรกิจ ซึ่งทำรายได้เงินตราและสร้างสร้างความเจริญเติบโตทาง เศรษฐกิจได้อย่างรวดเร็ว ส่วนภาคเกษตรในชนบทถูกกำหนดให้ทำหน้าที่เป็นฐานรองรับหรือ หนุนการเติบโตของภาคอุตสาหกรรมในเขตเมือง จนทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำและการแบ่งภาคกัน อย่างชัดเจนระหว่างภาคอุตสาหกรรมและภาคเกษตรกรรม เมืองและชนบท เกิดปัญหาความ ยากจน ความล่มสลายของชุมชนชนบททั้งรายได้ สังคมและความเสื่อมโทรมของ ทรัพยากรธรรมชาติ และสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น ซึ่งการพัฒนาดังกล่าวมุ่งเน้นที่ความ เจริญเติบโตและการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ โดยคาดว่าผลการพัฒนาจะกระจายออกไปอย่าง กว้างขวางในทุกระดับ จะได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ดังนี้

ประการแรก เกิดช่องว่างการพัฒนา การพัฒนาที่ผ่านมามุ่งเน้นที่เมืองซึ่งเป็นภาค อุตสาหกรรมมากกว่าภาคเกษตร โดยเมืองจะดึงดูดทรัพยากรจากชนบท ทำให้ชนบทไม่สามารถ พึ่งตนเองได้ การพัฒนาจึงไม่สมดุลหรือเกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างเมืองกับชนบท ระหว่าง ภาคอุตสาหกรรมกับภาคเกษตรกรรม และการกระจายรายได้ระหว่างคนรวยกับคนจน

ประการที่สอง ความเสื่อมโทรมทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เมื่อมีการนำทรัพยากร ธรรมชาติมาใช้ในการพัฒนาโดยปราศจากความรู้ความเข้าใจในด้านการจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรที่ ถูกต้อง ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายทิ้งป่าไม้ ภูเขา แม่น้ำ เป็นผลให้เกิดความแห้งแล้ง ความอุดมสมบูรณ์ของดินลดลง อากาศเป็นพิษ แม่น้ำลำคลองและทะเลเน่าเสีย

ประการที่สาม ปัญหาสังคมท้องถิ่น เนื่องจากเป็นการพัฒนาที่ใช้มาตรการเดียวกันในการ พัฒนาสังคมท้องถิ่น ซึ่งไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมของชุมชน ทำให้วัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของชุมชน และท้องถิ่นเสื่อมลง คนขาดคุณธรรมและจริยธรรม ขาดความเอื้ออารีช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สถาบันครอบครัวและชุมชนอ่อนแอลงเนื่องจากการอพยพแรงงานจากชนบทเข้าสู่เมือง เหลือแต่ เด็กและคนชราในชนบท

เนื่องจาก GPP เป็นตัวชี้วัดของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัดที่สำคัญ เป็นเครื่องมือที่แสดงถึงผลผลิตกิจกรรมของนโยบายรัฐบาล ประกอบกับผู้ศึกษามีบทบาทสำคัญใน การพัฒนาท้องถิ่น ในฐานะผู้บริหารท้องถิ่น จังหวัดสระบุรี จึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงคุณภาพ ของการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม โดยศึกษาเกี่ยวกับผลการส่งเสริมกิจกรรมเพื่อสนับสนุนการกระตุ้น เศรษฐกิจและสังคมโดยพัฒนาระบบของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดสระบุรีว่าจะสามารถกระจาย รายได้ให้แก่กลุ่มเป้าหมายใดบ้าง และเกิดความสมดุลภาพกันหรือไม่ รวมทั้ง ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีผลต่อการเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดเพื่อนำไปสู่การกระจาย

รายได้ที่เป็นธรรมต่อกลุ่มประชาชนที่มีครัวเรือนยากจน ที่สอดคล้องและเหมาะสมกับจังหวัดสระบุรี เพื่อเป็นข้อมูลแนวทางในการนำเสนอแก่ผู้บริหารและเป็นข้อมูลพื้นฐานส่วนหนึ่งในการพัฒนาจังหวัดสระบุรีให้เกิดความยั่งยืนต่อไปในอนาคต

ดังนั้น จึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย 3 ประการ คือ ประการแรก เพื่อศึกษาผลิตภัณฑ์จังหวัด (GPP) มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัดสระบุรีอย่างไร ประการที่สอง เพื่อศึกษาว่าผลจากการพัฒนากิจกรรมสามารถกระตุ้นผลผลิตของผลิตภัณฑ์จังหวัด (GPP) นำไปสู่การกระจายรายได้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมชุมชนอย่างไร และประการที่สาม เพื่อศึกษาว่ากลุ่มผลประโยชน์ใดบ้างที่ได้รับประโยชน์จากการพัฒนากิจกรรมเพื่อเพิ่มผลผลิตของผลิตภัณฑ์จังหวัดของจังหวัดสระบุรี

2. วัตถุประสงค์

สำหรับวัตถุประสงค์ในการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในจังหวัดสระบุรี มีอยู่ด้วยกัน 2 ประการ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาผลจากการพัฒนากิจกรรมสามารถกระตุ้นผลผลิตของผลิตภัณฑ์จังหวัด(GPP)กับการกระจายรายได้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนจังหวัดสระบุรี
2. เพื่อศึกษากลุ่มผลประโยชน์ใดที่ได้รับประโยชน์จากการพัฒนากิจกรรมเพื่อเพิ่มผลผลิตของผลิตภัณฑ์จังหวัดของจังหวัดสระบุรี

3. ขอบเขตในการวิจัย

1. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มุ่งเน้นศึกษาความสัมพันธ์ของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในจังหวัดสระบุรี ประกอบด้วย 2 ประเด็นหลัก ได้แก่ ผลจากการพัฒนากิจกรรมสามารถกระตุ้นผลผลิตของผลิตภัณฑ์จังหวัด (GPP) กับการกระจายรายได้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมชุมชน และกลุ่มผลประโยชน์ใดที่ได้รับประโยชน์จากการพัฒนากิจกรรมเพื่อเพิ่มผลผลิตของผลิตภัณฑ์จังหวัดของจังหวัดสระบุรี

2. ประชากรในการศึกษาในการวิจัยนี้คือ ประชากรในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในจังหวัดสระบุรี ประกอบด้วย กำนันผู้ใหญ่บ้าน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวม ได้แก่ นายกองตำบลบริหารส่วนตำบล และนายกเทศมนตรี โดยทำการศึกษาตั้งแต่เดือน มกราคม 2549 ถึง กันยายน 2550

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาถึง ความสัมพันธ์ของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในจังหวัดสระบุรี น่าจะก่อให้เกิดประโยชน์ ทำให้ทราบถึงความสำคัญของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ซึ่งจะมีบทบาทสำคัญต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาเศรษฐกิจให้กับจังหวัด ซึ่งผลของการศึกษาจะทำให้ทราบถึงนโยบายและแผนการดำเนินการต่าง ๆ ของรัฐบาล รวมถึง หน่วยงานของรัฐว่าจะส่งผลต่อการที่จะกระตุ้นมูลค่าผลิตภัณฑ์ของจังหวัดและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในจังหวัดสระบุรีต่อไปในอนาคต

5. ฐานคติในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ จะกรอบของช่วงเวลา และกรอบของสภาพที่ควรจะเป็น ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่กำหนดผลจากการพัฒนากิจกรรมเพื่อกระตุ้นผลผลิตของแต่ละสาขาของ GPP เป็นการพัฒนานำไปสู่การกระจายรายได้อย่างไม่เป็นธรรม กลุ่มผลประโยชน์ที่ได้รับจากการพัฒนากิจกรรมเพื่อเพิ่มผลผลิต GPP ของจังหวัดสระบุรี มีกลุ่มผู้ประกอบการด้านอุตสาหกรรมขนาดใหญ่และขนาดกลาง กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจด้านการบริการ ได้รับผลประโยชน์โดยตรง ซึ่งไม่มี ดุลยภาพในผลประโยชน์ที่แต่ละกลุ่มได้รับ

6. นิยามศัพท์

ชุมชน หมายถึง พื้นที่ที่มีอาณาเขตทางการปกครอง คือ หมู่บ้าน ซึ่งเป็นบริเวณทางภูมิศาสตร์ และเป็นที่อยู่อาศัยของกลุ่มคน สมาชิกของชุมชนมีลักษณะทางประชากรศาสตร์ มีลักษณะเป็นการจัดระเบียบทางสังคม สมาชิกชุมชนได้รับผลกระทบที่เกิดขึ้นในชุมชนร่วมกัน สมาชิกชุมชนมีความสัมพันธ์ทางสังคม สมาชิกชุมชนมีระบบการติดต่อสื่อสารและเรียนรู้ร่วมกัน

ผลิตภัณฑ์จังหวัดสระบุรี หมายถึง ข้อมูลรายได้ประชาชาติที่จำแนกรายการเป็นรายพื้นที่ในขอบเขตของจังหวัดสระบุรี ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบบัญชีประชาชาติของประเทศไทย โดยผลิตภัณฑ์จังหวัดมีการประมวลรวมรายได้ที่มาจากกิจกรรมการผลิตทั้งหมดที่ดำเนินการอยู่ในพื้นที่ของจังหวัดโดยใช้พื้นฐานแนวความคิดเช่นเดียวกับการจัดทำผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง นายกเทศมนตรีของเทศบาล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดสระบุรี

7. คำโครงเนื้อหาในการวิจัย

ในการศึกษาความสัมพันธ์ของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในจังหวัดสระบุรี ได้แบ่งเนื้อหาออกการนำเสนอออกเป็นบท จำนวนทั้งสิ้น 8 บท ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ

บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

บทที่ 4 สภาพเศรษฐกิจและสังคมจังหวัดสระบุรี

บทที่ 5 ภาวะเศรษฐกิจภาพรวมประเทศ ภาคกลาง และจังหวัดสระบุรี

บทที่ 6 ภาวะเศรษฐกิจจังหวัดสระบุรี

บทที่ 7 ความสัมพันธ์ของผลิตภัณฑ์จังหวัดกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในจังหวัดสระบุรี

บทที่ 8 บทสรุป และข้อเสนอแนะ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

สำหรับการศึกษาความสัมพันธ์ของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในจังหวัดสระบุรี ได้ทำการทบทวนเนื้อหาของแนวคิดและทฤษฎีที่มีความเกี่ยวข้องเพื่ออาศัยเป็นกรอบในการศึกษาได้แก่ แนวคิด การจัดทำผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพระหว่างกลุ่ม แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อความเท่าเทียมกัน แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน แนวคิดการพัฒนาสังคม และแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำผลิตภัณฑ์มวลรวม (GPP) จังหวัด

ในการทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำผลิตภัณฑ์มวลรวม (GPP) จังหวัด จะกล่าวถึงเครื่องชี้วัดกิจกรรมทางเศรษฐกิจ แนวคิดเกี่ยวกับบัญชีประชาชาติ และการวัดรายได้ประชาชาติระดับจังหวัด ดังนี้

1.1 เครื่องชี้วัดกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

ผู้บริหารประเทศจำเป็นต้องประเมินกิจกรรมด้านเศรษฐกิจของประเทศตนเอง โดยอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นเครื่องชี้วัด (Indicator measuring) เพื่อประกอบการวิเคราะห์ เพื่อให้ทราบแนวโน้มและทิศทางโดยรวมของเศรษฐกิจทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ สำหรับจัดการระบบเศรษฐกิจให้ไปในแนวทางที่ถูกต้อง

เครื่องชี้วัดกิจกรรมทางเศรษฐกิจ (Measuring economic activity) โดยทั่วไปมักจะใช้ปัจจัยที่สำคัญ 2 ประการในการประเมินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ คือ (1) ผลิตภัณฑ์ในประเทศ (Gross Domestic Product (GDP)) (2) ผลิตภัณฑ์ในประเทศต่อประชากร (GDP per capital) ดังนี้ (อภิรัฐ ตั้งกระจ่าง. 2545 : 58)

1. ผลิตภัณฑ์ในประเทศ (Gross Domestic Product (GDP)) เป็นสิ่งที่ชี้วัดมูลค่าทั้งหมดของสินค้าและบริการที่ผลิตขึ้นในประเทศใดประเทศหนึ่ง ในรอบระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งปกติมักวัดในรอบ 1 ปี (Samuelson and Nordhaus, 1998 : 390) หรือเป็นการวัดมูลค่าของการผลิตสินค้า

และบริการขั้นสุดท้าย ซึ่งเกิดขึ้นภายในประเทศ ไม่ว่าจะผลิตกันที่ใดจะใช้ปัจจัยจากในประเทศหรือต่างประเทศก็ตาม (Faroyen, 2002)

สรุปได้ว่า ผลิตภัณฑ์ในประเทศ GDP เป็นสิ่งที่ใช้วัดมูลค่าทั้งหมดของสินค้าและบริการ ซึ่งเป็นผลรวมของมูลค่าที่วัดในรูปของตัวเงินของ (1) การบริโภค (Consumption) (2) การลงทุนเบื้องต้น (Goods investment) (3) การซื้อสินค้าและบริการของรัฐบาล (Government purchases of goods and services) (4) การส่งออกสุทธิ (Net exports) ของสินค้าซึ่งผลิตภายในประเทศในช่วงระยะเวลาที่กำหนดให้ ซึ่งผู้บริหารจะใช้ข้อมูลทางด้าน GDP ในการประเมินและวิเคราะห์กิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้ทราบว่าเศรษฐกิจกำลังอยู่ในช่วงภาวะเศรษฐกิจหดตัว (Contraction) หรือช่วงเศรษฐกิจขยายตัว (Expanding) เพื่อจะได้ทำการส่งเสริมหรือควบคุมระบบเศรษฐกิจต่อไป

2. ผลิตภัณฑ์ในประเทศต่อประชากร (GDP per capital) เป็นรายได้ต่อหัวของประชากรในประเทศ ผู้บริหารจะใช้ข้อมูลจากผลิตภัณฑ์ในประเทศต่อประชากร (GDP per capital) เป็นตัวช่วยในการกำหนดนโยบายทางด้านเศรษฐกิจ เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายเศรษฐกิจได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่สำคัญอันประกอบด้วย (1) ดัชนีราคา (Price indexes) (2) การเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ (Economic Growth) (3) วงจรธุรกิจ (Business cycle) (4) ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจ (Economic activity) กับการว่างงาน (Unemployment) (5) ตัวกำหนดและการวัดภาวะเงินเฟ้อ (Inflation)

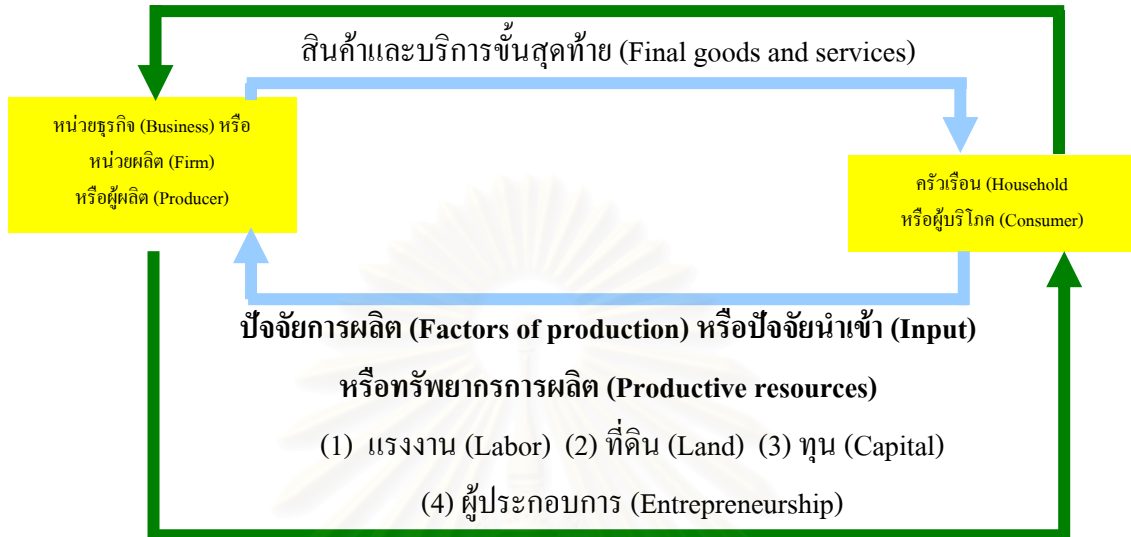
ดังนั้น เพื่อแยกผลิตภัณฑ์ในประเทศที่แท้จริง (Real GDP) ออกจากผลิตภัณฑ์ในประเทศที่เป็นตัวเงิน (Nominal GDP) จะต้องมีการวิเคราะห์ส่วนประเทศของผลิตภัณฑ์ในประเทศ (GDP) ส่วนประกอบของรายได้ประชาชาติ (National income) บัญชีสินค้า (Product accounts) ระดับราคาสินค้าตลอดจนภาวะเงินเฟ้อ

การวัดผลิตภัณฑ์ในประเทศ : เกณฑ์ที่ใช้วัดในระบบเศรษฐกิจ

วิธีการวัดผลิตภัณฑ์ในประเทศ ประกอบด้วย 2 วิธี คือ (1) การวัด GDP ทางด้านผลิตภัณฑ์ (Flow – of – product approach) : โดยวัดจากการเคลื่อนไหวของสินค้าขั้นสุดท้าย (Flow of final product) (2) การวัด GDP ทางด้านรายได้หรือต้นทุน (Earnings or cost approach) โดยวัดจากต้นทุนรวม (Total cost) ดังรูปที่ 2.1

1) การวัด GDP ทางด้านผลิตภัณฑ์ (Flow – of – product approach) : โดยวัดจากการเคลื่อนไหวของสินค้าขั้นสุดท้าย (Flow of final product) คือ การหาผลรวมของมูลค่าของสินค้าและบริการขั้นสุดท้าย (Final goods and services) ที่ประเทศผลิตขึ้นได้ในระยะเวลา 1 ปี ซึ่งค่าใช้จ่ายของครัวเรือนจะเป็นรายได้ของธุรกิจ (แสดงดังรูปที่ 2.1)

การซื้อเพื่อการบริโภค (Consumption purchases)
 = ค่าใช้จ่าย (Expenditures) ของผู้บริโภค = รายได้ของผู้ผลิต (Revenue) + เงินกู้

รายได้ของครัวเรือนจากการขายปัจจัยการผลิต ประกอบด้วย

- (1) ค่าจ้างแรงงานและเงินเดือน (Wage and salary)
- (2) ค่าเช่าที่ดิน (Rent) (3) ดอกเบี้ย (Interest)
- (4) กำไร (Profit) และเงินปันผล (Dividends)

ที่มา : (Samuelson and Nordhaus, 1998 : 391)

แผนภาพที่ 2.1 แสดงวิธีการวัดผลิตภัณฑ์ในประเทศ (Gross Domestic Product (GDP))

ซึ่งมี 2 วิธี (1) การวัด GDP ทางด้านผลิตภัณฑ์ (Flow – of – product approach) : โดยวัดจากการเคลื่อนไหวของสินค้าขั้นสุดท้าย (Flow– of – final approach) (2) การวัด GDP ทางด้านรายได้หรือต้นทุน (Earnings or cost approach) โดยวัดจากต้นทุนรวม (Total cost) (Samuelson and Nordhaus, 1998 : 391)

สินค้าขั้นสุดท้าย (Final goods) หมายถึง สินค้าหรือบริการที่มีผู้ซื้อไปใช้เองหรือซื้อไปบริโภค มิได้ซื้อไปเพื่อแปรรูปผลิตเป็นสินค้าอื่น (สินค้าขั้นกลาง) (Samuelson and Nordhaus, 1998) ซึ่งค่าใช้จ่ายจากการซื้อสินค้าขั้นสุดท้ายทั้งหมด จะมีค่าเท่ากับผลิตภัณฑ์ภายใน ประเทศ (GDP)

ดังนั้น ผลิตภัณฑ์ภายในประเทศ (GDP) เป็นการวัดมูลค่าที่เป็นตัวเงินทั้งหมดของสินค้าขั้นสุดท้ายที่ผลิตในประเทศ ในกรณีที่สินค้ามีมูลค่าแตกต่างกัน เราจะใช้ราคาตลาด (Market prices)

ราคากลาง (Market prices) หมายถึง ราคาที่ซื้อขายกันในตลาด ซึ่งเป็นราคาที่แสดงถึงต้นทุนของการผลิตสินค้า รวมภาษีทางอ้อม (Indirect tax) + กำไรที่ผู้ขายต้องการ ที่ผู้ผลิตผลักภาระให้ผู้ซื้อโดยบวกเข้าไปในราคาขาย (รัตนาศายคณิต, 2543 : 50)

สาเหตุที่ใช้ราคากลาง (Market prices) แทนที่จะใช้ชั่วโมงทำงาน (Labor hours) ในการผลิตเนื่องจากราคากลางจะสะท้อนให้เห็นมูลค่าด้านเศรษฐกิจโดยเปรียบเทียบระหว่างสินค้าและบริการที่แตกต่างกัน ตลอดจนความพึงพอใจโดยเปรียบเทียบ ซึ่งผู้บริโภคได้รับจากสินค้าแต่ละชนิดนั่นเอง ว่าบริโภคให้คุ้มค่ากับสินค้าและบริการที่ตนบริโภคอย่างไร โดยการวัดในหน่วยสุดท้าย (Marginal unit)

2) การวัด GDP ทางด้านรายได้หรือต้นทุน (Earnings or cost approach) โดยวัดจากต้นทุนรวม (Total cost) เป็นการคำนวณรายได้รวมทั้งหมด ซึ่งเจ้าของปัจจัยการผลิตได้รับการขายหรือให้บริการแก่หน่วยธุรกิจต่าง ๆ เพื่อผลิตสินค้าและบริการ หรือเป็นการวัดจากรายได้ที่ได้รับจากแรงงาน ซึ่งจะมีค่าเท่ากับค่าจ้างแรงงานคูณด้วยชั่วโมงเวลาการทำงานของแรงงาน (McConnell and Brue, 2002 : G-7) คือ ครัวเรือนเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต (Factor of production) หรือปัจจัยนำเข้า (Input) หรือทรัพยากรการผลิต (Productive resources) ประกอบด้วย (1) แรงงาน (Labor) (2) ที่ดิน (Land) (3) ทุน (Capital) (4) ผู้ประกอบการ (Entrepreneurship)

ครัวเรือนจะมีรายได้จากการขายปัจจัยการผลิต โดยหน่วยธุรกิจจะต้องจ่าย (1) ค่าจ้างแรงงานและเงินเดือน (Salary) (2) ค่าเช่าที่ดิน (Rent) (3) อัตราดอกเบี้ย (Interest) (4) กำไร (profits) และเงินปันผล (Dividends) ให้กับครัวเรือน ซึ่งครัวเรือนจะใช้รายได้จากการขายปัจจัยการผลิต เพื่อซื้อสินค้าและบริการที่ผลิตโดยหน่วยธุรกิจไม่ว่าจะเป็นสินค้าบริโภค ตลอดจนสินค้าและบริการขั้นสุดท้าย ดังสมการ ดังนี้ (อภิรัฐ ตั้งกระจ่าง, 2545 : 61)

ผลิตภัณฑ์ในประเทศ (GDP) = ผลรวมของรายได้หรือต้นทุนในการผลิตสินค้าขั้นสุดท้ายที่เกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจ (ค่าจ้างแรงงาน (Wages) + ค่าเช่าที่ดิน (Rent) + อัตราดอกเบี้ย (Interest) + กำไร (profits) และเงินปันผล (Dividends))

ที่มา : McConnell and Brue, 2002 อ้างอิงใน อภิรัฐ ตั้งกระจ่าง, 2545 : 61

การคำนวณทั้ง 2 วิธีจะให้ผลลัพธ์ที่เท่ากัน (Equivalence of the two approaches) ไม่ว่าจะวัดมูลค่าผลิตภัณฑ์ในประเทศทางด้านใด จะได้ผลลัพธ์ที่ออกมาเท่ากันเสมอ ซึ่งถือว่าตัวแปรทั้ง 2 ตัว คือสิ่งเดียวกัน โดยมีความเท่ากันเป็นเอกลักษณ์ (Identical) เนื่องจากเป็นมูลค่าของ

สิ่งเดียวกัน (มูลค่าของผลิตภัณฑ์ในประเทศ) เพียงแต่เป็นการมองในมุมมองที่แตกต่างกันเท่านั้น ซึ่งต่างก็อยู่ในวงจรกระแสการหมุนเวียนของผลิตภัณฑ์และรายได้ เพียงแต่อยู่ในช่วงของกระแสการหมุนเวียนคนละช่วงเท่านั้น

กำไร (Profit) คือ ส่วนที่เหลือจากการขายสินค้าหลังหักค่าใช้จ่ายจากปัจจัยการผลิตอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นค่าจ้างแรงงาน ค่าเช่า อัตราดอกเบี้ย ซึ่งกำไรนั่นเองเป็นผลให้การวัด GDP ทั้ง 2 วิธี มีผลลัพธ์ที่เท่ากัน

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับบัญชีประชาชาติ

แนวคิดในการจัดทำบัญชีประชาชาติได้ถูกพัฒนาขึ้นมาตั้งแต่ศตวรรษที่ 17 Sir William Petty เป็นผู้ริเริ่ม และมาสำเร็จโดย Gregory King ในระยะแรกเริ่มนั้นบัญชีประชาชาติเป็นตารางที่สร้างขึ้นเพื่อวัดรายได้ของประชากรในประเทศ โดยการประมาณจากจำนวนประชากรแต่ละประเภท คูณกับรายได้ของประชากรในประเทศ ต่อมาในศตวรรษที่ 20 นักเศรษฐศาสตร์ที่มีบทบาทสำคัญที่ก่อให้เกิดการพัฒนาบัญชีประชาชาติที่สำคัญที่สุด John Maynard Keynes ซึ่งเป็นผู้เสนอแบบจำลองแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ การลงทุนและการออมที่สมดุล ในหนังสือ The General Theory of Employment Interest and Money ซึ่งคำเหล่านี้สามารถวัดได้ในเชิงสถิติ ต่อมานักเศรษฐศาสตร์อีกท่านหนึ่งคือ Sir Richard Stone ได้นำทฤษฎีดังกล่าวมาพัฒนาการจัดทำข้อมูลให้เป็นรูปบัญชีที่แสดงความสัมพันธ์เชิงเศรษฐกิจกัน อย่างเป็นระบบ หลังจากนั้นองค์การสหประชาชาติได้ให้ความสำคัญในเรื่องนี้อย่างมาก จึงได้พยายามวางระบบการจัดทำบัญชีประชาชาติขึ้นอย่างเป็นทางการ (System of National Accounts of United National) ประกาศใช้เป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1953 UN.SNA หรือ Old SNA ภายในระบบนี้แสดงวิธีการบันทึกกิจกรรมทางเศรษฐกิจทุกชนิดที่เกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจของประเทศ โดยนำหลักการทางบัญชี (Accounting) มาใช้ในการนำเสนอข้อมูล ระบบนี้แพร่หลายเป็นที่ยอมรับกันในหลายประเทศ ยกเว้นประเทศสังคมนิยมที่ได้จัดทำบัญชีสหประชาชาติในระบบ Material Accounting ต่อมาระบบบัญชีประชาชาติขององค์การสหประชาชาติได้ถูกพัฒนาเพิ่มเติม เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ รวมทั้งมีการเพิ่มรายการระบบบัญชีให้ครอบคลุมธุรกรรมทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในแต่ละประเทศให้ครบถ้วนมากขึ้น อีก 2 ครั้ง คือในปี ค.ศ. 1968 เรียกว่า New SNA และครั้งล่าสุดองค์การสหประชาชาติได้ร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศ 5 องค์กรหลัก (คือ Commission of the European Communities, Organization for Economic Co-operation and Development, International Monetary Fund, World Bank and United Nation)

ดำเนินการปรับปรุงระบบบัญชีประชาชาติในปี ค.ศ.1993 ที่ผ่านมา ระบบนี้เรียกโดยทั่วไปว่า 1993 SNA หรือ Revised SNA

การจัดทำบัญชีประชาชาติของประเทศไทยได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2493 ภายใต้ระบบ ขององค์การประชาชาติ จัดทำมาอย่างต่อเนื่องเพื่อใช้ในการติดตามภาวะเศรษฐกิจ การกำหนดนโยบาย การวางแผน และการแก้ปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ อย่างไรก็ตามด้วยสภาพปัญหาทางด้านความพร้อมของข้อมูลพื้นฐาน ทำให้การพัฒนาบัญชีประชาชาติของไทยค่อนข้างล่าช้า ปัจจุบันบัญชีรายได้ประชาชาติยังอยู่บนพื้นฐานของระบบ 1953 SNA แต่อย่างไรก็ตาม ได้มีการพัฒนาก้าวไปสู่ระบบใหม่แล้วในบางส่วน เช่น การจัดทำตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิต การจัดทำบัญชีเศรษฐกิจเงินทุน เป็นต้น และขณะนี้ได้มีแผนการที่จะก้าวไปสู่ระบบ 1993 SNA

ระบบบัญชีประชาชาติ หมายถึง การบันทึกข้อมูลธุรกรรมทางเศรษฐกิจ (Economic transaction) ในระดับภาพรวม (Aggregation) โดยตีค่าธุรกรรมทุกชนิดให้อยู่ในรูปตัวเงิน (Money term) บันทึกข้อมูลลงในแบบตารางมาตรฐาน โดยใช้หลักการทางบัญชี (Accounting) มีการจัดระบบ และหมวดหมู่ข้อมูลตามหลักทฤษฎีเศรษฐกิจ เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกันระหว่างธุรกรรมทางเศรษฐกิจในด้านต่าง ๆ ตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในแต่ละประเทศ ระบบบัญชีประชาชาติได้จำแนกบัญชีหลัก ตามลักษณะธุรกรรมทางเศรษฐกิจ และวิธีการนำเสนอ โดยแยกออกเป็น 5 บัญชี คือ บัญชีรายได้ประชาชาติ ตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิต บัญชีเศรษฐกิจเงินทุน บัญชีดุลการชำระเงิน และบัญชีงบดุลแห่งชาติ (ชูศักดิ์ จรยุทธวดี. 2548 : 39)

ดังนั้น รายได้ประชาชาติจึงเป็นผลรวมของมูลค่าสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายตามราคาตลาดที่ประเทศสามารถผลิตขึ้นได้ภายในระยะเวลาหนึ่ง และเรียกว่า ผลิตภัณฑ์ของประเทศเบื้องต้นในราคาตลาด ซึ่งเป็นผลรวมของรายได้ประเภทต่าง ๆ ที่บุคคลต่าง ๆ ในระบบเศรษฐกิจได้รับในฐานะที่เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตในรอบระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยที่รายได้ประชาชาติจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อระบบเศรษฐกิจมีการผลิตสินค้าและบริการ

วิธีวัดรายได้ประชาชาติ

รายได้ประชาชาติเป็นการบันทึกข้อมูลไหลเวียนของผลผลิต (supply) ที่อยู่ในรูปของสินค้า (goods) และการบริการ (services) ผลตอบแทนปัจจัยการผลิต (factor of income) และการใช้จ่ายในผลผลิต (uses) คือ ในขบวนการผลิตสินค้าและบริการในระบบเศรษฐกิจต้องใช้ปัจจัยการผลิตขั้นปฐม อันได้แก่ ที่ดิน เงินทุน แรงงาน และตัวผู้ประกอบการ เพื่อให้ขบวนการผลิตดำเนินไปได้และมีผลผลิตออกจำหน่าย โดยขายให้แก่ผู้ซื้อในราคาตลาด เมื่อผู้ประกอบการมี

รายได้จากการขายสินค้า ก็จะนำไปจ่ายเป็นผลตอบแทนให้แก่เจ้าของปัจจัยการผลิต ซึ่งประกอบด้วยเจ้าของที่ดินในรูปค่าเช่า เจ้าของทุนในรูปดอกเบี้ย คนงานในรูปค่าจ้างและส่วนที่เหลือเป็นกำไรของผู้ประกอบการเจ้าของปัจจัยการผลิตเหล่านี้ในอีกสถานะหนึ่งก็คือเป็นครัวเรือนผู้บริโภคนั่นเอง ก็จะนำรายได้ไปใช้จ่ายซื้อสินค้าและบริการมาใช้ในชีวิตประจำวัน โดยค่าใช้จ่ายสินค้าและบริการที่จ่ายไปนั้นจะไหลกลับไปเป็นรายได้ของผู้ประกอบการตามมูลค่าสินค้าและบริการจำหน่ายในราคาตลาด หมุนเวียนต่อเนื่องไปในแต่ละรอบ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการไหลเวียนของสินค้าและบริการทั้ง 3 จุดมีมูลค่าเท่ากัน

การไหลเวียนของสินค้าและบริการการใช้จ่ายซื้อสินค้าของครัวเรือนและค่าตอบแทนปัจจัยการผลิตขั้นปฐมที่อยู่ในรูปรายได้สมดุลกัน ดังสมการต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2547 : 5)

$$\text{มูลค่าสินค้าและบริการ} = \text{รายได้ของเจ้าของปัจจัยการผลิต} = \text{การใช้จ่ายซื้อสินค้าและบริการ}$$

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2547 : 5

ดังนั้น วิธีการวัดรายได้ประชาชาติสามารถทำได้ 3 ด้าน คือ

1. ด้านการผลิต

ความหมายของรายได้ประชาชาติที่คำนวณทางด้านการผลิต หมายถึง ผลรวมของมูลค่าสินค้าและบริการขั้นสุดท้าย ที่ผลิตขึ้นภายในประเทศ

กิจกรรมการผลิตสินค้าและบริการแต่ละชนิดนั้น หมายถึง ผู้ประกอบการนำวัตถุดิบที่ซื้อจากผู้ประกอบการรายอื่น ซึ่งในระบบบัญชีประชาชาติ เรียกสินค้าวัตถุดิบ (รวมทั้ง ค่าวัสดุใช้สอยและค่าใช้จ่ายในสำนักงานต่าง ๆ) ว่าเป็นสินค้าขั้นกลาง (Intermediate goods) นำมาใช้ในกระบวนการผลิตร่วมกับปัจจัยการผลิตขั้นปฐม (Primary input) ซึ่งประกอบด้วยที่ดิน แรงงาน เงินทุน และตัวผู้ประกอบการเอง ผลิตเป็นสินค้าใหม่ที่พร้อมจำหน่ายแก่ผู้อื่น ซึ่งผลผลิตที่ได้อาจอยู่ในรูปของสินค้าสำเร็จรูปที่สามารถพร้อมใช้บริโภคหรือยังอยู่ในรูปสินค้าวัตถุดิบที่ผู้ผลิตรายอื่นนำไปใช้ในขบวนการผลิตของตนเองต่อไป

2. ด้านรายจ่าย

การคำนวณรายได้ประชาชาติด้านรายจ่าย หมายถึง การวัดมูลค่าของการใช้จ่ายซื้อสินค้าและบริการขั้นสุดท้าย ประกอบด้วย รายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคของครัวเรือนและสถาบันไม่แสวงหากำไรที่บริการครัวเรือน รายจ่ายเพื่อการสะสมทุนหรือการลงทุน รายจ่ายเพื่อการอุปโภคของรัฐบาล และรายจ่ายสุทธิของการส่งออกและการนำเข้า ซึ่งเขียนในรูปสมการ คือ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2547 : 5)

$$Y = C + I + G + (X - M)$$

$$Y = \text{มูลค่าการใช้จ่ายซื้อสินค้าและบริการขั้นสุดท้าย}$$

$$C = \text{รายจ่ายเพื่อการอุปโภคและบริโภคของครัวเรือนและสถาบันไม่แสวงหากำไร}$$

$$I = \text{รายจ่ายเพื่อการสะสมทุน}$$

$$G = \text{รายจ่ายเพื่อการอุปโภคของรัฐบาล}$$

$$(X - M) = \text{รายจ่ายสุทธิของการส่งออกและนำเข้า}$$

3. ด้านรายได้

กิจกรรมการผลิตสินค้าและบริการทุกชนิดในระบบเศรษฐกิจ ได้นำปัจจัยการผลิตขั้นปฐมมาใช้ในการดำเนินการผลิต (ที่ดิน แรงงาน เงินทุน และผู้ประกอบการ) จึงต้องมีการจ่ายค่าตอบแทนให้แก่เจ้าของปัจจัยการผลิตในรูปของค่าเช่าที่ดิน ค่าจ้างเงินเดือน ดอกเบี้ย และกำไร ดังนั้น การวัดรายได้ประชาชาติด้านรายได้ จึงหมายถึง ผลรวมของรายได้หรือผลตอบแทนแก่เจ้าของปัจจัยการผลิตทั้งหมด ยอดรวมของผลผลิตตอบแทนแก่เจ้าของปัจจัยการผลิตจะไม่เท่ากับรายได้ประชาชาติที่คำนวณทางด้านผลผลิตและด้านรายจ่าย ทั้งนี้ เพราะในส่วนของมูลค่าเพิ่มทางการผลิตยังรวมส่วนที่เป็นภาษีทางอ้อมและค่าเสื่อมราคาหรือค่าใช้จ่ายในการบริโภคทุนอันเนื่องจากการสึกหรอในระหว่างใช้งาน (Provision of capital consumption) ไว้ด้วย ในขณะที่เดียวกันก็มิได้รวมเงินอุดหนุนที่รัฐบาลจ่ายให้แก่ธุรกิจเพื่อรักษาระดับราคาสินค้าไม่ให้สูงเกินไป รายการเหล่านี้จึงมิใช่รายได้ที่เกิดจากการผลิตสินค้าและบริการแต่ผู้ผลิตได้นำเงินอุดหนุนดังกล่าวมาจ่ายให้แก่เจ้าของปัจจัยการผลิตต่าง ๆ

ดังนั้น การคำนวณด้านรายได้ประชาชาติด้านรายได้ เป็นการรวมผลตอบแทนประเภทต่าง ๆ ที่เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตได้รับ ดังนี้

1. ค่าตอบแทนแรงงาน ทั้งที่เป็นตัวเงิน และสิ่งของ ได้แก่ เงินเดือน ค่าจ้าง ค่าแรง เงินโบนัส ค่าธรรมเนียม เงินรางวัล เงินประกันสังคมที่นายจ้างออกให้ ค่ารักษาพยาบาล รวมถึง ค่าเสื้อผ้า ค่าอาหาร ที่พักอาศัย
2. รายได้ของบุคคลในรูปค่าเช่า หมายถึง ค่าเช่าที่เอกชนหรือบุคคลธรรมดา ได้รับจากการให้เช่าทรัพย์สินเพื่อการผลิต รวมถึงค่าเช่าที่ต้องประเมินให้สำหรับบุคคลผู้เป็นเจ้าของ อสังหาริมทรัพย์ ใช้อาศัยอยู่เอง
3. ดอกเบี้ยสุทธิ หมายถึง ดอกเบี้ยที่บุคคลได้รับจากธุรกิจและสถาบันการเงิน ต่าง ๆ ไม่รวมถึงดอกเบี้ยที่เกิดจากการเป็นหนี้ของผู้บริโภค และหนี้สาธารณะของรัฐบาลเพราะ การกู้เงินดังกล่าวไม่ก่อให้เกิดผลผลิต
4. กำไรของบริษัท หมายถึงรายได้ที่มากกว่ารายจ่ายที่บริษัทได้รับจากการผลิต สินค้าและบริการประกอบด้วย ภาษีกำไร กำไรที่จัดสรรให้ผู้ถือหุ้น (เงินปันผล) และกำไรที่สงวนไว้สำหรับบริษัทขยายกิจการ (เงินออมของบริษัท)
5. รายได้ขององค์การธุรกิจที่มีโชคนิติบุคคล หมายถึง รายได้ของกิจการที่บุคคล เดียวเป็นเจ้าของ เช่น ร้านขายยา ร้านตัดผม คลินิกแพทย์ ห้างหุ้นส่วน สหกรณ์
6. รายได้ของรัฐบาลจากการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน เช่น ค่าเช่า ดอกเบี้ย เงินปันผล รวมถึงกำไรที่เกิดจากการประกอบการของรัฐวิสาหกิจ

ในทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ รายได้ประชาชาติที่คำนวณ 3 ด้าน จะต้องมีมูลค่า เท่ากัน อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติอาจมีความต่างเนื่องจากการคำนวณแต่ละด้านต้องใช้ข้อมูลจาก แหล่งข้อมูลด้านต่าง ๆ อาจแตกต่างกันและมีข้อจำกัดในการจัดเก็บและรวบรวมที่แตกต่างกัน ดังนั้น ยอดรวมของการคำนวณแต่ละด้านอาจคลาดเคลื่อนไป โดยเฉพาะยอดรวมด้านรายจ่ายจะ แตกต่างต่างจากยอดรวมด้านการผลิต ส่วนที่แตกต่างนี้ คือ รายการสถิติคลาดเคลื่อน (Statistical Discrepancy) ในการลงบัญชีได้แสดงตัวเลขไว้ทางด้านการใช้จ่ายเนื่องจากปัจจุบันความเชื่อมั่น ของตัวเลขด้านการผลิตอยู่ในระดับที่สูงกว่า ส่วนด้านรายได้นั้นในทางปฏิบัติได้นำผลการคำนวณ ด้านการผลิต (มูลค่าเพิ่ม) เป็นตัวกำหนดกรอบของด้านรายได้ไว้แล้วจึงไม่มีค่าสถิติคลาดเคลื่อน

1.3 การวัดรายได้ประชาชาติระดับจังหวัด

การวัด GDP เป็นการวัดมูลค่าผลิตภัณฑ์และสินค้าบริการที่ได้ในรอบระยะเวลา บัญชี หรือรอบปีปฏิทิน (1 มกราคม – 31 ธันวาคม) ของผู้ประกอบการที่พำนักอยู่ในประเทศไทย

การจัดทำ GDP จัดทำโดย สำนักบัญชีประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ส่วน GPP เป็นการวัดมูลค่าสินค้าและบริการที่ผลิตได้ในรอบปีของสถานประกอบการต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่ในเขตภูมิศาสตร์ของจังหวัด แสดงถึงรายได้ของประชาชนสาขาต่าง ๆ ในจังหวัดนั้น ๆ ตัวเลข GPP จะสะท้อนให้เห็นถึงปริมาณหรือมูลค่าสินค้าและบริการที่ผลิตได้ในแต่ละพื้นที่ของจังหวัด จำนวนทรัพยากรหรือปัจจัยการผลิตที่กระจายอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ เป็นการแสดงถึงความมั่นคงของแต่ละพื้นที่

การจัดทำ GDP ของจังหวัด จึงเป็นเครื่องมือชี้วัดเศรษฐกิจที่เป็นที่ยอมรับและเป็น การสร้างแนวทางการวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจของจังหวัด

การจัดทำ GPP ใช้กรอบการจำแนกรายการกิจกรรมการผลิตตามเอกสารการ จำแนกประเภทมาตรฐานอุตสาหกรรม (ประเทศไทย) (Thailand Standard Industrial Classification (TSIC) ซึ่งเอกสารฉบับล่าสุด คือ ปี พ.ศ 2544 จัดโดยกรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน ประกอบด้วย 16 สาขา

1) สาขาการเกษตร การล่าสัตว์และการป่าไม้

อุตสาหกรรมในสาขานี้ ได้แก่ เกษตรกรรม การล่าสัตว์ การป่าไม้ และการเกษตร ที่เกี่ยวข้อง โดยจำแนกออกเป็นการผลิตทางเกษตรกรรม บริการทางเกษตรและบริการที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

การผลิตทางการเกษตรกรรม ได้รวมกิจกรรมซึ่งดำเนินงานหลักเกี่ยวกับการเพาะปลูก พืชไร่ พืชสวน และการเลี้ยงปศุสัตว์เพื่อขาย นอกจากนี้ เกษตรกรรมยังรวมถึง กิจกรรม ซึ่งดำเนินงานหลักเกี่ยวกับการเพาะชำต้นไม้ การเพาะปลูกต้นไม้ในโรงเรียน การฟักสัตว์ปีก การทำฟาร์ม การเพาะชำกล้าไม้ การเพาะปลูกไม้ดอกไม้ประดับและการเพาะพันธุ์เมล็ดพืช

บริการทางการเกษตรและบริการที่เกี่ยวข้องกัน ได้แก่ บริการพืชสวน บริการ สัตวบาล ซึ่งดำเนินการโดยได้รับค่าธรรมเนียมตอบแทนหรือโดยการทำสัญญาจ้าง ยกเว้น กิจกรรมบริการรักษาสัตว์

การล่าสัตว์ ได้แก่ การดักสัตว์และการจับสัตว์ทั้งที่มีชีวิตเพื่อการค้า เพื่อเป็นอาหาร หรือเพื่อใช้ประโยชน์ในงานวิจัย การขายพันธ์ รวมถึงการให้บริการที่ส่งเสริมการล่าสัตว์และดักสัตว์

การป่าไม้และการทำไม้ในพื้นที่ป่า ได้แก่ การเพาะชำกล้าไม้ป่า การปลูกป่า การอนุรักษ์ป่า การเก็บของป่าและการเผาถ่านในป่า รวมถึงการทำปางไม้ ผู้รับเหมาทำไม้และ บริการทำไม้ และชักลากไม้ซุง

ปริมาณการผลิตของผลผลิตการเกษตรเป็นสินค้า (goods) ที่จับต้องได้ การนับหน่วยปริมาณการผลิตตามมาตรฐานสากลใช้รอบปีปฏิทิน (1 มกราคม – 31 ธันวาคม) ในส่วนของพืช ประมง และป่าไม้สามารถนับตามจำนวนที่เก็บเกี่ยวได้ ยกเว้นการเลี้ยงปลุสัตว์ตามระบบบัญชีประชาชาติ การนับหน่วยผลผลิตคือ ปริมาณสัตว์ที่เติบโตขึ้นในแต่ละปี ในกรณีสัตว์ที่ใช้ระยะเวลาการเลี้ยงยาวนาน ได้แก่ โค กระบือ สุกร การประมาณการผลิตของสัตว์เหล่านี้ทำได้โดยหาส่วนแตกต่างของสต็อกสัตว์ต้นปีและปลายปี บวกด้วยปริมาณสัตว์ที่ฆ่าระหว่างปี และปริมาณการส่งออก ลบด้วยการนำเข้าระหว่างจังหวัด

ดังนั้น ในการนับหน่วยผลผลิต จังหวัดได้นับจากสินค้าเกษตรทุกหน่วยที่เก็บเกี่ยวได้พร้อมที่จะขายสู่ตลาด ส่วนผลผลิตที่ยังอยู่ในไร่นายังไม่พร้อมที่จะเก็บเกี่ยวยังไม่นับเป็นผลผลิตในปีนั้น การนับปริมาณผลผลิตที่ผลิตได้เก็บเข้าบัญชีจึงเพื่อจำหน่ายในอนาคต ได้นับไว้เป็นปริมาณผลผลิตในรอบปีด้วย พืชบางชนิดมีช่วงเวลาการเพาะปลูก ตั้งแต่การเพาะกล้าจนถึงการเก็บเกี่ยวหรือที่เรียกว่าปีเพาะปลูกนั้น มีระยะเวลาครบปีปฏิทิน ได้แก่ ผลผลิตข้าวนาปี มักจะเริ่มฤดูการเพาะปลูกในราวเดือนสิงหาคม และถึงเวลาการเก็บเกี่ยวในช่วงเดือนมกราคมหรือกุมภาพันธ์ของปีถัดไปซึ่งจังหวัดสระบุรีได้ดำเนินการจำแนกข้อมูลปริมาณการผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ในช่วงเวลาดังกล่าวให้ตรงตามปีปฏิทินอย่างชัดเจนเช่นเดียวกัน

2) สาขาการประมง

การประมงในสาขานี้ ได้แก่ การประมง การเพาะพันธุ์สัตว์น้ำ การเลี้ยงสัตว์น้ำ และกิจการประมงที่เกี่ยวข้องกันเพื่อการค้า ซึ่งมีกิจกรรมการประมงจำแนกออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนแรก ได้แก่ การประมงทางทะเล ครอบคลุมการเพาะเลี้ยงชายทะเลและการจับสัตว์ในทะเล และส่วนที่สอง ได้แก่ การประมงน้ำจืด ครอบคลุมการเพาะเลี้ยง และจับสัตว์น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ ซึ่งในส่วนของจังหวัดสระบุรี ในสาขาการประมงนี้มีเฉพาะส่วนที่สองคือ ส่วนที่เป็นกลุ่มกิจกรรมทางด้านการประมงน้ำจืด

ปริมาณการผลิตของสาขาการประมง เป็นปริมาณสัตว์น้ำทุกประเภทที่ชาวประมงจับได้ รวมถึงการเพาะเลี้ยงและจับตามธรรมชาติ โดยคำนวณมูลค่า ณ แหล่งที่นำสัตว์น้ำขึ้นท่าและสำหรับกรณีเป็นการเพาะสัตว์น้ำ ใช้ราคาหน้าฟาร์มเป็นหลัก

3) สาขาการทำเหมืองแร่ และเหมืองหิน

สาขาเหมืองแร่ และเหมืองหิน ครอบคลุมกิจกรรมการผลิตของสถานประกอบการทำเหมืองแร่ทุกชนิด ทั้งการทำเหมืองบนผิวดิน และการทำเหมืองแร่ในทะเล ได้แก่ การทำเหมืองหิน การขุดกรวดทราย ดิน การขุดดิน การทำเกลือ การขุดก๊าซธรรมชาติ การขุดแร่โลหะ

แร่โลหะ และหินมีค่าต่าง ๆ การทำเหมืองแร่เริ่มตั้งแต่การขุด การเจาะ ฉีด สบ หรือการกระทำใด ๆ เพื่อนำแร่ออกจากแหล่งแร่ และยังรวมถึงการแยกแร่ การโม่ การย่อยและการแต่งแร่ให้มีขนาดที่ต้องการ แต่ไม่รวมการถลุงซึ่งแยกไปอยู่ในสาขาอุตสาหกรรม โดยกำหนดขอบเขตพื้นที่พิจารณาจากที่ตั้งของแหล่งแร่ที่อยู่ในเขตจังหวัดเป็นเกณฑ์

ปริมาณการผลิต เป็นปริมาณแร่ที่ผลิตได้ในรอบระยะเวลาบัญชี 1 ปี รวมทั้งใน ส่วนที่ผลิตได้และขายได้ในปีนั้น และส่วนที่ผลิตได้แต่ยังคงอยู่ในสต็อกเพื่อรอการจำหน่าย

4) สาขาการอุตสาหกรรม

สาขาอุตสาหกรรม ครอบคลุมถึงกิจกรรมการผลิตของสถานประกอบการที่ ดำเนินการเกี่ยวกับการผลิตสินค้า (goods) ซึ่งหมายถึง การนำวัตถุดิบมาใช้ประกอบ ผสม ต่อเติม หรือเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เป็นผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่ และยังรวมถึงการประกอบชิ้นส่วน การบริการ ต่อเติม การดัดแปลง และการซ่อมแซมเครื่องจักรเครื่องมือต่าง ๆ ลักษณะการดำเนินงาน อุตสาหกรรม ครอบคลุมกิจกรรมการผลิตที่ใช้เครื่องจักรกล ใช้เคมีภัณฑ์ หรือใช้แรงงาน โดยมี สถานประกอบการเป็นโรงงาน โรงเรือน หรือภายในบ้านอยู่อาศัย

ยกเว้น การบริการซ่อมรถยนต์ การติดตั้ง และการซ่อมแซมเครื่องใช้ในบ้านและ อุปกรณ์ขนาดเล็ก ซึ่งเป็นการบริการของผู้จำหน่ายให้รวมไว้ในสาขาการค้าส่งค้าปลีก การ ประกอบชิ้นส่วนที่ทำสำเร็จรูปเข้ากับสิ่งก่อสร้าง ได้แก่ การติดตั้งสะพาน ถังน้ำ บ้านเคลื่อน ลิฟต์ เครื่องทำความเย็น เครื่องระบายอากาศ การติดตั้งสายไฟฟ้าและอุปกรณ์ เป็นต้น กิจกรรม เหล่านี้เป็นการผลิตสาขาก่อสร้าง

การทำหัตถกรรมในครัวเรือน โดยใช้แรงงานในครัวเรือน หรือกลุ่มแม่บ้าน หรือ สมาชิกสหกรณ์ ได้แก่ การทอผ้า การทำเครื่องจักสาน เครื่องหนัง ดอกไม้ประดิษฐ์ ไม้แกะสลัก เป็นต้น รายการเหล่านี้นับเป็นส่วนหนึ่งของสาขาอุตสาหกรรม

ปริมาณการผลิต เป็นจำนวนผลผลิตที่ผลิตได้ในรอบระยะเวลาบัญชี จำแนก ออกเป็นผลผลิตหลัก ผลผลิตรอง และผลพลอยได้จากเศษวัสดุ โดยนับรวมเป็นผลผลิตทั้งหมด จาก ณ โรงงาน (ex-factory prices)

5) สาขาการไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา

การผลิตในสาขานี้ครอบคลุมถึงกิจกรรมการผลิตและการจำหน่ายกระแสไฟฟ้า การผลิตและจำหน่ายน้ำประปา การผลิตและจำหน่ายแก๊ส รวมทั้งในส่วนที่ดำเนินการโดยเอกชน โดยรัฐวิสาหกิจ และโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ปริมาณการผลิตสำหรับสาขานี้ จังหวัดสระบุรีจะมีในส่วนของน้ำประปาเอกชน โดยคิดปริมาณน้ำประปาที่ผลิตได้ ราคาที่จำหน่าย มูลค่าการผลิต ค่าใช้จ่ายขึ้นกลางในการผลิต

6) สาขาการก่อสร้าง

การก่อสร้าง ครอบคลุมถึงกิจกรรมการก่อสร้างสิ่งใหม่ การตัดแปลงต่อเติมและซ่อมแซมสิ่งก่อสร้างทุกประเภท โดยรวมถึง อาคารที่อยู่อาศัย อาคารพาณิชย์ อาคารอุตสาหกรรม และอาคารอื่น ๆ ทุกชนิด และยังรวมถึงการก่อสร้างที่ไม่ใช่อาคาร ได้แก่ การก่อสร้างถนน สะพาน เขื่อน รั้ว ท่อระบายน้ำ โรงไฟฟ้า ระบบสายส่งไฟฟ้า สายโทรศัพท์ การต่อท่อประปา การขุดบ่อบาดาล บ่อน้ำ บ่อปลา ทำแพขนานยนต์ นอกจากนี้ยังรวมถึงการบุกเบิกที่ดินใหม่ การปรับพื้นที่เพื่อทำการเกษตร และเพื่อทำการก่อสร้างสิ่งก่อสร้างใหม่

การก่อสร้างยังครอบคลุมถึงการติดตั้งอุปกรณ์ส่วนควบที่ประกอบติดกับอาคาร เช่น ลิฟต์ บันไดเลื่อน สะพานเลื่อน และเครื่องใช้ไฟฟ้าชนิดติดตั้งควบกับอาคาร ได้แก่ ระบบปรับอากาศ ระบบระบายอากาศ ระบบทำน้ำอุ่น และเฟอร์นิเจอร์ชนิดที่ติดกับตัวอาคาร และสิ่งอื่น ๆ ที่คล้ายคลึงกันซึ่งได้นับรวมเป็นส่วนหนึ่งของการก่อสร้างด้วย รวมทั้ง กิจกรรมการก่อสร้างที่เป็นการจ้างเหมาผู้รับเหมาก่อสร้าง (contract out) ทั้งโครงการ หรือการก่อสร้างที่ดำเนินการโดยเจ้าของสิ่งก่อสร้างเอง (own accounts) นับเป็นการผลิตในสาขาก่อสร้างด้วยเช่นเดียวกัน

7) สาขาการขายส่ง การขายปลีก การซ่อมยานยนต์ และของใช้

อุตสาหกรรมในหมวดนี้ รวมสถานประกอบการซึ่งดำเนินกิจการหลักเกี่ยวกับการขายส่ง ได้แก่ พ่อค้าขายส่ง ผู้ส่งสินค้าเข้า ผู้ส่งสินค้าออก นายหน้าซื้อขายสินค้า การขายปลีก สินค้าให้แก่ประชาชน รวมถึงการบำรุงรักษาซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ และของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือน ดังนี้

การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ได้แก่ สถานประกอบการซึ่งดำเนินกิจการหลักเกี่ยวกับการบำรุงรักษาและซ่อมแซม การล้าง การขัดเงา และการลากจูงยานยนต์ ยกเว้น การให้เช่ารถยนต์ส่วนบุคคล หรือรถบรรทุกพร้อมคนขับ

การขายส่ง และการค้าเพื่อค่านายหน้า ยกเว้นยานยนต์และจักรยานยนต์ รวมถึง การซ่อมแซมของใช้ส่วนบุคคล และของใช้ในครัวเรือน ได้แก่ การดำเนินกิจการขายสินค้าที่ไม่มี การเปลี่ยนรูปหรือตัดแปลงซึ่งอาจเป็นสินค้าใหม่หรือสินค้าที่ใช้แล้วให้แก่ผู้ขายปลีก ผู้ใช้ในงาน อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม สถาบัน หรือผู้ใช้งานวิชาชีพ หรือผู้ขายส่งรายอื่น ๆ ซึ่งอาจเป็น บุคคลหรือบริษัทที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทน หรือนายหน้าเพื่อซื้อขายสินค้าในรูปแบบธุรกิจหลัก รวมถึงพ่อค้าขายส่งซึ่งขายสินค้าโดยตรงมาจากแหล่งผลิตอันเป็นส่วนที่แยกออกมาจากโรงงาน

โดยมีวัตถุประสงค์ในการขายผลิตภัณฑ์ ทั้งนี้ มิใช่การส่งสินค้าโดยตรงจากโรงงานตามคำสั่งซื้อ นอกจากนี้ได้รวมถึงนายหน้าขายสินค้า กลุ่มและผู้แทนการค้าเพื่อค่านายหน้า ผู้ซื้อ และกลุ่มสหกรณ์ซึ่งดำเนินกิจการเกี่ยวข้องกับการตลาดของผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ผู้ขายส่งซึ่งประกอบด้วย คัดแยกขนาด คุณภาพของสินค้าจำนวนมาก จัดแบ่งสินค้า การบรรจุหีบห่อใหม่ และการจัดจำหน่ายสินค้าเป็นส่วนย่อย การจัดเก็บสินค้า การรักษาสินค้าในอุณหภูมิที่เหมาะสม การจัดส่งและการจัดวางจำหน่ายสินค้า ตลอดจนการส่งเสริมการขายให้แก่ลูกค้า และการออกแบบฉลากสินค้า

การขายปลีก ยกเว้นยานยนต์ และจักรยานยนต์ รวมถึง การซ่อมแซมของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือน โดยสถานประกอบการซึ่งดำเนินกิจการเกี่ยวกับการขายปลีกที่ไม่มี การเปลี่ยนรูปสินค้าและสินค้าใช้แล้วแก่ประชาชนทั่วไป เพื่อการบริโภคหรือการใช้ประโยชน์ เฉพาะส่วนบุคคลหรือในครัวเรือน สถานประกอบการขายปลีกอาจเป็นร้านค้า ห้างสรรพสินค้า แผงลอย สถานประกอบการที่รับส่งสินค้าทางไปรษณีย์ ทางโทรศัพท์ ทางอิเล็กทรอนิกส์ ผู้เร่ขายสินค้า สหกรณ์ผู้บริโภค สถานที่ประมวลการขายทอดตลาด ยกเว้น การขายผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรโดยเกษตรกรเอง

การซ่อมแซมของใช้ส่วนบุคคล และของใช้ในครัวเรือน โดยสถานประกอบการซึ่งดำเนินกิจการหลักเกี่ยวกับการซ่อมของใช้ส่วนบุคคล และของใช้ในครัวเรือน ซึ่งไม่รวมถึงการซ่อมแซม โดยโรงงานผู้ผลิตหรือร้านขายส่ง หรือร้านขายปลีกสินค้านั้น ๆ

8) สาขาการโรงแรมและภัตตาคาร

อุตสาหกรรมในสาขานี้ รวมสถานประกอบการซึ่งดำเนินกิจการหลักเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกในเรื่องที่พักอาศัย (ไม่รวมการเช่าบ้านที่อยู่อาศัย) โดยได้รับค่าธรรมเนียมการเข้าพักตอบแทนและการขายอาหารที่เตรียมไว้พร้อมสำหรับบริโภคทันที ได้แก่ ภัตตาคาร สถานที่ขายอาหารและเครื่องดื่ม

9) สาขาการขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า และการคมนาคม

อุตสาหกรรมในสาขานี้ รวมสถานประกอบการซึ่งดำเนินกิจการหลักเกี่ยวกับการขนส่งทางบก การขนส่งทางน้ำ การขนส่งทางอากาศ และทางท่อลำเลียง การบริการเสริมการขนส่งและบริการที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งประเภทต่าง ๆ สถานที่เก็บสินค้าและการเก็บสินค้า การบริการด้านการท่องเที่ยว การให้บริการทางไปรษณีย์และการโทรคมนาคม การให้เช่าเครื่องอุปกรณ์การขนส่งพร้อมคนขับหรือผู้ควบคุมในวิธีการขนส่งต่าง ๆ ที่พิจารณาว่าเป็นบริการการขนส่ง

ยกเว้น การบำรุงรักษา การซ่อมแซมและการเปลี่ยนอุปกรณ์การขนส่ง การก่อสร้าง การบำรุงรักษา และการซ่อมแซมถนน ทางรถไฟ ท่าเรือ การบำรุงรักษาและการซ่อมแซมยานยนต์ หรือจักรยานยนต์ การให้เช่าอุปกรณ์การขนส่งโดยไม่มีคนขับหรือผู้ควบคุม

10) สาขาตัวกลางทางการเงิน

อุตสาหกรรมในหมวดนี้ ได้แก่ ธนาคารต่าง ๆ รวมทั้ง ธนาคารพาณิชย์ ธนาคารออมสิน และสถาบันการเงิน สถานประกอบการซึ่งดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดหาแหล่งเงินทุน การจัดสรรเงินทุนเพื่อลงทุนในธุรกิจ การบริหารทางการเงิน การให้เช่าทรัพย์สิน การประกันภัย กองทุนบำเหน็จบำนาญ และสถานประกอบการซึ่งดำเนินกิจการเกี่ยวกับการให้บริการด้านธุรกิจ ได้แก่ บริการบริหารงานด้านตลาดการเงิน บริการซื้อขายหลักทรัพย์ การดำเนินการเป็นที่ปรึกษาทางการเงิน นายหน้าในการกู้ยืมเพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์ และการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

สำหรับสาขานี้ แตกต่างจากสาขาการผลิตอื่น ๆ ที่ไม่ใช่การเงิน คือ สาขานี้ไม่สามารถหามูลค่าการผลิตหรือรายได้จากการดำเนินงานโดยตรงได้ อันเนื่องมาจากกิจกรรมของสาขานี้มีลักษณะพิเศษ 2 ประการ คือ ประการแรก การทำหน้าที่ให้บริการเป็นตัวกลางทางการเงินระหว่างเจ้าของเงิน (ผู้ฝากเงินกับธนาคาร) กับผู้ประกอบการ (ผู้กู้เงินจากธนาคาร) รายได้ของธนาคารจากกิจกรรมนี้คือส่วนต่าง (margin) ระหว่างอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก และประการที่สอง คือ การทำหน้าที่ให้บริการในการทำธุรกรรมทางการเงิน ได้แก่ การใช้ตัวสัญญาใช้เงิน การโอนเงิน รายได้จากกิจกรรมนี้คือ ค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บจากผู้ใช้บริการ

11) สาขาบริการด้านธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ การใช้เช่าและบริการธุรกิจ

อุตสาหกรรมในสาขานี้ ได้แก่ การพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ประเภทที่ดิน อาคาร สุสาน การดำเนินการเกี่ยวกับการซื้อ การขายอาคารที่อยู่อาศัยและอาคารไม่ใช่ที่อยู่อาศัย การพัฒนาและการจัดสรรที่ดิน และการจัดการและการตีราคาอสังหาริมทรัพย์โดยได้รับค่าธรรมเนียมตอบแทน รวมทั้งตัวแทนหน้าซื้อขายอสังหาริมทรัพย์

การให้เช่าเครื่องจักรและอุปกรณ์โดยไม่มีผู้ควบคุมการให้เช่าของใช้ส่วนบุคคล และของใช้ในครัวเรือน บริการด้านคอมพิวเตอร์ และกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การให้คำปรึกษา แนะนำด้านฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ ระบบประยุกต์ การวิเคราะห์ความต้องการและการใช้งาน งานประมวลผล จัดทำฐานข้อมูลโดยคอมพิวเตอร์ โดยมีค่าตอบแทนเป็นค่าธรรมเนียมหรือโดยทำสัญญาจ้าง แต่ไม่รวมการซื้อขายอุปกรณ์คอมพิวเตอร์

การบริการด้านธุรกิจอื่น ๆ ครอบคลุมถึง การจัดทำและตรวจสอบบัญชี กฎหมาย คำปรึกษาด้านสถาปนิกและวิศวกรรม การโฆษณา วิจัยตลาด สํารวจความคิดเห็น ประชาชน การให้คำปรึกษาด้านธุรกิจการจัดการ ด้านภาษี และการบริการธุรกิจอื่น

12) สาขาการบริหารราชการแผ่นดิน การป้องกันประเทศและการประกันสังคม ภาคบังคับ

อุตสาหกรรมในสาขานี้ รวมการบริหารราชการด้านการกำกับดูแลนโยบาย เศรษฐกิจ สังคม และชุมชน การจัดหาการบริการและให้ความช่วยเหลือด้านต่างประเทศ การป้องกันประเทศ หน่วยงานซึ่งดำเนินงานเกี่ยวกับการรักษาระเบียบและความปลอดภัยของ ประชาชน และการประกันสังคมภาคบังคับ

การผลิตในสาขานี้ หมายรวมถึง อุตสาหกรรมที่ประกอบด้วย การบริหารราชการ ได้แก่ การบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การบริการชุมชน การป้องกันประเทศ และการประกันสังคมภาคบังคับ ประกอบด้วย องค์กรและ สถาบัน ต่าง ๆ ในภาคราชการ ได้แก่ กระทรวง ทบวง กรม กอง หน่วยงานอิสระ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กิจกรรมที่องค์กรและสถาบันของรัฐบาลดำเนินการ ได้แก่ ด้านภาษีอากร การรักษาระเบียบและความปลอดภัยของประชาชน การออกกฎหมายข้อบังคับ การจดทะเบียนธุรกิจ การเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติ การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติ การวางแผนนโยบายทางเศรษฐกิจ และทางสังคม การประกันสังคมภาคบังคับ ยกเว้น กิจกรรมอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐบาล ได้แก่ การผลิตสินค้า การไฟฟ้า ประปา การค้า การขนส่งคมนาคม การบริการทางการศึกษา การสาธารณสุข ห้องสมุด หอจดหมายเหตุ และพิพิธภัณฑ์ กิจกรรมเหล่านี้ให้แยกไปอยู่ในสาขาการผลิตอื่น ๆ ที่ตรงตามชนิดของกิจกรรมนั้น ๆ และไม่รวมการดำเนินงานของหน่วยงานเอกชนที่ รัฐบาลถือหุ้น

13) สาขาการศึกษา

อุตสาหกรรมในสาขานี้ รวมสถาบันการศึกษาทุกประเภทและทุกชั้นการศึกษา สถาบันประเภทที่มีอาคารเรียนโดยเฉพาะ และสถาบันที่ให้การศึกษาแบบหน่วยเคลื่อนที่ ทั้งที่มี หลักสูตรระยะสั้นและระยะยาว ประกอบด้วยการศึกษาทุกประเภท ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งจัดการศึกษาโดยสถาบันการศึกษา การจ้างครูเอกชนสอนพิเศษ เป็นการศึกษาเต็มเวลานอกเวลา หรือหลักสูตรเร่งรัด การศึกษาภาคกลางวันหรือภาคค่ำใน ซึ่งมีความครอบคลุมทุกระดับ หรือ

วิชาชีพต่าง ๆ ยกเว้น การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับนันทนาการ ได้แก่ การศึกษาการเล่นไพ่บริดจ์ หรือ การเล่นกอล์ฟ

14) สาขาการบริการสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์

อุตสาหกรรมในสาขานี้ รวมการบริการทางสังคมและบริการชุมชนที่เกี่ยวข้องกัน กับบริการด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์ ได้แก่ บริการอนามัย โรงพยาบาล องค์กรหรือหน่วยงานที่ให้การสงเคราะห์ในรูปแบบสวัสดิการต่าง ๆ

บริการด้านสุขภาพ หมายถึง อุตสาหกรรมในการดำเนินกิจการหลักเกี่ยวกับการ ให้บริการ การป้องกันและการรักษาการแพทย์ ทันตกรรมและอนามัยอื่น ๆ โดยรวมถึง โรงพยาบาล สถานพักฟื้น สถานพยาบาลและสำนักงานการแพทย์และสัตยกรรมและสถาบันที่ คล้ายคลึงกัน

บริการด้านสังคมสงเคราะห์ หมายถึง อุตสาหกรรมในการดำเนินกิจการหลัก เกี่ยวกับการให้บริการด้านสังคมสงเคราะห์ทั้งแบบให้ที่พักและไม่ให้ที่พัก ซึ่งอาจดำเนินการโดย หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรเอกชน ได้แก่ สถานรับเลี้ยงเด็กกำพร้า สถานพินิจและคุ้มครองเด็ก และเยาวชน สถานสงเคราะห์คนชรา และองค์กรการกุศลอื่น ๆ

รายรับของสถานประกอบการนั้นคำนวณจากรายรับที่ได้จากการดำเนินงาน ซึ่งสามารถคำนวณได้จากการบริการต่อครั้ง หรือยอดรวมรายได้จากการดำเนินงานทั้งปี ซึ่งการ ประมวลผลข้อมูลรายรับของการบริการขึ้นอยู่กับประเภทกิจการเป็นสำคัญ

15) สาขาการบริการชุมชน สังคม และส่วนบุคคล

อุตสาหกรรมในสาขานี้ รวมบริการสุขภาพและบริการที่คล้ายคลึงกัน บริการ สังคมและชุมชนที่เกี่ยวข้องกัน กิจกรรมนันทนาการ วัฒนธรรม และการกีฬา ได้แก่ บริการ ด้านการผลิตและจำหน่ายภาพยนตร์ การฉายภาพยนตร์ การบริการด้านวิทยุและโทรทัศน์ และ การบันเทิง อื่น ๆ ได้แก่ สนามมวย สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ สวนอุทยานแห่งชาติ ห้องสมุด หอจดหมายเหตุ พิพิธภัณฑ์ สวนสัตว์ และบริการด้านกีฬา กิจกรรมด้านบริการอื่น ๆ ได้แก่ บริการซักรีด ตัดผลและเสริมสวย อบ อบ นวด และกิจกรรมบริการส่วนบุคคลอื่น ๆ

16) สาขาถูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล

อุตสาหกรรมในสาขานี้ ได้แก่ บุคคลที่เข้ามารับทำงานทุกประเภทในครัวเรือน ส่วนบุคคล เช่น คนรับใช้ หัวหน้าผู้รับใช้ ผู้ประกอบอาหาร บริการ คนซักรีดเสื้อผ้า คนทำสวน คนเฝ้าประตู คนขับรถ ผู้ดูแลรักษาบ้านเรือน คนเลี้ยงเด็ก และครูสอนพิเศษ เลขานุการ ยกเว้น หน่วยงานอิสระ (รวมทั้งส่วนบุคคล) ซึ่งจัดการบริการให้แก่ครัวเรือนนั้น ให้จัดประเภทตาม กิจกรรมหลักของการดำเนินงานของประเภทนั้น

ปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติใช้วิธีจัดทำฐานข้อมูล ผลิตภัณฑ์ของจังหวัด ระบบ Bottom Up ซึ่งจะทำได้ข้อมูลจริงของจังหวัดและเป็นเครื่องมือในการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ โดยใช้เป็นเครื่องมือในการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด สำนักงานพัฒนาระบบราชการใช้เป็นตัววัดผลการปฏิบัติราชการของทุกจังหวัด รัฐบาลใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารงาน สำหรับภาคเอกชนใช้ประโยชน์เชิงธุรกิจ โดยดูว่าจังหวัดใดควรลงทุนด้านใด หรือจังหวัดใดมีศักยภาพในการสนับสนุนการลงทุนด้านใด

GPP แสดงถึงรายได้ของจังหวัด ซึ่งจากคำนิยามนั้น หมายถึง มูลค่าเพิ่ม (Value Added) ของกิจกรรมการผลิตสินค้าและบริการในพื้นที่จังหวัดในรอบ 1 ปีปฏิทิน ดังนั้น ในการจัดทำ GPP มีค่าสำคัญที่ใช้ในการพิจารณาจัดทำ GPP ประกอบด้วย 4 ตัวหลัก ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2547 : 6-7)

1. มูลค่าเพิ่ม (Value Added : VA) ซึ่งมีวิธีคำนวณ 2 วิธี คือ

1.1 กรณีเป็นการผลิตสินค้าและบริการคำนวณได้จากมูลค่าการผลิต (Gross Output : GO) หักจากค่าใช้จ่ายขั้นกลาง (Intermediate Cost : IC) หรือ VA (กรณีสินค้าและบริการ) $= GO - IC$

1.2 กรณีเป็นการผลิตของส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งไม่สามารถคำนวณมูลค่าการผลิตได้โดยตรงนั้น ใช้วิธีการคำนวณทางอ้อมโดยคำนวณจากเงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน และสวัสดิการแทน

2. กิจกรรม โดยคำนวณมูลค่าเพิ่ม (VA) การผลิตสินค้าและบริการของหน่วยผลิต (ครัวเรือน บริษัท ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มูลนิธิและสมาคม) 16 สาขา ตามมาตรฐานอุตสาหกรรมหลักของประเทศไทย (Thailand Standard Industrial Classification : TSIC)

3. พื้นที่จังหวัด มูลค่าเพิ่ม (VA) ที่เกิดจากการผลิตสินค้าและบริการ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดใดให้นับเป็น GPP ในพื้นที่จังหวัดนั้น

4. รอบ 1 ปีปฏิทิน มูลค่าเพิ่ม (VA) ที่คำนวณได้จากการผลิตสินค้าและบริการทั้ง 16 สาขา จะคำนวณในรอบ 1 ปีปฏิทิน คือ 1 มกราคม ถึง 31 ธันวาคม ตามหลักสากล

สำหรับการจัดเก็บข้อมูลในการจัดทำ GPP มี 2 วิธี คือ

1. ใช้ข้อมูลจากทำเนียบส่วนราชการ ได้แก่ ข้อมูลที่อยู่ในระบบการทำงานของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. ใช้วิธีทางสถิติ มี 2 วิธี คือ การสำมะโนเป็นการเก็บข้อมูลทั้งหมด หรือการสุ่มตัวอย่างเป็นการเก็บตัวอย่างตามสถิติ แล้วคำนวณกลับเป็นข้อมูลทั้งหมด

สรุปได้ว่า การจัดทำ GPP ด้านการผลิตแบบทางตรง (Bottom – up) นับเป็นหัวใจสำคัญของการวิเคราะห์และเสนอแนะข้อมูลด้านเศรษฐกิจ ให้แก่จังหวัด เนื่องจากการจัดทำ GPP โดยวิธีดังกล่าวเป็นการจัดเก็บข้อมูลจากทุกกิจกรรมการผลิตที่เกิดขึ้นในจังหวัด ข้อมูลที่ได้จึงเปรียบเสมือน แผนที่ด้านเศรษฐกิจของจังหวัด ซึ่งแสดงถึงโครงสร้างเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัด ทั้งสาขาและกิจกรรมการผลิต รวมทั้งกิจกรรมดาวรุ่งในสาขาการผลิตที่ควรส่งเสริม นอกจากนี้ ยังสามารถใช้วิเคราะห์เชื่อมโยงกิจกรรมในสาขาเดียวกันหรือระหว่างสาขา ใช้เป็นสัญญาณเตือนภัยและคาดการณ์เศรษฐกิจ ใช้ในการจัดทำโครงการ แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และให้ข้อเสนอแนะยุทธศาสตร์เพื่อสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในจังหวัด รวมถึงใช้วัดอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจในตอนปลายปี นอกจากนี้ เมื่อจังหวัดโดยสำนักงานคลังจังหวัดมีการจัดทำข้อมูลดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง โดยการสนับสนุนทางวิชาการของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ข้อมูลด้านเศรษฐกิจดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อภาคเอกชน สาธารณชน ประชาชน สถาบันการศึกษา และหน่วยวิชาการในส่วนกลาง เพื่อใช้ประโยชน์ในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป และสามารถพัฒนาการจัดทำ GPP ด้านการผลิตแบบทางตรง (Bottom – up) เป็นแบบจำลอง (Model) หรือโดยวิธี Fast Track ต่อไป

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (Gross Provincial Products : GPP) เป็นข้อมูลรายได้ประชาชาติที่จำแนกรายการเป็นรายพื้นที่ในขอบเขตจังหวัด การจัดทำข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด เป็นส่วนหนึ่งของระบบบัญชีประชาชาติของประเทศไทย

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) เป็นข้อมูลรายการเดียวที่สามารถอธิบายภาพรวมด้านเศรษฐกิจของจังหวัดได้ เนื่องจากการประมวลรายได้ที่มาจากกิจกรรมการผลิตทั้งหมดที่ดำเนินการอยู่ในพื้นที่ของจังหวัด โดยใช้พื้นฐานแนวความคิดเช่นเดียวกับการจัดทำผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) ของประเทศ ตัวเลข GPP นับเป็นเครื่องชี้ที่แสดงทั้งขนาด (Volume) ของรายได้จากการผลิตของจังหวัด และสามารถใช้อธิบายทิศทางทางขยายตัวทางเศรษฐกิจ (Economic Growth) ในช่วงเวลาต่าง ๆ รวมทั้งสามารถแสดงโครงการการผลิตที่มีการเปลี่ยนแปลงไปทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ดังนั้น GPP จึงเป็นข้อมูลหลักที่สามารถใช้ในการติดตามภาวะเศรษฐกิจและการนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการวางแผนพัฒนาจังหวัด

การจัดทำผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดตามกรอบแนวคิดของระบบบัญชีสหประชาชาติสามารถจัดทำได้ 2 วิธี คือ

1. การจัดทำผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดโดยวิธีการทางตรง หรือเรียกว่าเป็นวิธี Bottom up เป็นการจัดเก็บข้อมูลกิจกรรมการผลิตทุกกิจกรรมที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ของแต่ละจังหวัด และนำมาคำนวณ หามูลค่าเพิ่มตามวิธีการที่สอดคล้องกับระบบบัญชีประชาชาติตามมาตรฐานสากล ซึ่งต้องใช้ข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญ คือ ข้อมูลมูลค่าการผลิต สินค้าและบริการ และข้อมูลต้นทุนการผลิตของกิจกรรมการผลิตทุกชนิดในพื้นที่จังหวัด ผลที่ได้จากวิธีการนี้จะมีข้อดีในด้านการให้ภาพรายละเอียด โครงสร้างประเภทกิจกรรมการผลิต ซึ่งเป็นแหล่งที่มาของรายได้ของจังหวัด สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในแง่การศึกษาวเคราะห์สถานะทางเศรษฐกิจของจังหวัดในเชิงลึก

อย่างไรก็ตาม หากมีข้อจำกัดด้านข้อมูลที่ไม่อาจจัดเก็บรวบรวมได้ในพื้นที่ของจังหวัด อาจจำเป็นต้องแก้ปัญหาด้วยการนำวิธีการทางอ้อมมาผสมผสานเพื่อให้ได้ผลการจัดทำข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดทุกกิจกรรมการผลิต

2. การจัดทำผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดโดยวิธีทางอ้อม ดำเนินการโดยใช้วิธีการกระจายมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) จากในระดับภาพรวมพื้นที่ทั้งประเทศ จำแนกย่อยออกมาเป็นผลิตภัณฑ์รายจังหวัด แต่ก็ต้องจัดทำในรายละเอียดทุกกิจกรรมการผลิตทุกรายการ เช่นกัน วิธีนี้เรียกว่าเป็นวิธีการ Top down ซึ่งในปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ใช้วิธีนี้เป็นวิธีหลัก เนื่องจากขาดแคลนข้อมูลพื้นฐานทางด้านมูลค่าการผลิตและต้นทุนการผลิตสินค้าและบริการรายจังหวัดจะนำมาใช้ในการคำนวณโดยวิธีทางตรง วิธีการทางอ้อมนี้ มีข้อจำกัดหลายประการ

อย่างไรก็ตาม ผลการจัดทำข้อมูลผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัดได้จากวิธีการนี้ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์การเติบโตและโครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัดได้เป็นอย่างดีในระดับหนึ่ง

2. ทฤษฎีเกี่ยวกับดุลยภาพระหว่างกลุ่ม (GROUP Equilibrium Model)

ในสังคมประชาธิปไตยซึ่งมีลักษณะพื้นฐานเป็นสังคมพหุ (Pluralist society) จะประกอบด้วยกลุ่มอิทธิพล (pressure groups) และกลุ่มผลประโยชน์ (interest groups) มากมาย ซึ่งอาจจัดตั้งในรูปของชมรม สมาคม สหภาพแรงงาน องค์กรนักศึกษา หรือสาขาวิชาชีพต่าง ๆ ซึ่งกลุ่มเหล่านี้จะมีวัตถุประสงค์สำคัญ 2 ลักษณะ กลุ่มอิทธิพลจะมุ่งในการเรียกร้องและพิทักษ์ความเป็นธรรมของสังคม ส่วนกลุ่มผลประโยชน์จะมุ่งในการรักษาสิทธิและผลประโยชน์ของตนเพื่อป้องกันมิให้กลุ่มอื่นเข้ามาละเมิด การแสดงบทบาทของกลุ่มต่าง ๆ ทั้งกลุ่มอิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์จึงมีลักษณะของการต่อสู้ช่วงชิงความได้เปรียบในการผลักดันการตัดสินใจของรัฐบาลให้เป็นไปตาม

ความต้องการของกลุ่มตน ลักษณะของการต่อสู้ช่วงชิงดังกล่าวเป็นการแสดงออกซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมือง (political participation) โดยกลุ่มที่มีพลังมากกว่าจะเป็นกลุ่มที่ได้เปรียบ ส่วนกลุ่มที่มีพลังน้อยกว่าจะเป็นกลุ่มที่เสียเปรียบ แต่ถ้าแต่ละกลุ่มมีพลังผลักดัน (forces) และแรงกดดัน (pressure) โดดเดี่ยว ผลของการต่อรองจะปรากฏออกมาในลักษณะของการประนีประนอม นโยบายสาธารณะที่เกิดขึ้นจึงเป็นผลผลิตของดุลยภาพระหว่างกลุ่มโดยตรง

Arther F. Bently (1994) ได้อธิบายแนวความคิดนี้ไว้ในหนังสือชื่อ “The Process of Government” ว่าการเมืองนั้นเปรียบเสมือนระบบที่มีแรงผลักดันและแรงกดดันที่กระทำปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกันในการกำหนดนโยบายสาธารณะ

โดยสาระสำคัญของกรอบความคิดตามตัวแบบดุลยภาพระหว่างกลุ่มจะเกี่ยวข้องกับสถาบันนิติบัญญัติมากกว่าระบบราชการ คือ หน่วยงานสุดท้ายที่เป็นผู้กำหนดนโยบายจะถูกจับจ้องโดยกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ที่จะถูกบังคับจากนโยบายเหล่านั้น ถ้าผู้กำหนดนโยบายไม่สามารถจะแบ่งแยกนโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมออกจากนโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มผลประโยชน์ที่ได้รับผลจากนโยบายนี้ ผู้กำหนดนโยบายจะถือว่านโยบายใดที่เป็นผลประโยชน์ต่อกลุ่มก็จะเป็นผลประโยชน์ต่อประเทศชาติด้วย (Kohlmeier, 1951 ; Edeman, 1964)

ในทัศนะของ David Truman (1951) เห็นว่า กรอบความคิดตามตัวแบบดุลยภาพระหว่างกลุ่มเริ่มต้นจากข้อเสนอที่ว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม คือ ศูนย์กลางของความจริงทางการเมือง โดยปกติปัจเจกบุคคลที่มีผลประโยชน์ร่วมกันจะพยายามรวมกลุ่มกัน ทั้งในลักษณะที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการซึ่งแล้วแต่กรณี เพื่อเรียกร้องและกดดันให้รัฐบาลตอบสนองความต้องการของตน และโดยนัยนี้กลุ่มผลประโยชน์ คือ กลุ่มบุคคลที่มีทัศนคติร่วมกันกระทำการเรียกร้องต่อกลุ่มอื่นในสังคมเพื่อรักษาความชอบธรรมของกลุ่มตน ลักษณะการกระทำของกลุ่มบุคคลดังกล่าวจะเข้าลักษณะของกลุ่มที่มีส่วนร่วมทางการเมือง ถ้ากลุ่มเหล่านี้ได้แสดงการเรียกร้องผ่านสถาบันการเมือง ปัจเจกบุคคลจะมีความสำคัญในทางการเมืองก็ต่อเมื่อเขาได้กระทำในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มหรือในนามของกลุ่มผลประโยชน์ ลักษณะเช่นนี้กลุ่มจึงมีบทบาทสำคัญในการเป็นสะพานเชื่อมระหว่างปัจเจกบุคคลและรัฐบาล การเมืองแท้จริงคือ การต่อสู้ระหว่างกลุ่มเพื่อที่จะมีอิทธิพลเรื่องนโยบายสาธารณะภารกิจของระบบการเมือง คือ การจัดการความขัดแย้งระหว่างกลุ่ม โดย ประการแรก กำหนดกฎและกติกาการต่อสู้ระหว่างกลุ่ม ประการที่สอง จัดการประนีประนอมและสร้างสมดุลย์เรื่องผลประโยชน์ระหว่างกลุ่ม ประการที่สาม กำหนดข้อประนีประนอมในรูปของนโยบายสาธารณะ ประการสุดท้าย ข้อบังคับใช้ข้อประนีประนอม ดังกล่าว

แนวความคิดสำคัญของตัวแบบดุลยภาพระหว่างกลุ่มถือว่านโยบายสาธารณะ คือ ผลของความสมดุลของการต่อสู้ระหว่างกลุ่ม ความสมดุลเหล่านี้เกิดขึ้นจากอิทธิพลระหว่างกลุ่ม ผลประโยชน์ที่ตกลงประนีประนอม การเปลี่ยนแปลงอิทธิพลของกลุ่มผลประโยชน์ใดจะคาดหมายได้ว่าจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อนโยบายสาธารณะที่เกี่ยวข้อง นโยบายจะถูกเปลี่ยนทิศทางไปสู่กลุ่มที่มีอิทธิพลมากกว่า ส่วนกลุ่มที่มีอิทธิพลน้อยกว่าจะเป็นผู้สูญเสียผลประโยชน์ ในทัศนะของ Earl Latham (1965) เห็นว่าสิ่งที่เรียกว่านโยบายสาธารณะนั้น แท้จริงก็คือความสมดุลที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างกลุ่มที่ต่อสู้กัน ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง โดยมีฝ่ายนิติบัญญัติทำหน้าที่เป็นกรรมการในการต่อสู้ระหว่างกลุ่ม และเป็นผู้ให้สัตยาบันต่อข้อตกลงระหว่างกลุ่มโดยกำหนดเงื่อนไขทั้งทางผู้ที่ชนะและผู้ที่เกี่ยวข้องไว้ในข้อตกลงดังกล่าวในรูปของกฎหมาย

อิทธิพลของกลุ่มนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนสมาชิก ความมั่งคั่ง ความแข็งแกร่งขององค์การ ภาวะผู้นำโอกาสในการเข้าถึงผู้ตัดสินใจและความสามัคคีภายในกลุ่ม (Dye, 1984)

ตัวแบบดุลยภาพระหว่างกลุ่มจะให้คำอธิบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมืองในรูปของการต่อสู้ระหว่างกลุ่ม โดยผู้กำหนดนโยบายจะถูกพิจารณาว่าเป็นผู้ที่ตอบสนองต่อความกดดันของกลุ่ม ได้แก่ การต่อรอง (bargaining) การประนีประนอม (compromising) ระหว่างความต้องการที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มอิทธิพลและผลประโยชน์ ในสภาพการณ์เช่นนี้นักการเมืองจะพยายามที่จะก่อให้เกิดการรวมกลุ่มเสียงข้างมาก เพื่อให้การประนีประนอมประสบผลสำเร็จโดยง่าย โดยนัยนี้นักการเมืองที่เป็นตัวแทนของกลุ่มที่มีรากฐานกว้างขวางกว่า จะได้เปรียบกลุ่มที่มีรากฐานเล็กกว่า (สมบัติ ชำรงชัยวงศ์. 2546 : 208)

ลักษณะของกลุ่มผลประโยชน์ที่ปรากฏในระบบการเมือง จำแนกได้ดังนี้ (Dye, 1984)

ลักษณะแรก เป็นลักษณะของกลุ่มขนาดใหญ่ที่มีอยู่ทั่วไปในสังคม เรียกว่า กลุ่มแฝงเร้น (latent group) กลุ่มเหล่านี้จะมีบทบาทเมื่อผลประโยชน์ของสังคมส่วนรวมถูกละเมิด

ลักษณะที่สอง กลุ่มที่มีสมาชิกบางส่วนคาบเกี่ยวกัน (overlapping group membership) ลักษณะของกลุ่มเช่นนี้จะมีส่วนในการดำรงรักษาความสมดุลระหว่างกลุ่ม โดยป้องกันมิให้กลุ่มหนึ่งกลุ่มใดเคลื่อนไหวเกินกว่าประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม การที่สมาชิกบางส่วนของกลุ่มหนึ่งเป็นสมาชิกของอีกกลุ่มหนึ่ง จะส่งผลให้การเรียกร้องของกลุ่มที่มีต่อกันลดความรุนแรงลง รวมทั้งการลดการเผชิญหน้าลงด้วย

ลักษณะที่สาม การตรวจสอบและความสมดุลที่เกิดขึ้นจากกลุ่มที่แข่งขันกัน ลักษณะเช่นนี้จะมีส่วนช่วยในการดำรงรักษาความสมดุลระหว่างกลุ่มในระบบการเมืองด้วยเช่นกัน ทั้งนี้เพราะจะไม่มีกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดเพียงกลุ่มเดียวที่เป็นเสียงส่วนใหญ่ในสังคม ด้วยเหตุนี้ อำนาจของ

แต่ละกลุ่มจึงถูกตรวจสอบโดยกลุ่มที่แข่งขันกัน จึงทำให้ไม่มีกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดเอาใจเอาเปรียบกลุ่มอื่นได้โดยง่าย

สรุป ตัวแบบนี้มีความเชื่อพื้นฐานว่า นโยบายสาธารณะเป็นผลผลิตที่สะท้อนคุณภาพของการดิ้นรนแข่งขันระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม ทฤษฎีนี้เป็นผลสืบต่อมาจากความคิดของเดวิด ทรูแมน (David Truman) และอาเธอร์ เบนท์ลีย์ (Arthur Bentley) ที่เชื่อว่า หัวใจของการเมืองก็คือ การต่อสู้แข่งขันกันระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม เพื่อที่จะมีอิทธิพลเหนือการกำหนดนโยบายสาธารณะ หน้าที่ของระบบการเมืองที่สำคัญที่สุดคือ การประสานความขัดแย้งระหว่างกลุ่ม โดยการ (1) ตั้งกติกาการต่อสู้แข่งขันระหว่างกลุ่ม (2) แสวงหาช่องทางในการประนีประนอมและประสานคุณภาพระหว่างผลประโยชน์ของกลุ่มต่าง ๆ (3) กำหนดช่องทางในข้อ (2) ในรูปของนโยบายสาธารณะ และ (4) นำนโยบายสาธารณะในข้อ (3) ไปปฏิบัติ

ดังนั้น คุณภาพของการดิ้นรนแข่งขันจะถูกกำหนดโดยอิทธิพลสัมพัทธ์ของแต่ละกลุ่ม กลุ่มที่มีอิทธิพลสัมพัทธ์สูงจะมีอำนาจในการกำหนดคุณภาพสูงตามไปด้วย อิทธิพลสัมพัทธ์นี้กำหนดโดยจำนวนสมาชิกในกลุ่ม ฐานะทางเศรษฐกิจของกลุ่ม ความเข้มแข็งในการจัดองค์การ ผู้นำกลุ่ม ความใกล้ชิดกับผู้มีอำนาจตัดสินใจกำหนดนโยบาย และความสมักรสมานสามัคคีภายในกลุ่ม การเปลี่ยนแปลงใด ๆ ในนโยบายสาธารณะจะเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงอิทธิพลสัมพัทธ์ของแต่ละกลุ่ม ผู้กำหนดนโยบายจะทำหน้าที่เสมือนกรรมการห้ามมวยหมุ่คอยชูมือให้กลุ่มที่ชนะและบันทึกความพ่ายแพ้ของกลุ่มที่แพ้ประสานประโยชน์เหล่านี้ออกมาในรูปของนโยบายสาธารณะ

3. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อความเท่าเทียมกัน

เศรษฐกิจ คือ เรื่องของกิจกรรมและความสัมพันธ์ของคนในด้านผลิต ผลผลิตและบริการ และกระจายหรือแลกเปลี่ยนกัน เพื่อตอบสนองความต้องการ (บริโภค) ที่จำเป็นต่อการดำรงชีพของตน ครอบครัว และสมาชิกในชุมชน

เนื่องจากคนเป็นสัตว์สังคมที่ต้องใช้ชีวิตและทำงานแบบพึ่งพาอาศัยกัน เศรษฐกิจจึงเป็นเรื่องของกิจกรรมร่วมกันของคนทั้งชุมชนหรือทั้งประเทศที่เกี่ยวกับการคิด การวางแผนและลงมือเลือกใช้วิธีการทำงานกับแรงงานและทรัพยากรต่าง ๆ เช่น ที่ดิน แหล่งน้ำ แร่ธาตุ เครื่องจักร วัตถุดิบ พลังงานเพื่อก่อให้เกิดผลผลิตหรือบริการอย่างมีประสิทธิภาพ (ต้นทุนต่ำ ใช้เวลาน้อย ได้ผลผลิตสูง มีคุณภาพ) แล้วจัดการให้มีการกระจายหรือแลกเปลี่ยน ผลผลิต (สินค้า) และบริการเหล่านั้น เพื่อสนองความต้องการของคนให้ทั่วถึงและเกิดประโยชน์สูงสุด

เศรษฐกิจจึงเป็นเรื่องของคนมากกว่าสิ่งของ (เช่น สินค้าและบริการ เงิน ทรัพย์สินต่าง ๆ) เหตุที่เศรษฐกิจมุ่งเรื่องการพัฒนาการผลิตเพิ่มสินค้าและบริการสนองความต้องการของคน จุดมุ่งหมายเพื่อการอยู่ดีกินดีหรือความอยู่เย็นเป็นสุขของคนส่วนใหญ่ ไม่ใช่แค่เพื่อเพิ่มอัตราการเจริญเติบโตของผลผลิตโดยรวม

รวมทั้ง นอกจากคนเราจะมีความสัมพันธ์ในทางเศรษฐกิจ (การผลิต การแลกเปลี่ยน จัดสรรและกระจายทรัพยากรและผลผลิต) แล้ว คนเรายังต้องการปัจจัยที่จะมาช่วยตอบสนองทางด้านจิตใจ อารมณ์ ความรู้สึกนอกเหนือจากสินค้าและการบริการด้วย คนเราจึงมีความสัมพันธ์กันในทางการเมือง (การปกครอง รูปแบบของการบริหารรัฐ ระบบความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม ชาติ และรัฐ) (วิทยากร เชียงกูล, 2548 : 9-10)

3.1 ทฤษฎีพื้นฐานที่ทำให้เศรษฐกิจเจริญเติบโตในอัตราสูง

เป้าหมายที่จะทำให้รายได้ที่แท้จริงของชาติ (Real GDP) มีอัตราเจริญเติบโตให้สูง โดยไม่มีปัญหาเสถียรภาพภายใน คือ ปัญหาเงินเฟ้อ และไม่มีปัญหาเสถียรภาพภายนอก คือ การขาดดุลบัญชีเดินสะพัด ซึ่งทำให้เป็นหนี้ต่างประเทศมากเกินไป และส่งเสริมให้ประชาชนในชาติมีมาตรฐานการครองชีพที่สูง อยู่ดีกินดีใกล้เคียงกับประเทศพัฒนาแล้ว

การที่รายได้แท้จริงของชาติจะเพิ่มได้มาก ๆ นั้น จะต้องพัฒนาปัจจัยการผลิต ซึ่งประกอบด้วย ความสามารถในการจัดการ แรงงาน ที่ดิน และเครื่องมือเครื่องจักรให้มีผลิตภาพทางการผลิต (Productivity) สูงขึ้น โดยยกระดับความสามารถในการจัดการ การเพิ่มเทคโนโลยีของเครื่องมือเครื่องจักร การเพิ่มความสามารถของแรงงานให้มีการศึกษาสูงขึ้น หรือมีความชำนาญมากขึ้น และการเพิ่มคุณภาพของที่ดินให้ดีขึ้น หรือได้นำไปใช้ประโยชน์มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจระยะยาวให้เจริญเติบโตในอัตราสูง ดังนี้ (สุชาติ ธาดาธำรงเวช, 2549 : 171)

1. ระบบเศรษฐกิจทุนนิยม ที่ส่งเสริมการแข่งขันของเอกชนอย่างเป็นธรรมเท่าเทียมกัน มีความโปร่งใส ปราศจากการคอร์รัปชัน มีกฎหมายและกฎระเบียบที่ทำให้ความเป็นธรรมชัดเจนแน่นอน
2. ระบบการเมืองที่มีเสถียรภาพ เป็นไปตามกฎหมาย เป็นที่ยอมรับของประชาชน เป็นระบบที่ต่อเนืองคาดการณ์ได้ มีความเสี่ยงต่ำต่อภาครัฐกิจ
3. ระบบสังคมที่เอื้ออาทร เมตตากรุณา เกื้อหนุนกัน มีความสงบสุข ปราศจากการก่อการร้าย การมุ่งทำลายชีวิตและทรัพย์สินซึ่งกันและกัน

นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยสำคัญ (Critical Success Factors) ในด้านเศรษฐกิจที่จะสามารถผลักดันการพัฒนาเศรษฐกิจระยะยาวให้เจริญเติบโตในอัตราสูง ดังต่อไปนี้

1. การเคลื่อนย้ายแรงงานจากภาคเกษตรกรรมสู่ภาคอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจของประเทศไทยมาเป็นเวลานานกว่า 40 ปี เพราะแรงงานได้ทำงานร่วมกับเครื่องมือเครื่องจักรที่มากขึ้นและทันสมัยขึ้นในภาคอุตสาหกรรม ประสิทธิภาพของแรงงานจึงสูงขึ้น ทำให้มีรายได้มากขึ้น

2. การส่งออกสินค้าให้มากและการเร่งส่งเสริมการท่องเที่ยว เป็นสูตรสำเร็จสำหรับประเทศไทย ทำให้ผลผลิตและรายได้ของคนในชาติเพิ่มขึ้นได้เร็ว การส่งออกสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมเบาเกิดความชำนาญและความขยันขันแข็งของเกษตรกรและแรงงานในชาติ วัฒนธรรมที่ละเอียดอ่อนของไทย ความมีน้ำใจ ความเกรงใจ และยิ้มสยาม ทำให้อุตสาหกรรม การท่องเที่ยวเป็นจุดแข็ง (Strength) เป็นอุตสาหกรรมหลักของชาติมาเป็นเวลานาน

3. การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment : FDI) เป็นสูตรสำเร็จเช่นกัน เพราะเป็นการเคลื่อนย้ายทั้งเงินทุนและเทคโนโลยีเข้าประเทศ ทำให้เกิดนวัตกรรม การผลิตแบบใหม่ การบริหารจัดการสมัยใหม่ เครื่องมือทางการเงินใหม่ ๆ การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศยังเป็นการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของชาติ โดยประเทศไม่เป็นหนี้ต่างประเทศ

4. การทำเขตการค้าเสรี (Free Trade Area : FTA) จะช่วยให้ประเทศเล็ก ๆ มีตลาดสินค้าและบริการส่งออกที่ใหญ่กว้างขวางขึ้นมาก ทำให้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต การลงทุนด้านเทคโนโลยี ทำให้ประเทศไทยมีการพัฒนาเร็วขึ้น FTA ยังทำให้ขนาดเศรษฐกิจใหญ่ขึ้น เนื่องจากการลดภาษีระหว่างกัน การถ่ายโอนเทคโนโลยีมีมากขึ้น ทำให้เกิดการแบ่งงานกันทำตามความถนัด เกิดการเน้น (Focus) ในการผลิตสินค้าที่มีความชำนาญเป็นพิเศษ และลดการผลิตสินค้าที่สู้ประเทศเหล่านั้นไม่ได้ ที่ไม่มีอนาคต โดยผู้ผลิตของประเทศที่อยู่ในข่ายนี้มีช่วงเวลาการปรับตัว

5. ระดับการศึกษาที่สูงของประชาชนในชาติ เป็นเงื่อนไขพื้นฐานในการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ที่สามารถทำให้ประเทศเจริญเติบโตได้อย่างต่อเนื่อง รัฐบาลจะต้องสร้างบรรยากาศให้มีการลงทุนจากทั้งในและต่างประเทศ ในระดับเทคโนโลยีที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อรองรับความคาดหวังของคนในชาติที่มีการศึกษาที่สูงขึ้น

3.2 การสร้างความเท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจ

ธนาคารโลกได้ศึกษาและพบว่า ประเทศที่สามารถแก้ไขปัญหาความยากจนและสร้างความเท่าเทียมกันในรายได้ของประชาชนได้ดีนั้น รัฐบาลจะต้องมีความมุ่งมั่นตั้งใจทางการเมืองอย่างแท้จริง รัฐบาลจะต้องถือว่าการแก้ไขปัญหาความยากจนเป็นนโยบายหลัก โดยมีกลุ่มเป้าหมายคนยากจนอย่างชัดเจน

ปัญหาความยากจนนั้นจะดูได้จาก (1) การไม่มีปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีพอย่างเพียงพอ (2) ทารกแรกเกิดมีอัตราการตายสูง (3) อายุขัยโดยเฉลี่ยของประชากรต่ำ และ (4) ประชาชนมีโอกาสด้านการศึกษาขั้นมูลฐานน้อย โดยปัญหาเหล่านี้ ส่วนใหญ่จะพบในประเทศที่มีรายได้ต่อหัวต่ำ อย่างไรก็ตามแม้ในประเทศที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจที่ดี ก็ยังมีปัญหาความยากจนด้วย

ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในอัตราสูงอย่างเดียว ไม่ได้เป็นหลักประกันว่าประชาชนจะมีรายได้และทรัพย์สินเท่าเทียมกัน และความยากจนจะหมดไปจากประเทศ ดังนั้นการกำหนดนโยบายหลักของรัฐบาลหรือผู้บริหารภาครัฐที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง ผู้ว่าราชการจังหวัด จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ควรนำมาเป็นประเด็นการพิจารณา ดังนี้ (สุชาติ ธาดาธำรงเวช, 2549 : 194-203)

3.2.1 การแก้ไขปัญหาความยากจนเชิงเศรษฐกิจ

ประเทศต่าง ๆ ที่ประสบผลสำเร็จในการแก้ไขปัญหาความยากจน มักใช้ยุทธศาสตร์สำคัญ 3 ประการ คือ

1) การทำให้ผลิตภาพของแรงงาน (Labor Productivity) สูงขึ้น ซึ่งสามารถทำได้โดย (ก) การพัฒนาความรู้ความสามารถของแรงงาน (Human Resource Development) (ข) การเพิ่มโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure Improvement) (ค) การเพิ่มการใช้เทคโนโลยีในการผลิต (Technology Improvement) และ (ง) การลดการนำเข้าแรงงานไร้ฝีมือจากประเทศเพื่อนบ้าน (Import Control of Unskilled Labor)

หลักการสำคัญคือ รัฐบาลจะต้องพยายามที่จะเปลี่ยนเวลาของแรงงานของคนยากจนที่เก็บไม่ได้และสูญเปล่าไปในแต่ละวันให้เป็นผลผลิต (GDP) และทรัพย์สิน (Wealth) ที่สามารถเก็บออมได้ และต้องเพิ่มคุณภาพของแรงงานในคนยากจนเหล่านั้นให้สูงขึ้นไปเรื่อย ๆ โดยให้การศึกษาและการฝึกอบรม หากรัฐบาลไม่สร้างงานให้คนยากจนและไม่พัฒนาความสามารถของคนยากจน นอกจากรายได้ของคนยากจนจะไม่เพิ่มแล้ว เขาเหล่านั้นยังต้องบริโภค ซึ่งจะเป็นภาระต่อระบบเศรษฐกิจและสังคม ทำให้ประเทศเป็นหนี้และยากจนลงอีกด้วย

รัฐบาลต้องทำให้สิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัวคนยากจนให้สามารถสร้างความสะดวกและเพิ่มผลิตภาพของเขาได้มากยิ่งขึ้น โดยการพัฒนาโครงสร้างบริการพื้นฐาน เช่น ถนน แหล่งน้ำ โครงข่ายโทรคมนาคมสื่อสาร และการขนส่งมวลชน

รัฐบาลต้องพยายามจำกัดการนำเข้าแรงงานไร้ฝีมือจากประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อผลักดันให้มีการเพิ่มเทคโนโลยีการผลิตในชาติอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะทำให้ค่าแรงงานสูงขึ้นไปเรื่อย ๆ หากมีการขาดแคลนแรงงานคนไทยในสาขาใด ผู้ลงทุนต้องแก้ไขโดยเพิ่มเทคโนโลยี ทำให้แรงงานคนไทยที่มีอยู่มีผลิตภาพ (Labor Productivity) สูงขึ้น ทำให้รายได้มากขึ้น หากไม่มีการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีการผลิต ค่าแรงงานจะเพิ่มได้น้อยมาก ความยากจนในประเทศจะไม่หมดไป หากผู้ลงทุนอ้างว่าการขึ้นค่าแรงงานคนไทยจะทำให้เขาอยู่ไม่ได้ แสดงว่าเทคโนโลยีของเขาล้าสมัยแล้ว เขาควรย้ายการผลิตไปอยู่ในประเทศเพื่อนบ้าน

2) การทำให้ระบบเศรษฐกิจเจริญเติบโตในอัตราสูง (High Economic Growth Rate) คนยากจนที่ได้รับการพัฒนาผลิตภาพแล้ว จะสามารถหางานทำได้ก็ต่อเมื่อประเทศมีความต้องการแรงงาน มีความต้องการผลผลิต ประเทศจะแก้ไขปัญหาความยากจนไม่ได้ หากประเทศนั้นไม่มีความเจริญเติบโตด้านเศรษฐกิจ หรือมีความเจริญเติบโตในอัตราที่ต่ำกว่าอัตราการเพิ่มของประชากร ระบบเศรษฐกิจที่เจริญเติบโตในอัตราสูง จะเพิ่มช่องทางและรายได้ให้แรงงาน ทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ เป็นผลให้รายได้ของแรงงานเพิ่มขึ้นได้รวดเร็ว จึงมีการเคลื่อนย้ายแรงงานที่มีความสามารถน้อยกว่าไปทดแทนแรงงานที่ก้าวเข้าสู่ภาคที่มีการพัฒนาเทคโนโลยีสูงกว่าอย่างต่อเนื่อง แทนที่กันไปเป็นขั้น ๆ วิธีการนี้จึงเป็นปัจจัยหลักในการเพิ่มรายได้ของคนยากจนให้สูงขึ้น

ดังนั้น การสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการลงทุนใน ศักยภาพมนุษย์ไปพร้อม ๆ กัน จะเป็นปัจจัยที่สำคัญในการแก้ไขปัญหาความยากจน

3) การจัดหาบริการทางสังคมให้กับกลุ่มคนยากจนโดยตรง (Direct Provision of Social Services) ในด้านรายจ่ายที่จำเป็นของคนยากจน ได้แก่ การรักษาพยาบาล การศึกษาการวางแผนครอบครัว รัฐบาลจะต้องจัดงบประมาณอย่างเพียงพอในการจัดหาบริการทางสังคมดังกล่าวให้กับคนยากจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชนบท โดยหลักการแล้ว การจัดการศึกษา และการสาธารณสุขให้ถึงมือผู้ยากจนอย่างแท้จริงจะสร้างประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจส่วนรวมอย่างมาก เนื่องจากการศึกษาและสุขภาพที่ดีจะช่วยเพิ่มผลิตภาพของแรงงาน และเร่งความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้ การวางแผนครอบครัวก็เป็นปัจจัยที่สำคัญมากในการแก้ไขปัญหาความยากจน การที่มีประชากรเพิ่มขึ้นอย่างมากถึงร้อยละ 3-4 ต่อปี จะทำให้ประเทศไม่สามารถมี

เงินออมที่จะใช้เพิ่มการลงทุนให้เพียงพอกับการเพิ่มของประชากรได้ เป็นผลให้ค่าแรงงานต่ำลง และปัญหาความยากจนกลับรุนแรงยิ่งขึ้น

3.2.2 การสร้างโอกาสให้กับผู้ยากจน

การเพิ่มรายได้ของผู้ยากจนนั้น นอกจากจะต้องมีการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในอัตราที่สูงแล้ว รัฐบาลยังต้องมีนโยบายในพื้นที่เป้าหมายอีก 2 ประการ คือ

1) นโยบายพัฒนาชนบท โดยจะต้อง (ก) เร่งการพัฒนาโครงสร้างบริการพื้นฐานในชนบทให้มีความสะดวกและลดต้นทุนในการผลิต (ข) ส่งเสริมและเผยแพร่เพื่อให้เกษตรกรรายย่อยสามารถนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ได้มากขึ้น (ค) ออกเอกสารสิทธิทางกฎหมาย เช่น การออกโฉนดที่ดินให้แก่คนยากจน ทำให้มีทรัพย์สินที่มีค่ามากขึ้นกว่าเอกสารสิทธิที่ดินชนิดอื่น ๆ ทำให้มีการพัฒนาที่ดินและสามารถใช้ที่ดินค้ำประกันสินเชื่อได้ (ง) สร้างความเชื่อมโยงจากการผลิตในภาคเกษตรไปสู่การตลาดในภาคบริการ และ (จ) พัฒนาสถาบันการเงินของรัฐในชนบท เช่น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ธนาคารออมสิน ให้เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าอัตราการกู้ยืมจากพ่อค้าท้องถิ่น

2) นโยบายสร้างงานในเมือง รัฐบาลจะต้องวางยุทธศาสตร์ให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานในภาคการเกษตรไปสู่ภาคอุตสาหกรรมและบริการ เพราะผลตอบแทนของแรงงานในภาคอุตสาหกรรมและบริการดีกว่าของภาคเกษตรถึงกว่า 2 เท่า โดยรัฐบาลจะต้องเร่งปรับปรุงโครงสร้างบริการพื้นฐานในเขตเมืองให้เหมาะสม สร้างที่อยู่อาศัยให้คนจนในเมืองให้เพียงพอ ส่งเสริมการฝึกอบรมและฝึกอาชีพให้แรงงานในเมืองให้สามารถปรับเปลี่ยนต่อการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีที่รวดเร็วได้

3.2.3 การช่วยเหลือผู้ที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้

นอกจากคนยากจนโดยทั่วไปแล้ว ยังมีคนยากจนอีก 2 กลุ่ม ที่ไม่สามารถได้รับประโยชน์จากโอกาสในการพัฒนาเศรษฐกิจหรือบริการทางสังคมที่รัฐบาลจัดหาให้ รัฐบาลมีความจำเป็นที่จะต้องให้ความช่วยเหลือเป็นกรณีพิเศษ คือ (1) กลุ่มคนที่ไม่สามารถช่วยตัวเองได้ เช่น คนชรา คนพิการ ในกลุ่มนี้จะต้องให้ความช่วยเหลือเพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้ โดยรัฐบาลควรจัดโครงการประกันสังคมเป็นเงินให้เปล่าแก่ผู้พิการและผู้สูงอายุทุกคนให้สามารถอยู่ได้ (2) กลุ่มคนผู้ประสบภัยพิบัติ รัฐบาลจะต้องจัดงบประมาณพิเศษที่จะช่วยเหลือเป็นระบบ ป้องกันภัยสาธารณะ โดยกำหนดกฎเกณฑ์และกลุ่มเป้าหมายอย่างชัดเจน

3.2.4 ปัจจัยต่างประเทศ

ถึงแม้ว่าการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในประเทศ จะเป็นปัจจัยหลักในการแก้ไขปัญหาความยากจน แต่ปัจจัยด้านต่างประเทศก็เป็นส่วนประกอบที่สำคัญ ได้แก่ (1) ระบบและวิธีการค้าของโลก นโยบายการกีดกันการค้าของประเทศอุตสาหกรรมมีผลกระทบอย่างร้ายแรงต่อคนยากจนในประเทศกำลังพัฒนา ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่ประเทศต่าง ๆ จะต้องร่วมมือกันเพื่อลดการกีดกันทางการค้า เช่น การทำข้อตกลงในองค์การการค้าโลก (WTO) การรวมกลุ่มประเทศเป็นเขตเศรษฐกิจต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ประเทศยากจนสามารถส่งสินค้าไปขายได้มากขึ้น เป็นการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้กับคนยากจน (2) ความช่วยเหลือระหว่างประเทศ เงินช่วยเหลือระหว่างประเทศสามารถแก้ไขปัญหาความยากจนได้

3.2.5 การแก้ไขปัญหาความยากจนเชิงสังคม

การแก้ไขปัญหาความยากจนเชิงสังคม โดย (1) การทำให้ระบบเศรษฐกิจเจริญเติบโตในอัตราสูง และ (2) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งจะสามารถแก้ไขปัญหาความยากจนในวงกว้างได้ วิธีการนี้อาจเพิ่มรายได้ต่อหัวให้เพิ่มขึ้นได้อย่างรวดเร็ว แต่อาจไม่สามารถลดความเหลื่อมล้ำในด้านการกระจายรายได้ โดยรายได้ที่เพิ่มขึ้นนั้น อาจจะถูกกักตัวอยู่ในเมืองและในกลุ่มที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจมาก่อน

ในมิติทางสังคม รัฐบาลจึงควรจัดสรรงบประมาณ โดยตรงให้แก่องค์กรเอกชน (Non-Governmental Organization : NGO) และองค์กรชุมชนคนดีของคนยากจนในชนบทที่ได้รวมตัวกันแล้ว เพื่อให้ชุมชนของคนยากจนในชนบทได้มีโอกาสและมีบทบาทมากขึ้นในการพัฒนาตนเอง การทำให้กลุ่มชุมชนคนยากจนที่นำโดยคนดีให้มีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้นจะเป็นการเพิ่มจำนวนชุมชนคนดีในชาติ และจะเป็นการแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างถาวร

กลุ่มชุมชนคนดีเกิดขึ้นโดยการนำของผู้นำชุมชนที่เป็นคนดีเท่านั้น ผู้นำชุมชนที่เป็นคนดีจะมีลักษณะเฉพาะที่เห็นได้ชัดเจน คือ เป็นคนที่เสียสละ มีสัมมาทิฐิ ไม่โลภ-โกรธ-หลงมากนัก ไม่ติดอบายมุข คนกลุ่มนี้กำลังมีขนาดเล็กลงไปเรื่อย ๆ ในสังคมไทย เพราะไม่มีทุนทางเศรษฐกิจเพียงพอ แม้ว่าจะมีทุนทางสังคมที่ดี แต่กลุ่มคนไม่ดิถีกลับมีขนาดใหญ่ขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการใช้ส่วนได้ส่วนเสียกับการนำเงินงบประมาณไปใช้ทำโครงการต่าง ๆ ได้ โดยการส่งเสริมให้คนในหมู่บ้านมาเป็นบริวารได้มากขึ้นเรื่อย ๆ

วิธีการนี้ จะทำให้กลุ่มชุมชนคนดีของชาติซึ่งมีทุนทางสังคมอยู่แล้วมีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น และเนื่องจากเขาเป็นกลุ่มชุมชนคนดี เขาจะสร้างชุมชนคนดีต่อไปเรื่อย ๆ

การขายเสียงเลือกตั้งก็จะลดลง การเลือกตั้งก็ไม่ต้องใช้เงิน นอกจากนั้น เขาจะส่งลูกหลานเขาให้ได้รับการศึกษาสูงขึ้น เพราะฐานะทางเศรษฐกิจเขาดีขึ้น จึงเกิดเป็นวงจรใหม่ เป็นวงจรของการสร้างชุมชนคนดี มีฐานะและมีความรู้ เป็นการแก้ไขปัญหาความยากจนด้วยการส่งเสริมกลุ่มชุมชนที่นำโดยคนดีให้มีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น ประเทศเราก็จะมีแต่คนดี คนไม่ดีก็จะลดลง ปัญหาความยากจนก็ได้รับการแก้ไขอย่างถาวร

3.2.6 การขจัดอบายมุขและการส่งเสริมการออม

ปัญหาอบายมุขเป็นปัญหาใหญ่ทางด้านรายจ่ายของผู้ยากจน อบายมุขเหล่านี้เกิดจากความรู้เท่าไม่ถึงถึงการณ์ การขาดการศึกษา ประเพณี ความมั่งงาย และความยากจนเองที่ทำให้ไม่มีทางออก ต้องหันพึ่งอบายมุข รัฐบาลควรลดสาเหตุแห่งการติดอบายมุขเหล่านี้เป็นอย่างเป็นรูปธรรม ได้แก่ (ก) การนำเงินจากสำนักงานสลากกินแบ่งมาโฆษณาอย่างกว้างขวางให้เลิกเล่นการพนัน เลิกเล่นหวยบนดินและใต้ดิน และให้ลดมูลค่าเงินรางวัลสลากกินแบ่งลง เพื่อลดแรงจูงใจในการเล่นการพนัน (ข) การห้ามโฆษณาและตั้งวางเหล้า เบียร์ บุหรี่ อย่างเด็ดขาด และการกำหนดอายุผู้ซื้ออย่างเข้มงวด ในขณะเดียวกันประชาสัมพันธ์อย่างกว้างขวางถึงโทษของการติดสิ่งเสพติดเหล่านี้ (ค) การปรับเปลี่ยนวัฒนธรรม โดยให้เลิกการกู่หนี้ยืมสินมาจัดงานบวช งานแต่งงาน งานศพ งานขึ้นบ้านใหม่ โดยการประชาสัมพันธ์ในสื่อทุกแขนง และ (ง) การส่งเสริมวัฒนธรรมการออมเงิน การจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยรัฐบาลอาจสมทบเงินให้ผู้ออมเงิน เพื่อลดค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือยไปพร้อมกับการสร้างทรัพย์สินให้กับคนยากจน

3.2.7 การขจัดคอร์รัปชัน และการสร้างความโปร่งใสในสังคม

การคอร์รัปชันในองค์กรรัฐบาลทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติในประเทศกำลังพัฒนา ทำให้ทั้งการลงทุนจากต่างประเทศและการลงทุนของคนในประเทศมีจำนวนน้อยกว่าที่ควรจะเป็น ทำให้ระบบเศรษฐกิจไม่พัฒนา การคอร์รัปชันในหลายประเทศ ถึงกับทำให้ระบบเศรษฐกิจที่เคยเจริญรุ่งเรืองกลับกลายเป็นประเทศยากจน การคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศกำลังพัฒนา จึงเป็นการเบียดเบียนจากคนยากจนในประเทศโดยตรง เป็นสาเหตุหลักที่ทำให้คนยากจนเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก หากรัฐบาลไม่มุ่งมั่นตั้งใจในการขจัดปัญหาคอร์รัปชันแล้ว จะทำให้การพัฒนาประเทศไทยไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร และจะทำให้การแก้ไขปัญหาความยากจนมีความยากลำบากอีกด้วย

4. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสังคม

4.1 แนวคิดความสุขมวลรวมประชาชาติกับการพัฒนา

ความสุขมวลรวมประชาชาติ (Gross National Happiness : GNH) จะกล่าวถึงความสำคัญของการวัดความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและวัตถุเช่นเดียวกับผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (Gross National Product : GNP) แต่ขณะเดียวกันก็คำนึงถึงและเน้นคุณค่าเชิงบวกด้านสังคม อารมณ์ และจิตวิญญาณ ความเคารพต่อสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรม ประเพณี รวมทั้งความจำเป็นที่จะต้องเป็นธรรมาภิบาลเป็นพื้นฐานในการวางนโยบายและกำหนดเป้าหมายของชาติ

ความสุขมวลรวมประชาชาติ หรือ GNH ได้รับการประกาศเป็นครั้งแรกโดย กษัตริย์จิกมี ซิงเย วังชุก (King Jigme Singye Wangchuck) แห่งราชอาณาจักรภูฏาน (Bhutan) ในปี พ.ศ. 2515 แนวคิดเรื่อง ความสุขมวลรวมประชาชาติ ตั้งอยู่บนความเชื่อว่า ความสุขคือ เป้าหมาย หรือความต้องการสูงสุดในชีวิตของมนุษย์แต่ละคน ถ้าการพัฒนาประเทศจะเน้นมนุษย์เป็นศูนย์กลางแล้ว การพัฒนาควรจะไปสู่การบรรลุความพึงพอใจของมนุษย์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ โดยมีหลักการสำคัญ 4 ประการ หรือเสาหลักแห่งความสุขทั้งสิ้น (Four pillars of happiness) คือ (<http://www.dangden.com/Buddhism/GHN.html>)

1. การพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน (Sustainable Economic Development) หมายถึง การพัฒนาเศรษฐกิจจะต้องกระทำไปตามแนวทางสายกลาง โดยนำเอาปัจจัยทางด้านวัฒนธรรมและปัจจัยทางด้านจิตใจในส่วนลึกของประชาชนเข้ามาพิจารณาประกอบด้วย เพื่อให้การพัฒนาเศรษฐกิจนั้นเป็น ไปอย่างยั่งยืนและเสมอภาค บนพื้นฐานของสังคมที่เคารพประชาชน และวัฒนธรรมของตนเอง

ถ้าการพัฒนาเศรษฐกิจนั้นทำให้คนรวยยิ่งขึ้น คนจนจนลง การเข้าถึงทรัพยากรของประชาชนเป็นไปอย่างไม่เสมอภาค การพัฒนานั้นไม่สอดคล้องกับหลัก ความสุขมวลรวมประชาชาติ หรือถ้าการพัฒนาเศรษฐกิจนั้นเพื่อมุ่งประโยชน์ของคนปัจจุบันเป็นหลัก มีการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง โดยมีได้คำนึงถึงอนาคตระยะยาวของคนในรุ่นต่อ ๆ ไป การพัฒนานั้นไม่สอดคล้องกับหลักความสุขมวลรวมประชาชาติ หลักการข้อนี้ภูฏานได้แสดงให้เห็นเป็นแบบอย่าง โดยประชาชนส่วนใหญ่มีชีวิตความเป็นอยู่ที่สิ้นเปลืองทรัพยากรน้อย แต่มีความสุขในชีวิตมาก เป็นระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียง

2. การรักษาสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ (Nature Preservation) หมายถึง การพัฒนาใด ๆ ไม่ว่าจะมาจากรัฐบาล หรือภาคเอกชน หรือประเพณีท้องถิ่น หรือจากปัจเจกบุคคล จะต้องไม่ทำลายความสมดุลระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ชาวโลกจำเป็นต้องรับรู้ ว่า โลกที่เราอาศัยอยู่นี้ มีสถานะเป็นชีวภาพที่อาจตายได้ (Mortal organism) จำเป็นต้องได้รับการบำรุงเลี้ยงและปกป้อง

ภูฏานได้รับการยกย่องจากสหประชาชาติว่า เป็นประเทศแนวหน้าในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยมีพื้นที่ป่ามากกว่าร้อยละ 70 ของพื้นที่ประเทศ และมีความหลากหลายทางชีวภาพทั้งพืชและสัตว์ในระดับสูง

ภูฏานเป็นประเทศที่ตั้งอยู่บนเทือกเขาหิมาลัย สภาพอากาศหนาวเย็นเป็นส่วนใหญ่ เมื่อโลกกำลังเผชิญกับสภาวะโลกร้อน (Global warming) อันเนื่องมาจากวิกฤตด้านสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน ภูฏานก็ได้รับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้เช่นเดียวกัน โดยเมื่อโลกมีอุณหภูมิเพิ่มขึ้นมาถึงจุดหนึ่งน้ำแข็งบนภูเขาก็จะถล่มลงมา บางครั้งพัดพาหมู่บ้านที่ตั้งอยู่บนเชิงเขาหายไปทั้งหมด สภาวะโลกร้อนจึงคุกคามทุกประเทศในโลกนี้ ภูฏานแม้จะเป็นเพียงประเทศเล็กแต่ก็กำลังกล่าวขานกับชาวโลกให้ตระหนักถึงภัยจากสภาวะโลกร้อนและเป็นแบบอย่างของการแก้ไขปัญหา

3. การอนุรักษ์และส่งเสริมคุณค่าทางวัฒนธรรม (Cultural Conservation) เป็นสิ่งที่สำคัญในยุคปัจจุบัน เพราะคุณค่ามนุษย์ เช่น ความเมตตากรุณา ความมีน้ำใจ ความอ่อนโยน ความเสียสละ ความอ่อนน้อมถ่อมตน การรู้จักให้อภัย การรักษาเกียรติและศักดิ์ศรีของตนเอง เป็นต้น กำลังถูกกัดกร่อนจากโลกจริตหรือความโลภ อันเนื่องมาจากลัทธิบริโภคนิยมที่กำลังครอบงำโลกในขณะนี้

ในเทศกาลวันสำคัญทางพุทธศาสนา ประชาชนจำนวนมากจะรวมตัวกันที่ซอง เพื่อร่วมงานเฉลิมฉลอง โดยมีพระภิกษุเป็นผู้ที่ประกอบพิธีกรรม แต่งกายร้ายรำระบำหน้าากต่าง ๆ และขับร้องประโคมดนตรีพื้นบ้าน เพื่อขับไล่ปีศาจร้ายและเพื่อความบริสุทธิ์มงคล ตามคติความเชื่อของพุทธศาสนาฝ่ายวัชรยาน (Vajrayana) หรือตันตระ (Tantra) ในภูฏาน การรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมดั้งเดิมอย่างเคร่งครัด ทำให้ภูฏานมีเสน่ห์ดึงดูดใจชาวโลก จนต้องจำกัดนักท่องเที่ยวในแต่ละปี เพื่อมิให้ประเทศต้องเข้าสู่วังวนของกระแสโลกาภิวัตน์

4. การมีธรรมาภิบาล (Good Governance) หมายถึง การส่งเสริมการปกครองที่ดี หรือธรรมาภิบาล (Good Governance) เป็นเงื่อนไขที่สำคัญที่สุดในการนำพาประชาชนไปสู่ความสุขมวลรวมประชาชาติ ประเทศทั้งหลายในโลกจะโดยเต็มใจหรือไม่เต็มใจก็ตามกำลังถูกกดดันทั้งจากประชาชนท้องถิ่นและชุมชนระหว่างประเทศให้เข้าสู่การปกครองแบบประชาธิปไตย หรือธรรมาภิบาล (การปกครองที่ดี)

โดยสรุป ความสุขมวลรวมประชาชน นับเป็นการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวมที่สมดุล โดยตั้งอยู่บนความตระหนักว่า โดยธรรมชาติแล้วมนุษย์แสวงหาความสุขทั้งทางร่างกายและจิตใจ ดังนั้น หลักการของความสุขมวลรวมประชาชาติ จึงมุ่งตอบสนองต่อความต้องการอันสูงสุดนี้ของพลเมืองทุกคน

4.2 แนวคิดเกี่ยวกับสังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน

ทิศทางการพัฒนาประเทศไทยในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 มุ่งพัฒนาสู่สังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน (Green Society) โดยให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุลของการพัฒนาให้เกิดขึ้นทุกมิติ ทั้งมิติทางเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ โดยยังคงยึดแนวคิดพื้นฐานคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างทุนทั้ง 3 ลักษณะดังกล่าวในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชนและสังคม รวมทั้งระดับประเทศเพื่อเป็นรากฐานการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนต่อไป

จากรายงานของคณะกรรมการโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (World Commission on Environment and Development : WCED) มีการให้คำจำกัดความการพัฒนาแบบยั่งยืนเป็นครั้งแรกว่า คือ การพัฒนาเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของคนในรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ทำให้ความสามารถในการตอบสนองต่อความต้องการของคนในรุ่นต่อไปต้องเสียไป ซึ่งตามความหมายนี้การพัฒนาแบบยั่งยืนจะเกี่ยวข้องกับความเท่าเทียมกันในหมู่คนรุ่นเดียวกันในปัจจุบัน (Intragenerational equity) และความเท่าเทียมกันของคนระหว่างรุ่นปัจจุบันและรุ่นต่อไป (Intergenerational equity) ความเท่าเทียมกันนี้เกี่ยวข้องกับความยุติธรรมในการกระจายความมั่งคั่งและการใช้ทรัพยากร ตลอดจนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ อี บี บาร์เบียร์ (E.B.Barbier) เสนอว่า การพัฒนาแบบยั่งยืนเป็นเรื่องของความสัมพันธ์ของระบบสามระบบคือ ระบบชีวภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ดังนั้น เป้าหมายโดยทั่วไปของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบยั่งยืน คือ การทำให้ได้เป้าหมายที่ครอบคลุมทั้งสามระบบนี้ให้มากที่สุด โดยพิจารณาจากทางเลือกต่าง ๆ เนื่องจากเป้าหมายทั้งสามนี้มักไม่สามารถบรรลุได้ในเวลาเดียวกัน ความยากลำบากในการกำหนดทางเลือกแสดงให้เห็นว่า กระบวนการที่ดีที่สุดในการทำให้ได้เป้าหมายมากที่สุดจะต้องผ่านกระบวนการทางการเมืองมากกว่า กระบวนการทางเศรษฐกิจ และการรักษาสีสิ่งแวดล้อมต้องมาก่อน (<http://www.fringier.org/?p=40>)

ดังนั้น การพัฒนาแบบยั่งยืนตามแนวคิดดังกล่าวข้างต้น จะมุ่งเน้นเป้าหมายทั้งด้านเศรษฐกิจ คือ การตอบสนองความพึงพอใจด้านความจำเป็นพื้นฐาน เป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อม คือ การป้องกันและการนำมาใช้อย่างดีที่สุดด้านสิ่งแวดล้อม เป้าหมายทางสังคม คือ การให้อำนาจแก่

กลุ่มคนและชุมชน โดยที่ความยั่งยืนทั้ง 3 ด้าน ทั้งความยั่งยืนในด้านสังคม หมายถึง ความยั่งยืนใน
 ขนบธรรมเนียมประเพณี ความสัมพันธ์และสถาบัน ความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ เป็นความยั่งยืนใน
 การจัดสรรและกระจายทรัพยากรที่ขาดแคลน และความยั่งยืนด้านนิเวศวิทยา เป็นความยั่งยืนใน
 การให้จากสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรแก่ทั้งสองด้านข้างต้น

5. แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จากพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ โดยสรุป
 หลักการทรงงาน ประกอบด้วย 3 หลักการ ได้แก่ ประการแรก คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา โดย
 ระเบิดจากข้างใน ประการที่สอง ปฏิบัติอย่างพอเพียง โดยปลูกจิตสำนึก เน้นให้พึ่งตนเองได้ คำนี้ถึง
 ภูมิสังคม ทำตามลำดับขั้น ประหยัด เรียบง่าย ประโยชน์สูงสุด บริการที่จุดเดียว แก้ปัญหาจากจุดเล็ก
 ไม่ติดตำรา ใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ การมีส่วนร่วม และประการที่สาม เป้าหมายคือสังคมพอเพียง
 โดยรู้ รัก สามัคคี และมุ่งประโยชน์คนส่วนใหญ่ ซึ่งในภาพรวมจากการศึกษาพบว่า พระองค์ท่านทรง
 เน้นย้ำแนวทางการพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานของการพึ่งตนเอง ความพอมีพอกิน พอมีพอใช้ การรู้จัก
 พอประมาณ การคำนึงถึงความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว และทรงเตือนสติประชาชนคน
 ไทยไม่ให้ประมาท ตระหนักถึงการพัฒนาตามลำดับขั้นตอนที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ตลอดจนมี
 คุณธรรมเป็นกรอบในการดำเนินชีวิต ดังนั้น การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง จึงเป็นการเสริมพลังให้
 ประเทศไทยสามารถพัฒนาไปได้อย่างมั่นคง ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ โดยให้ความสำคัญกับการ
 สร้างฐานรากทางเศรษฐกิจและสังคมให้เข้มแข็ง รักษาความสมดุลของทุนและทรัพยากรในมิติต่าง ๆ
 ตลอดจนสามารถปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้อย่างเท่าทัน และนำไปสู่ความอยู่เย็น
 เป็นสุขของประชาชนชาวไทย (<http://www.Sufficiencyeconomy.org>)

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของ
 ประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและ
 บริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อ
 โลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล รวมถึงความจำเป็นที่
 จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลง
 ทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง
 ในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกัน
 จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจ
 ในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิต

ด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบเพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

ดังนั้น การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำ

โดยสรุป แนวคิดเศรษฐกิจทุนนิยมไร้พรมแดนกำลังแพร่ขยายด้วยอัตราเร่งเพื่อสร้างความเจริญทางวัตถุ ความมั่งคั่ง และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอันทันสมัย ซึ่งผลท้ายสุดประโยชน์ทั้งมวลตกเป็นของผู้ที่แข็งแกร่งกว่ามีความพร้อมมากกว่า ส่วนผู้ที่อ่อนแอหรือไม่พร้อมจะพบกับความสูญเสียอย่างมหันต์ ประเทศที่แข็งแกร่งกว่าจะดูดซับประโยชน์ไปจากประเทศที่อ่อนแอ คนในประเทศที่แข็งแกร่งกว่าจะดูดซับประโยชน์จากคนในประเทศที่อ่อนแอ ดังนั้นในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนจำเป็นจะต้องสร้างสังคมให้มีความสุขอย่างยั่งยืน ซึ่งมีความเกี่ยวข้องและเชื่อมสัมพันธ์กับกลไกของตัวแปรการพัฒนาแบบยั่งยืนและการมีความสุขในการพัฒนา โดยจะต้องดำเนินไปตามครรลองอย่างมีธรรมาภิบาล โดยอาศัยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นตัวตั้ง สังคมประชาชนคนไทยย่อมจะเป็นสังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน เนื่องจากสังคมสมัยใหม่เป็นสังคมความรู้ ซึ่งภาคสังคมเจริญขึ้นมามาก ขณะที่ความล้มเหลวของภาครัฐเกิดขึ้นทั่วโลก รัฐเผชิญกับปัญหาที่ยากกว่าเดิม ปัญหาใหญ่ คือ ปัญหาการเงินและความต้องการมีส่วนร่วมในกระบวนการประชาธิปไตย อันเป็นสาเหตุหลักที่ก่อให้เกิดวิกฤตความชอบธรรมตามมา รัฐที่ใช้อำนาจมากจึงเผชิญกับความยุ่งยากจากการถูกต่อต้าน มักจบด้วยการปฏิวัติ การจลาจล และเกิดผลกระทบทางการเมืองของกลุ่มผู้นำ การขึ้นนำความรู้ ค่านิยมของรัฐจึงเป็นทิศทางการขับเคลื่อนหนึ่งในการพัฒนาอย่างสมดุล การยอมรับโลกาภิวัตน์หรือการใช้ระบบทุนนิยมมากเกินไปจะทำให้ค่านิยมของในชาติเบี่ยงเบนยึดติดความเจริญ ความฟุ้งเฟ้อ การพัฒนาอย่างยั่งยืนจึงต้องเป็นการพัฒนาที่เลียนแบบธรรมชาติที่ต้องคำนึงถึงอนาคต เพราะเศรษฐกิจมนุษย์นั้นไม่สามารถเจริญเติบโตได้โดยไม่คำนึงถึงความสูญเสียทางสภาพแวดล้อมที่อาศัยอยู่ การพัฒนาประเทศควรมีความสมดุลในทุกด้าน มีการพิจารณาองค์ความรู้เพื่อสร้างศักยภาพให้ประชาชนมีโอกาส ความมีศักดิ์ศรีของคนในสังคม โดยเฉพาะคนชั้นกลางและคนชั้นล่าง สุขุขขั้นพื้นฐานที่สะท้อนสุขภาพกายและสุขภาพใจของมนุษย์ หรือดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตของมนุษย์จึงมีความจำเป็นตามบริบทของสังคมไทย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

สำหรับระเบียบวิธีในการวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในจังหวัดสระบุรี ได้ออกแบบและกำหนดรูปแบบวิธีการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แหล่งและเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลไว้ดังต่อไปนี้

1. รูปแบบวิธีการวิจัย

รูปแบบการวิจัยในครั้งนี้ ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมุ่งเน้นศึกษาวิเคราะห์จากข้อมูลเชิงเอกสารเป็นหลัก เพื่อทำการวิเคราะห์ในแต่ละประเด็นในเชิงลึก ประกอบกับการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการประชุมระดมสมองโดยใช้วิธีการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group) ของกลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนด

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร

ประชากรในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในจังหวัดสระบุรี รวมทั้งสิ้น 1,080 คน ประกอบด้วย กำนัน 111 คน ผู้ใหญ่บ้าน 861 คน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวม 109 คน ประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล 87 คน และนายกเทศมนตรี 21 คน ดังตารางที่ 3.1

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกเทศมนตรี จังหวัดสระบุรี

อำเภอ	กำนัน	ผู้ใหญ่บ้าน	นายกองค์การบริหารส่วนตำบล	นายกเทศมนตรี
1. อำเภอเมืองสระบุรี	11	76	9	2
2. อำเภอแก่งคอย	14	107	10	2
3. อำเภอหนองแค	18	160	16	3
4. อำเภอหนองแซง	9	62	7	1
5. อำเภอบ้านหมอ	9	61	7	2
6. อำเภอเสาไห้	12	85	6	3
7. อำเภอพระพุทธบาท	9	66	7	1
8. อำเภอวิหารแดง	6	40	6	2
9. อำเภอมวกเหล็ก	6	79	6	1
10. อำเภอหนองโดน	4	30	3	1
11. อำเภอดอนพุด	4	23	1	1
12. อำเภอวังม่วง	3	26	3	1
13. อำเภอเฉลิมพระเกียรติ	6	46	6	1
รวมทั้งสิ้น	111	861	87	21

ที่มา : กรมการปกครอง (ณ มิถุนายน 2549)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

2.2.1 การหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ในการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ ใช้สูตรคำนวณขนาดตัวอย่างของ ทาโร ยามานะ (Taro Yamane) คือ

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

เมื่อ n = จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของกลุ่มประชากร

$$E = \text{ความคาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง}$$

การวิจัยในครั้งนี้ กำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติ = 0.05

$$\text{การแทนค่า } n = \frac{1,080}{1 + \sqrt{1,080(0.05)^2}}$$

$$= 292 \quad \text{คน}$$

นั่นคือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่น้อยที่สุดที่ยอมรับได้คือ 292 คน

2.1.2 การสุ่มตัวอย่าง

ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi – Stage Random Sampling) ดังนี้
 ขั้นตอนที่ 1 ใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วน
 ของแต่ละกลุ่ม ดังนี้

กำนัน	111 คน	= (111/1,080) X 292 =	30 คน
ผู้ใหญ่บ้าน	861 คน	= (861/1,080) X 292 =	232 คน
นายก อบต.	87 คน	= (87/1,080) X 292 =	24 คน
นายกเทศมนตรี	21 คน	= (21/1,080) X 292 =	6 คน
		รวม =	292 คน

ขั้นตอนที่ 2 ใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลาก ด้วย
 วิธีการใส่รหัสชื่อของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายก อบต. นายกเทศมนตรี ซึ่งเป็นตัวอย่างในการวิจัย
 ครั้งนี้ และนำมาจับสลากของแต่ละกลุ่มตัวอย่างตามที่ได้ตามขั้นตอนที่ 1 ซึ่งได้จำนวนตัวอย่างใน
 แต่ละกลุ่มดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.2 แสดงจำนวนตัวอย่างในการวิจัย

อำเภอ	กำนัน	ผู้ใหญ่บ้าน	นายกองค์การบริหารส่วนตำบล	นายกเทศมนตรี
1. อำเภอเมืองสระบุรี	3	18	2	1
2. อำเภอแก่งคอย	2	16	2	1
3. อำเภอหนองแค	2	16	1	1
4. อำเภอหนองแซง	3	18	2	-
5. อำเภอบ้านหมอ	2	16	2	-
6. อำเภอเสาไห้	2	18	2	-
7. อำเภอพระพุทธบาท	2	18	2	1
8. อำเภอวิหารแดง	3	19	1	-
9. อำเภอมวกเหล็ก	2	18	2	-
10. อำเภอหนองโดน	2	21	2	-
11. อำเภอดอนพุด	2	18	2	-
12. อำเภอวังม่วง	3	17	2	1
13. อำเภอเฉลิมพระเกียรติ	2	19	2	1
รวมทั้งสิ้น	30	232	24	6

3. แหล่ง และเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แหล่งข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้แหล่งข้อมูลในการศึกษา ประกอบด้วย 2 แหล่ง ได้แก่ ข้อมูลทุติยภูมิ เก็บรวบรวมจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ทำการวิจัย คือ ความสัมพันธ์ของผลิตภัณฑ์จังหวัดกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในจังหวัดสระบุรี

ข้อมูลปฐมภูมิ เก็บรวบรวมจากการประชุมระดมสมองของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group) ในแต่ละประเด็นที่ผู้ศึกษาได้กำหนดไว้ซึ่งได้จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและนำมากำหนดเป็นประเด็นการศึกษาโดยผ่านการเห็นชอบจากผู้เชี่ยวชาญ และอาจารย์ที่ปรึกษา

โดยได้มีขั้นตอนที่สำคัญในการดำเนินการประชุมระดมสมอง ดังนี้

1. กำหนดสิ่งที่ต้องการศึกษา ประกอบด้วย 2 ประเด็นหลัก คือ ประเด็นแรก ศึกษาผลจากการพัฒนากิจกรรมสามารถกระตุ้นผลผลิตของผลิตภัณฑ์จังหวัด (GPP) นำไปสู่การกระจายรายได้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมชุมชนอย่างไร และประเด็นที่สอง ศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มผลประโยชน์ที่ได้รับจากการพัฒนากิจกรรมเพื่อเพิ่มผลผลิตของผลิตภัณฑ์จังหวัด (GPP) ของจังหวัดสระบุรี ว่ามีกลุ่มใดบ้างที่ได้รับผลประโยชน์โดยตรง มีคุณภาพในผลประโยชน์หรือไม่

2. วางแผนเกี่ยวกับวาระการประชุมและการเชิญผู้เข้าร่วมประชุม โดยมอบหมายให้เลขานุการของ ทำหน้าที่ในการเชิญผู้เข้าร่วมประชุมซึ่งกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 ประกอบด้วย กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสระบุรี อำเภอแก่งคอย อำเภอหนองแค และหนองแซง ประชุมเมื่อวันที่ 19 กันยายน 2550 ระหว่างเวลา 09.30-11.30 น. ณ ห้องประชุม 1 องค์การบริหารส่วนจังหวัดสระบุรี

กลุ่มที่ 2 ประกอบด้วย กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอบ้านหมอ อำเภอเสาไห้ อำเภอพระพุทธบาท อำเภอวิหารแดง และอำเภอมวกเหล็ก ประชุมเมื่อวันที่ 20 กันยายน 2550 ระหว่างเวลา 09.30-11.30 น. ณ ห้องประชุม 1 องค์การบริหารส่วนจังหวัดสระบุรี

กลุ่มที่ 3 ประกอบด้วย กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอหนองโดน อำเภอดอนพุด อำเภอวังม่วง และอำเภอเฉลิมพระเกียรติ ประชุมเมื่อวันที่ 21 กันยายน 2550 ระหว่างเวลา 09.30-11.30 น. ณ ห้องประชุม 1 องค์การบริหารส่วนจังหวัดสระบุรี

3. แนะนำและดำเนินการประชุม โดยใช้กติกการประชุม ดังนี้

3.1 ไม่มีการตัดสินความคิดเห็นของผู้ใด

3.2 ส่งเสริมความคิดเห็นแปลก/แหวกแนว

3.3 ให้ความสำคัญกับมติที่ประชุมหรือเสียงส่วนใหญ่

3.4 สร้างเสริมความคิดเห็นที่คนอื่นเห็นได้เสนอมาแล้ว

3.5 ทุกคนและทุกความคิดเห็นมีค่าเท่ากัน

4. ให้ทุกคนแสดงออกซึ่งความคิดเห็นในประเด็นการประชุมอย่างอิสระเต็มที่

5. ใช้เทคนิคการระดมสมองที่เหมาะสม โดยให้ผู้เข้าร่วมประชุมมีความสบายทั้งด้านร่างกาย และจิตใจในการเข้าร่วมประชุม

6. ขอบคุนทุกคนที่เข้าร่วมประชุมเมื่อสิ้นสุดการประชุม

7. วิเคราะห์ความคิดเห็นจากการประชุม ภายหลังการประชุมระดมสมองสิ้นสุดไปแล้ว

3.2 เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

จากลักษณะของข้อมูลทั้งสองแหล่งข้างต้น ได้เลือกใช้และออกแบบเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 2 ชนิด คือ 1) ข้อมูลจากแบบบันทึกข้อมูลจากเอกสาร ซึ่งใช้การบันทึกและแจกแจงข้อมูลในเชิงพรรณนาเกี่ยวกับแนวคิดการจัดทำผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ทฤษฎีเกี่ยวกับ คุณภาพระหว่างกลุ่มแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อความเท่าเทียมกันและผลการสนับสนุน กิจกรรมเพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์จังหวัดสระบุรี และ 2) ข้อมูลจากประเด็นการประชุมจากการประชุมระดมสมองของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group)

3.3 การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล

หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการเชิงคุณภาพแล้ว ขั้นตอนมา ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative research analysis) ที่ได้มาจากการวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิซึ่งเป็นข้อมูลเชิงเอกสาร และข้อมูลทุติยภูมิซึ่งเป็นข้อมูลจากการประชุมระดมสมองของกลุ่มตัวอย่าง โดยนำเสนอแบบพรรณนาความและสรุปผลจากการค้นพบประเด็นที่ศึกษาหรือความสัมพันธ์กับแนวคิดและทฤษฎีและความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจากที่ประชุมระดมสมองดังกล่าว

บทที่ 4

สภาพเศรษฐกิจและสังคมจังหวัดสระบุรี

1. สภาพภูมิประเทศ

1.1 ที่ตั้ง เนื้อที่ และอาณาเขต

ที่ตั้ง จังหวัดสระบุรี ตั้งอยู่ภาคกลางของประเทศไทยซึ่งตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของกรุงเทพมหานครประมาณ อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 (ถนนพหลโยธิน) ระยะทางประมาณ 108 กม. และตามทางรถไฟสายตะวันออกเฉียงเหนือ ระยะทางประมาณ 113 กิโลเมตร และตามแม่น้ำเจ้าพระยาแยกเข้าแม่น้ำป่าสักประมาณ 165 กิโลเมตร มีเนื้อที่ จังหวัดสระบุรีมีเนื้อที่ทั้งหมด 3,576.486 ตร.กม. หรือประมาณ 2,235,304 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.70 ของพื้นที่ประเทศ

อาณาเขต จังหวัดสระบุรีมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ได้แก่ ทิศเหนือติดต่อกับอำเภอเมืองลพบุรี อำเภอชัยบาดาล และ อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ทิศตะวันออกติดต่อกับอำเภอปากช่อง อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา และอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี และอำเภอวังน้อย อำเภอกุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และทิศตะวันตกติดต่อกับอำเภอภาชี อำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และอำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ดังแผนภูมิที่ 4.1

แผนภาพที่ 4.1 แสดงที่ตั้งและอาณาเขต

ที่มา : สำนักงานจังหวัดสระบุรี

1.2 ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดสระบุรี มีพื้นที่ 3,576,486 ตร.กม. หรือประมาณ 2,235,304 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.70 ของพื้นที่ประเทศไทย มีประชากรรวม 605,701 คน (ข้อมูลปี ณ มิถุนายน 2549) ประกอบด้วย 13 อำเภอ 111 ตำบล 972 หมู่บ้าน 21 เทศบาล 87 องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และ 1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.)

ลักษณะภูมิประเทศทางตอนใต้ ตะวันออก และตะวันตก เป็นที่ราบ มีระดับความสูงจากน้ำทะเลประมาณ 2 เมตร พื้นที่จะค่อย ๆ ลาดสูงขึ้นไปทางตอนกลางซึ่งมีลักษณะเป็นที่ราบสลับเนินเขามีระดับความสูงจากน้ำทะเลประมาณ 8-10 เมตร และสูงขึ้นไปจนถึงพื้นที่ราบสูงและภูเขาทางตอนเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือ มีแม่น้ำป่าสักไหลผ่านพื้นที่ทางตอนเหนือ ลงมาสู่พื้นที่ราบสลับเนินเขาทางตอนกลางและที่ราบทางตะวันตก รวมความยาว 105 กม.

ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดสระบุรี แบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. พื้นที่เป็นเขาห่อมหรือที่ราบสูงและภูเขา ได้แก่บริเวณทางเหนือของอำเภอเฉลิมพระเกียรติอำเภอแก่งคอย อำเภอมวกเหล็ก อำเภอพระพุทธบาท และอำเภอวังม่วง ซึ่งในเขตพื้นที่ดังกล่าวส่วนมากเป็นพื้นที่ภูเขาที่มีเนินเขาลูกโดด (Monadnock) สลับกับที่ราบสูงโดยเฉลี่ยพื้นที่ดังกล่าวมีความสูงอยู่ประมาณ 100-500 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง เช่น ยอดเขาโพล่ง ซึ่งอยู่ในเขตอำเภอพระพุทธบาทมีความสูงประมาณ 592 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลางและในเขตพื้นที่ดังกล่าวในช่วงฤดูแล้ง มักประสบกับปัญหาอากาศร้อนและแห้งแล้งที่ค่อนข้างรุนแรงในแต่ละปี โดยบริเวณนี้มีเนื้อที่ประมาณร้อยละ 40 ของเนื้อที่จังหวัด

2. พื้นที่ราบลุ่ม ได้แก่บริเวณพื้นที่ส่วนใหญ่ทางด้านทิศตะวันตกของจังหวัด บางส่วนอยู่ตอนกลางและตอนใต้ โดยพื้นที่ราบลุ่มดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของที่ราบลุ่มเจ้าพระยามีอาณาเขตอยู่ในพื้นที่อำเภอต่าง ๆ ได้แก่ อำเภอเมืองสระบุรี บางส่วนของอำเภอหนองแค อำเภอหนองแซง อำเภอบ้านหมอ อำเภอเสาไห้ อำเภอวิหารแดง อำเภอหนองโดน และอำเภอดอนพุด โดยพื้นที่ส่วนนี้มีเนื้อที่ประมาณร้อยละ 60 ของเนื้อที่จังหวัด

1.3 ลักษณะทางธรณีวิทยา

บริเวณพื้นที่จังหวัดสระบุรี พบหินหลายชนิดที่มีอายุต่างกัน ประกอบด้วยหินตะกอนเป็นส่วนใหญ่ และหินแปรเกรดต่ำเป็นส่วนน้อย มีกำเนิดตั้งแต่ปลายมหายุคพาลีโอโซอิก ซึ่งมีอายุตั้งแต่ 280 ล้านปีขึ้นมาจนถึงประมาณ 265 ล้านปีที่ผ่านมานอกจากนั้น ยังพบว่ามีหินอัคนี ทั้งที่เป็นหินอัคนีแทรกซอนและหินอัคนีพุ ที่เกิดโดยหินหนืดแทรกดัน และพุ่งขึ้นมาจากใต้

เปลือกโลกในช่วงปลายมหายุคพาลีโอโซอิก ติดต่อกับมหายุคมีโซโซอิก หรือประมาณ 260-230 ล้านปีมาแล้วที่เหลือเป็นเศษหิน ตะกอนน้ำที่ถูกพัฒนาสะสมตัวกันอยู่ในบริเวณที่ราบตะกอนน้ำพา ตั้งแต่มหายุคซีโนโซอิก คือ ในยุคควอเตอร์นารี ซึ่งมีอายุประมาณ 1.8 ล้านปีมาแล้ว จนถึงปัจจุบัน จากการสำรวจทางธรณีวิทยาเพื่อทำแผนที่ธรณีวิทยา มาตราส่วน 1:250,000 ซึ่งดำเนินการโดยกองธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี ทำให้สามารถทราบว่าเป็นบริเวณจังหวัดสระบุรีมีหินโผล่หลายชนิดและมีอายุแตกต่างกันไป และจากความสัมพันธ์ของหินแต่ละชนิด รวมทั้งการวางตัวของชั้นหิน ลักษณะโครงสร้างทางธรณีวิทยา และหลักฐานทางดึกดำบรรพ์ที่พบในหิน

1.4 สภาพดิน

ธรณีสัณฐานและวัตถุต้นกำเนิดดินจากการรายงานสำรวจดิน ได้แบ่งธรณีสัณฐาน และวัตถุต้นกำเนิดดินไว้ดังนี้ คือ

บริเวณตะกอนน้ำกร่อย ได้แก่ ที่ราบทางตอนใต้ที่ติดต่อกับจังหวัดปทุมธานีในท้องที่อำเภอหนองแค และบางส่วนของอำเภอวิหารแดง ดินบริเวณนี้ส่วนมากจะเป็นดินเปรี้ยว และเป็นบริเวณที่สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางไม่มากนัก

บริเวณตะกอนลำน้ำใหม่ เป็นที่ราบที่เกิดจากการทับถมของตะกอนที่ถูกพัดพามาตามลำน้ำมีระดับสูงกว่าที่ราบตะกอนลำน้ำกร่อยเล็กน้อย พบตามริมฝั่งแม่น้ำป่าสัก ในท้องที่อำเภอหนองโดนและอำเภอดอนพุด ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันตกของจังหวัด

บริเวณตะกอนลำน้ำค่อนข้างใหม่ เกิดจากการทับถมของตะกอนลำน้ำที่มีอายุเก่ากว่าและมีระดับสูงกว่าบริเวณตะกอนลำน้ำใหม่ (ประมาณ 10-20 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง) พบในท้องที่ต่าง ๆ ของอำเภอเมืองสระบุรี อำเภอบ้านหมอ อำเภอหนองแซง และอำเภอแก่งคอย

บริเวณลานตะพักลำน้ำระดับต่ำ พบตามบริเวณที่เชื่อมต่อระหว่างเชิงเขาและที่ราบในท้องที่อำเภอวิหารแดง และพระพุทธบาท มีระดับความสูงประมาณ 25-30 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง

บริเวณพื้นที่เหลือค้างจากการกัดกร่อน ของที่ลาดเชิงเขา เกิดจากขบวนการของกรกษัยการ ซึ่งเป็นผลตกค้างจากการกัดกร่อนที่เหลือไว้

บริเวณภูเขา เป็นภูเขาสลับซับซ้อนของเทือกเขาแดงพญาเย็นและเขาใหญ่ มีความสูงประมาณ 300-500 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง พบอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ และทิศเหนือของจังหวัด นอกจากนี้ พบที่เทือกเขาอินทนิ ซึ่งมีความสูงประมาณ 1,051 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง ซึ่งแบ่งเขตจังหวัดสระบุรี และนครราชสีมา เทือกเขาเหล่านี้ ส่วนใหญ่เป็นเขาหินปูน

ลักษณะดิน

โดยทั่วไปพบดินเหนียว ดินเหนียวปนทรายแป้ง ที่มีการระบายน้ำเลว หรือค่อนข้างเลว ใช้ทำนาปลูกข้าว บางแห่งมีชั้นของสารจาไรไซท์อยู่ตื้น มีปฏิกิริยาเป็นกรด ซึ่งเป็นพิษต่อข้าว บางแห่งอาจมีน้ำท่วมทำให้ผลผลิตสูญเสีย สำหรับดินเหนียวที่มีการระบายน้ำดี และมีความลาดชัน ใช้สำหรับปลูกพืชไร่และไม้ผล บางแห่งพบชั้นกรวดหนาแน่นอยู่ตื้น และบางแห่งถูกกัดกร่อน ส่วนที่มีความลาดชันสูง ๆ จะเป็นภูเขาบางแห่งพบชั้นหินพื้นอยู่ตื้น ซึ่งใช้เป็นที่พักตามรายงานการสำรวจดินจังหวัดสระบุรี ได้จำแนกการใช้ที่ดินออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. การจำแนกตามความเหมาะสมของที่ดินสำหรับพืชที่ต้องการน้ำมาก ได้แก่ ข้าว
2. การจำแนกตามความเหมาะสมของที่ดินสำหรับพืชไร่และพืชผักที่ทำเป็นการค้า
3. การจำแนกตามความเหมาะสมของที่ดินสำหรับทำทุ่งหญ้าถาวรและการเลี้ยงสัตว์
4. การจำแนกความเหมาะสมของที่ดินสำหรับการทำสวนผลไม้ รวมทั้งการทำป่าไม้เศรษฐกิจ เช่น ไม้ทำเชื้อกระดาษ เผล่า และไม้ซุง

1.5 ลักษณะภูมิอากาศ

จังหวัดสระบุรีอยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุม 2 ชนิด ซึ่งพัดประจำฤดูกาล โดยพัดจากตะวันออกเฉียงเหนือในฤดูหนาวเรียกว่า มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ อิทธิพลของลมนี้ จะทำให้บริเวณจังหวัดสระบุรีมีอากาศหนาวเย็นและแห้ง กับมรสุมอีกชนิดหนึ่งคือ มรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งพัดจากทิศตะวันตกเฉียงใต้เป็นส่วนใหญ่ในฤดูฝน ทำให้อากาศชุ่มชื้นและมีฝนตกทั่วไป

พิจารณาตามลักษณะลมฟ้าอากาศของประเทศไทย แบ่งฤดูกาลของจังหวัดสระบุรี ออกเป็น 3 ฤดูดังนี้

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม เป็นฤดูมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ จะมีลมจากทิศตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นลมที่พัดจากมหาสมุทรอินเดียนำเอาไอน้ำและความชุ่มชื้นเข้ามายังประเทศไทย นอกจากนั้นยังมีร่องความกดอากาศต่ำพาดผ่านประเทศไทยตอนบนเกือบตลอดช่วงฤดูฝน จึงทำให้บริเวณจังหวัดสระบุรีมีฝนตกชุกทั่วไป โดยเดือนที่มีฝนตกมากที่สุดคือเดือนกันยายน

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ จะมีลมเย็นและแห้งจากทิศตะวันออกเฉียงเหนือพัดผ่าน ทำให้อากาศเย็นทั่วไป โดยมีอากาศหนาวถึงหนาวจัดเป็นบางวันในเดือนธันวาคมและมกราคม

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม ในระยะนี้เป็นช่วงปลอดจากมรสุม จะมีลมจากทิศใต้และตะวันออกเฉียงใต้พัดปกคลุม ทำให้มีอากาศร้อนอบอ้าวทั่วไป เดือนที่มีอากาศร้อนที่สุดคือเดือนเมษายน

อุณหภูมิจังหวัดสระบุรี เป็นจังหวัดสระบุรีเป็นจังหวัดในภาคกลาง และอยู่ลึกเข้ามาในแผ่นดินปกติมีอุณหภูมิก่อนข้างสูง จึงทำให้อากาศร้อนอบอ้าวในฤดูร้อน ส่วนในฤดูหนาวไม่หนาวจัด โดยมีอุณหภูมิต่ำสุดตลอดปี 28-29 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุด เฉลี่ย 33-34 องศาเซลเซียสและอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 23-24 องศาเซลเซียส เดือนเมษายนเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนจัดที่สุดในรอบปี ส่วนฤดูหนาวอากาศจะหนาวที่สุดในเดือนมกราคม

ฝน พิจารณาจากสถานีฝนอำเภอในจังหวัดสระบุรีพบว่าพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดมีปริมาณฝน รวมตลอดปี 1,000-1,300 มิลลิเมตร เว้นแต่บริเวณอำเภอเฉลิมพระเกียรติที่มีปริมาณฝนรวมตลอดปี มากกว่า 1,500 มิลลิเมตร ส่วนบริเวณตอนบนของอำเภอวังม่วงมีปริมาณฝนรวมตลอดปีต่ำกว่า 1,000 มิลลิเมตร ซึ่งฝนที่เกิดขึ้นในจังหวัดสระบุรีส่วนใหญ่เป็นฝนจากอิทธิพลของมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และร่องความกดอากาศต่ำที่พัดผ่านประเทศไทยตอนบนเกือบตลอดช่วงฤดูฝน โดยตลอดทั้งปีมีจำนวนวันฝนตกเฉลี่ยประมาณ 70-90 วัน นอกจากนี้ในบางปีอาจมีพายุดีเปรสชันเคลื่อนผ่านเข้ามาในบริเวณจังหวัดสระบุรี หรือจังหวัดใกล้เคียงทำให้มีฝนตกเพิ่มขึ้นได้อีก

ตารางที่ 4.1 แสดงปริมาณน้ำฝน และอุณหภูมิตัวรายปี

ปี	ปริมาณน้ำฝนรวมตลอดปี (มม.)	จำนวนวันที่ฝนตก	อุณหภูมิ (เซลเซียส)	
			ต่ำสุด	สูงสุด
2537	1,151.8	103	16.6	39.4
2538	1,147.6	107	13.4	39.8
2539	1,401.5	109	13.1	38.9
2540	850.5	88	15.2	39.0
2541	1,203.3	91	17.5	39.5
2542	1,316.8	120	10.2	38.5
2543	992.3	93	14.9	37.8
2544	877.0	104	16.4	38.5

ปี	ปริมาณน้ำฝนรวมตลอดปี (มม.)	จำนวนวันที่ฝนตก	อุณหภูมิ (เซลเซียส)	
			ต่ำสุด	สูงสุด
2545	1,091.0	108	17.5	38.6
2546	1,029.6	92	15.9	38.0
2547	971.2	77	16.5	38.8
2548	1,095.7	93	14.5	38.1
2549	411.2	28	17.4	35.5
ณ มี.ย.				

ที่มา : ข้อมูลจากสถานีอุตุนิยมวิทยาหลวงพูนรี (สำนักงานจังหวัดสระบุรี, 2549 : 13)

พายุหมุนเขตร้อน พายุหมุนเขตร้อนที่เคลื่อนผ่านเข้ามาในบริเวณภาคกลางส่วนมากเป็นพายุดีเปรสชันซึ่งไม่มีความรุนแรงมากจึงทำให้มีฝนตกแต่อาจมีฝนตกหนักถึงหนักมาก และลมกระโชกแรงเป็นครั้งคราว บางครั้งอาจทำให้เกิดน้ำท่วมได้ สำหรับพายุดีเปรสชันที่เคยเคลื่อนผ่านเข้ามาในจังหวัดสระบุรี ส่วนมากเป็นพายุดีเปรสชันที่อ่อนกำลังลงจากพายุโซนร้อนที่มีถิ่นกำเนิดจากมหาสมุทรแปซิฟิกเหนือด้านตะวันตกและทะเลจีนใต้เคลื่อนตัวผ่านประเทศเวียดนามและลาว โดยในช่วงเดือนกันยายนและตุลาคมเคยมีพายุดีเปรสชันที่อ่อนกำลังจากใต้ฝุ่น “เอลซี” เคลื่อนผ่านจังหวัดสระบุรีในช่วงวันที่ 5-6 กันยายน 2515 และพายุดีเปรสชันซึ่งอ่อนกำลังลงจากพายุโซนร้อน “อีร์รา” เคลื่อนผ่าน เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2533

จากสถิติที่บันทึกตั้งตั้งแต่ปี 2494 ถึง 2546 พบว่ามีพายุหมุนเขตร้อนเคลื่อนผ่านจังหวัดสระบุรีในขณะที่กำลังแรงเป็นพายุดีเปรสชันทั้งหมด 5 ลูก โดยเคลื่อนเข้ามาในเดือนกันยายน 3 ลูก (2506, 2515, 2528) และในเดือนตุลาคม 2 ลูก (2503, 2533)

2. สภาพทางการปกครองและการเมือง

2.1 ประชากร

ประชากร ณ มิถุนายน 2549 รวมทั้งสิ้น 605,701 คนชาย 300,244 คน หญิง 305,457 คนสำหรับอำเภอที่มีประชากรมากที่สุด ได้แก่ อำเภอเมืองสระบุรี มีจำนวน 111,808 คน รองลงมา ได้แก่อำเภอแก่งคอย มีจำนวน 89,726 คน และอำเภอหนองแค จำนวน 85,742 คน สำหรับอำเภอที่มีความหนาแน่นของประชากรมากที่สุด คือ อำเภอเมืองสระบุรี 329.62 คน/ตร.กม. รองลงมา ได้แก่ อำเภอหนองแค 307.46 คน/ตร.กม. ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.2 แสดงเขตพื้นที่การปกครองในเขตเทศบาลและอำเภอปี 2549

ลำดับที่	อำเภอ/เทศบาล	จำนวนประชากร			จำนวนบ้าน	พื้นที่ (ตร.กม.)
		ชาย	หญิง	รวม		
	จังหวัดสระบุรี	300,244	305,457	605,701	200,466	3,855.148
1	เมืองสระบุรี	25,665	23,139	48,804	14,942	301.203
	เทศบาลเมืองสระบุรี	32,042	24,571	56,613	22,817	20.130
	เทศบาลตำบลป้อมเปี้ย	296	358	654	184	1.440
	รวม	58,003	53,805	111,808	37,943	322.773
2	แก่งคอย	31,218	31,470	62,688	21,153	801.162
	เทศบาลตำบลแก่งคอย	5,698	6,160	11,858	5,084	4.050
	เทศบาลตำบลทับกวาง	7,632	7,548	15,180	5,863	101.000
	รวม	44,548	45,178	89,726	32,100	906.212
3	หนองแค	30,606	32,189	62,795	21,761	262.867
	เทศบาลตำบลหนองแค	6,300	6,747	13,047	4,914	5.000
	เทศบาลตำบลหินกอง	4,146	4,474	8,620	4,260	10.000
	เทศบาลตำบลชสิทธิ์	636	644	1,280	430	1.000
	รวม	41,688	44,054	85,742	30,935	277.867
4	หนองแซง	6,117	6,632	12,749	3,313	87.081
	เทศบาลตำบลหนองแซง	1,403	1,526	2,929	856	11.140
	รวม	7,520	8,158	15,678	4,169	98.221
5	บ้านหมอ	14,697	15,269	29,966	8,905	203.576
	เทศบาลตำบลบ้านหมอ	1,643	1,753	3,396	1,262	1.500
	เทศบาลตำบลท่าลาน	4,036	4,205	8,241	3,203	11.830
	รวม	20,376	21,227	41,603	13,370	216.906
6	เสาไห้	9,963	10,847	20,810	6,142	111.808
	เทศบาลตำบลเสาไห้	1,508	1,643	3,151	1,103	4.810
	เทศบาลตำบลบ้านยาง	467	509	976	294	1.000
	เทศบาลตำบลสวนดอกไม้	2,627	2,894	5,521	2,357	10.620
	รวม	14,565	15,893	30,458	9,896	128.238

ลำดับที่	อำเภอ/ เทศบาล	จำนวนประชากร			จำนวนบ้าน	พื้นที่ (ตร.กม.)
		ชาย	หญิง	รวม		
7	พระพุทธบาท	13,474	13,922	27,396	8,482	287.065
	เทศบาลเมืองพระพุทธบาท	23,318	24,571	47,889	11,127	29.600
	รวม	36,792	38,493	75,285	19,609	316.665
8	วิหารแดง	15,040	15,529	30,569	8,777	204.501
	เทศบาลตำบลวิหารแดง	1,859	2,050	3,909	1,354	2.250
	เทศบาลตำบลหนองหมู	704	770	1,474	374	2.000
	รวม	17,603	18,349	35,952	10,505	208.751
9	มวกเหล็ก	21,623	21,422	43,045	15,234	684.043
	เทศบาลตำบลมวกเหล็ก	3,377	3,474	6,851	3,026	3.500
	รวม	25,000	24,896	49,896	18,260	687.543
10	หนองไผ่	5,511	5,884	11,395	3,309	88.070
	เทศบาลตำบลหนองไผ่	1,334	1,440	2,774	872	1.940
	รวม	6,845	7,324	14,169	4,181	90.010
11	คอนพุด	985	1,054	2,039	568	58.714
	เทศบาลตำบลคอนพุด	2,304	2,368	4,672	1,431	39.510
	รวม	3,289	3,422	6,711	1,999	98.224
12	วังม่วง	6,815	6,974	13,789	4,827	335.396
	เทศบาลตำบลวังม่วง	1,908	2,020	3,928	1,523	7.602
	รวม	8,723	8,994	17,717	6,350	343.998
13	เฉลิมพระเกียรติ	11,165	11,685	22,850	8,231	151.000
	เทศบาลตำบลหน้าพระลาน	4,127	3,977	8,104	2,488	9.740
	รวม	15,292	15,662	30,954	10,719	160.740

ที่มา : กรมการปกครอง (ณ มิถุนายน 2549)

2.2 หน่วยการปกครอง

การแบ่งเขตการปกครอง

1) จำนวนหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ เทศบาล อบต. ในแต่ละอำเภอ

จังหวัดสระบุรีแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 13 อำเภอ 111 ตำบล 971 หมู่บ้าน
21 เทศบาล 87 องค์การบริหารส่วนตำบล ดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.3 แสดงเขตการปกครองจังหวัดสระบุรี

อำเภอ	จำนวนตำบลหมู่บ้านทั้งจังหวัด		จำนวนตำบลหมู่บ้านในเขต อบต.		จำนวนเทศบาล
	ตำบล	หมู่บ้าน	ตำบล	หมู่บ้าน	
1.อำเภอเมืองสระบุรี	11	77	9	76	2
2.อำเภอแก่งคอย	14	117	10	107	2
3.อำเภอหนองแค	18	181	16	160	3
4.อำเภอหนองแซง	9	69	7	62	1
5.อำเภอบ้านหมอ	9	79	7	61	2
6.อำเภอเสาไห้	12	102	6	85	3
7.อำเภอพระพุทธบาท	9	68	7	66	1
8.อำเภอวิหารแดง	6	54	6	40	2
9.อำเภอมวกเหล็ก	6	80	6	79	1
10.อำเภอหนองโดน	4	34	3	30	1
11.อำเภอดอนพุด	4	28	1	23	1
12.อำเภอวังม่วง	3	31	3	26	1
13.อำเภอเฉลิมพระเกียรติ	6	52	6	46	1
รวม	111	972	87	861	21

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดสระบุรี (2549)

เทศบาล : เทศบาลเมือง 2 แห่ง ได้แก่ เทศบาลเมืองสระบุรี และเทศบาลเมือง
พระพุทธบาท เทศบาลตำบล 19 แห่ง

2.3 การเลือกตั้ง

จังหวัดสระบุรี มีสถิติการเลือกตั้ง 5 ประเภท คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาล และสมาชิกสภา
องค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (6 มกราคม 2544) มีผู้มาใช้สิทธิในระดับ
ปานกลาง คือ ร้อยละ 71.85 มีบัตรเสียร้อยละ 10.13%

การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา (4 มีนาคม 2543 และ 29 เมษายน 2543) มีผู้มาใช้สิทธิ
ในระดับปานกลาง คือ ร้อยละ 78.25 และ ร้อยละ 58.61 มีบัตรเสียร้อยละ 6.67 และร้อยละ 9.84
ตามลำดับ

การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด (5 กุมภาพันธ์ 2543) มีผู้มาใช้
สิทธิในระดับปานกลาง คือ ร้อยละ 58.12 บัตรเสียร้อยละ 4.61

การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเมืองสระบุรี (1 กุมภาพันธ์ 2547) มีผู้มาใช้สิทธิ
ในระดับปานกลาง คือ ร้อยละ 56.69 บัตรเสียร้อยละ 5.97

การเลือกตั้งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (23 มิถุนายน 2544) จำนวน 45
อบต. มีผู้มาใช้สิทธิร้อยละ 73.31 มีบัตรเสีย ร้อยละ 2.74

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 4.1 แสดงการเลือกตั้ง ส.ส. ส.ว. ส.จ. ส.ท. และ สมาชิกสภา อบต.

การแบ่งเขตการเลือกตั้ง

เขต 1 อำเภอเมืองสระบุรี อำเภอเฉลิมพระเกียรติ อำเภอแก่งคอย
(เฉพาะตำบลห้วยแห้ง)

เขต 2 อำเภอผักเหล็ก อำเภอวังม่วง อำเภอแก่งคอย (ยกเว้นตำบลห้วยแห้ง)

เขต 3 อำเภอหนองแค อำเภอวิหารแดง อำเภอหนองแซง อำเภอเสาไห้
(เฉพาะตำบลเมืองเก่า ตำบลเสาไห้ ตำบลสวนดอกไม้ ตำบล ม่วงงาม และตำบลเริงราง)

เขต 4 อำเภอพระพุทธบาท อำเภอบ้านหมอ อำเภอหนองโดน อำเภอดอนพุด
อำเภอ เสาไห้ (ยกเว้น ตำบลเมืองเก่า ตำบลเสาไห้ ตำบลสวนดอกไม้ ตำบลม่วงงาม และตำบล
เริงราง)

3. สภาพทางเศรษฐกิจ

3.1 รายได้จากภาษี

แนวโน้มสถิติการจัดเก็บภาษีอากร ปีงบประมาณ 2544 – 2549 มีแนวโน้มสูงขึ้น โดยเฉพาะในปีงบประมาณ 2549 จังหวัดสระบุรีจัดเก็บภาษีอากรได้ถึง 6,151.33 ล้านบาท ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ 2548 เท่ากับ 3,868.90 ล้านบาท ประมาณเกือบ 2 เท่าที่เพิ่มขึ้น ดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.4 แสดงสถิติการจัดเก็บภาษีอากร ปีงบประมาณ 2544 - 2549

(ล้านบาท)

ประเภทภาษี	ปีงบประมาณ 2544	ปีงบประมาณ 2545	ปีงบประมาณ 2546	ปีงบประมาณ 2547	ปีงบประมาณ 2548	ปีงบประมาณ 2549
1. ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	535.22	647.550	724.773	801.399	582.943	878.094
2. ภาษีเงินได้นิติบุคคล	539.163	653.196	1,126.596	1,430.659	1,526.043	2359.059
3. ภาษีมูลค่าเพิ่ม	1,321.757	1,568.081	2,525.421	2,888.637	1,661.131	2,744.779
4. ภาษีธุรกิจเฉพาะ	19.832	21.764	24.899	85.770	65.489	107.648
5. ออกรแสตมป์	27.754	42.717	52.211	57.135	33.298	61.754
รวม	2,443.73	2,933.31	4,453.90	5,263.60	3,868.90	6,151.33

ที่มา : สำนักงานสรรพากรพื้นที่สระบุรี

สำหรับการจัดเก็บรายได้ของสำนักงานสรรพสามิตจังหวัดสระบุรี ปีงบประมาณ 2543 – 2548 ในภาพรวมในปีงบประมาณ 2548 จัดเก็บภาษีรายได้ เท่ากับ 57,278,519.40 บาท โดยมี ภาษีที่จัดเก็บได้มากที่สุด ได้แก่ ภาษีเบตเตอร์ 41,642,834 บาท รองลงมาได้แก่ ภาษีน้ำมัน 5,303,258.95 บาท เนื่องจากจังหวัดสระบุรีเป็นจังหวัดที่มีโรงงานอุตสาหกรรมและสถานประกอบการจำนวนมาก ดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.5 แสดงสถิติการจัดเก็บรายได้ของสำนักงานสรรพสามิตจังหวัดสระบุรี
ปีงบประมาณ 2543 – 2548

หน่วย : บาท

ประเภท	ปีงบประมาณ 2542	ปีงบประมาณ 2543	ปีงบประมาณ 2544	ปีงบประมาณ 2545	ปีงบประมาณ 2546	ปีงบประมาณ 2547	ปีงบประมาณ ปี 2548
ภาษีสุรา	236,241,720.00	58,981,680.00	45,885,639.67	1,354,327.06	982,504.00	4,443,875.88	4,549,493.28
ภาษีเครื่องดื่ม	1,273,633.79	1,229,662.17	1,310,563.69	1,419,424.31	1,402,716.21	1,475,548.53	1,970,012.69
ภาษีน้ำมัน	17,600,105.20	9,875,425.51	4,131,895.16	11,519,408.30	4,556,919.83	5,811,116.88	5,303,258.95
ภาษียรถยนต์	80,578.00	80,328.00	90,590.00	118,690.00	91,596.00	87,230.00	100,075.00
ภาษี รถจักรยานยนต์	37,800.00	98,919.00	63,012.35	30,560.00	4,400.00	-	-
ภาษีเครื่องไฟฟ้า	19,605.00	26,190.00	247,020.00	66,450.00	42,510.00	19,635.00	82,785.00
ภาษีเบตเตอร์	15,650,260.65	20,296,737.88	38,522,681.86	20,265,769.17	25,084,829.83	35,913,384.48	41,642,834.00
ภาษีน้ำหอม	-	270.00	3,325.00	12,076.00	8,110.00	5,056.00	5,395.00
ภาษีสนามกอล์ฟ	-	290,612.37	667,835.81	718,766.47	671,077.91	670,133.45	785,412.00
ภาษีคิสโกเชด	-	-	-	-	47,526.37	33,337.00	30,235.00
ภาษีอาบ อบ นวด	-	-	-	-	99,723.77	161,705.69	206,594.00
ค่าใบอนุญาต - สุรา - ยาสูบ - ไฟ	673,970.00	679,185.00	836,550.00	1,298,244.00	1,270,190.00	1,552,438.00	1,770,890.00
เบ็ดเตล็ด	61,365.00	34,122.00	13,165.00	7,879	10,353.00	108,565.00	831,534.50
รวม	271,943,898.96	91,593,131.93	91,772,278.54	27,325,263	34,272,456.92	50,282,025.89	57,278,519.40

ที่มา : สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่สระบุรี

3.2 เงินฝากและสินเชื่อ

เงินฝากธนาคารพาณิชย์ของจังหวัดสระบุรี ในช่วงปี 2537 - 2541 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 13.34 ต่อปี โดยมียอดเงินสูงสุดในปี 2541 (29,255 พันล้านบาท) เนื่องจากเศรษฐกิจเติบโตสูงสุด และต่อมาเกิดวิกฤตเศรษฐกิจสถาบันการเงินประกอบกับธุรกิจหลายประเภทได้รับความเสียหายจากวิกฤตครั้งนี้มาก ซึ่งรัฐบาลต้องกู้เงินจาก IMF จึงทำให้ช่วงปี 2542-2546 มีอัตราลดลงเฉลี่ยร้อยละ 0.01 ต่อปี

สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ในช่วงปี 2537-2540 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เฉลี่ยร้อยละ 14.60 ต่อปี โดยมียอดเงินให้สินเชื่อสูงสุดในปี 2540 (21,547 พันล้านบาท) และในช่วงปี 2541-2544 มีอัตราลดลงเฉลี่ยร้อยละ 10.34 ต่อปี ซึ่งในปี 2544 มียอดสินเชื่อต่ำสุด จำนวน 13,844 พันล้านบาท ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจนี้ทำให้การลงทุนชะลอตัว ประกอบกับธนาคารพาณิชย์มีหนี้ NPL สูงมากจึงส่งผลต่อการให้สินเชื่อกับผู้ประกอบการ ต่อมาปี 2545-2547 เศรษฐกิจมีแนวโน้มดีขึ้นยอดสินเชื่อช่วงนี้จึงเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 4.6 แสดงเงินฝากและเงินให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2537 – 31ธ.ค. 2547

(หน่วย : ล้านบาท)

ปี	จำนวน สำนักงาน Number of offices	เงินฝาก Deposits					เงินให้กู้ยืม Advances				
		รวม Total	เงินฝากกระแสรายวัน Demand deposits	เงินฝากประจำ Time deposits	เงินฝากออมทรัพย์ Saving deposits	เงินฝากอื่น ๆ Other deposits	รวม Total	เงินเบิกเกินบัญชี Overdrafts	เงินให้กู้ยืม Loans	ตั๋วเงิน Bills	Year
2538	38	22,870,698	310,613	18,210,655	4,345,319	4,111	17,697,904	6,230,130	9,939,661	1,528,113	1995
2539	42	25,857,503	393,881	20,712,413	4,742,295	8,914	20,690,704	7,232,800	11,274,451	2,183,453	1996
2540	45	27,674,212	334,667	23,326,714	4,011,057	1,744	21,547,372	8,252,777	11,010,062	2,284,533	1997
2541	46	29,255,520	381,145	24,940,664	3,933,367	344	20,748,502	7,504,383	10,737,238	2,506,881	1998
2542	51	25,759,053	386,287	20,837,972	4,534,598	196	19,130,332	6,269,836	10,884,347	1,976,149	1999
2543	49	26,261,509	388,798	19,865,875	6,007,786	50	16,171,986	4,712,220	10,177,917	1,281,849	2000
2544	49	27,581,573	569,906	19,501,336	7,509,928	373	13,844,692	4,173,822	8,246,699	1,414,171	2001
2545	48	27,036,890	560,918	17,804,508	8,671,200	264	15,105,980	4,259,390	9,301,836	1,547,754	2002
2546	48	27,930,332	794,396	10,523,730	16,612,038	168	14,971,471	4,455,931	11,303,191	2,212,349	2003
2547	49	30,359,000	112,700	16,059,000	13,174,000	-	20,197,000	4,252,000	12,414,000	3,531,000	2004

ที่มา : สำนักงานคลังจังหวัดสระบุรี

3.3 อุตสาหกรรม

โรงงานอุตสาหกรรมที่ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงาน จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2548 จำนวนทั้งสิ้น 1,087 แห่ง เงินลงทุน 189,111.64 ล้านบาท และมีจำนวนคนงาน 62,255 คน เป็นชาย 42,866 คน เป็นหญิง 19,389 คน

ตารางที่ 4.7 แสดงจำนวนสถานประกอบการอุตสาหกรรม เงินทุน แรงงาน จำแนกตามหมวด
อุตสาหกรรม พ.ศ. 2548

หมวด อุตสาหกรรม	ปี พ.ศ. 2549					กำลังผลิต (แรงแม่)
	จำนวนโรงงาน (แห่ง)	เงินทุน (บาท)	คนงาน (คน)			
			ชาย	หญิง	รวม	
อุตสาหกรรมกระดาษ	123	1,387,001,714.00	1,156	617	1,773	45,505.00
อุตสาหกรรมอาหาร	103	9,515,280,897.00	4,683	4,434	9,117	596,182.00
อุตสาหกรรมเครื่องดัด	6	51,150,000.00	32	37	69	902.00
อุตสาหกรรมสิ่งทอ	25	2,405,952,000.00	3,085	2,506	5,591	66,179.00
อุตสาหกรรมเครื่องแต่งกาย	4	1,797,664,000.00	228	651	879	1,251.00
อุตสาหกรรมเครื่องหนัง	7	218,380,004.00	631	122	753	2,807.00
อุตสาหกรรมไม้และ ผลิตภัณฑ์จากไม้	42	112,400,514.00	374	153	527	3,636.00
อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ และเครื่องเรือน	15	94,271,500.00	183	53	236	956.00
อุตสาหกรรมกระดาษและ ผลิตภัณฑ์จากกระดาษ	9	2,741,752,000.00	281	137	418	20,161.00
อุตสาหกรรมสิ่งพิมพ์	3	20,410,000.00	20	20	40	79.00
อุตสาหกรรมเคมี	32	78,317,882,549.00	1,400	591	1,991	169,861.00
อุตสาหกรรมปิโตรเคมีและ ผลิตภัณฑ์	7	929,284,600.00	90	59	149	9,902.00
อุตสาหกรรมยาง	11	2,565,647,000.00	373	215	588	68,081.00

หมวด อุตสาหกรรม	ปี พ.ศ. 2549					กำลังผลิต (แรงม้า)
	จำนวนโรงงาน (แห่ง)	เงินทุน (บาท)	คนงาน (คน)			
			ชาย	หญิง	รวม	
อุตสาหกรรม พลาสติก	21	1,103,551,000.00	930	461	1,391	24,252.00
อุตสาหกรรมอโลหะ	239	64,568,470,809.00	21,218	6,580	27,798	7,074,363.00
อุตสาหกรรมโลหะ	11	4,781,872,000.00	1,353	335	1,688	233,911.00
อุตสาหกรรม ผลิตภัณฑ์โลหะ	99	4,918,226,300.00	2,327	315	1542	40,811.00
อุตสาหกรรม เครื่องจักรกล	55	870,175,536.00	842	368	1210	11,503.00
อุตสาหกรรมไฟฟ้า	6	105,386,250.00	159	469	628	7,665.00
อุตสาหกรรมขนส่ง	79	4,321,776,828.00	1,317	364	1,681	32,745.00
อุตสาหกรรมอื่น ๆ	190	8,285,104,585.00	2,184	902	3,086	413,335.00
รวม	1,087	189,111.64	42,866	19,389	62,255	8,821,087.00

ที่มา : สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสระบุรี

นิคมอุตสาหกรรมจังหวัดสระบุรี เป็นจังหวัดที่มีทรัพยากรธรรมชาติ และแหล่งพลังงาน เพื่อการอุตสาหกรรม เป็นจำนวนมาก ได้รับการกำหนดให้เป็นพื้นที่ส่งเสริมการลงทุน (BOI ZONE 2) ในปัจจุบันมีนิคมอุตสาหกรรมที่เทียบพร้อมด้วยสาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อการประกอบอุตสาหกรรม 3 แห่ง ได้แก่

นิคมอุตสาหกรรมหนองแค (อำเภอหนองแค) มีเนื้อที่ 2,044 ไร่ มีโรงงานอุตสาหกรรมจำนวน 5 แห่ง ประเภทของอุตสาหกรรมเป็นอุตสาหกรรมหนัก เช่น โรงงานผลิตกระเบื้อง โรงงานผลิตเซรามิกส์ ฯลฯ

นิคมอุตสาหกรรมสระบุรี (อำเภอแก่งคอย) มีเนื้อที่ 2,600 ไร่ มีโรงงานอุตสาหกรรมจำนวน 1 แห่ง ประกอบกิจการ ผลิตแผ่นใยไม้อัด NDF ความหนาแน่นปานกลาง

เขตอุตสาหกรรมเครือซิเมนต์ไทย (อำเภอหนองแค) โดยการจัดการของ บริษัท เอส ไอ แอล ที่ดินอุตสาหกรรม จำกัด มีเนื้อที่ 3,500 ไร่ มีโรงงานอุตสาหกรรมที่เปิดดำเนินการ 30 แห่ง อยู่ระหว่างการก่อสร้าง 4 แห่ง

อุตสาหกรรมที่สำคัญของจังหวัดสระบุรี

1. อุตสาหกรรมโลหะ ได้แก่ ผลิตเครื่องกระเบื้องเคลือบ ผลิตปูนซีเมนต์ ผลิตปูนขาว หรือปูนปลาสเตอร์ ผลิตภัณฑ์คอนกรีต , คอนกรีตผสม , เสาคอนกรีต
2. อุตสาหกรรมอื่น ๆ ได้แก่ ผลิตพลังงานไฟฟ้า ผลิตก๊าซเพื่อใช้ในการอุตสาหกรรม โม บดย่อยหิน บรรจุสินค้า
3. อุตสาหกรรมกรรมการเกษตร ได้แก่ อบพีชและไซโล สีขาว น้ำแป้งจากหัวมันสำปะหลัง
4. อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์โลหะ ได้แก่ หล่อหลอมเหล็ก หลอมหล่ออลูมิเนียม เป็นแท่ง ผลิตท่อทองแดงไร้ตะเข็บ
5. อุตสาหกรรมอาหาร ได้แก่ ผลิตไส้กรอก, ลูกชิ้น,แฮม,เบคอน หม่าซำและสัตว์ปีก ผลิตภัณฑ์นม ผลิตอาหารสัตว์ ผลิตน้ำเชื่อมไฮฟร็อกโทส ผลิตน้ำตาลทรายขาว
6. อุตสาหกรรมขนส่ง ได้แก่ ผลิตหมอนคอนกรีตอัดแรง รองรางรถไฟ ซ่อมสร้างต่อกระเบระรถบรรทุก ทำแปลและเข็นเต็ก ซ่อมเครื่องยนต์และจักรยานยนต์

3.4 การค้า

ปี 2549 (มกราคม-สิงหาคม 2549) จังหวัดสระบุรี มีนิติบุคคลจดทะเบียนตั้งใหม่ จำนวน 250 ราย แยกเป็นบริษัทจำกัด 76 ราย ห้างหุ้นส่วนจำกัด 174 ราย มีเงินทุนจดทะเบียนทั้งสิ้น 440,800,000 บาทเมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา(ม.ค.-ส.ค. 48) พบว่ามีการจดทะเบียนลดลง 33 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.66 สำหรับนิติบุคคลที่ตั้งใหม่ที่มีการจดทะเบียนสูงสุด 3 อันดับแรก แยกเป็นประเภทธุรกิจ คือ อันดับที่ 1 การขายส่ง ขายปลีก อันดับ ที่ 2 การขายส่ง ขายปลีก ภัตตาคาร โรงแรม อันดับที่ 3 การก่อสร้าง

ส่วนนิติบุคคลที่จดทะเบียนเลิกในปี 25449 (มกราคม - สิงหาคม) มีจำนวน 49 ราย แยกเป็น บริษัทจำกัด 11 ราย ห้างหุ้นส่วนจำกัด 37 ราย ห้างหุ้นส่วนสามัญ 1 ราย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.8 จำนวนผู้ประกอบการค้าที่คงอยู่จำแนกตามประเภทการจดทะเบียน ปี 2540 – 2549

ปี	นิติบุคคล				
	รวม	บริษัทจำกัด	ห้างหุ้นส่วนจำกัด	ห้างหุ้นส่วนสามัญ นิติบุคคล	บริษัท มหาชนจำกัด
2540	3,085	827	2,236	20	2
2541	3,152	859	2,271	20	2
2542	3,313	913	2,378	26	2
2543	3,486	964	2,494	26	2
2544	3,801	1,009	2,764	26	2
2545	3,875	1,020	2,827	26	2
2546	3,615	1,092	2,494	27	2
2547	4,321	1,217	3,081	26	2
2548	4,585	1,298	3,259	26	2
2549 (ส.ค.)	4,804	1,382	3,395	25	2

ที่มา : สำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัดสระบุรี

3.5 สถานการณ์แรงงาน

สถานประกอบการและลูกจ้าง

ในปี 2549 จังหวัดสระบุรีมีจำนวนสถานประกอบการทั้งหมด 3,545 แห่ง เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้ว 92 แห่ง มีจำนวนลูกจ้างทั้งหมด 151,385 คน เพิ่มขึ้น 8,415 คน หรือ ร้อยละ 5.56 จากปีที่แล้ว

ผู้สมัครงาน ตำแหน่งงานว่าง และการบรรจุงาน สถิติผู้สมัครงานทั้งสิ้น 4,400 คน ตำแหน่งงานว่างรวมทั้งสิ้น 6,044 ตำแหน่ง การบรรจุงานรวมทั้งสิ้น 4,582 คน

3.6 การใช้พื้นที่ทางการเกษตร

การใช้พื้นที่จังหวัดสระบุรี มีพื้นที่ทั้งหมด 2,235,303.75 ไร่ จากข้อมูลปี 2545 ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เพื่อการเกษตร 1,261,870 ไร่ (56.46%) พื้นที่ป่าไม้ (ที่มีสภาพเป็นป่า) 572,988 ไร่ (25.63%) พื้นที่สาธารณะ 89,348.75 (3.99%) ที่เหลือพื้นที่ไม่ได้จำแนก 311,097 ไร่ (13.92%)

3.7 สหกรณ์การรวมกลุ่มและแหล่งเงินทุนในท้องถิ่น

ในปี 2549 (ณ สิงหาคม) จังหวัดสระบุรีมีสหกรณ์ทั้งสิ้น 88 สหกรณ์ สมาชิก 66,981 คน (59 สหกรณ์) เป็นสหกรณ์ภาคการเกษตร 54 สหกรณ์ สมาชิก 39,544 คน (59 สหกรณ์) คิดเป็น ร้อยละ 59.04 และเป็นสหกรณ์นอกภาคการเกษตร 34 สหกรณ์ สมาชิก 27,437 คน คิดเป็นร้อยละ 40.96 จำแนกตามประเภท โดยเรียงตามลำดับดังนี้

สหกรณ์ภาคการเกษตร (จำนวนรวม 54 สหกรณ์)

1. ชุมนุมสหกรณ์	2 สหกรณ์	สมาชิก	59 คน
2. สหกรณ์การเกษตรทั่วไป	50 สหกรณ์	สมาชิก	38,336 คน
3. สหกรณ์นิคม	1 สหกรณ์	สมาชิก	1,050 คน
4. สหกรณ์ประมง	1 สหกรณ์	สมาชิก	158 คน

สหกรณ์นอกภาคการเกษตร (จำนวนรวม 34 สหกรณ์)

1. สหกรณ์ออมทรัพย์	22 สหกรณ์	สมาชิก	23,159 คน
2. สหกรณ์ร้านค้า	5 สหกรณ์	สมาชิก	2,910 คน
3. สหกรณ์บริการ	7 สหกรณ์	สมาชิก	1,368 คน

การรวมกลุ่มและแหล่งเงินทุนในท้องถิ่น จังหวัดสระบุรี มุ่งพัฒนาชนบท เพื่อยกฐานะเศรษฐกิจของประชาชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยส่งเสริมการใช้แหล่งเงินทุนในท้องถิ่น สำหรับการประกอบอาชีพ พัฒนาการลงทุนการผลิตและการตลาดตลอดจนการบริหารการจัดการเชิงธุรกิจในหมู่บ้าน โดยการรวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือกันซึ่งได้ดำเนินการในจังหวัดสระบุรี ดังนี้

1. จัดตั้งกลุ่มอาชีพ 87 กลุ่ม สมาชิก 2,416 คน

กลุ่มอาชีพเยาวชน 5 กลุ่ม สมาชิก 147 คน

กลุ่มอาชีพสตรี 82 กลุ่ม สมาชิก 2,269 คน

2. สถาบันเกษตรและสหกรณ์

ประเภทสหกรณ์การเกษตร จำนวน 54 สหกรณ์ สมาชิก 39,544 ครอบครั้ว ดำเนินธุรกิจมูลค่า 3,149,544,154.71 บาท/ปี

ประเภทสหกรณ์นอกภาคการเกษตร จำนวน 34 สหกรณ์ สมาชิก 27,437 ครอบครั้ว ดำเนินธุรกิจมูลค่า 2,284,003,196.80 บาท/

3.8 การกสิกรรม

จังหวัดสระบุรีมีพื้นที่ทำการเกษตรประมาณ 1,106,602 ไร่ พืชที่ปลูกมากได้แก่ ข้าวนาปี ข้าวนาปรัง พืชไร่ ได้แก่ ข้าวโพด อ้อยโรงงาน ทานตะวัน ไม้ผลยืนต้น ได้แก่ ส้มเขียวหวาน มะม่วง โดยมีเนื้อที่ ผลผลิต ปีเพาะปลูก 2548 ดังนี้

ตารางที่ 4.9 แสดงพื้นที่การเกษตรจังหวัดสระบุรี ปี พ.ศ. 2548

กิจกรรม	ปี พ.ศ. 2548		
	พื้นที่เพาะปลูก(ไร่)	ผลผลิตทางการเกษตร (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ย ต่อไร่ (กก.)
มะม่วง	23,087	18,815	815
มันสำปะหลัง	20,227	57,505	2,843
แตงกวา	2,171	45,047	2,075
เฟือก	8,372	24,298	2,935
อ้อยโรงงาน	63,431	514,298	8,108
องุ่น	12,158	4,771	3,729
ข้าว	524,068	375,902	752
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	260,634	126,115	826
ข้าวโพดหวาน	6,092	41,644	6,836
ข้าวโพดฝักอ่อน	3,892	3,312	851
ข้าวฟ่าง	6,647	1,916	291
ถั่วเขียวผิวมัน	25,781	4,144	162
ถั่วลิสง	7,333	2,038	297
ถั่วฝักยาว	982	1,113	1,134
ทานตะวัน	22,196	3,462	156
รวม	976,128	1,183,837	31,810

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดสระบุรี

3.9 ด้านปศุสัตว์

ในปี 2548 จังหวัดสระบุรีมีการเลี้ยงโคนม โคเนื้อ สุกร และไก่เป็นจำนวนมากกว่าสัตว์ประเภทอื่น ๆ ที่มีการเลี้ยงสัตว์เป็นฟาร์มขนาดใหญ่และขนาดกลาง สำหรับป้อนโรงงานในจังหวัด และส่วนหนึ่งส่งไปจำหน่ายยังต่างจังหวัด สำหรับเขตอำเภอที่มีการเลี้ยงสัตว์มากที่สุด คือ อำเภอมวกเหล็ก จำนวน 8,293 รองลงมา อำเภอเมืองสระบุรี จำนวน 3,450 ครัวเรือน อำเภอที่มีการเลี้ยงสัตว์น้อยที่สุด คืออำเภอคอนสาร จำนวน 113 ครัวเรือน จำนวนปศุสัตว์ที่มีการเลี้ยงในจังหวัดสระบุรี จำนวนผู้เลี้ยง ผลผลิต ปรากฏตามตาราง ต่อไปนี้

ตารางที่ 4.10 แสดงข้อมูลด้านปศุสัตว์จังหวัดสระบุรี ปี พ.ศ.2548

สัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญ	ปี พ.ศ. 2548		
	ครัวเรือนที่เลี้ยงสัตว์ (ครัวเรือน)	มูลค่าผลการผลิต (บาท)	ต้นทุนการ ผลิต/ตัว
1. โคเนื้อ	2,156	34,007	0
2. โคนม	3,053	70,629	0
3. เป็ดเทศ,เป็ดเนื้อ	2,576	315,316	956.00
4. เป็ดไข่	503	145,253	870.00
5. แพะ	66	4,960	0
6. สุกร	313	189,935	0
7. ไก่เนื้อ	9,955	22,423,985	970.00
8. ไก่พื้นเมือง	21,102	840,092	1,392.00
9. กระบือ	849	11,902	0
รวม	40,573	24,036,079	4,188

3.10 การประมง

จังหวัดสระบุรีมีการทำประมงน้ำจืดใน 2 ลักษณะ

1. การประมงเพาะเลี้ยง ซึ่งประกอบไปด้วยการเลี้ยงปลาในบ่อ การเลี้ยงปลาในร่องสวน การเลี้ยงปลาน้ำขาว การเลี้ยงปลาในกระชัง การเลี้ยงสัตว์น้ำในบ่อซีเมนต์
2. การทำการประมงที่ได้ จากแหล่งน้ำธรรมชาติ ซึ่งเกษตรกรตามพื้นที่ชนบทสามารถจับสัตว์น้ำเหล่านี้ขึ้นมาขายและบริโภคโดยมีประมาณ ดังนี้

ตารางที่ 4.11 แสดงข้อมูลด้านการประมงจังหวัดสระบุรี ปี พ.ศ.2544-2548

ปี	การประมงจากการเพาะเลี้ยง		การประมงจากแหล่งน้ำธรรมชาติ	
	ปริมาณ (กก.)	มูลค่า (บาท)	ปริมาณ (กก.)	มูลค่า (บาท)
2540	901,054	20,828,270	1,254,233	43,327,560
2541	2,386,880	56,780,620	1,110,220	33,772,850
2542	1,194,453	27,792,217	606,905	18,001,030
2543	2,285,900	66,867,000	1,685,490	67,545,800
2544	2,354,000	56,908,500	1,094,150	33,112,400
2545	6,103,100	214,318,970	4,441,200	153,274,000
2546	6,713,410	283,903,587	4,885,320	233,933,920
2547	12,730,605.07	306,503,633.00	2,840,208.00	88,383,112.00
2548	13,791,683.33	514,453,121.40	3,032,149.85	108,772,256.58

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดสระบุรี

จากข้อมูลด้านการประมงจะเห็นว่ามูลค่าของผลิตภัณฑ์ประมงสูงขึ้นในปี 2547 - 2548 เนื่องจากมีการกระตุ้นการบริโภคของรัฐบาล และจังหวัดสระบุรี ได้มีการบริหารจัดการน้ำได้ดีขึ้น มีเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลา ลำน้ำป่าสักสามารถเลี้ยงปลาในกระชังได้อีกทางหนึ่งด้วย จึงส่งผลให้ผลผลิตสาขาประมงสูงขึ้น

4. สภาพทางสังคม

4.1 อาชญากรรม

จากการพิจารณากลุ่มความผิดในรอบปี พ.ศ. 2548 ของจังหวัดสระบุรี มีรายละเอียดของกลุ่มความผิดต่างๆ เปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2547 ดังนี้

ตารางที่ 4.12 แสดงข้อมูลการจับกุมคดีผู้กระทำความผิดจังหวัดสระบุรี ปี พ.ศ.2547-2548

กลุ่มความผิด	ปี พ.ศ. 2547			ปี พ.ศ. 2548		
	เกิด (คดี)	จับ (คดี)	จับกุม (%)	เกิด (คดี)	จับ (คดี)	จับกุม (%)
1. คดีอุกฉกรรจ์ และสะเทือนขวัญ	119	62	52.10	98	71	72.44
2. คดีประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกาย เพศ	601	259	4.15	478	324	67.78
3. คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์	850	307	36.11	813	454	55.84
4. คดีที่น่าสนใจ	420	58	13.80	399	119	29.82
5. คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย	1891 (คดี)	3296(คน)	-	1831(คดี)	3537 (คน)	-

ที่มา : สำนักงานประมงจังหวัดสระบุรี

4.2 การศึกษา

จังหวัดสระบุรี แบ่งเขตดำเนินการด้านการศึกษาเป็น 2 เขต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ดูแลโรงเรียน ในปีการศึกษา 2548 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 (ประกอบด้วยโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ(เดิม) สังกัดกรมสามัญศึกษา(เดิม) และโรงเรียนเอกชนที่เปิดสอนระดับต่ำกว่าระดับประถมศึกษา) มีสถานศึกษาในสังกัด จำนวน 331 แห่ง และนักเรียน จำนวน 96,309 คน ดังตารางที่ 4.2 และ 4.3

ตารางที่ 4.13 แสดงข้อมูลด้านการศึกษาระดับจังหวัดสระบุรี ปีการศึกษา 2548

อำเภอ	สังกัด						รวม	
	กรมสามัญศึกษา(เดิม)		สนง.คณะกรรมการการประถมศึกษาฯ(เดิม)		เอกชน			
	จำนวนสถานศึกษา	นักเรียน	สถานศึกษา	นักเรียน	สถานศึกษา	นักเรียน	สถานศึกษา	นักเรียน
เมืองสระบุรี	2	5,267	22	8,632	12	4,150	36	18,049
หนองแซง	1	769	13	1,370	-	-	14	2,139
บ้านหมอ	1	1,097	22	3,061	1	410	24	4,568
เสาไห้	2	3,468	18	2,383	1	180	21	6,031
พระพุทธบาท	2	1,679	27	4,698	4	1,621	33	8,005
หนองโดน	1	224	7	969	-	-	8	1,175
คอนพลูด	1	328	6	709	-	-	7	1,037
เฉลิมพระเกียรติ	1	1,869	18	3,935	1	115	20	5,919
แก่งคอย	3	3,442	40	8,984	5	5,572	48	17,998
หนองแค	3	3,060	39	7,645	2	1,775	44	12,480
วิหารแดง	1	1,392	24	4,617	1	503	26	6,512
มวกเหล็ก	2	1,895	28	5,528	3	1,364	33	8,787
วังม่วง	1	423	15	2,283	1	903	17	3,609
รวม	21	24,913	279	54,814	31	16,593	331	96,309

ที่มา : กองบังคับการตำรวจจังหวัดสระบุรี

ตารางที่ 4.14 แสดงจำนวนสถานศึกษาตามระดับชั้น

อำเภอ	ภาครัฐบาล				ภาคเอกชน				รวมทั้งสิ้น
	ประถม(อ.1-ป.6)	ขยายโอกาสทางการศึกษา(อ.1-ม.3)	มัธยมศึกษา(ม.1-ม.3)	รวมรัฐบาล	อ.1-ป.6	อ.1-ม.3	ปวช-ปวส.	รวมเอกชน	
เมืองสระบุรี	18	4	2	24	8	1	3	12	36
หนองแซง	12	1	1	14	-	-	-	-	14
บ้านหมอ	18	4	1	23	1	-	-	1	24
เสาไห้	18	-	2	20	-	-	-	1	21
พระพุทธบาท	24	3	2	29	4	-	-	4	33
หนองโดน	6	1	1	8	-	-	-	-	8
คอนพลูด	6	-	1	7	-	-	-	-	7
เฉลิมพระเกียรติ	16	2	1	19	-	-	1	1	20
แก่งคอย	30	10	3	43	2	1	2	5	48

อำเภอ	ภาครัฐบาล				ภาคเอกชน				รวมทั้งสิ้น
	ประถม (อ.1-ป.6)	ขยายโอกาส ทางการศึกษา (อ.1-ม.3)	มัธยมศึกษา (ม.1-ม.3)	รวม รัฐบาล	อ.1-ป.6	อ.1-ม.3	ปวช-ปวส.	รวม เอกชน	
หนองแค	33	6	3	42	2	-	-	2	44
วิหารแดง	20	4	1	25	1	-	-	1	26
มวกเหล็ก	17	11	2	30	2	1	-	3	33
วังม่วง	13	2	1	16	1	-	-	1	17
รวม	231	48	21	300	21	3	6	31	331

ที่มา : สำนักงานเขตการศึกษาที่ 1 จังหวัดสระบุรี

4.3 การนับถือศาสนาและวัฒนธรรม

ในปี 2548 จังหวัดสระบุรี จำนวนประชากรในจังหวัดสระบุรีทั้งสิ้น 621,994 คน มีพุทธศาสนิกชน 597,138 คน (ร้อยละ 89.34) จำนวนวัด 499 แห่ง ที่พักสงฆ์ 26 แห่ง จำนวนพระภิกษุสงฆ์ 3,443 รูป สามเณร 274 รูป นับถือศาสนาอิสลาม 953 คน (ร้อยละ 0.05) จำนวนมัสยิด 4 แห่ง นับถือศาสนาคริสต์ 369 คน (ร้อยละ 0.32) จำนวนโบสถ์คริสต์ 5 แห่ง

4.4 การพัฒนาชุมชน

จังหวัดสระบุรีให้ความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชน เพื่อส่งเสริมและยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนให้สูงขึ้นทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการปกครอง โดยให้การศึกษาและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของประชาชน พัฒนาองค์กรอาสาสมัคร และผู้นำท้องถิ่น พัฒนาระบบรูปแบบและวิธีพัฒนาชุมชน ซึ่งได้ดำเนินการในจังหวัดสระบุรี ดังนี้

1. จัดตั้งศูนย์เยาวชนตำบล 103 แห่ง สมาชิกนอกระบบ 2,733 คน

2. จัดตั้งกรรมการพัฒนาสตรี ระดับต่าง ๆ รวม 1,013 คณะ ดังนี้

คณะกรรมการพัฒนาสตรี จังหวัด 1 คณะ สมาชิก 36 คน

คณะกรรมการพัฒนาสตรี อำเภอ 13 คณะ สมาชิก 261 คน

คณะกรรมการพัฒนาสตรี ตำบล 98 คณะ สมาชิก 1,900 คน

คณะกรรมการพัฒนาสตรี หมู่บ้าน 901 คณะ สมาชิก 8,109 คน

3. จัดให้มีอาสาสมัคร โดยมีผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน 196 คน และอาสาพัฒนาชุมชน

3,604 คน

4.5 การสาธารณสุข

ในปี 2548 จังหวัดสระบุรี มีโรงพยาบาลทั้งสิ้น 17 แห่งจำนวนเตียง 2,050 เตียง และสถานพยาบาลที่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืนจำนวน 1 แห่ง 12 เตียง ในจำนวนนี้แบ่งเป็นโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข 14 แห่งจำนวน 1,550 เตียง สังกัดกระทรวงกลาโหม 1 แห่ง จำนวน 60 เตียง และเป็นโรงพยาบาลเอกชนจำนวน 3 แห่งจำนวน 500 เตียง

สำหรับบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขที่สำคัญได้แก่ แพทย์ ทันตแพทย์ เภสัชกร และพยาบาลวิชาชีพ พบว่า จังหวัดสระบุรี มีแพทย์จำนวน 243 คน อัตราส่วนต่อประชากรเท่ากับ 1:2,493 ทันตแพทย์จำนวน 46 คน อัตราส่วนต่อประชากรเท่ากับ 1:13,168 เภสัชกรจำนวน 73 คน อัตราส่วนต่อประชากรเท่ากับ 1:8,293 และพยาบาลวิชาชีพจำนวน 1,460 คน อัตราส่วนต่อประชากรเท่ากับ 1:415 จำนวนเตียงต่อประชากรเท่ากับ 1:296

4.6 ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)

จากการสำรวจข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2549 มีตัวชี้วัดที่ตกเกณฑ์ จปฐ. รวม 37 ตัวชี้วัดผลการสำรวจข้อมูล จปฐ. หมวดสุขภาพดี มีบ้านอาศัย ฝักใฝ่การศึกษารายได้ ก้าวหน้า ปลุกฝังค่านิยมไทยและร่วมใจพัฒนา ปี 2549 จำนวนที่สำรวจ 72,127 ครัวเรือน 13 อำเภอ ดังนี้

บรรลุเป้าหมาย 12 ข้อ คือ ตัวชี้วัดที่ 5 9 11 13 14 15 22 26 27 28 30 35

ไม่บรรลุเป้าหมาย 25 ข้อ คือ ตัวชี้วัดที่ 1 2 3 4 6 7 8 10 12 16 17 18 19

20 21 23 24 25 29 32 33 34 36 37 ดังตารางที่ 4.16

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.15 แสดงผลการสำรวจข้อมูล จปฐ. ปี 2549

ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	ผลการสำรวจ		
		ร้อยละที่ผ่านเกณฑ์	ร้อยละที่ไม่ผ่านเกณฑ์	ผล
หมวดที่ 1 สุขภาพ				
1. หญิงตั้งครรภ์ได้รับการดูแลก่อนคลอด	100	99.7	0.3	ไม่บรรลุ
2. แม่ที่คลอดลูกได้รับการทำคลอด/ดูแลหลังคลอด	100	99.8	0.2	ไม่บรรลุ
3. เด็กแรกเกิดมีน้ำหนักไม่ต่ำกว่า 2,500 กรัม	100	99.6	0.4	ไม่บรรลุ
4. เด็กต่ำกว่า 1 ปี ได้รับวัคซีนครบ	100	99.6	0.4	ไม่บรรลุ
5. เด็กแรกเกิดได้กินนมแม่อย่างน้อย 4 เดือนแรก	90	97.9	2.1	บรรลุ
6. เด็ก 5 ปี กินอาหารเหมาะสม/เพียงพอ	100	99.9	0.1	ไม่บรรลุ
7. เด็ก 6-15 ปี กินอาหารถูกต้องครบถ้วน	100	99.9	0.1	ไม่บรรลุ
8. เด็ก 6-12 ปี ได้รับวัคซีนป้องกันโรคครบ	100	99.9	0.1	ไม่บรรลุ
9. ครรภ์เรือน ได้กินอาหารมีคุณภาพได้มาตรฐาน	90	96.9	3.1	บรรลุ
10. ครรภ์เรือนมีความรู้ในการใช้ยาถูกต้องเหมาะสม	100	94.2	5.8	ไม่บรรลุ
11. คนอายุ 35 ปีขึ้นไปได้รับการตรวจสุขภาพประจำปี	30	94.4	5.6	บรรลุ
หมวดที่ 2 มีบ้านอาศัย				
12. ครรภ์เรือนมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย	100	98.2	1.8	ไม่บรรลุ
13. ครรภ์เรือนมีน้ำสะอาดดื่มและบริโภคพอตลอดปี	95	98.1	1.9	ไม่บรรลุ
14. ครรภ์เรือนมีน้ำใช้เพียงพอตลอดปี	95	97.8	2.2	บรรลุ
15. ครรภ์เรือนจัดบ้านเรือน/บริเวณถูกสุขลักษณะ	95	96.7	3.3	บรรลุ
16. ครรภ์เรือนไม่ถูกรบกวนจากมลพิษ	100	90.5	9.5	บรรลุ
17. ครรภ์เรือนมีการป้องกันอุบัติเหตุอย่างถูกต้องวิธี	100	98.2	1.8	ไม่บรรลุ
18. ครรภ์เรือนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	100	99.2	0.8	ไม่บรรลุ
19. ครรภ์เรือนมีความอบอุ่น	100	98.1	1.9	ไม่บรรลุ
หมวดที่ 3 ฝักใฝ่การศึกษา				
20. เด็กอายุ 3-5 ปี รับบริการเตรียมความพร้อม	100	99.0	1.0	ไม่บรรลุ
21. เด็กอายุ 6-15 ปี รับการศึกษากาทั้งระดับ 9 ปี	100	99.9	0.1	ไม่บรรลุ
22. เด็กจบภาคบังคับ 9 ปี ได้เรียนต่อมัธยมปลาย	50	95.8	4.2	บรรลุ
23. เด็กจบภาคบังคับ 9 ปี ได้ฝักใฝ่อบรมด้านอาชีพ	80	67.3	32.7	ไม่บรรลุ
24. คนอายุ 15-60 ปีเต็ม อ่านออก/เขียนไทยได้	100	99.8	0.2	ไม่บรรลุ
25. คนในครรภ์เรือนได้รับรู้ข่าวสาร	100	96.8	3.2	ไม่บรรลุ
หมวดที่ 4 รายได้ก้าวหน้า				
26. คนอายุ 18-60 ปี มีอาชีพและมีรายได้	80	96.9	3.1	บรรลุ
27. รายได้เฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 20,000 บาทต่อปี/คน	70	99.2	0.8	บรรลุ
28. ครรภ์เรือนมีการเก็บออมเงิน				

ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	ผลการสำรวจ		
		ร้อยละที่ผ่านเกณฑ์	ร้อยละที่ไม่ผ่านเกณฑ์	ผล
หมวดที่ 5 ปลุกฝังค่านิยมไทย	60	89.6	10.4	บรรลุ
29. คนในครัวเรือนไม่ติดสุรา				
30. คนในครัวเรือนไม่สูบบุหรี่	100	98.7	1.3	ไม่บรรลุ
31. คนตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไปปฏิบัติกิจกรรมศาสนา	50	93.1	6.9	บรรลุ
32. คนสูงอายุได้รับการดูแลเอาใจใส่	100	89.6	10.4	ไม่บรรลุ
33. คนพิการได้รับการดูแลเอาใจใส่	100	99.8	0.2	ไม่บรรลุ
หมวดที่ 6 ร่วมใจพัฒนา	100	97.9	2.1	ไม่บรรลุ
34. ครัวเรือนมีคนเป็นสมาชิกกลุ่มในหมู่บ้าน/ตำบล				
3.5 ครัวเรือนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น	90	89.2	10.8	ไม่บรรลุ
3.6 ครัวเรือนเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะหมู่บ้าน	30	91.7	8.3	บรรลุ
37. คนที่มีสิทธิ์ได้ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง	100	91.3	8.7	ไม่บรรลุ
	100	99.3	0.7	ไม่บรรลุ

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสระบุรี

4.7 การพัฒนาคุณภาพชีวิต (กชช.2ค.)

จากข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช.2ค.) ปี 2548 สำรวจหมู่บ้านทั้งหมด 884 หมู่บ้าน ปรากฏว่า ไม่มีหมู่บ้านเร่งรัดพัฒนาอันดับ 1 (หมู่บ้านล้าหลัง) หมู่บ้านเร่งรัดพัฒนาอันดับ 2 (หมู่บ้านปานกลาง) จำนวน 125 หมู่บ้าน และหมู่บ้านเร่งรัดพัฒนาอันดับ 3 (หมู่บ้านก้าวหน้า) จำนวน 759 หมู่บ้าน

ตารางที่ 4.16 แสดงสภาพปัญหาจำแนกตามเครื่องชี้วัด กชช.2ค. ปี 2548

(884 หมู่บ้าน)

ตัวชี้วัด	จำนวนหมู่บ้านจำแนกตามระดับของปัญหา					
	มีปัญหาหนัก		มีปัญหาปานกลาง		มีปัญหาน้อย/ไม่มี	
	หมู่บ้าน	ร้อยละ	หมู่บ้าน	ร้อยละ	หมู่บ้าน	ร้อยละ
ด้านโครงสร้าง						
1. ถนน	31	3.51	318	35.97	535	60.52
2. น้ำกิน	18	2.04	98	11.08	768	86.88
3. น้ำใช้	25	2.83	92	10.41	767	86.76
4. น้ำเพื่อการเกษตร	188	21.26	409	46.27	287	32.47
5. ไฟฟ้า	4	0.45	16	1.81	864	97.74

ตัวชี้วัด	จำนวนหมู่บ้านจำแนกตามระดับของปัญหา					
	มีปัญหามาก		มีปัญหาปานกลาง		มีปัญหาน้อย/ไม่มี	
	หมู่บ้าน	ร้อยละ	หมู่บ้าน	ร้อยละ	หมู่บ้าน	ร้อยละ
6. การมีที่ดินทำกิน	358	40.50	268	30.32	258	29.18
7. การติดต่อสื่อสาร	15	1.69	300	33.94	569	64.37
ด้านการประกอบอาชีพและมิงานทำ						
8. การมีงานทำ	25	2.83	312	35.29	547	61.88
9. การทำงานในสถานประกอบการ	37	4.18	44	4.98	169	19.12
10. ผลผลิตจากการทำนา	50	5.65	91	10.29	374	42.31
11. ผลผลิตจากการทำไร่	49	5.54	21	2.37	159	17.98
12. ผลผลิตจากการทำเกษตรอื่นๆ	56	6.33	59	6.67	61	6.90
13. การประกอบอุตสาหกรรมในครัวเรือน	4	0.45	1	0.11	2	0.22
14. การได้รับประโยชน์จากการมีสถานที่ท่องเที่ยว	49	5.4	8	0.90	29	3.28
ด้านสุขภาพและอนามัย						
15. ความปลอดภัยในการทำงาน	7	0.79	68	7.69	809	91.52
16. การป้องกันโรคติดต่อ	3	0.40	13	1.47	813	91.97
17. การกีฬา	480	5.50	326	36.87	78	8.82
18. การปลอดยาเสพติด	-	-	100	11.31	775	87.66
ด้านความรู้และการศึกษา						
19. ระดับการศึกษาของประชาชน	22	2.48	255	28.84	607	68.66
20. อัตราการเรียนต่อของประชาชน	45	5.09	4	0.45	447	50.56
21. การได้รับการศึกษา	146	16.51	78	8.82	660	74.66
ด้านความเข้มแข็งของชุมชน						
22. การเรียนรู้โดยชุมชน	724	81.90	29	3.28	130	14.70
23. การได้รับความคุ้มครองทางสังคม	151	17.08	512	57.92	204	23.07
24. การมีส่วนร่วมของชุมชน	8	0.90	1	0.11	875	98.98
25. การรวมกลุ่มของประชาชน	34	3.84	308	34.84	542	61.31
26. การเข้าถึงแหล่งเงินทุนของชุมชน	340	38.46	64	7.24	480	54.30
ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม						
27. คุณภาพของดิน	191	21.60	113	12.78	571	64.59
28. การใช้ประโยชน์ที่ดิน	99	11.20	498	56.33	1	0.11
29. การปลูกป่าหรือไม้ยืนต้น	2	0.22	24	2.71	15	1.69
30. การจัดการสภาพแวดล้อม	12	1.35	4	0.45	683	77.26

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสระบุรี

5. ทรัพยากรธรรมชาติ

5.1 ป่าไม้

จังหวัดสระบุรีมีเนื้อที่ทั้งสิ้น 2,235,303.75 ไร่ มีพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ประมาณ 460,522.25 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 20.60 สภาพป่าโดยทั่วไปเป็นป่าดิบแล้ง และป่าเบญจพรรณ ไม้ที่สำคัญ ได้แก่ ไม้ยาง ไม้ตะเคียน ไม้เต็ง ไม้มะค่า และไม้ประดู่ เป็นต้น

สภาพภูมิประเทศของจังหวัดสระบุรี ทางตอนใต้ และทางตะวันตกของจังหวัดเป็นที่ราบสูงกว่าระดับน้ำทะเลปานกลางเพียง 2 เมตร พื้นที่จะค่อยๆ สูงขึ้นเรื่อยๆ ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ จนเป็นที่ราบสูง ซึ่งสูงกว่าระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 8-10 เมตร และจะสูงขึ้นเรื่อยๆ ไปจนถึงที่ราบสูง และภูเขาทางด้านเหนือของอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี อำเภอแก่งคอย อำเภอพระพุทธบาท อำเภอมวกเหล็ก และอำเภอวังม่วง ในเขตพื้นที่ดังกล่าวส่วนมากเป็นพื้นที่ภูเขาลูกโคด สลับที่ราบสูง ส่วนบริเวณด้านทิศตะวันตกติดกับพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ นั้น จะเป็นบริเวณที่มีความสูงมากที่สุดของจังหวัดสระบุรี เช่น ยอดเขาอินทรี และยอดเขาแก้ว มีความสูงประมาณ 1,052 เมตร และ 1,071 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลางตามลำดับ

ป่าสงวนแห่งชาติ

จังหวัดสระบุรีมีป่าสงวนแห่งชาติที่ได้รับการประกาศตามกฎหมายระหว่าง พ.ศ. 2505- 2527 ภายใต้พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 จำนวนทั้งหมด 8 ป่า รวมเนื้อที่ตามกฎกระทรวงได้ 460,522.25 ไร่ หรือ 736.84 ตารางกิโลเมตร ดังนี้

1) ป่าสงวนแห่งชาติป่าพระฉาย อยู่ในท้องที่ตำบลหนองปลาไหล อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรีได้ประกาศเป็นป่าสงวนแห่งชาติ ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 126 (พ.ศ. 2505) เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2505 มีเนื้อที่ทั้งหมด 15,000 ไร่ หรือประมาณ 24 ตารางกิโลเมตร ปัจจุบันได้ผนวกเป็นอุทยานแห่งชาติพระพุทธฉาย

2) ป่าสงวนแห่งชาติป่าพระพุทธบาทและป่าพุแค อยู่ในท้องที่ตำบลพระพุทธบาท ตำบลขุนโขลน ตำบลพุกร่าง ตำบลเขาวง อำเภอพระพุทธบาท และตำบลหน้าพระลาน ตำบลพุแค อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี ประกาศเป็นป่าสงวนแห่งชาติ ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 1,073 (พ.ศ. 2527) เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2527 มีเนื้อที่ประมาณ 22,000 ไร่ หรือ 35.2 ตารางกิโลเมตร มีการมอบพื้นที่ให้ ส.ป.ก. คงเหลือ 19,590 ไร่ ชนิดป่าเป็นป่าเบญจพรรณ ลักษณะพื้นที่เป็นภูเขาหินปูน

3) ป่าสงวนแห่งชาติป่าท่าฤๅษี-ป่าลำทองหลวง และป่าลำพญากลาง อยู่ในท้องที่ ตำบลลำสมพุง ตำบลลำพญากลาง และตำบลหนองย่างเสือ อำเภอแมวกเหล็ก และตำบลคำพราน ตำบลวังม่วง อำเภอวังม่วงจังหวัดสระบุรี ประกาศเป็นป่าสงวนแห่งชาติ ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 216 (พ.ศ. 2507) และได้แก้ไขเพิกถอนบางส่วน ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 985 (พ.ศ. 2525) เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2525 มีเนื้อที่ 192,656.25 ไร่ หรือ 200 ตารางกิโลเมตร ชนิดป่าเป็นป่าดิบแล้ง และเป็นป่าเบญจพรรณที่เสื่อมโทรม ต่อมามีการส่งมอบพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการเกษตรให้ ส.ป.ก. เพื่อนำไปจัดสรรให้แก่ราษฎร 43,654 ไร่ บริเวณที่มีสภาพป่าเสื่อมโทรมมีการปลูกป่าในรูปแบบสวนป่าของรัฐ เช่น สวนป่ายุบใหญ่ และมีการปลูกป่าในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ที่เสื่อมโทรม (FPT) ตามโครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในวโรกาสทรงครองราชย์ปีที่ 50 ในพื้นที่ FPT 4/1 เนื้อที่ 470 ไร่, ใน FPT 4/2 เนื้อที่ 1,880 ไร่, ใน FPT 4/3 เนื้อที่ 3,500 ไร่ และใน FPT 4/4 เนื้อที่ 4,300 ไร่ ดำเนินการโดยบริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) และภาคเอกชนอื่นๆ ซึ่งได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดการปลูกป่าตามโครงการดังกล่าวในระดับประเทศ เมื่อปี พ.ศ. 2540 และ ปี พ.ศ. 2541

4) ป่าสงวนแห่งชาติป่าแมวกเหล็ก และป่าทับทรวง แปลงที่ 2 อยู่ในท้องที่ตำบลห้วยแห้ง ตำบลชำผักแพว ตำบลทับทรวง อำเภอแก่งคอย และตำบลแมวกเหล็ก อำเภอแมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี และบางส่วนอยู่ในอำเภอวิหารแดง ประกาศเป็นป่าสงวนแห่งชาติ ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 366 (พ.ศ. 2511) เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2511 มีเนื้อที่ประมาณ 112,425 ไร่ หรือ 179.88 ตารางกิโลเมตร ชนิดป่าเป็นป่าดิบแล้ง และป่าเบญจพรรณ ได้ส่งมอบพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมที่เหมาะสมต่อการเกษตรให้กับ ส.ป.ก. นำไปดำเนินการประมาณ 11,103 ไร่ คงเหลือพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน 101,322 ไร่ ทางทิศตะวันออกมีแนวเขตติดต่อกับอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เดิมเป็นป่าเสื่อมโทรม มีโครงการปรับปรุงป่าสงวนแห่งชาติ โดยการปลูกป่าในรูปแบบหมู่บ้านป่าไม้ ได้ปลูกสร้างสวนป่าในพื้นที่กว่าหมื่นไร่ จนสภาพป่าฟื้นกลับคืนสู่ธรรมชาติ มีสัตว์ป่าเข้ามาอยู่อาศัยเป็นจำนวนมาก เช่น หมู ลิง นกชนิดต่างๆ เป็นต้น กรมป่าไม้จึงจัดทำโครงการท่องเที่ยวสวนป่าเจ็ดคด-โป่งก้อนเส้า ในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขึ้นเพื่อให้เยาวชน และผู้สนใจรู้จักการท่องเที่ยวป่า อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบนิเวศ และให้ราษฎรในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในปีงบประมาณ 2541 เป็นต้นไป ปัจจุบันกำลังดำเนินการประกาศเป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาคอก – เขาหินผาด โดยผนวกรวมพื้นที่ป่าเขาคอก- เขาหินผาด อยู่ในท้องที่อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี

5) ป่าสงวนแห่งชาติป่าลานท่าฤทธิ์ อยู่ในท้องที่ตำบลวังม่วง อำเภอวังม่วง อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี ประกาศเป็นป่าสงวนแห่งชาติ ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 967 (พ.ศ. 2524) เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2524 มีเนื้อที่ประมาณ 5,800 ไร่ เดิมเป็นป่าเบญจพรรณที่มีต้นลานขึ้นอยู่จำนวนมาก แต่ถูกบุกรุกทำลายกลายเป็นป่าเสื่อมโทรม ได้มอบให้ ส.ป.ก. เพื่อนำไปจัดสรรให้แก่ราษฎรประมาณ 5,100 ไร่ คงเหลือพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน 700 ไร่

6) ป่าสงวนแห่งชาติป่าทับกวาง และป่ามวกเหล็ก แปลงที่ 1 อยู่ในท้องที่ตำบลแสลงพัน ตำบลมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก และตำบลท่าคล้อ ตำบลบ้านป่า ตำบลทับกวาง อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี ประกาศเป็นป่าสงวนแห่งชาติ ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 1072 (พ.ศ. 2527) เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2527 มีเนื้อที่ประมาณ 97,350 ไร่ สภาพป่าเป็นป่าเสื่อมโทรม ได้มีการปรับปรุงโดยการปลูกป่าภาครัฐในรูปของสวนป่า คือ สวนป่าหลังเขา-ท่าระหัด สวนป่าเขาน้อย การปลูกป่าแบบประชาอาสาโดยใช้กระถินยักษ์ เป็นไม้เบิกนำและมีการปลูกป่าตามโครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสทรงครองราชย์ปีที่ 50 ในพื้นที่ FPT ต่างๆ ประมาณ 20,000 ไร่ ปลูกโดยกลุ่มอุตสาหกรรมปูนซิเมนต์ สภาพป่าโดยทั่วไปเป็นภูเขาหินปูนสลับกับพื้นที่ราบ ได้มอบพื้นที่ให้ ส.ป.ก. นำไปดำเนินการ เนื้อที่ 18,890 ไร่ คงเหลือพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน 78,460 ไร่ พื้นที่บางส่วนมีการอนุญาตให้ใช้ประโยชน์เพื่อการทำเหมืองแร่หินปูน(เพื่ออุตสาหกรรมปูนซิเมนต์)

7) ป่าสงวนแห่งชาติป่าเขาพระ อยู่ในท้องที่ตำบลบ้านป่า และตำบลตาลเดี่ยว อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี ประกาศเป็นป่าสงวนแห่งชาติ ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 982 (พ.ศ. 2525) เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2525 มีเนื้อที่ประมาณ 5,391 ไร่ ส่งมอบให้ ส.ป.ก. จำนวน 157 ไร่ คงเหลือพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน 5,234 ไร่ สภาพพื้นที่เป็นภูเขาสูงป่าเป็นป่าดิบเขา มีสภาพเสื่อมโทรม ได้ทำการปลูกสร้างสวนป่าทำให้สภาพป่าฟื้นกลับคืนมาอีกครั้งหนึ่ง ประกอบเป็นเขตอภัยทานของวัดเขาพระทำให้มีสัตว์ป่าอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก

8) ป่าสงวนแห่งชาติป่าเขาโป่ง และป่าเขาถ้ำเสือ อยู่ในท้องที่ตำบลทับกวาง ตำบลตาลเดี่ยว และตำบลชำผักแพว อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี ประกาศเป็นป่าสงวนแห่งชาติ ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 1,075 (พ.ศ. 2527) เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2527 มีเนื้อที่ประมาณ 9,900 ไร่ ลักษณะเป็นภูเขาเป็นเนินเขาไม่สูงนัก สภาพป่าเป็นป่าเบญจพรรณ มีสัตว์ป่าหลายชนิดส่วนใหญ่เป็นสัตว์ที่มีขนาดเล็ก ส่วนในที่ราบมีสภาพป่าเป็นป่าเสื่อมโทรมเนื้อที่ประมาณ 1,850 ไร่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้รับอนุญาตให้ใช้ประโยชน์พื้นที่ เพื่อการศึกษาของมหาวิทยาลัย ส่วนพื้นที่ภูเขาได้มีการปลูกป่าเพิ่มขึ้นจนสภาพสู่ธรรมชาติเป็นมรดกของชาติสืบไป

อุทยานแห่งชาติและวนอุทยานแห่งชาติ พื้นที่ป่าไม้ของจังหวัดสระบุรีบางส่วนที่ยังคงความสมบูรณ์ตามธรรมชาติ ได้รับการประกาศเป็นพื้นที่อุทยานแห่งชาติและวนอุทยานแห่งชาติ จำนวน 3 แห่ง คือ

1) อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ประกาศในพระราชกฤษฎีกา เมื่อวันที่ 5 กันยายน 2521 มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 1,355,468.75 ไร่ หรือประมาณ 2,168.64 ตารางกิโลเมตร อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ครอบคลุมพื้นที่ 4 จังหวัด คือ นครราชสีมา นครนายก ปราจีนบุรี และสระบุรี เฉพาะในท้องที่อำเภอมวกเหล็ก และอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี (เนื้อที่ประมาณ 67,450 ไร่) มีน้ำตกที่สวยงาม คือ น้ำตกโกรกอีดก และน้ำตกเจ็ดคต เนื่องจากสภาพป่ามีความสมบูรณ์มาก ส่วนสัตว์ป่ามีหลายชนิด เช่น เสือ หมี เก้ง กวาง ฯลฯ บริเวณดังกล่าว กรมป่าไม้ร่วมกับจังหวัดสระบุรี จัดทำโครงการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสระบุรี

2) อุทยานเขาน้ำตกสามหลั่น (เดิมชื่ออุทยานแห่งชาติพระพุทธฉาย) เป็นป่าคุ้มครองและป่าสงวนแห่งชาติป่าพระฉาย ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 126(พ.ศ.2505) เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2505 อยู่ในท้องที่ อำเภอเมืองสระบุรี อำเภอหนองแค และอำเภอวิหารแดง ต่อมาได้ประกาศให้ที่ดินบริเวณดังกล่าวเป็นอุทยานแห่งชาติเขาสามหลั่น โดยพระราชกฤษฎีกา เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2524 มีเนื้อที่ 15,000 ไร่ สภาพพื้นที่เป็นป่าดิบแล้ง ป่าไผ่รวก ป่าเบญจพรรณ และป่าเต็งรัง ที่ยังคงมีสภาพสมบูรณ์ มีที่ราบในหุบเขา มีสัตว์ป่าขนาดเล็ก เช่น ไก่ป่า ไก่ฟ้า และนกนานาชนิดที่สำคัญได้แก่ นกเจ้าฟ้าหญิงสิรินธร มีน้ำตกที่สวยงาม เช่น น้ำตกโดนรากไทร น้ำตกสามหลั่น น้ำตกโพธิ์หินดาด และอ่างเก็บน้ำซับปลากั้ง อาณาเขตของอุทยานแห่งชาติเขาสามหลั่น มีเนื้อที่ประมาณ 27,856.25 ไร่ หรือประมาณ 44.57 ตารางกิโลเมตร ปัจจุบันเป็นสถานที่ท่องเที่ยวและพักผ่อนหย่อนใจที่สำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัดสระบุรี

3) วนอุทยานน้ำตกเจ็ดสาวน้อย มีพื้นที่ทั้งหมด 540 ไร่ ตั้งอยู่ในเขตอำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี ประมาณ 100 ไร่ เป็นแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดที่ได้รับความสนใจจากประชาชนโดยทั่วไป ลักษณะเด่น เป็นน้ำตกจากห้วยมวกเหล็ก ซึ่งมีต้นกำเนิดอยู่บริเวณเขาอินทรี อำเภอมวกเหล็กไหลขึ้นไปทางเหนือ ทำให้เป็นแนวแบ่งเขตจังหวัดนครราชสีมากับจังหวัดสระบุรี ผ่านอำเภอมวกเหล็ก เกิดน้ำตกมวกเหล็ก บริเวณสวนรุกขชาติมวกเหล็ก และน้ำตกเจ็ดสาวน้อย ไหลลงสู่แม่น้ำป่าสัก ที่บ้านปากน้ำ ตำบลคำพราน อำเภอวังม่วง นอกจากนี้ใช้เป็นที่พักผ่อนแล้ว ลำห้วยแห่งนี้ยังใช้ในการล่องแพอีกด้วย

ป่าไม้

ภายในพื้นที่ของศูนย์ประกอบด้วยสังคมป่าที่หลากหลายทั้งป่าผลัดใบ (Deciduous Forest) และป่าไม้ผลัดใบ (Evergreen Forest) ซึ่งแบ่งเป็นป่าชนิดต่าง ๆ ได้ดังนี้

ป่าเบญจพรรณ จัดอยู่ในประเภทป่าผลัดใบมีลักษณะโครงสร้างเป็นป่าโปร่ง ประกอบด้วยต้นไม้ขนาดกลางเป็นส่วนใหญ่ พื้นที่ป่าไม่รกทึบ และมีไม้ชนิดต่าง ๆ ขึ้นผสม ในฤดูแล้งต้นไม้ส่วนใหญ่จะผลัดใบ ป่าชนิดนี้พบบริเวณจุดชมวิว และทางตอนเหนือของพื้นที่ พันธุ์ไม้ที่พบได้แก่ สมพง มะค่าโมง ตะแบกใหญ่ นางคำ ชิงชัน ส้าน กำจัดต้น แก้วหลาย แกลง ลำดวน เป็นต้น

1) ป่าเบญจพรรณชั้นสูง ป่าชนิดนี้จะขึ้นอยู่ในระดับความสูงจากระดับน้ำทะเล 300-600 เมตร ซึ่งประกอบด้วยชั้นเรือนยอดสามชั้น และมักจะขึ้นอยู่บนดินร่วน ที่เกิดจากหินปูนหรือหินแกรนิต ชนิดพันธุ์ไม้ซึ่งมีเรือนยอดชั้นบนได้แก่ สัก เสลา รกฟ้า ขี้ฮ้าย สมอพิเภก มะค่าโมง แดง ประคู้ กระพี้เขาควย ชิงชัน กว้าว ซ้อ บีจัน เป็นต้น สำหรับเรือนยอดชั้นล่างประกอบด้วยควี้ขาว คำแสด ผ่าด้าม กระมอบ เป็นต้น ไม้พื้นล่างจะพบป่าล้มอยู่บ้างได้แก่ เป้งคอย และพวกหวายต่างๆ สำหรับไม้ ได้แก่ ไม้ซางคอย ไม้ซาง ไม้ลำมะลอก ไม้บงดำ ไม้ไร่ ไม้ไถ่ล่อ และไม้ข้าวหลาม เป็นต้น

2) ป่าเบญจพรรณแล้งสูง จะพบอยู่ตามสันเขา ซึ่งระดับความสูงจากระดับน้ำทะเล 300-500 เมตร ลักษณะพืชพรรณจะหนาแน่นน้อยกว่าป่าเบญจพรรณชั้นสูง แต่ส่วนใหญ่มีเรือนยอดสามชั้นเช่นกัน สำหรับพรรณที่พบในป่าเบญจพรรณชั้นสูงพบปรากฏอยู่ในป่าชนิดนี้เช่นกัน แต่มักจะลำต้นที่มีลักษณะแคระและคดงอ พรรณไม้ในป่าเต็งรัง ที่ขึ้นผสมอยู่ร่วมอยู่ด้วย ได้แก่ เต็ง ยางพลวง ยางเหียง ยางกราด ขึ้นอยู่บนดินร่วนปนทราย และดินศิลาแลง มีพืชชั้นล่างซึ่งมักถูกไฟไหม้ประจำ ป่าชนิดนี้มักถูกมนุษย์รบกวนอยู่เสมอๆ ซึ่งอาจเป็นเหตุให้ป่าเสื่อมสภาพลงเป็นป่าไผ่อันประกอบด้วย ไผ่ป่า และไผ่รวก เป็นต้น

3) ป่าเบญจพรรณแล้งต่ำ ป่าชนิดนี้จะพบในพื้นที่แห้งแล้ง ซึ่งเป็นที่ราบต่ำอยู่ในระดับความสูง 50-300 เมตร มักขึ้นอยู่ในดินร่วนหรือดินศิลาแลง ชั้นเรือนยอดจะมีสามชั้นเช่นกัน จะต่างกันตรงที่ไม่มีไม้สักอยู่ที่เรือนชั้นบน และในเรือนยอดชั้นบนนี้จะประกอบด้วยไม้ตะเคียนทอง ตะเคียนหิน และไม้พะยอม

4) ป่าเต็งรัง หรือป่าแดง หรือป่าพะยะ หรือป่าโคก เป็นป่าผลัดใบ พบมากในภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนภาคตะวันออกพบเป็นแนวแคบๆ ทางทิศเหนือของเขตจังหวัดปราจีนบุรีต่อกับจังหวัดนครราชสีมา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีชนิดนี้มากที่สุด ประมาณ 70-80 เปอร์เซ็นต์ ของป่าชนิดต่างๆ ที่อยู่ในภาคนี้ทั้งหมด ป่าชนิดนี้มีอยู่ทั่วไปใน

ที่ราบและที่ภูเขา ความสูงจากระดับน้ำทะเลตั้งแต่ 50-1,300 เมตร มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1,000-2,000 มิลลิเมตรต่อปี สภาพพื้นที่ดินโดยทั่วไปมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ดินตื้นและมีหินลูกรัง ประปนอยู่ทั่วไป การมีป่าชนิดนี้อยู่ในที่ใดนั้น ส่วนใหญ่เป็นเพราะลักษณะของดินมากกว่า ภูมิอากาศ ป่าชนิดนี้มีไม้ขนาดกลางและขนาดเล็กขึ้นกระจัดกระจายไม่แน่นทึบ ไม้พื้นล่างและเถาวัลย์มีน้อย พื้นป่ามีหญ้าขึ้นมากมาย มีพืชพวกปรังป่า ปาล์มพวกเป็ง พบโดยทั่วไปแต่ไม่ค่อยมีไม้ไผ่ เนื่องจากป่าประเภทนี้เกิดไฟป่าแทบทุกปี ต้นไม้ในป่าจึงมักเป็นต้นไม้ที่ทนไฟทนความร้อนได้ดี และมีความสามารถในการแตกหน่อสูง ต้นไม้ในป่าที่เห็นอยู่ทั่วไป จึงมักเป็นหน่อของต้นไม้ที่ถูกไฟไหม้ไปก่อนแล้ว พรรณไม้ที่ขึ้นในป่าเต็งรังโดยทั่วไป ได้แก่ เต็ง รัง พลวง เหียง พะยอม มะค่าแต้ รกฟ้า รักใหญ่ มะม่วงหาวแมงวัน กระบก เต็งหนาม ตุมกาขาว แสลงใจ มะขามป้อม แสมสาร ขอบป่า มะคังแดง ล้านหลายชนิด ประคู้ แดง กาสามปึก กระท่อมหมู โมกมัน ดีวขาว แต้ว หว่า กู้ก มะพอก

5) ป่าดงดิบแล้ง (Dry Evergreen Forest) จัดอยู่ในประเภทป่าไม่ผลัดใบ มีลักษณะโครงสร้างคล้ายป่าดิบชื้นแต่จะโปร่งกว่าป่าดิบชื้น บางครั้งมีชนิดพันธุ์ไม้ที่ผลัดใบผสมขึ้นผสม ป่าชนิดนี้พบบริเวณด้านตะวันออกของพื้นที่ เป็นชนิดป่าที่พบมากที่สุดในพื้นที่ของศูนย์ พันธุ์ไม้ที่พบได้แก่ ยางนา กระต้อนป่า สัตตบรรณ กระบก คอแลน มะไฟ สมพง ข่อยหนาม กระเบาหลัก กระหนานปลิง ตะแบกใหญ่ สำหรับไม้พื้นล่างจะอุดมไปด้วยไม้ในวงศ์จิงข่า (Zingiberaceae) ที่มีคุณค่าทางสมุนไพร เช่น กระเจียว กระชาย เร่ว กระทือ เปราะ เป็นต้น ซึ่งถือเป็นต้นกำเนิดของคำว่า “ซัปป่าวาน” ที่ชาวบ้านเรียกขานกันอยู่ทุกวันนี้

ป่าดงดิบแล้ง พบตั้งแต่ระดับความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 100 เมตร ขึ้นไปจนถึง 800 เมตร มีน้ำฝนเฉลี่ยประมาณ 1,00-2,000 มิลลิเมตรต่อปี สำหรับฤดูกาลที่ยาวนานประมาณ 3-4 เดือน ป่าชนิดนี้มีหน้าตัดดินค่อนข้างลึกสามารถเก็บกักน้ำได้ดีพอควร

6) ป่าดิบชื้น (Tropical Rain Forest) จัดอยู่ในประเภทป่าไม่ผลัดใบ มีลักษณะโครงสร้างเป็นป่ารกทึบ ประกอบด้วยพันธุ์ไม้มากมายหลายร้อยชนิด ต้นไม้ชั้นบนส่วนใหญ่เป็นไม้วงศ์ยาง (Dipterocarpaceae) มีลำต้นสูงใหญ่ความสูง 30-40 เมตร ไม้พื้นล่างประกอบด้วยพันธุ์ไม้พวกปาล์มและหวาย ป่าชนิดนี้พบทางด้านตะวันออกของพื้นที่ในบริเวณหุบเขา พันธุ์ไม้ที่พบได้แก่ ยางนา ยางแดง เลี้ยวคะนอง สะตอป่า ปออีเก็ง เลือดแรด ตะเคียนทอง เป็นต้น

7) ป่าหญ้าและป่ารุ่ม หรือป่าเหล่า (Savanna Forest) เป็นป่าที่เกิดขึ้นภายหลังจากป่าธรรมชาติถูกบุกรุกทำลายจนดินมีสภาพเสื่อมโทรมและมักเกิดไฟป่าในฤดูแล้งทำให้ต้นไม้ไม่สามารถขึ้นหรือเจริญเติบโตสู้กับไฟป่าได้ แต่ถ้าสามารถควบคุมไฟป่าได้ก็จะเริ่มมีพันธุ์ไม้เบิกนำที่

ทนทานต่อไฟป่าได้ แต่ถ้าสามารถควบคุมไฟป่าในฤดูแล้งทำให้ต้นไม้ไม่ทนทานต่อไฟป่า เช่น ถ่อน จีวป่า ขึ้นมาทดแทน ป่าชนิดนี้พบในบริเวณที่เป็นไร่ร้างเก่า โดยอยู่รอบ ๆ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ประโยชน์ของป่าชนิดนี้คือเป็นแหล่งอาหารของสัตว์ป่าหลายชนิด เช่น กวาง เก้ง กระซัง กระต่ายป่า เป็นต้น

8) สวนป่า (Forest Plantation) เป็นพื้นที่ป่าที่ปลูกขึ้นเพื่อฟื้นฟูสภาพป่าที่ถูกบุกรุกทำลายในอดีต สวนป่าที่ปลูกในพื้นที่ศูนย์ได้แก่ ประดู่ สัก กระถินยักษ์ รวมจำนวนเนื้อที่กว่า 6,000 ไร่ อายุของสวนป่าประมาณ 20 ปี ปัจจุบันสวนป่าเหล่านี้เจริญเติบโตขึ้นปกคลุมพื้นที่ได้แล้วและบางส่วนเริ่มมีลูกไม้จากป่าธรรมชาติขึ้นทดแทน ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีแนวโน้มที่จะพัฒนากลายเป็นป่าธรรมชาติที่มีความหลากหลายทางชีวภาพในอนาคต

5.2 สัตว์ป่า

จากการศึกษาเอกสารทางด้านทรัพยากรสัตว์ป่าของสำนักวิชาการส่วนวิจัย สัตว์ป่า กรมป่าไม้ และจากการสำรวจเพิ่มเติมในปัจจุบันพบว่า เนื่องจากพื้นที่ป่าในอดีตถูกบุกรุกทำลายเพื่อใช้เป็นพื้นที่เกษตรกรรมและอื่น ๆ มีผลกระทบต่อพื้นที่อยู่อาศัย แหล่งน้ำ และแหล่งอาหารของสัตว์ป่า สัตว์ป่าส่วนใหญ่จึงอาศัยอยู่ในพื้นที่อนุรักษ์ คือ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติน้ำตกเจ็ดสาวน้อย (พื้นที่เตรียมประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติ) และเขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาคอก-เขาหินผาด ส่วนในพื้นที่ป่าอนุรักษ์จะพบเห็นสัตว์ป่าที่มีประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อมง่าย เช่น นกเอี้ยงสาลิ้ง นกเอี้ยงหงอน นกเอี้ยงโครง นกเขาใหญ่ นกเขาชวา นกกากวน นกตะขาบทุ่ง นกกระปูด นกคุ้ม นกกวาง และนกยางชนิดต่าง ๆ งู พังพอน และสัตว์ป่าจำพวกกระรอกชนิดต่าง ๆ ที่สามารถพบเห็นได้โดยทั่วไป และเนื่องจากจังหวัดสระบุรี พื้นที่บางส่วนเป็นพื้นที่ที่มีระบบนิเวศน์เขาหินปูน และถ้า จึงมีสัตว์ป่าจำพวกที่อาศัยอยู่เฉพาะถิ่นในระบบนิเวศน์เขาหินปูน เท่านั้น คือ นกจู๋เต็น เขาหินปูน ชนิดพันธุ์สระบุรี

1. สัตว์ป่าเลี้ยงลูกด้วยนม (WILD MAMMALS) สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่พบได้บ้าง หากพิจารณาสถานภาพปัจจุบัน พบไม่น้อยกว่า 13 ชนิด ที่ยืนยัน โดยพบได้บ้าง 10 ชนิด พบได้ง่าย 2 ชนิด และมีทั่วไป 1 ชนิด เช่น กระซัง (TRAGULUS JAVANICUS) กระรอก (CALLOSCIURUS FINLAYSONI) กระแตเล็ก (TUPAIA MINOR) ค้างคาวบัวพันรี (ROUSETTUS LESCHENAULTI) สัตว์ป่าที่พบพบในพื้นที่จังหวัดสระบุรีได้แก่ ช้างป่า (ELEPHUS MAXIMUS) เสือโคร่ง (PANTHERA TIGRIS) กระตัง หมิวาย เลียงผา เก้ง กวาง หมานใน หมานจิ้งจอก หมูป่า เป็นต้น

2. สัตว์ปีก (BIRDS) สัตว์ปีกหรือนกชนิดต่าง ๆ ที่สามารถพบเห็นได้ง่ายในทุกสถานที่อาศัย ปัจจุบัน พบไม่น้อยกว่า 70 ชนิด ที่ยืนยันพบได้ง่าย 36 ชนิด พบได้บ้าง 16 ชนิด หายาก 12 ชนิด เช่น นกกระปูดใหญ่ นกเขาใหญ่ หรือนกเขาหลวง นกแอ่นบ้าน นกปรอดสวน นกแซงแซวหาปลา นกกางเขนบ้าน นกกางเขนดง นกบางอย่างอาจพบบางครั้งบางฤดู เขี้ยวรุ้ง เขี้ยววงเขาทองขาว ไก่ฟ้าพญาลอ นกกาเหว่า นกกระเต็นใหญ่ นกกระรางหัวขวาน นกแซงแซว หงอนขน นกอีเสือหลังเทา นกกิ่งโครงคอดำ นกปรอดคำปีกขาว นกกาแวน นกกระลิงเขียด นกคัตคู หงอน นกตะขาบดง นกกระทาทู่ง นกกระทาดงแข้งเขียว นกกวก นกกระแตแต้แว๊ด นกแก้ว และนกเงือก เป็นต้น ยังไม่ได้รับการยืนยันว่าพบในจังหวัดสระบุรี แต่ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ใกล้พื้นที่ป่าอ้างว่าเคยพบนกเงือก ซึ่งสถานภาพที่น่าเป็นห่วงและใกล้สูญพันธุ์

3. สัตว์เลื้อยคลาน (REPTILES) จัดเป็นสัตว์ปีกมีกระดูกสันหลัง ประเภทเลือดเย็น สามารถครอบครองถิ่นที่อาศัยหลายแบบทั้งในน้ำและบนบก บริเวณริมน้ำ บางชนิดอาศัยอยู่ตามรูหิน บางชนิดอยู่บนต้นไม้หรือโพรงไม้ ปัจจุบันพบไม่น้อยกว่า 18 ชนิดพบได้บ้าง 8 ชนิด มีทั่วไป 6 ชนิด เช่น ตะพาบน้ำ เต่าเหลือง กิ้งก่าหัวแดง กิ้งก่าสวน จิ้งจกหางหนาม ตะกวด จิ้งเหลนบ้าน งูดินธรรมดา งูสามเหลี่ยม แย้จุด ตุ๊กแกบ้าน งูเหลือม งูหลาม เป็นต้น

4. สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก (AMPHIBIANS) หรือชื่อที่เรียกคุ้นเคยในอดีต คือ สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ เป็นสัตว์ที่มีกระดูกสันหลังขนาดเล็ก พัฒนาการของชีวิต เริ่มต้นอาศัยอยู่ในน้ำหายใจด้วยเหงือก เมื่อโตขึ้นมาอาศัยอยู่บนบก การแลกเปลี่ยนก๊าซออกซิเจน ใช้ผิวหนังที่ชุ่มชื้นหรือแหล่งน้ำ สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกที่ทราบในปัจจุบันมีอยู่ไม่น้อยกว่า 14 ชนิด ที่ยืนยันพบได้ง่าย 5 ชนิด พบได้บ้าง 6 ชนิด มีทั่วไป 3 ชนิด เช่น คางคกบ้าน อึ่งอ่างลายเลอะ กบนา กบหนอง อึ่งอ่างบ้าน อึ่งลาย สัตว์ที่พบส่วนใหญ่เป็นสัตว์ที่พบได้ทั่ว ๆ ไป สัตว์ป่าโดยเฉพาะนกที่พบบางฤดูกาล ฤดูผสมพันธุ์ พบทั่วไปมีมากและจำนวนปานกลาง สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก พบประเภทธรรมดา ส่วนมากเช่นเดียวกับสัตว์เลื้อยคลาน ส่วนสัตว์เลื้อยลูกด้วยนมที่สำรวจได้เฉพาะหากินในช่วงกลางวัน ส่วนช่วงหากินช่วงกลางคืนบันทึกได้ยากคงมีค้างคาวบางชนิดเท่านั้น เนื่องจากพื้นที่ป่ามีเพียง 1.65 เปอร์เซ็นต์ แหล่งที่อยู่อาศัยของนกและสัตว์เลื้อยลูกด้วยนมบางชนิด จึงมีพื้นที่ค่อนข้างจำกัด สัตว์ป่าทุกประเภทจึงอยู่ในสถานภาพถูกคุกคามเป็นส่วนใหญ่ศูนย์ศึกษาธรรมชาติ และท่องเที่ยวเชิงนิเวศเจ็ดคด-โป่งก้อนเส้า

5.3 แร่ธาตุ

จังหวัดสระบุรีเป็นแหล่งของหินปูนและหินอ่อนที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศไทย เป็นจังหวัดที่มีการผลิตหินอ่อนเป็นอุตสาหกรรมอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน นอกจากนั้นยังมีการผลิตหินปูนทั้งในลักษณะหินก่อสร้างโดยตรงและผลิตปูนซีเมนต์ หินปูนที่เรียกว่าดินมาร์ล ใช้ผสมทำแป้งหอม แป้งกะจะ เป็นสีรองพื้น แก้วดินเปรี้ยว ผสมทำยาสีฟัน ผสมทำรูป หินดินดาน ใช้ผสมกับหินปูนทำปูนซีเมนต์ หินลับมีดจากหินไรโอไลต์ที่ใหญ่ที่สุดในประเทศ มีการผลิตครกและสากจากหินแอนดีไซต์ ตลอดจนการขุดเจาะดินลูกรัง เพื่อกิจการถมที่และก่อสร้างต่างๆ ปัจจุบันสระบุรียังเป็นแหล่งผลิตแบริคโคค (หินสบู่) หรือไฟโรไฟลไลท์ที่ใหญ่ที่สุดของประเทศ ใช้ผสมทำวัสดุทนไฟ ทำกระเบื้อง ปูพื้นบุผนัง ผสมทำซีเมนต์ขาว ทำหินตกแต่ง

ในปี 2547 (ณ เดือนกรกฎาคม 2547) จังหวัดสระบุรี มีเหมืองแร่ที่มีสัมปทานและเปิดทำการแล้ว 78 แห่ง จำนวน 144 แปลง คนงาน 1,096 คน หยุดทำการเหมือง 22 ราย จำนวน 36 แปลง และมีรายได้จากค่าภาคหลวงแร่ จำนวน 181,557,424.54 บาท เพิ่มขึ้นจากปี 2546 จำนวน 15,798,749.64 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 8.70 แร่ธาตุที่สำคัญคือ หินปูนใช้ในอุตสาหกรรมซีเมนต์และหินดินดานซึ่งผลิตได้มากเป็นอันดับ 1 ของประเทศและยังมีแร่ชนิดอื่น ๆ คือ หินปูนที่ใช้ในอุตสาหกรรมหินอ่อน ดินมาร์ล เป็นต้น

6. สภาพสิ่งแวดล้อม

จังหวัดสระบุรีได้มีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ และมีความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ขณะเดียวกันก็เกิดปัญหาทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม และปัญหาสิ่งแวดล้อมด้านต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ดังปรากฏจำนวนป่าไม้ในรอบ 10 ปี (พ.ศ. 2528-2538) ลดลงถึงร้อยละ 45.6 ปัญหาการระบายน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำในเขตเมืองทำให้คุณภาพน้ำในแม่น้ำป่าสักและลำน้ำสาขาเสื่อมโทรมลง ในขณะที่แม่น้ำป่าสัก คือแหล่งน้ำดิบเพื่อการประปา ปัญหามลพิษทางอากาศที่เกิดจากยานยนต์ในเขตเมือง และฝุ่นละอองในเขตพื้นที่ที่มีการดำเนินกิจกรรมระเบิดหิน โม่และย่อยหิน รวมทั้งปัญหามลพิษและสิ่งปฏิกูล โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเกี่ยวกับขยะตกค้าง และขาดสถานที่กำจัด ซึ่งในแต่ละปัญหาจะมีรายละเอียดดังนี้

6.1 คุณภาพน้ำ

การจัดการคุณภาพน้ำในแม่น้ำป่าสัก แม่น้ำป่าสักไหลผ่านจังหวัดสระบุรี รวมความยาวประมาณ 105 ก.ม. โดยมีเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ ซึ่งเป็นโครงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็น

แหล่งกักเก็บน้ำบริเวณรอยต่อจังหวัดสระบุรี (อ.พัฒนานิคม) ลพบุรี (อ.วังม่วง) ปริมาณกักเก็บปกติ 785 ล้าน ลบ.ม. และแม้ว่าจะมีการระบายน้ำลงสู่แม่น้ำป่าสักในช่วงฤดูแล้งในปริมาณเฉลี่ย 45 ลบ.ม./ วินาที หรือประมาณวันละ 3.9 ล้าน ลบ.ม. ก็ตาม คุณภาพน้ำในแม่น้ำป่าสักก็ยังมีแนวโน้มลดต่ำลง ซึ่งจากพารามิเตอร์สำคัญ 3 ตัว คือ ค่าออกซิเจนละลายในน้ำ (DO) ค่าความสกปรกในรูปของ บี โอ ดี (BOD) และแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์ม พบว่าในช่วงเดือนเมษายน-พฤษภาคม คุณภาพน้ำในแม่น้ำป่าสักจัดอยู่ในแหล่งน้ำประเภทที่ 4 ตามมาตรฐานคุณภาพแหล่งน้ำผิวดิน ซึ่งเป็นระดับสุดท้ายที่สามารถนำมาใช้อุปโภค-บริโภค ได้ (โดยผ่านการปรับปรุง คุณภาพน้ำเป็นพิเศษ/ฆ่าเชื้อด้วยวิธีปกติ) และจากการศึกษารวบรวมข้อมูลถึงสาเหตุที่ทำให้คุณภาพน้ำในแม่น้ำป่าสักมีคุณภาพลดต่ำลง พบว่ามีปัจจัยสำคัญหลายประการ เช่น การระบายน้ำทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรม การระบายน้ำทิ้งของชุมชน/ครัวเรือน การทิ้งสิ่งปฏิกูล-ขยะมูลฝอยลงในแม่น้ำ การเลี้ยงปลาในกระชัง

การระบายน้ำทิ้งของชุมชน/ครัวเรือน มีชุมชนในเขตเทศบาลที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำป่าสักและระบายน้ำทิ้งลงสู่แม่น้ำป่าสักโดยตรง 5 แห่ง ได้แก่ เทศบาลเมืองสระบุรี เทศบาลตำบลแก่งคอย เทศบาล ตำบลสวนดอกไม้ เทศบาลตำบลเสาไห้ และเทศบาลตำบลบ้านยาง และมีเทศบาลที่ระบายน้ำผ่าน ลำห้วย/ลำราง ซึ่งไหลลงสู่แม่น้ำป่าสัก อีก 4 แห่ง ได้แก่ เทศบาลตำบลวังม่วง เทศบาลตำบลมวกเหล็ก เทศบาลตำบลพระพุทธรบาท และเทศบาลตำบลท่าลาน รวมทั้งมีครัวเรือนในเขต อบต. 17 แห่ง ที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ริมแม่น้ำป่าสัก ชุมชน/ครัวเรือน เหล่านี้มีประชากรรวมกันประมาณ 137,500 คน หากคิดเทียบจากอัตราการใช้น้ำเฉลี่ย 250 ลิตร/คน/วัน ประมาณได้ว่าในแต่ละวันจะมีน้ำทิ้งจาก ชุมชน/ครัวเรือน 34,375 ลบ.ม.

น้ำทิ้งจากชุมชนดังกล่าวในปัจจุบันยังไม่มียระบบบำบัดน้ำเสียมารองรับ โดยที่น้ำทิ้งจากชุมชน/ครัวเรือน เหล่านี้จะมีสารอินทรีย์ปนเปื้อนสูง และเป็นแหล่งที่มาของแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์ม ซึ่งมีผลกระทบต่อคุณภาพของน้ำในแม่น้ำป่าสักโดยตรง การแก้ไขปัญหาในเรื่องนี้ จังหวัดสระบุรีได้พิจารณาดำเนินการใน 2 แนวทาง คือ

ในระยะสั้น จะต้องเร่งรณรงค์ส่งเสริมให้มีระบบบำบัดน้ำเสียอย่างง่ายประจำครัวเรือน ที่อยู่ริมแม่น้ำป่าสัก ได้แก่ บ่อดักไขมัน บ่อเกรอะ บ่อซึม ซึ่งประชาชนสามารถทำขึ้นใช้เองได้ และต้นทุนถูก

ในระยะยาว จะต้องเร่งรัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียชุมชน สำหรับเทศบาลต่างๆ ที่ตั้งอยู่ริม แม่น้ำป่าสัก (5 แห่ง) และเทศบาลที่ระบายน้ำทิ้งผ่านลำห้วย/ลำราง ลงสู่แม่น้ำป่าสัก (4 แห่ง) โดยอาจเป็นระบบบำบัดรวมที่เทศบาลใช้ร่วมกันและเป็นระบบที่มีต้นทุนในการบริหารจัดการต่ำ เช่นบ่อฝัง บึงประดิษฐ์

การทิ้งสิ่งปฏิกูลขยะมูลฝอย/ลงสู่น้ำป่าสัก เป็นปัญหาเชิงพฤติกรรมที่ประชาชนขาดจิตสำนึกและความตระหนักในผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อคุณภาพน้ำ ซึ่งตนเองต้องนำมาใช้ในการอุปโภคบริโภค

การแก้ไขปัญหานี้เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินการรณรงค์ปลูกสร้างจิตสำนึกในแผนจัดการขยะมูลฝอยชุมชนจังหวัดสระบุรี ปี 2546-2549 และแผนบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 4 ปี (2548-2551) ซึ่งในการดำเนินการด้านการจัดการคุณภาพน้ำในแม่น้ำป่าสัก ก็จำเป็นต้องมีการรณรงค์เน้นย้ำอย่างต่อเนื่องและจริงจัง อีกทางหนึ่ง

สรุป การจัดการคุณภาพน้ำในแม่น้ำป่าสัก จะต้องพิจารณา แหล่งกำเนิดมลพิษในทุกด้าน ทั้งในเรื่องน้ำทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรม น้ำทิ้งของชุมชน การทิ้งสิ่งปฏิกูล-ขยะมูลฝอย การเลี้ยงปลาในกระชังและการประกอบกรอื่น ๆ ที่มีผลกระทบต่อคุณภาพน้ำ แล้วป้องกันแก้ไขไปพร้อมกัน โดยในปี 2549 จังหวัดสระบุรี โดยสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสระบุรี ได้ดำเนินโครงการส่งเสริมการจัดการคุณภาพน้ำในแม่น้ำป่าสัก ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสระบุรี ปี 2549 ซึ่งเป็นโครงการตามแผนบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 4 ปี (2548-2551) มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อให้มีฐานข้อมูลแม่น้ำป่าสัก และแหล่งกำเนิดความสกปรก/สิ่งปนเปื้อนที่เป็นสาเหตุทำให้คุณภาพน้ำในแม่น้ำป่าสัก (บริเวณจังหวัดสระบุรี) ลดต่ำลง เป็นข้อมูลในการดำเนินการบริหารจัดการและดูแลรักษาคุณภาพน้ำ
2. เพื่อให้มีแนวทางในการดำเนินการป้องกัน / แก้ไข และฟื้นฟูดูแลรักษาคุณภาพน้ำในแม่น้ำป่าสักได้อย่างถูกต้องและสอดคล้องกับข้อเท็จจริง
3. เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการป้องกัน/แก้ไขและฟื้นฟูดูแลรักษาคุณภาพน้ำในแม่น้ำป่าสัก

โดยได้ว่าจ้างมหาวิทยาลัยมหิดล เป็นที่ปรึกษา ดำเนินการตามข้อกำหนดงานโครงการฯ ปัจจุบันอยู่ระหว่างดำเนินการศึกษา และหลังจากดำเนินการศึกษาเสร็จเรียบร้อยแล้ว จะได้นำ ผลการศึกษา รวมทั้ง แนวทาง/มาตรการในการจัดการคุณภาพน้ำ ดำเนินการในพื้นที่เพื่อป้องกัน/แก้ไขปัญหาคูณภาพน้ำในแม่น้ำป่าสักต่อไป

คุณภาพน้ำในเขตอำเภอเมือง และอำเภอเสาไห้ ซึ่งอยู่ในเขตปลายน้ำ น้ำในแหล่งน้ำไม่สามารถนำมาใช้ในการอุปโภคและบริโภค เนื่องจากผลการตรวจสอบจัดว่าน้ำอยู่ในประเภท 4 และประเภท 5 ประเภทที่ 4 เหมาะสำหรับใช้ประโยชน์การอุปโภคโดยต้องผ่านการฆ่า

เชื้อตามปกติ และผ่านกระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำเป็นพิเศษก่อน การอุตสาหกรรม ประเภทที่ 5 เหมาะสำหรับใช้ประโยชน์ ในด้านการคมนาคมเท่านั้น

ตารางที่ 4.17 แสดงคุณภาพน้ำแม่น้ำป่าสักช่วงที่ไหลผ่านจังหวัดสระบุรี ปี พ.ศ. 2546

จุดตรวจวัด	ค่าเฉลี่ยดัชนีคุณภาพน้ำ					
	ออกซิเจนละลาย (DO)		โคลิฟอร์มแบคทีเรีย		ฟีคัลโคลิฟอร์ม	
	> 6.0 มก./ล.		<5,000 MPN/100 มล.		< 1,000 MPN / 100 มล.	
	ห้วงเวลาตรวจวัด		ห้วงเวลาตรวจวัด		ห้วงเวลาตรวจวัด	
	เม.ย. 46	มิ.ย. 46	เม.ย. 46	มิ.ย. 46	เม.ย. 46	มิ.ย. 46
1. บริเวณช่วงต้นของ อ. แก่งคอย	3.0	5.5	9,000	30,000	500	30,000
2. บริเวณชุมชน อ. เมือง	6.5	7.8	>160,000	160,000	160,000	30,000
3. บริเวณที่ไหลผ่าน อ. เสาไห้	5.6	10.8	>160,000	24,000	4,000	2,400

ที่มา : สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค 7

6.2 น้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม

เนื่องจากจังหวัดสระบุรีเป็นจังหวัดที่มีโครงสร้างพื้นฐานเหมาะสมแก่การลงทุนด้านอุตสาหกรรมต่าง ๆ พร้อมทั้งได้ถูกกำหนดให้เป็นศูนย์พัฒนาอุตสาหกรรมตอนบน ในด้านปัญหามลพิษทางน้ำอันเนื่องมาจากอุตสาหกรรมของจังหวัดสระบุรี ส่วนใหญ่เกิดจากอุตสาหกรรมประเภทการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร อุตสาหกรรมผลิตสารเคมี เป็นต้น อุตสาหกรรมเหล่านี้ก่อให้เกิดน้ำทิ้งสกปรกค่อนข้างมากลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ ถึงแม้ว่าบางโรงงานจะมีระบบบำบัดน้ำเสียแต่ก็ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพของน้ำของแหล่งน้ำ

สำหรับแหล่งกำเนิดน้ำเสียที่เป็นโรงงานอุตสาหกรรม จากการศึกษาโครงการจัดการคุณภาพน้ำและจัดทำแผนปฏิบัติการในพื้นที่ลุ่มน้ำภาคกลางในปี 2540 พบว่า โรงงานที่สำรวจ 229 โรง ในเขตจังหวัดสระบุรีมีปริมาณ BOD จากแหล่งกำเนิดรวมทั้งสิ้น 2,305.38 กก./วัน

6.3 ขยะมูลฝอย

ปัญหาขยะมูลฝอยในจังหวัดสระบุรี มีแหล่งกำเนิดมาจากกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน ได้แก่ การดำรงชีวิตของชุมชน โรงแรม สถานบริการต่าง ๆ และจากโรงงานอุตสาหกรรม ในด้านการกำจัดขยะมูลฝอยก็เป็นไปอย่างไม่ถูกสุขลักษณะ และเก็บไม่หมด

ซึ่งปริมาณขยะมูลฝอยจาก 21 เทศบาล จะมีปริมาณรวมกันถึง 204.01 ตัน/วัน สามารถจัดเก็บได้ 174.15 ตัน/วัน และมีขยะตกค้าง 29.86 ตัน/วัน ส่วนใหญ่ใช้วิธีฝังกลบ เมากลางแจ้ง

การจัดการขยะมูลฝอยชุมชน จังหวัดสระบุรีมีขยะมูลฝอยรวมในแต่ละวัน 570.09 ตัน โดยคิดจากอัตราการเกิดขยะมูลฝอยเฉลี่ย 1.25 กก./คน/วัน สำหรับประชากรในเมือง 0.85 กก./คน/วัน สำหรับประชากรในชนบท โดย (อบต.) เป็นขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชนขนาดเล็กของ อบต. (103 แห่ง) และอีกประมาณ 269.15 ตัน เป็นขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชนของเทศบาล (21 แห่ง) ปัญหาที่ประสบอยู่ก็คือ เทศบาล/อบต. ส่วนใหญ่ไม่มีสถานที่กำจัด และในเทศบาล/อบต. ที่มีสถานที่กำจัด ก็เป็นไปอย่างไม่ถูกหลักสุขาภิบาล (ใช้วิธีเทกองแล้วเผา) นอกจากนี้ เทศบาล/อบต. ทั้งที่มีสถานที่กำจัดและไม่มีสถานที่กำจัดยังขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์ และรถยนต์ในการรวบรวม และเก็บขนขยะมูลฝอย เนื่องจากไม่ได้มีการวางแผนจัดการในภาพรวม ไว้ล่วงหน้าตั้งแต่ในอดีต

6.4 อากาศและเสียง

จังหวัดสระบุรี เป็นจังหวัดที่มีรายได้จากการดำเนินกิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจของจังหวัดส่วนใหญ่จะเป็นทางภาคอุตสาหกรรม ทำให้เกิดมลพิษทางอากาศและเสียง การกระจายตัวอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ เป็นบริเวณ โดยเฉพาะในพื้นที่ของอำเภอพระพุทธบาท อำเภอแก่งคอย อำเภอหนองแค โดยได้แบ่งแหล่งที่ก่อให้เกิดปัญหามลพิษได้ 2 ลักษณะ คือ

1. แหล่งกำเนิดมลพิษทางอากาศและเสียงที่เคลื่อนที่ได้ ได้แก่ ยานพาหนะที่ใช้ในการขนส่งต่าง ๆ ที่มีการสัญจรไปมา โดยเฉพาะทางหลวงหมายเลข 1 (พหลโยธิน) และหมายเลข 2 (มิตรภาพ) จากปริมาณการจราจรที่หนาแน่น ย่อมมีโอกาสสูงที่สิ่งสกปรก ฝุ่นละอองที่ทับถมอยู่ริมถนน จะเกิดการฟุ้งกระจาย และจากการตรวจวัดระดับเสียงในพื้นที่ต่าง ๆ พบว่าส่วนใหญ่มีระดับเสียงเกินค่ามาตรฐานที่ได้กำหนดไว้แทบทั้งสิ้น

2. แหล่งกำเนิดมลพิษทางอากาศและเสียงชนิดอยู่กับที่ บริเวณที่มีปัญหามลพิษทางอากาศมากที่สุดคือ เขตอำเภอเฉลิมพระเกียรติ อำเภอพระพุทธบาท จะเกิดฝุ่นละอองมากที่สุด ส่วนเสียงนั้นถึงแม้ว่าจะได้ก่อให้เกิดปัญหาให้กับประชาชนโดยรอบนัก แต่ก็มีผลโดยตรงกับผู้ปฏิบัติงานนั้น

คุณภาพอากาศ

จากการเฝ้าระวังคุณภาพอากาศของหน่วยงานต่าง ๆ พบว่า ปัญหาคุณภาพอากาศที่สำคัญในจังหวัดสระบุรี คือปัญหาฝุ่นละออง ซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากกิจกรรมการบด โม่ และย่อยหิน รองลงมาคือ โรงงานอุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ นิคมอุตสาหกรรมต่าง ๆ การจราจร จากข้อมูลของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสระบุรี พบว่า โรงงานโม่ บด ย่อยหิน มีทั้งสิ้น 79 โรง ส่วน

ใหญ่ (มากกว่า 70 %) อยู่ในตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ และรองลงมาได้แก่ อำเภอพระพุทธบาท (ปัจจุบันมีการปิดกิจการเพิ่มขึ้นตามสภาพเศรษฐกิจ)

กองจัดการคุณภาพอากาศและเสียง ได้ตรวจคุณภาพอากาศในเดือนพฤษภาคม 2545 รวม 2 จุด ได้แก่ บริเวณสถานีดับเพลิงเขาน้อย อ. เมืองสระบุรี พบว่า สารมลพิษมีปริมาณอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน และบริเวณโรงเรียนหน้าพระลาน อ. เฉลิมพระเกียรติ พบว่าฝุ่นขนาดเล็กมีจำนวนวันที่เกินมาตรฐาน 16 วัน จากการตรวจวัดทั้งหมด 31 วัน

เสียง

ปัญหาที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของจังหวัดสระบุรีที่สำคัญอีกประการหนึ่งได้แก่ ระดับเสียง ซึ่งมีผลมาจากกิจการเหมืองแร่ โรงโม่หิน ที่มีการใช้วัตถุระเบิด เครื่องจักรกล และรถยนต์ที่ใช้ในการขนส่ง

จากการตรวจวัดระดับเสียง ปรากฏว่าที่เขตตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ มีระดับเสียงเกินค่ามาตรฐาน ซึ่งเขตบริเวณดังกล่าวจะเป็นจุดที่อยู่ใกล้แหล่งระเบิดหิน โรงโม่หิน และเป็นจุดที่มีปริมาณรถโดยเฉพาะรถบรรทุกหินหนาแน่นกว่าที่อื่น

7. ระบบบริการพื้นฐาน

7.1 ถนน

ในปี พ.ศ. 2548 จังหวัดสระบุรี มีระยะทางถนนที่ก่อสร้างแล้วเสร็จที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมทางหลวงชนบท กรมทางหลวงทั้งสิ้น 982.011 กม. เป็นถนนในความรับผิดชอบของสำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัด 359.416 กม. เป็นถนนลาดยาง 344.247 กม. เป็นถนนลูกรัง 9.984 กม. และคอนกรีต 5.185 กม. สำหรับทางหลวงแผ่นดินที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมทางหลวง รวม 622.595 กม. เป็นถนนลาดยาง 486.254 กม. และคอนกรีต 124.091

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.18 แสดงระยะทางถนนของจังหวัด จำแนกตามหน่วยงานที่รับผิดชอบและประเภทผิวจราจร

รายละเอียด	กม.
ระยะทางถนนที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมทางหลวงชนบท	359.416
ลูกรัง	9.984
ลาดยาง	344.247
คอนกรีต	5.185
ระยะทางถนนที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมทางหลวง	622.595
ลูกรัง	12.250
ลาดยาง	486.254
คอนกรีต	124.091
รวมระยะทางถนนทั้งหมด (กรมทางหลวง, กรมทางหลวงชนบท)	982.011
ลูกรัง	22.234
ลาดยาง	830.501
คอนกรีต	277.705

ที่มา : สำนักงานทางหลวงชนบทสระบุรี , แขวงการทางสระบุรี

7.2 การคมนาคมและขนส่ง

จังหวัดสระบุรีเป็นชุมทางการคมนาคมและขนส่งทางบกจังหวัดหนึ่ง มีทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงจังหวัด ตลอดจนทางหลวงท้องถิ่น และทาง รพช. ที่สามารถใช้เดินทางติดต่อภายในจังหวัด และระหว่างจังหวัดได้สะดวกทุกฤดูกาล มีทางรถไฟสายตะวันออกเฉียงเหนือ สายเหนือ และสายตะวันออก(เฉพาะขนส่งสินค้า) ผ่าน โดยที่ทางรถไฟสายตะวันออกเฉียงเหนือจะผ่านด้านอำเภอหนองแซง อำเภอเมืองสระบุรี อำเภอแก่งคอยและอำเภอมวกเหล็ก ทางรถไฟสายเหนือจะผ่านด้านอำเภอบ้านหม้อ และอำเภอหนองโดน ส่วนทางรถไฟสายตะวันออกจะผ่านอำเภอแก่งคอย และอำเภอวิหารแดง

จำนวนยานยนต์ที่จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติรถยนต์ ในปี 2548 มีจำนวนทั้งสิ้น 287,718 คัน ลดลงจากปีที่แล้ว 41,135 คัน คิดเป็นร้อยละ 19.04 รายละเอียดปรากฏตามตาราง 4.20

ตารางที่ 4.19 แสดงจำนวนยานยนต์ที่จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติ จำแนกตามประเภท
พ.ศ. 2542-2548

ประเภท	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548
รถยนต์นั่งส่วนบุคคล ไม่เกิน 7 คน	6,877	9,048	9,152	18,271	20,987	17,805	19,697	26,208
รถยนต์นั่งส่วนบุคคลเกิน 7 คน	2,592	2,834	2,701	5,551	9,050	3,668	3,586	5,191
รถยนต์บรรทุกส่วนบุคคล	21,074	25,243	24,773	56,537	39,082	38,774	41,565	60,939
รถยนต์สามล้อส่วนบุคคล	-	-	-	-	-	-	-	-
รถยนต์รับจ้างระหว่าง จังหวัด	-	-	-	-	-	-	-	-
รถยนต์รับจ้างบรรทุกคน โดยสารไม่เกิน 7 คน	-	-	-	-	-	-	-	-
รถยนต์สี่ล้อเล็กรับจ้าง	-	-	-	-	-	-	-	-
รถยนต์รับจ้างสามล้อ	3	-	10	2	21	13	16	15
รถยนต์บริการธุรกิจ	-	-	-	-	-	-	-	-
รถยนต์บริการทัศนอาจร	-	22	-	-	-	-	-	-
รถยนต์บริการให้เช่า	-	-	-	-	-	-	-	-
รถจักรยานยนต์	60,908	63,417	62,728	171,900	139,894	173,926	190,356	192,953
รถแทรกเตอร์	1,003	1,448	845	3,317	4,983	2,284	2,283	2,095
รถบดถนน	82	52	59	130	126	109	110	106
รถใช้งานเกษตรกรรม	103	105	46	1,227	1,662	113	104	139
รถพ่วง	44	27	27	184	179	54	50	50
รถอื่น	-	-	-	-	-	-	-	-
รวมทั้งสิ้น	92,686	102,196	100,341	257,119	215,984	236,749	257,772	287,718

ที่มา : สำนักงานขนส่งจังหวัดสระบุรี

ในปี 2548 จังหวัดสระบุรี มีจำนวนยานยนต์ที่จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติการขนส่ง
ทางบกทั้งสิ้น 17,374 คัน เพิ่มขึ้นจากปีก่อน 1,177 คัน คิดเป็นร้อยละ 7.27

ตารางที่ 4.20 แสดงจำนวนยานยนต์ที่จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก
จำแนกตามประเภท พ.ศ. 2542-2546

ประเภท	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548
รถโดยสาร	808	760	863	996	1,060	968	1,001	1,104
รถประจำทาง	518	440	488	592	616	508	502	526
รถไม่ประจำทาง	236	273	328	347	373	404	434	496
รถส่วนบุคคล	54	47	47	57	71	56	65	82
รถบรรทุก	11,824	11,876	11,892	13,919	14,825	12,943	15,114	18,196
รถไม่ประจำทาง	1,212	1,140	1,208	1,413	1,652	1,522	2,481	3,771
10 ล้อ	170	508	172	852	290	252	391	460
6 ล้อ	108	60	638	81	117	76	292	47
4 ล้อ	36	1	117	2	2	1	5	325
ลากจูง	62	48	35	75	152	156	374	675
พ่วง	263	211	95	257	282	297	373	786
กึ่งพ่วง	54	59	77	117	206	222	488	762
อื่นๆ	519	253	74	29	603	518	558	716
รถส่วนบุคคล	10,612	10,736	10,684	12,506	13,173	11,421	12,633	14,425
10 ล้อ	4,947	5,395	5,375	5,137	5,554	4,222	4,698	125
6 ล้อ	2,968	2,469	2,456	2,041	4,286	3,603	4,076	5098
4 ล้อ	222	573	565	1,236	420	464	477	5556
ลากจูง	534	435	428	515	525	624	650	612
พ่วง	794	687	685	1,504	995	931	1,087	1509
กึ่งพ่วง	704	607	606	1,235	605	716	766	563
อื่นๆ	443	570	569	838	788	861	879	962
รถขนาดเล็ก	106	105	109	118	109	84	82	64
รวมทั้งสิ้น	12,738	12,741	12,864	15,033	15,994	13,995	16,197	19,364

ที่มา : สำนักงานขนส่งจังหวัดสระบุรี 67

7.3 แหล่งน้ำ

1. น้ำอุปโภคบริโภค (จากข้อมูล จปฐ. ปี 2549)

ในปี 2549 จังหวัดสระบุรี มี 70,726 ครัวเรือนที่มีน้ำสะอาดดื่มและบริโภคได้ตลอดปี คิดเป็นร้อยละ 98.1 และ 70,513 ครัวเรือน ที่มีน้ำใช้พอเพียง คิดเป็นร้อยละ 97.8 สำหรับหมู่บ้านที่ขาดน้ำดื่มแต่ใช้แหล่งน้ำทดแทน ดังนี้

2. น้ำเพื่อการเกษตร (ข้อมูล กชช. 2 ค ปี 2548)

แหล่งน้ำที่ประชาชนชาวจังหวัดสระบุรี ใช้เพื่อการเกษตรประกอบด้วย บ่อบาดาลส่วนตัว 3,412 บ่อ ใช้การได้ 3,045 บ่อ บ่อบาดาลสาธารณะ 2,150 บ่อ ใช้การได้จำนวน 1,905 บ่อ บ่อน้ำดินชุดส่วนตัวจำนวน 12,492 บ่อ ใช้การได้ 10,643 บ่อ บ่อน้ำดินชุดสาธารณะจำนวน 1,165 บ่อ ใช้การได้จำนวน 1,040 บ่อ

3. ระบบน้ำประปา (จากข้อมูล กชช.2ค ปี 2548)

จังหวัดสระบุรี มีครัวเรือนที่มีน้ำสะอาดดื่มและบริโภคพอตลอดปีผ่านเกณฑ์ จปฐ. ปี 2548 จำนวน 62,227 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 93.5 และไม่ผ่านเกณฑ์ 4,304 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 19.6 ประปาในเขตเมือง (สำนักงานประปาเขต 2 สระบุรี) ปี 2548 จังหวัดสระบุรี มีจำนวนที่ทำการประปา 4 แห่ง ซึ่งจำหน่ายน้ำในเขต 10 เขต มีผู้ใช้น้ำ 192 หมู่บ้าน 23,427 ครัวเรือน

4. แหล่งน้ำธรรมชาติ

จังหวัดสระบุรี มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ คือ แม่น้ำป่าสัก มีแม่น้ำ ห้วย ลำคลอง 513 สาย ซึ่งในจำนวนนี้มีที่ใช้งานได้ในฤดูแล้ง 493 สาย มีหนอง บึง 59 แห่ง ที่มีสภาพใช้งานได้ในฤดูแล้ง 52 แห่ง มีน้ำพุ น้ำซับ 13 แห่ง ที่มีสภาพใช้งานได้ในฤดูแล้ง 13 แห่ง และอื่น ๆ 63 แห่ง ที่มีสภาพใช้งานได้ในฤดูแล้ง 60 แห่ง

5. แหล่งน้ำชลประทาน

แหล่งน้ำชลประทานที่มีอยู่ภายในจังหวัด ประกอบด้วยแหล่งน้ำตามโครงการขนาดใหญ่และขนาดกลาง โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และโครงการขนาดเล็กที่สร้างเสร็จแล้ว ถึงสิ้นปีงบประมาณ 2548 รวม 106 โครงการ แยกเป็นอำเภอเมือง 5 โครงการ อำเภอแก่งคอย 23 โครงการ อำเภอพระพุทธบาท 10 โครงการ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ 5 โครงการ อำเภอมวกเหล็ก 43 โครงการ อำเภอวังม่วง 13 โครงการ อำเภอวิหารแดง 6 โครงการ อำเภอหนองแค 1 โครงการ สามารถกักเก็บน้ำได้ 22.0 ล้าน ลบ.ม.

ตารางที่ 4.21 แสดงโครงการชลประทาน ในเขตพื้นที่จังหวัดสระบุรี

ที่	ชื่อ	ที่ตั้ง			พื้นที่ ชลประทานใน เขต จ.สระบุรี	ครอบคลุม พื้นที่อำเภอ
		ตำบล	อำเภอ	จังหวัด		
1	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาคลองเพรียว-เสาไห้	ปากเพรียว	เมือง	สระบุรี	122,626 ไร่	เมือง, เสาไห้, หนองแขง, หนองแค
2	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาเริงราง	สร้างโศก	บ้านหมอ	สระบุรี	84,771 ไร่	บ้านหมอ, ดอนพุด, หนองโดน
3	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาโคกกระเทียม	เขาพระงาม	เมือง	ลพบุรี	47,797 ไร่	บ้านหมอ, หนองโดน
4	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาป่าสักใต้	ท่าหลวง	ท่าเรือ	พระนครศรีอยุธยา	84,898 ไร่	หนองแค
5	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษารังสิตเหนือ	พะยอม	วังน้อย	พระนครศรีอยุธยา	12,000 ไร่	วิหารแดง
6	โครงการสูบน้ำแก่งคอย-บ้านหมอ	บ้านธาตุ	แก่งคอย	สระบุรี	86,700 ไร่	แก่งคอย, เฉลิมพระเกียรติ, เมือง, เสาไห้, พระพุทธบาท, บ้านหมอ

ที่มา : ฝ่ายปฏิบัติการสูบน้ำโครงการชลประทาน จังหวัดสระบุรี

6. สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า

จนถึงสิ้นปีงบประมาณ 2548 กรมชลประทาน ได้ดำเนินการจัดตั้งสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า ในจังหวัดสระบุรีแล้ว จำนวน 9 สถานี พื้นที่โครงการ 26,255 ไร่ เพื่อประโยชน์ในด้านเกษตรกรรม และขจัดปัญหาความแห้งแล้งของพื้นที่ที่อยู่นอกเขตชลประทาน (ปัจจุบันได้ถ่ายโอนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)

ตารางที่ 4.22 แสดงที่ตั้งและสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าของจังหวัดสระบุรีถึง ปี 2548

ลำดับ	ชื่อสถานี	แหล่งน้ำ	ตำบล	อำเภอ	พื้นที่โครงการ
1.	หนองบัว	ป่าสัก	คลังชัน	เมืองสระบุรี	3,200
2.	สองคอน	ป่าสัก	สองคอน	แก่งคอย	2,000
3.	เตาปูน	ป่าสัก	เตาปูน	แก่งคอย	3,600
4.	คลังชัน	ป่าสัก	คลังชัน	เมืองสระบุรี	2,500
5.	ท่าตูม	ป่าสัก	ท่าตูม	แก่งคอย	3,700
6.	ท่าศาลา	ป่าสัก	ท่าคล้อ	แก่งคอย	3,300
7.	หมาก	ป่าสัก	บ้านยาง	เสาไห้	5,000
8.	ป่าลานหินลาด	ลำปูละ	วังม่วง	วังม่วง	1,500
9.	ท่าคล้อ	ป่าสัก	ท่าคล้อ	แก่งคอย	1,455

ที่มา : ฝ่ายปฏิบัติการสูบน้ำโครงการชลประทานสระบุรี

7.4 การไฟฟ้า

ในปี 2547 การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดสระบุรี ได้ให้บริการจำหน่ายกระแสไฟฟ้าให้แก่ประชาชนภายในจังหวัด รวม 4,607,704,474.74 หน่วย/กว.ชม. โดยจำหน่ายให้แก่ สถานธุรกิจและอุตสาหกรรม ประมาณ 93.15% ที่อยู่อาศัย 5.2 % สถานที่ราชการ 0.35 % และอื่นๆ 1.29% ของปริมาณการจำหน่ายกระแสไฟฟ้ารวม รายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 4.23 แสดงผู้ใช้ไฟฟ้าและการจำหน่ายกระแสไฟฟ้า จำแนกประเภทผู้ใช้เป็นรายอำเภอ

อำเภอ	จำนวน ผู้ใช้ไฟฟ้า (ราย)	การจำหน่ายกระแสไฟฟ้า (ล้านกิโลวัตต์/ชั่วโมง)				
		รวม	ที่อยู่อาศัย	สถานธุรกิจและ อุตสาหกรรม	สถานที่ราชการ และสาธารณะ	อื่น ๆ
ยอดรวม	781,872	4,607,740,474.74	239,790,144.34	4,292,114,753.69	16,078,978.90	59,846,547.77
เมืองสระบุรี	451,407	367,057,489.30	76,293,178.00	249,530,288.00	-	41,234,023.30
แก่งคอย	18,662	2,704,335,772.00	362,323,150.00	2,657,394,902.00	8,316,092.00	2,392,463.00
เฉลิมพระเกียรติ 1/	-	-	-	780,000.00	-	-
คอนทูด	2,952	3,930,000.00	2,730,000.00	3,910,000.00	410,000.00	100,000.00
บ้านหมอ	5,218	12,390,000.00	7,240,000.00	1,179,765,075.42	1,100,000.00	140,000.00
พระประทุมพญา	22,556	12,29,711,716.95	45,323,213.34	40,140,419.00	-	4,623,378.15
	จำนวน	การจำหน่ายกระแสไฟฟ้า (ล้านกิโลวัตต์/ชั่วโมง)				

อำเภอ	ผู้ใช้ไฟฟ้า (ราย)	รวม	ที่อยู่อาศัย	สถานธุรกิจและ อุตสาหกรรม	สถานที่ราชการ และสาธารณะ	อื่น ๆ
มวกเหล็ก	12,186	63,298,750.00	20,643,929.00	17,046,277.08	2,058,156.00	456,246.00
วิหารแดง	107,525	33,832,249.52	15,823,393.00	63,246,385.00	-	962,579.44
วังม่วง	4,515	76,649,896.00	6,485,601.00	3,042,710.74	759,532.00	6,158,378.00
เสาไห้	77,032	17,802,063.67	11,730,049.00	75,143,965.05	-	3,029,303.93
หนองแค	35,874	80,456,198.05	4,853,087.00	545,731.40	145,198.90	313,947.10
หนองแซง	40,134	1,066,339.25	215,379.00	1,660,000.00	-	396,228.85
หนองโดน	3,811	17,210,000.00	12,220,000.00		3,290,000.00	40,000.00

ที่มา : สำนักงานไฟฟ้าจังหวัดสระบุรี

8. ด้านการท่องเที่ยว

8.1 แหล่งท่องเที่ยว

จังหวัดสระบุรี เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคกลางที่มีศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเชิงนิเวศมากที่สุดแห่งหนึ่ง นอกจากนี้ยังมีทรัพยากรท่องเที่ยว ทั้งด้านศิลปกรรม โบราณสถานและโบราณวัตถุต่าง ๆ มากมาย มีวัฒนธรรมและประเพณีที่ดั้งเดิมและเก่าแก่สืบทอดกันมาหลายชั่วอายุ ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถไปพักผ่อน หากความบันเทิงและสัมผัสสิ่งเหล่านี้ได้อย่างใกล้ชิด

การท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ

1. อุทยานแห่งชาติพระพุทธฉาย บริเวณพื้นที่ หมู่ 1 บ้านพระพุทธฉาย ตำบลหนองปลาไหล อำเภอเมืองสระบุรี ประกอบด้วยเขาน้อยใหญ่มีที่ราบในหุบเขา ป่าเบญจพรรณ และป่าดิบแล้ง สัตว์ป่าที่อาศัยอยู่เป็นสัตว์ขนาดเล็ก เช่น ไก่ฟ้า ไก่ป่า ลิง หมูป่า และนกนานาชนิด ที่สำคัญได้แก่ นกเจ้าฟ้าหญิงสิรินธรในบริเวณอุทยานแห่งชาติ มีน้ำตกที่สวยงามหลายแห่ง เช่น น้ำตกสามหลั่น น้ำตกโพธิ์หินลาด และน้ำตกโดนรากไทร เป็นต้น

2. สวนรุกขชาติมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก อยู่ห่างจากจังหวัดสระบุรีประมาณ 37 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 357 ไร่ อยู่กึ่งกลางระหว่างอำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี กับอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีลำธารซึ่งมาจากต้นน้ำในป่าอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ไหลลงสู่แม่น้ำป่าสัก มีพันธุ์ไม้ต่าง ๆ และไม้ดอกไม้ประดับที่สวยงามมากมาย

3. สวนพฤกษศาสตร์ภาคกลาง (พุแค) ห่างจากจังหวัด 16 กิโลเมตร อยู่ริมถนนพหลโยธิน ตำบลพุแค อำเภอเฉลิมพระเกียรติ เป็นสวนพฤกษศาสตร์ขนาดใหญ่ มีต้นไม้และพันธุ์ไม้ต่าง ๆ รมรื่น เหมาะสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจชื่นชมธรรมชาติ และเป็นแหล่งศึกษาพันธุ์ไม้ต่าง ๆ

4. น้ำตกเจ็ดสาวน้อย อยู่ที่ตำบลมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก เส้นทางเดียวกับสวนรุกชชาติมวกเหล็ก เป็นน้ำตกที่มีหลายชั้น ธรรมชาติงดงาม มีบริเวณเล่นน้ำที่กว้างขวางและร่มรื่นมาก
5. น้ำตกมวกเหล็ก ตั้งอยู่ที่ตำบลมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก เป็นลำห้วยที่มีแก่งหินอยู่กลางน้ำไหลเป็นเชิงชั้น สูงประมาณ 10 เมตร มีพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับนานาชนิดสวยงาม
6. น้ำตกเจ็ดคต อยู่ที่หมู่ 8 ตำบลชะอม อำเภอกำแพงศอก ลักษณะเป็นสายน้ำตกไหลลงจากผาสูงประมาณ 7 เมตร สายน้ำมีต้นกำเนิดจากป่าใหญ่ สภาพโดยรวมเป็นป่าดงดิบชื้น และป่าเบญจพรรณที่ยังคงความอุดมสมบูรณ์และเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าหายากที่สำคัญในเมืองไทย เช่น กระต๊อง กวาง เก้ง ตะกวด กระต่ายป่า ฯลฯ
7. น้ำตกซับเหว อยู่หมู่ที่ 6 ตำบลซับสนุ่น อำเภอมวกเหล็ก เป็นน้ำตกแห่งใหม่ที่พบในอำเภอมวกเหล็ก น้ำตกสูงประมาณ 30 เมตร เด่นเป็นสง่า มีลักษณะแปลกตรงที่เหมือนมีช่องตรงกลางแล้วมีน้ำตกปกคลุม
8. น้ำตกโกรกอีดก อยู่ที่หมู่ 5 ตำบลชะอม อำเภอกำแพงศอก ลักษณะไหลลงจากผาสูงชันจากยอดเขา สูงประมาณ 50 เมตร เป็นน้ำตกที่สวยงามที่สุดของจังหวัด สายน้ำมีต้นกำเนิดจากป่าดิบแล้งของเขาใหญ่ที่อุดมสมบูรณ์ ตามเส้นทางเดินจะพบต้นไม้ใหญ่จำนวนมาก มีสัตว์ป่าหายากที่สำคัญอาศัยอยู่ เช่น กระต๊อง กวาง เก้ง หมูป่า ไก่ป่า ฯลฯ เหมาะสำหรับผู้ที่รักการผจญภัย การเดินป่าท่องเที่ยวไพร
9. น้ำตกป่าลานหินลาด ตั้งอยู่ที่หมู่ 6 บ้านป่าลานหินลาด ตำบลวังม่วง มีน้ำตกหลายชั้น สวยงาม สภาพธรรมชาติสมบูรณ์
10. น้ำตกตะพานหิน อยู่ที่หมู่ 5 บ้านตะพานหิน ตำบลคำพราน อำเภอวังม่วง เป็นลำน้ำตกใสสะอาด ธรรมชาติร่มรื่น
11. ทะเลบ้านหมอ ตั้งอยู่ที่ตำบลบ้านหมอ และตำบลสร้างโคก อำเภอบ้านหมอ เนื้อที่ประมาณ 1,600 ไร่ ลักษณะเป็นบึง เป็นที่อาศัยของสัตว์น้ำนานาชนิด บรรยากาศร่มรื่น ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนกรกฎาคม จะมีฝูงนกเป็ดน้ำที่บินหนีอากาศหนาวจากไซบีเรียมาลงเล่นน้ำ และอาศัยอยู่บนบึงนั้น ๆ ตัว บริเวณกลางน้ำจะมีเกาะแก่งเป็นธรรมชาติ
12. แก่งคั่นนาค อยู่ที่หมู่ 4 บ้านแสลงพัน ตำบลแสลงพัน อำเภอวังม่วง เป็นเกาะแก่งกลางลำน้ำป่าสัก เป็นโขดหินสลับกับน้ำใสไหลสวยงาม เหมาะสำหรับเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ

13. อ่างเก็บน้ำซับปลากั้ง อยู่ที่หมู่ 4 บ้านกองตะเคียน ตำบลบ้านลำ อำเภอวิหารแดง มีหุบเขาโอบล้อมอ่างน้ำขนาดใหญ่ มีเขื่อนดินทอดยาวเป็นแนวยาวเขื่อน สามารถขึ้นไปชมทัศนียภาพป่าเขาได้

14. อ่างเก็บน้ำเขาแก้ว อยู่ที่หมู่ 4 ตำบลคลองเรือ อำเภอวิหารแดง อยู่เชิงเขามีน้ำตลอดปี

15. บึงหนองโพธิ์ อยู่ที่หมู่ 1 ตำบลหนองสรวง อำเภอวิหารแดง เป็นบึงน้ำขนาดใหญ่เนื้อที่ 100 ไร่ มีน้ำตลอดปี ธรรมชาติสวยงามเหมาะสำหรับเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ

16. ภูเขาพระบาทน้อย อยู่ที่หมู่ 2,4 ตำบลท่าตูม และหมู่ 10,11 ตำบลสองคอน อำเภอแก่งคอย มีรอยพระพุทธบาทจำลอง ที่สร้างขึ้นสมัยอยุธยา เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ เป็นที่เคารพของประชาชน

17. ถ้ำศรีวิไล อยู่ที่หมู่ 2 บ้านหน้าพระลาน ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ ซึ่งมีสำนักสงฆ์ตั้งอยู่ ภายในถ้ำมีพระพุทธรูปนารัตน์ ศิลปะล้านนา และยังมีหินงอกหินย้อย สวยงามมาก และสามารถเที่ยวชมทิวทัศน์ตามธรรมชาติ ซึ่งเป็นภูเขาสลับซับซ้อนสวยงาม

18. ถ้ำวิปัสสนาเนรมิต อยู่ที่หมู่ 3 บ้านคู้เขาเขียว ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ เป็นถ้ำหินงอกหินย้อยตามธรรมชาติ

19. ถ้ำพุทธสุโขทอง (วิมานแก้ว) ตั้งอยู่ที่หมู่ 2 บ้านหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ เป็นถ้ำหินปูนสวยงาม

20. ถ้ำดาวเขาแก้ว ตั้งอยู่ที่หมู่ 10 ตำบลลำพญากลาง อำเภอมวกเหล็ก เป็นถ้ำที่มีจุดสีแดง สีดำ และสีน้ำตาล อยู่บนเพดานถ้ำ เมื่อถูกแสงไฟจะมีประกายระยิบระยับสวยงาม และมีฝูงค้างคาวอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก

21. ถ้ำพระธาตุเจริญธรรม (ถ้ำบ่อปลา) อยู่ที่หมู่ 11 บ้านบ่อโศก ตำบลสองคอน อำเภอแก่งคอย เป็นถ้ำที่มีหินงอกหินย้อยสวยงาม

การท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ / โบราณสถาน

1. วัดพระพุทธบาทราชวรมหาวิหารและรอยพระพุทธบาท ตั้งอยู่ที่ตำบลขุนโขลน อำเภอพระพุทธบาท มีปูชนียสถานที่สำคัญคือ “รอยพระพุทธบาท” ที่ประทับไว้บนหินเหนือไหล่เขาสุวรรณบรรพตหรือเขาสัจจพันธคีรี เป็นรอยพระพุทธบาทเบื้องซ้าย ค้นพบในสมัยพระเจ้าทรงธรรมเมื่อประมาณ 350 ปีมาแล้ว เป็นที่รู้จักและสักการบูชาของชาวไทยและชาวต่างประเทศ

2. บ่อพรานเลี้ยงเนื้อ อยู่ตำบลขุนโขลน อำเภอพระพุทธรบาท อยู่ใกล้กับวัดพระพุทธรบาทราชวรมหาวิหาร ลักษณะเป็นหินขนาดย่อม ที่บริเวณปากบ่อมีรอยคล้ายเขาคัน ใกล้บริเวณนี้มีหินลาด และมีหลุมลึกลงไป มีขนาดเท่ากระป๋องนม น้ำที่ไหลจากหลุมนี้ถือกันว่าเป็นน้ำศักดิ์สิทธิ์ มีประวัติเล่าว่าพรานบุญผู้พบรอยพระบาทเป็นผู้นำเนื้อที่ล่าได้มาล้างที่บ่อ โดยคุกเข่าและก้มล้างเนื้อที่บ่อ ส่วนหลุมขนาดเท่ากระป๋องนมคือ รอยปีกหอกของพรานบุญ ซึ่งมีน้ำไหลออกมาไม่ขาด

3. พิพิธภัณฑสถานพระพุทธรบาท อยู่ในบริเวณวัดพระพุทธรบาทราชวรมหาวิหาร เป็นที่เก็บรวบรวมศิลปวัตถุอันมีค่ายิ่ง เช่น เครื่องทรงของสมเด็จพระเจ้าทรงธรรม เครื่องลายครามสังคโลก เครื่องทองสำริดโบราณ ศาสดราวุธโบราณ รอยพระพุทธรบาทจำลอง ยอดมณฑปพระพุทธรบาทเก่าแก่ พัดยศของพระสมัยต่าง ๆ

4. พระตำหนักท้ายพิศุล เป็นพระราชวังโบราณ อยู่บริเวณวัดพระพุทธรบาทราชวรมหาวิหาร ปัจจุบันไม่มีซากตำหนักปรากฏอยู่ คงมีแต่เกยช้างและซากกำแพงเป็นเขตโดยรอบ

5. ตำหนักธารเกษม ตั้งอยู่ที่ตำบลขุนโขลน อำเภอพระพุทธรบาท เป็นพระตำหนักที่สมเด็จพระเจ้าปราสาททองโปรดเกล้าให้สร้างเป็นที่ประทับเมื่อคราวเสด็จนมัสการพระพุทธรบาท ณ ริมธารน้ำใต้ธารทองแดง ปัจจุบันเหลือเพียงรอยฐานตำหนัก

6. ตำหนักสระขยอ อยู่ที่ตำบลขุนโขลน อำเภอพระพุทธรบาท เป็นพระตำหนักที่สมเด็จพระเจ้าปราสาททองโปรดเกล้าให้สร้างปลับปลาตามเส้นทางที่เสด็จไปนมัสการพระพุทธรบาท ปัจจุบันเหลือเพียงรอยฐานตำหนัก

7. ถ้ำเทพนิมิตธารทองแดง ตำบลพุกัจจาน อำเภอพระพุทธรบาท เป็นแหล่งโบราณคดี สมัยก่อนประวัติศาสตร์

8. พระพุทธรบาท อยู่ที่วัดพระพุทธรบาท ตำบลหนองปลาไหล อำเภอเมืองสระบุรี เป็นวัดที่อยู่เชิงเขาปลิว มีรอยพระพุทธรูปอยู่บนชะง่อนผา มีบันไดขึ้นไปรอบ ๆ รอบบริเวณมีความร่มรื่น มีถนนคอนกรีตขึ้นสู่ยอดเขา สามารถนำรถขึ้นไปชมทัศนียภาพอันสวยงาม และนมัสการรอยพระพุทธรบาทเบื้องขวาซึ่งอยู่บนยอดเขาได้

9. ถ้ำเขาแดง อยู่ในอุทยานแห่งชาติเขาสามหลั่น เคยเป็นที่หลบภัยทางอากาศของทหารญี่ปุ่น

10. เขาคกรหรือเขาส่องกล้อง อยู่ที่หมู่ 1 บ้านพระพุทธรบาท ตำบลหนองปลาไหล อำเภอเมืองสระบุรี สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ทหารญี่ปุ่นใช้เป็นที่ตั้งส่องกล้องดูความเคลื่อนไหวของฝ่ายตรงข้าม สภาพยังคงความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติ

11. เขาเรดาห์ อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาสามหลั่น เคยเป็นฐานที่ตั้งปืนใหญ่ของทหารญี่ปุ่นยังมีซากเจดีย์โบราณอยู่
12. ถ้ำเขาทุเรียน อยู่ในอุทยานแห่งชาติเขาสามหลั่น หมู่ 1 บ้านพระพุทธฉาย ตำบลหนองปลาไหล อำเภอเมืองสระบุรี เคยเป็นที่หลบภัยและเก็บอาวุธยุทโธปกรณ์ของทหารญี่ปุ่น
13. ถ้ำผาเสด็จ อยู่ที่หมู่ 5 บ้านซับบอน ตำบลทับกวาง อำเภอแก่งคอย เป็นที่ที่รัชกาลที่ 5 และสมเด็จพระบรมราชินีนาถเคยเสด็จและทรงจารึกพระปรมาภิไธยไว้
14. ถ้ำนารายณ์หรือถ้ำเขาวง หมู่ที่ 5 บ้านเขาวง ตำบลเขาวง อำเภอพระพุทธบาท เป็นถ้ำหินงอกหินย้อย มีอักษรมอญโบราณจารึกไว้ที่ปากถ้ำ
15. ถ้ำพระโพธิสัตว์และถ้ำธรรมทัศน์ ตั้งอยู่ที่หมู่ 10 ตำบลทับกวาง อำเภอแก่งคอย เป็นถ้ำที่มีภาพจำหลัก และรูปพระโพธิสัตว์ศิลปะสมัยทวาราวดี และสถานที่บูชาจตุรพิมาน พระเจดีย์ทรงลังกา และยังมีหินงอกหินย้อย บริเวณถ้ำยังเป็นแหล่งธรรมชาติ มีพันธุ์ไม้ต่าง ๆ นานาชนิด มีความร่มรื่น สวยงามมาก
16. วัดสมุหประดิษฐาราม บ้านสวนดอก ตำบลสวนดอกไม้ เป็นวัดที่มีพระพุทธรูปทำด้วยศิลาทราย มีจิตรกรรมฝาผนังทั้งดงาม
17. วัดเขาแก้ววรวิหาร ตำบลต้นตาล อำเภอเสาไห้ เป็นวัดเก่าแก่ ได้รับการบูรณะปฏิสังขรณ์สมัยรัชกาลที่ 4 มีพระเจดีย์สวยงาม และพระพุทธรูปโบราณที่สวยงาม

8.2 ขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรม การละเล่นพื้นเมือง และงานประจำปีของจังหวัดสระบุรี

1. ประเพณีนมัสการรอยพระพุทธบาท ณ บริเวณวัดพระพุทธบาทราชวรมหาวิหาร ตำบลขุนโขลน อำเภอพระพุทธบาท จัดนมัสการปีละ 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 เริ่มตั้งแต่วันขึ้น 1 ค่ำถึง 15 ค่ำ เดือน 3 รวม 15 วัน ครั้งที่ 2 เริ่มตั้งแต่วันขึ้น 8 ค่ำ เดือน 4 รวม 8 วัน
2. การแข่งขันเรือยาวประเพณีลุ่มน้ำป่าสัก อำเภอเสาไห้ จัดให้มีการแข่งขันเป็นประเพณี ณ บริเวณท่าน้ำหน้าว่าการอำเภอเสาไห้ กำหนดให้มีการแข่งขันเป็นประจำทุกปี ในวันเสาร์ – อาทิตย์ สุดท้ายของเดือนกันยายน
3. ประเพณีสงกรานต์สร้างน้ำพระเสานางตะเคียนวัดสูง อำเภอเสาไห้ จัดให้มีการประเพณีสงกรานต์สร้างน้ำเสานางตะเคียน (เสาร์องไห้) เป็นประจำทุกปี ณ บริเวณหน้าอุโบสถวัดสูง ตำบลเสาไห้ กำหนดจัดงานในวันที่ 23 เมษายนของทุกปี มีการทำบุญตักบาตร รดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ และปิดทองสร้างน้ำเสานางตะเคียน

4. ประเพณีตัดบาตรดอกไม้ วัดพระพุทธบาทราชวรมหาวิหาร อำเภอพระพุทธบาท เป็นประเพณีที่สำคัญของจังหวัดสระบุรี และมีแห่งเดียวในประเทศไทย โดยถือเอาวันเข้าพรรษา วันแรม 1 ค่ำเดือน 8 ของทุกปีและของที่นำมาใส่บาตรคือ “ดอกเข้าพรรษา” ซึ่งขึ้นอยู่ตามไหล่เขา ในละแวกวัดและจะมีเฉพาะในช่วงเข้าพรรษาเท่านั้น เป็นงานประเพณีที่สำคัญและยิ่งใหญ่ของจังหวัดสระบุรี

5. ประเพณีแห่พระเจี๊วแก้ว วัดพระพุทธบาทราชวรมหาวิหาร อำเภอพระพุทธบาทจัดในวันขึ้น 1 ค่ำเดือน 4 มีการอัญเชิญพระเจี๊วแก้วจากพิพิธภัณฑวัดพระพุทธบาทราชวรมหาวิหารออกแห่ล่องรอบเมืองพระพุทธบาท ซึ่งมีความเชื่อว่าหากมีการแห่พระเจี๊วแก้วแล้วจะสามารถบันดาลให้ประชาชนได้รับความร่มเย็นเป็นสุข

6. ประเพณีเจ้าพ่อเขาดก ที่บริเวณวัดพระพุทธบาทราชวรมหาวิหาร เป็นประเพณีประจำปี หรือเรียกว่า “งานแห่เจ้าพ่อเขาดก” ในงานจะมีการแสดงอภินิหารต่างๆ ของเจ้าพ่อเขาดกควบคู่ไปกับการกระทำพิธีลุยไฟ แห่สิ่งโต และการแสดงงิ้ว จะมีชาวจีนที่เป็นลูกศิษย์อยู่ทั่วประเทศเดินทางมาร่วมงาน เริ่มตั้งแต่วันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 5 รวม 4 วัน เป็นประจำทุกปี

7. งานประเพณีกำฟ้า ตำบลบ้านกล้วย อำเภอหนองโดน เป็นประเพณีท้องถิ่นของชาวไทยที่พูดภาษายวน ได้ทำสืบต่อเนื่องกันมากกว่า 150 ปีเศษ ประกอบพิธีในวันขึ้น 3 ค่ำเดือน 3 มีการทำบุญตักบาตรด้วยข้าวจี (คือข้าวเหนียวนึ่งสุกแล้วปั้นเป็นก้อนเท่ากำปั้น แล้วทาด้วยไข่ปิ้งพอเหลือง) นอกจากนี้ยังมีพิธีสู่วัฒนข้าว คือนำข้าวใส่ถุงมาทำพิธีเสร็จแล้วนำไปคลุกเคล้ากับ พันธุ์ข้าวที่บ้าน เพื่อเป็นสิริมงคล

8. งานประเพณีไท-ยวน ในถิ่นที่มีคนไทยยวนอาศัยอยู่โดยเฉพาะอำเภอเสาไห้ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ อำเภอเมืองสระบุรี จะมีการจัดงานเลี้ยงขันโตก การทำบุญแบบสลากรักต์ การละเล่นพื้นเมือง

9. งานของดีสระบุรี กำหนดจัดงานในเดือนเมษายนของทุกปี มีกิจกรรมการแสดงสินค้าพื้นเมือง งานแสดงสินค้าอุตสาหกรรม สินค้าหัตถกรรมพื้นบ้าน เป็นสินค้าคุณภาพ

10. งานวันโคนมแห่งชาติ กำหนดจัดงานในช่วงเดือนมกราคมของทุกปี โดยจัดที่องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย อำเภอมวกเหล็ก ภายในงานจะมีการประกวดโคนม และการแสดงต่างๆ รวมถึงนิทรรศการด้านการผลิตนมด้วย

การท่องเที่ยวอื่น ๆ

1. เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ ตั้งอยู่ระหว่างอำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี กับอำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี เป็นเขื่อนดินที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย มีโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณริมเขื่อนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยจัดให้มีศูนย์กีฬาทางน้ำ สวนรุกขชาติ พิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำ สถานอนุบาลสัตว์บก และหาดทรายริมเขื่อนเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เข้าชมและพักผ่อนหย่อนใจ
2. ทุ่งทานตะวัน เป็นไร่พื้นที่ที่ปลูกทานตะวันของชาวไร่เนื้อที่หลายหมื่นไร่ในท้องที่อำเภอต่างๆ ของจังหวัดสระบุรี ดอกทานตะวันจะบานสะพรั่งประมาณเดือนพฤศจิกายน-เมษายน ของทุกปี มีความสวยงามมาก
3. ฟาร์มจระเข้และสวนสัตว์ อยู่ติดเขาพระพุทธฉาย อ.เมืองสระบุรี ดำเนินการโดยภาคเอกชน เป็นฟาร์มเลี้ยงและเพาะพันธุ์จระเข้ รวมทั้งจัดเป็นสวนสัตว์ป่านานาชาติ และมีสัตว์นานาชนิดให้ชม
4. สวนนกไฟ้ดำ ตั้งอยู่ที่ตำบลไฟ้ดำ อำเภอหนองแค อยู่ในที่ดินของเอกชน เป็นที่อยู่อาศัยของฝูงนกพันธุ์ต่าง ๆ มากมาย

8.3 สินค้าพื้นเมืองที่สร้างชื่อเสียงให้แก่จังหวัด

1. ข้าวเสาไห้ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ข้าวเจ้าเกษม เป็นข้าวเจ้าพันธุ์พื้นเมืองมีรสชาติอร่อย นุ่มนวลหุงขึ้นหม้อ
2. มะม่วงหนองแซง เป็นมะม่วงพันธุ์พื้นเมืองของจังหวัดสระบุรี ปลูกมากที่อำเภอหนองแซง มีรสชาติที่เป็นเอกลักษณ์ของตัวเอง มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับกันมานาน
3. ส้มเขียวหวาน ปลูกมากที่อำเภอวิหารแดง เป็นส้มเขียวหวานที่มีรสหวานอร่อย มีผลผลิตออกสู่ตลาดตลอดปี มีทั้งพันธุ์พื้นเมืองและพันธุ์จากต่างประเทศ
4. นมสด ในท้องที่อำเภอฉะเชิงเทรา และอำเภอใกล้เคียงมีการเลี้ยงโคนมกันมาก เป็นแหล่งผลิตโคนมที่ใหญ่แห่งหนึ่งของประเทศ และที่อำเภอฉะเชิงเทราเป็นที่ตั้งขององค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย (อ.ส.ค.)
5. ผ้าทอพื้นเมือง เป็นผ้าทอพื้นเมืองที่สวยงาม เช่น ผ้ามัดหมี่ ผ้าขาวม้า ฯลฯ มีสถานที่จำหน่ายอยู่ 2 แห่ง ดังนี้
ศูนย์พัฒนาสตรีตำบลต้นตาล บริเวณวัดต้นตาล หมู่ที่ 3 ตำบลต้นตาล อำเภอเสาไห้
ศูนย์พัฒนาสตรีตำบลท่าช้าง บริเวณวัดท่าช้าง ตำบลท่าช้าง อำเภอเสาไห้ รับผิดชอบ
ผ้าไทย ตำบลพุกแค อำเภอเฉลิมพระเกียรติ

6. ผลิตภัณฑ์หินอ่อนที่ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ บริเวณริมถนนพหลโยธิน ช่วงตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ มีร้านจำหน่ายของที่ระลึก ประเภทผลิตภัณฑ์หินอ่อนต่าง ๆ เช่น แจกัน เเซิงเทียน นาฬิกา ฯลฯ และสลักป้ายชื่อและหินสวยงามให้เลือกซื้อ

7. หินลับมีด มีที่บ้านบ่อหิน หมู่ที่ 2 ตำบลพุดแค อำเภอเฉลิมพระเกียรติ ห่างจากตัวเมืองสระบุรีประมาณ 15 กิโลเมตร

8. ผลิตภัณฑ์จากไบอลาน ผลิตภัณฑ์สานจากไบอลาน เช่น หมวก พัด ของที่ระลึก เป็นผลิตภัณฑ์ของกลุ่มสตรีอำเภอวังม่วง

9. ขนมกะหรี่ปั๊ป เป็นของกินของที่ระลึกอันมีชื่อเสียงของจังหวัดสระบุรี มีจำหน่ายมากที่อำเภอมวกเหล็ก อำเภอเมืองสระบุรี และอำเภออื่น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

ภาวะเศรษฐกิจภาพรวมประเทศ ภาคกลาง และจังหวัดสระบุรี

สำหรับในบทนี้ จะประกอบด้วย 3 ประเด็น ได้แก่ ภาวะเศรษฐกิจภาพรวมประเทศ และจังหวัดสระบุรี ซึ่งมุ่งเน้นที่จะนำเสนอเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ผลิตภัณฑ์ภาค และผลิตภัณฑ์จังหวัดสระบุรี และความสำคัญของผลิตภัณฑ์จังหวัดที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจังหวัดสระบุรี

1. ภาวะเศรษฐกิจภาพรวมประเทศ

1.1 ภาวะเศรษฐกิจส่วนรวม

ภาวะเศรษฐกิจส่วนรวม ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Products) ปี 2549ขยายตัวร้อยละ 5.0 เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับร้อยละ 4.5 ในปี 2548 การปรับตัวของเศรษฐกิจไทยเป็นผลมาจากปัจจัยต่างประเทศที่ปริมาณการส่งออกและบริการสุทธิขยายตัวสูงขึ้น ขณะที่ปัจจัยในประเทศ โดยเฉพาะการใช้อุปโภคบริโภคของครัวเรือน การลงทุน และการใช้จ่ายอุปโภคของภาครัฐ ชะลอตัวลงเหลือร้อยละ 3.1 4.0 และ 3.4 ตามลำดับ

1.2 ภาวะการผลิต

ในปี 2549 การผลิตรวมขยายตัวร้อยละ 5.0 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 4.5 ในปี 2548 โดยที่การผลิตภาคเกษตรขยายตัวร้อยละ 4.8 จากที่หดตัวร้อยละ 3.2 ในปี 2548 เนื่องมาจากสาขาเกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้ ขยายตัวร้อยละ 2.6 ส่วนการผลิตนอกภาคเกษตรชะลอตัวลงจากร้อยละ 5.3 ในปี 2548 เป็นร้อยละ 5.0 ในปี 2549 เป็นผลมาจากสาขาด้านบริการ เช่น ตัวกลางทางการเงิน บริการอสังหาริมทรัพย์ และบริการธุรกิจ ชะลอตัวลง ดังตารางที่ 5.1

ตารางที่ 5.1 แสดงอัตราขยายตัวและโครงสร้าง GDP (ร้อยละ)

สาขา	อัตราขยายตัว		โครงสร้าง	
	2548	2549	2548	2549
เกษตรกรรม	-3.2	4.8	8.9	8.9
นอกเกษตรกรรม	5.3	5.0	91.1	91.1
อุตสาหกรรม	5.2	6.1	39.0	39.4
การขายส่ง ขายปลีก	4.3	10.5	14.0	3.7
การขนส่ง	4.8	5.8	10.0	10.0
อื่น ๆ	6.2	3.3	28.2	38.0
GDP	4.5	5.0	100.0	100.0

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2550

การผลิตภาคเกษตร ขยายตัวร้อยละ 4.8 จากที่หดตัวร้อยละ 3.2 ในปี 2548 เป็นผลมาจากหมวดพืชผลขยายตัวสูงขึ้น แม้ว่าจะได้รับผลกระทบจากอุทกภัย และพายุไต้ฝุ่น ส่วนหมวดปศุสัตว์ชะลอตัวลงเล็กน้อย เนื่องจากการเลี้ยงไก่ได้รับผลกระทบจากโรคไข้หวัดนก แต่สามารถควบคุมการแพร่ระบาดได้ ส่วนสาขาประมงขยายตัวร้อยละ 2.6 ซึ่งมากจากการเพาะเลี้ยงกุ้งขยายตัวได้ดี

การผลิตนอกภาคเกษตร ขยายตัวร้อยละ 5.0 ชะลอลงเล็กน้อยจากร้อยละ 5.3 ในปี 2548 โดยเกือบทุกสาขาชะลอลง ยกเว้น สาขาอุตสาหกรรม สาขาโรงแรมและภัตตาคาร และสาขาการขนส่ง ขยายตัวสูงขึ้น โดยสาขาอุตสาหกรรมขยายตัวร้อยละ 6.1 เนื่องจากการผลิตในกลุ่มอุตสาหกรรมคอมพิวเตอร์ขยายตัวสูงขึ้น สาขาโรงแรมและภัตตาคารขยายตัวร้อยละ 10.5 ตามจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น สาขาการขนส่งขยายตัวร้อยละ 5.8 โดยมีปัจจัยบวกมาจากขนส่งทางอากาศ

สาขาการผลิตที่ชะลอตัวลงในปี 2549 ได้แก่ สาขาเหมืองแร่ ชะลอลงเหลือร้อยละ 3.6 เนื่องจากการผลิตก๊าซธรรมชาติเหลว และน้ำมันดิบชะลอลง สาขาไฟฟ้า ชะลอลงเล็กน้อยเหลือร้อยละ 5.1 ตามปริมาณการใช้ไฟฟ้าที่ชะลอลง สาขาก่อสร้างชะลอตัวร้อยละ 4.9 เนื่องจากการก่อสร้างที่อยู่อาศัยและอาคารพาณิชย์ของเอกชนชะลอตัวลง ส่วนการก่อสร้างภาครัฐลดลง สาขาการขายส่งขายปลีก ชะลอตัวลงร้อยละ 2.7 เนื่องจากการค้าสินค้าอุตสาหกรรมลดลง สาขาตัวกลางการเงินชะลอตัวร้อยละ 2.9 เป็นผลมาจากรายได้จากการประกอบการของธนาคารพาณิชย์ชะลอลง สาขาบริการด้านอสังหาริมทรัพย์ชะลอตัวเหลือร้อยละ 2.0 ตามรายได้จากการจดทะเบียน

สิทธิและนิติกรรมลดลง สาขาการให้บริการชุมชนชะลอตัวร้อยละ 2.2 มาจากการบริการหลายหมวดด้วยกัน โดยเฉพาะวิทยุ โทรทัศน์ และเคเบิลทีวี ส่วนรายการสลากกินแบ่งรัฐบาล สลากพิเศษ และสลากเลขท้าย 3 ตัว และ 2 ตัว ลดลง ส่วนบริการสถานบันเทิงขยายตัวตามภาวะการท่องเที่ยว สาขาการบริหารราชการแผ่นดิน สาขาการศึกษาและสาขาบริการสุขภาพชะลอลงเหลือร้อยละ 3.7 2.9 และ 8.8 ตามลำดับ

1.3 ภาวะเศรษฐกิจระดับภูมิภาค

จากภาวะการผลิตโดยรวมที่ขยายตัวสูงขึ้น ส่งผลให้การผลิตขยายตัวเกือบทุกภาค ยกเว้นภาคตะวันออก และกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่ชะลอตัวลง โดยที่ภาคกลางมีอัตราการขยายตัวสูงสุดที่ร้อยละ 8.0 เนื่องจากอุตสาหกรรมซึ่งเป็นสาขาการผลิตหลัก ขยายตัวร้อยละ 9.2 โดยเฉพาะการผลิตในกลุ่มอุตสาหกรรมคอมพิวเตอร์ขยายตัวสูงขึ้น รวมทั้ง สาขาการขนส่ง ขยายปลีก ขยายตัวได้ดี ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ขยายตัวร้อยละ 4.6 เนื่องจากการผลิตภาคเกษตรขยายตัวสูงขึ้น และการผลิตนอกภาคเกษตรขยายตัวเช่นกัน โดยเฉพาะสาขาอุตสาหกรรม สาขาการก่อสร้าง และสาขาโรงแรมและภัตตาคารขยายตัวได้ดี ภาคเหนือขยายตัวร้อยละ 4.2 เนื่องจากการผลิตภาคเกษตรขยายตัว และสาขาอุตสาหกรรมขยายตัวสูงถึงร้อยละ 71. จากที่หดตัวร้อยละ 0.9 ในปี 2548 ภาคใต้ขยายตัวร้อยละ 4.3 เนื่องจากการผลิตภาคเกษตรขยายตัว และสาขาการขนส่ง สาขาการขนส่งขยายปลีกและสาขาโรงแรมและภัตตาคารขยายตัว ภาคตะวันตกขยายตัวร้อยละ 4.0 เนื่องจากการผลิตภาคเกษตรขยายตัว ส่วนการผลิตนอกภาคเกษตรชะลอตัวลง ส่วนภาคตะวันออกชะลอตัวลงร้อยละ 4.7 เนื่องจากสาขาเหมืองแร่ สาขาไฟฟ้า สาขาการก่อสร้าง และสาขาการขนส่งขยายปลีกชะลอลง กรุงเทพมหานครและปริมณฑลชะลอตัวร้อยละ 5.0 จากร้อยละ 5.9 ในปี 2548 เนื่องจากสาขาอุตสาหกรรม และสาขาการขนส่งขยายปลีกชะลอลง ดังตารางที่ 5.2

ตารางที่ 5.2 แสดงอัตราขยายตัวและโครงสร้างการผลิตรายภาค (ร้อยละ)

ภาค	อัตราขยายตัว		โครงสร้าง	
	2548	2549	2548	2549
ตะวันออกเฉียงเหนือ	1.7	4.6	9.7	10.1
เหนือ	2.5	4.2	8.3	8.8
ใต้	1.6	4.3	8.7	9.9
ตะวันออก	6.3	4.7	16.2	16.3
ตะวันตก	1.3	4.0	3.9	4.1
กลาง	3.5	8.0	8.7	7.1
กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล	5.9	5.0	44.5	43.7
รวมทั้งประเทศ	4.5	5.0	100.0	100.0

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2550

1.4 โครงสร้างการกระจายการผลิต

โครงสร้างการกระจายการผลิต พิจารณาจากสัดส่วน GDP มีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย โดยที่ภาคตะวันออกเพิ่มจากร้อยละ 16.2 ในปี 2548 เป็น 16.3 กรุงเทพมหานครและปริมณฑล กลับมาเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 44.5 เป็น 43.7 ภาคเหนือจากร้อยละ 8.3 เป็น 8.8 ภาคใต้จาก ร้อยละ 8.7 เป็น 9.9 ส่วนภาคตะวันตก และภาคกลาง มีการเปลี่ยนแปลงคงที่ คือ ร้อยละ 4.1 และ 7.1 ของ GDP ตามลำดับ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนลดลงเนื่องจากการลดลงของภาคเกษตรกรรม

1.5 ผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัว(Per Capita GRP)

ผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัว (Per Capita GRP) ค่าเฉลี่ยต่อหัวสูงสุด คือ กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล เท่ากับ 295,500 บาทต่อปี ต่ำสุด คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เท่ากับ 35,877 บาทต่อปี ค่าความแตกต่างเท่ากับปี 2548 คือ 8.2 เท่า หากพิจารณาการเพิ่มขึ้นของค่าเฉลี่ยต่อหัว ในปี 2549 โดยเรียงลำดับจากอัตราเพิ่มสูงสุด ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันตก ภาคตะวันออก ภาคใต้ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เท่ากับร้อยละ 11.5 10.7 10.5 10.2 9.8 9.1 และ 7.4 ตามลำดับ ดังตารางที่ 5.3

ตารางที่ 5.3 แสดง GRP Per Captita และอัตราเพิ่ม ในปี 2547-2548

ภาค	Per Captita GRP (บาท/ปี)		อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	
	2548	2549	2548	2549
ตะวันออกเฉียงเหนือ	32,897	35,877	4.8	9.1
เหนือ	52,904	59,969	8.8	11.5
ใต้	79,028	87,124	5.3	10.2
ตะวันออก	257,949	285,068	16.0	10.5
ตะวันตก	80,826	89,449	6.1	10.7
กลาง	164,797	180,946	5.8	9.8
กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล	275,030	295,500	6.5	7.4
เฉลี่ยทั่วประเทศ	109,440	119,825	8.8	9.5

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2550

1.6 ผลผลิตจังหวัดต่อหัว (GPP per Capita)

ผลผลิตมวลรวมจังหวัดต่อหัว (GPP Per Capital) จังหวัดที่มีค่าสูงสุดส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ภาคตะวันออก กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ภาคกลาง และภาคตะวันตก ค่าความแตกต่างระหว่างจังหวัดระยอง ซึ่งเป็นค่าสูงสุดที่ 996,079 บาทต่อปี กับจังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งเป็นค่าต่ำสุดที่ 17,993 บาทต่อปี มีความแตกต่างกัน 55.3 เท่า

ในปี 2549 จังหวัดที่มีผลผลิตมวลรวมจังหวัดต่อหัวสูงสุด ได้แก่ ระยอง รองลงมา ได้แก่ สมุทรสาคร สมุทรปราการ พระนครศรีอยุธยา ชลบุรี เป็นต้น ส่วนจังหวัดที่อยู่ในลำดับต่ำสุด คือ หนองบัวลำภู อำนาจเจริญ ศรีสะเกษ สุรินทร์ บุรีรัมย์ เป็นต้น รายละเอียดดังตารางที่ 5.4

ตารางที่ 5.4 แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัวปี 2549 (บาทต่อปี)

10 อันดับแรกสูงสุด		10 อันดับสุดท้ายต่ำสุด	
1. ระยอง	996,079	1. หนองบัวลำภู	17,993
2. สมุทรสาคร	539,346	2. อำนาจเจริญ	18,275
3. สมุทรปราการ	420,388	3. ศรีสะเกษ	24,412
4. พระนครศรีอยุธยา	401,972	4. สุรินทร์	25,573
5. ชลบุรี	368,369	5. บุรีรัมย์	28,006
6. กรุงเทพมหานคร	319,322	6. หนองคาย	28,195
7. ฉะเชิงเทรา	256,448	7. มุกดาหาร	29,608
8. ปทุมธานี	232,143	8. ร้อยเอ็ด	30,000
9. ภูเก็ต	182,065	9. ยโสธร	31,380
10. ปราจีนบุรี	181,548	10. ชัยภูมิ	31,850

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2550

2. ผลิตภัณฑ์ภาค

เศรษฐกิจไทยปี 2548 ปรับตัวชะลอตัวอย่างต่อเนื่องผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ณ ราคาคงที่ (Gross Domestic Product at 1988 Prices) ขยายตัวร้อยละ 4.5 ต่ำกว่าร้อยละ 6.3 ในปี พ.ศ. 2548 การชะลอตัวเป็นผลจากทั้งอุปสงค์ในประเทศและอุปสงค์ต่างประเทศ โดยที่ปัจจัยสำคัญ ได้แก่ ภาวะความแล้งในภาคเกษตร ปัญหาการเมืองในประเทศ ปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และเหตุการณ์พิบัติภัยสึนามิ รวมทั้งราคาน้ำมันที่สูงขึ้น ส่งผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ทำให้การบริโภคและอุปโภคของครัวเรือนชะลอลงร้อยละ 4.3 เทียบกับร้อยละ 6.2 ในปี พ.ศ. 2548 การสะสมทุนถาวรเบื้องต้นขยายตัวร้อยละ 11.1 ชะลอลงจากร้อยละ 13.2 ในปี พ.ศ. 2548 อย่างไรก็ตามปัจจัยบวกในปี พ.ศ. 2549 คือ การใช้จ่ายอุปโภคของรัฐบาลขยายตัวสูงขึ้นถึงร้อยละ 13.7 เทียบกับร้อยละ 5.6 ในปี พ.ศ. 2548 รวมทั้ง การสะสมทุนถาวรในภาครัฐที่มีการเบิกจ่ายสูง ส่วนด้านอุปสงค์ต่างประเทศ มูลค่าการส่งออกสินค้าและบริการสุทธิลดลงอย่างต่อเนื่อง จากการใช้ปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้นในอัตราที่ชะลอลงมากกว่าปริมาณการนำเข้า ส่งผลให้การส่งออกสินค้าและบริการสุทธิลดลงร้อยละ 16.5 รายละเอียดดังตารางที่ 5.5

ตารางที่ 5.5 แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product)

สาขา	ราคาประจำปี		ราคาคงที่ (ปีฐาน 2531)					
			(ล้านบาท)		อัตราเพิ่ม (%)		โครงสร้าง (%)	
	2547	2548	2547	2548	2547	2548	2547	2548
การบริโภครถของครัวเรือน	3,709,059	4,048,654	2,016,791	2,103,270	6.2	4.3	54.7	54.6
การใช้จ่ายของรัฐบาล	720,515	842,268	309,492	351,823	5.6	13.7	8.4	9.1
การสะสมทุนถาวร	1,681,797	2,053,157	816,336	906,546	13.2	11.1	22.1	23.5
ส่วนเปลี่ยนแปลงสินค้าคงเหลือ	57,957	178,592	52,778	68,280	9	29.4	1.4	1.8
การส่งออกสินค้าและบริการสุทธิ	315,155	-93,680	473,309	395,204	-3.8	-16.5	12.8	10.3
บวก : การส่งออกสินค้าและบริการ	4,587,868	5,230,406	2,451,209	2,557,500	9.6	4.3	66.5	66.4
การส่งออกสินค้า	3,822,802	4,399,824	1,990,802	2,077,068	8.4	4.3	54	53.9
การส่งออกบริการ	765,066	830,582	460,407	480,432	15.3	4.3	12.5	12.5
หัก : การนำเข้าสินค้าและบริการ	4,272,713	5,324,086	1,977,900	2,162,296	13.4	9.3	53.7	56.1
การนำเข้าสินค้า	3,764,009	4,737,801	1,671,768	1,819,172	12.2	8.8	45.4	47.2
การนำเข้าบริการ	508,704	586,285	306,132	343,124	20.4	12.1	8.3	8.9
การใช้จ่ายในประเทศ	6,484,483	7,028,991	3,668,706	3,825,123	6.2	4.3	99.5	99.3
บวก : ค่าสถิติผิดพลาด	5,464	58,669	17,238	26,172	-	-	0.5	0.7
ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ	6,489,847	7,087,660	3,685,944	3,851,295	6.3	4.5	100	100
การผลิตภาคเกษตร	669,498	721,682	354,185	342,886	-2.4	-3.2	9.6	8.9
การผลิตนอกภาคเกษตร	5,820,349	6,365,978	3,331,759	3,508,409	7.3	5.3	90.4	91.1

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2549

การผลิตรวม ชะลอร้อยละ 4.5 โดยที่ภาคเกษตรลดลงตามภาวะอากาศที่แห้งแล้ง และการหดตัวของสาขาประมงที่ประสบปัญหาด้านต้นทุนค่าเชื้อเพลิงที่สูงขึ้น ส่วนภาคนอกเกษตรชะลอหลายสาขา อาทิ สาขาอุตสาหกรรม สาขาการขายส่งขายปลีก สาขาโรงแรมและภัตตาคาร และสาขาอื่น ๆ อันเนื่องจากภาวะตลาดในประเทศและการส่งออกที่ชะลอลง รวมทั้งเหตุการณ์พิบัติภัยสึนามิในช่วงปลายปี 2547 ส่งผลต่อภาคการท่องเที่ยว ยกเว้นสาขาบริการที่มีสัดส่วนกิจกรรมของภาครัฐสูง ขยายตัวสูงขึ้นเนื่องจากเริ่มมีการจ้างพนักงานของรัฐ และการให้ผลตอบแทนในรูปแบบต่าง ๆ แก่ข้าราชการมากขึ้น รายละเอียดดังตารางที่ 5.6

ตารางที่ 5.6 แสดงอัตราการขยายตัวและโครงสร้างการผลิตรายสาขา (ร้อยละ)

สาขาการผลิต	อัตราการขยายตัว		โครงสร้าง	
	2547	2548	2547	2548
ภาคเกษตร	-2.4	-3.2	9.6	8.9
- เกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้	-3.5	-3.0	8.1	7.5
- การประมง	3.7	-4.4	1.6	1.4
ภาคนอกเกษตร	7.3	5.3	90.4	91.1
- การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	5.5	8.8	2.2	2.3
- การผลิตอุตสาหกรรม	8.2	5.2	38.7	39.0
- การไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	6.4	5.3	3.3	3.3
- การก่อสร้าง	7.2	6.0	2.4	2.4
- การขายส่ง การขายปลีก และการซ่อมแซม	4.6	4.2	14.0	14.0
- โรงแรมและภัตตาคาร	12.2	2.1	3.6	3.5
- การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า และการคมนาคม	7.4	4.8	9.9	10.0
- ตัวกลางทางการเงิน	12.4	7.5	3.4	3.5
- บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่า และ บริการทางธุรกิจ	6.6	4.8	3.9	3.9
- การบริหารราชการแผ่นดินและการป้องกัน ประเทศ	3.0	6.1	3.0	3.1
- การศึกษา	3.4	8.4	2.4	2.5
- การบริการด้านสุขภาพ	2.1	12.3	1.2	1.3
- การให้บริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคลอื่น ๆ	12.4	6.6	2.2	2.2
- ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	3.6	0.2	0.1	0.1
ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP)	6.3	4.5	100.0	100.0

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2549

การผลิตในภาคเกษตร หดตัวร้อยละ 3.2 ต่อเนื่องจากปี 2547 ที่หดตัวร้อยละ 2.4

สาขาเกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้หดตัวร้อยละ 3.0 ต่อเนื่องจากที่หดตัว ร้อยละ 3.5 ในปี 2547

การปลูกพืชผล หดตัวร้อยละ 4.9 โดยมีสาเหตุสำคัญมาจากภาวะความแห้งแล้งกระจายหลายพื้นที่ ส่งผลให้พืชผลหลัก เช่น ข้าว อ้อย และมันสำปะหลัง มีผลผลิตลดลงร้อยละ 1.5 49.1 และ 22.3 ตามลำดับ รวมทั้ง พืชรองอื่น ๆ ลดลงด้วยเช่นกัน ยกเว้น ยางพาราที่ผลผลิตขยายตัวสูงขึ้น โดยมีแรงจูงใจจากด้านราคาที่สูงขึ้นมาก

การเลี้ยงปศุสัตว์ ขยายตัวร้อยละ 9.7 เป็นผลจากการเลี้ยงไก่เริ่มฟื้นตัวจากโรคไข้หวัดนกที่ระบาดรุนแรงในช่วงปี 2547 ประกอบกับการเลี้ยงสุกรและโคเนื้อขยายตัวสูงขึ้นตามภาวะความต้องการของตลาดในประเทศที่ประชาชนหันมาบริโภคแทนสัตว์ปีก

การบริการทางการเกษตร และการป่าไม้ อยู่ในภาวะทรงตัว และขยายตัวร้อยละ 6.3 ตามลำดับ โดยที่การป่าไม้มีกิจกรรมการปลูกป่าขยายตัวสูง รายละเอียดดังตารางที่ 5.7

ตารางที่ 5.7 แสดงอัตรารายขยายตัวและโครงสร้างการผลิต สาขาเกษตรกรรม (ร้อยละ)

สาขาการผลิต	อัตรารายขยายตัว		โครงสร้าง	
	2547	2548	2547	2548
พืช	-1.6	-4.9	84.5	82.7
ปศุสัตว์	-14.5	9.7	11.8	13.4
บริการการแพทย์	-10.3	0	2.4	2.5
การป่าไม้	-0.6	6.3	1.3	1.4
รวม	-3.5	-3.0	100.0	100.0

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2549

สาขาการประมง หดตัวร้อยละ 4.4 เมื่อเทียบกับที่ขยายตัวร้อยละ 3.7 ในปี พ.ศ. 2548 เป็นผลจากทั้งประมงทะเลและประมงน้ำจืดหดตัวร้อยละ 2.8 และ 11.7 ตามลำดับ เนื่องจากต้นทุนน้ำมันเชื้อเพลิงสูงขึ้นมาก

การผลิตนอกภาคเกษตร ขยายตัวในอัตราชะลอตัวร้อยละ 5.3 เมื่อเทียบกับร้อยละ 7.3 ในปี พ.ศ. 2548 โดยสาขาหลักที่สำคัญมีการเติบโต ดังนี้

สาขาการทำเหมืองแร่และเหมืองหิน ขยายตัวร้อยละ 8.8 สูงกว่าร้อยละ 5.5 ในปี พ.ศ. 2548 เนื่องจากก๊าซธรรมชาติและน้ำมันดิบซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 64.0 ของสาขาขยายตัวร้อยละ 11.5 เมื่อเทียบกับร้อยละ 1.6 ในปี พ.ศ. 2548 ส่วนก๊าซธรรมชาติเหลว ขยายตัวร้อยละ 6.8 จากปี พ.ศ. 2548ขยายตัวร้อยละ 6.8 จากปี พ.ศ. 2548ขยายตัวร้อยละ 5.4 ลิกไนต์ขยายตัวร้อยละ 4.2 ชะลอลงจากร้อยละ 6.0 ในปี พ.ศ. 2548 การทำเหมืองหิน ดิน ทราช ที่ใช้ในการก่อสร้าง สำหรับการผลิตเกลือขยายตัวร้อยละ 29.2 ชะลอลงจากร้อยละ 33.5 ในปี พ.ศ. 2548 ส่วนการผลิตแร่อื่น ๆ ขยายตัวร้อยละ 3.0 ชะลอลงจากร้อยละ 15.1 ในปี พ.ศ. 2548

สาขาอุตสาหกรรม ปัจจุบันที่มีสัดส่วนต่อ GDP สูงที่สุด คือ ร้อยละ 39.0 การผลิตในปี พ.ศ. 2549 ชะลอตัวร้อยละ 5.2 เมื่อเทียบกับร้อยละ 8.2 ในปี พ.ศ. 2548 อันเนื่องจากความต้องการสินค้าทั้งตลาดในประเทศและตลาดส่งออกชะลอตัวลงหลายหมวดด้วยกัน ภาพการณ์ผลิตของหมวดที่สำคัญมีดังนี้

หมวดการผลิตที่ขยายตัวสูงขึ้น

อาหารและเครื่องดื่ม การผลิตปรับตัวดีขึ้นร้อยละ 0.4 จากที่หดตัวลงร้อยละ 1.4 ในปี พ.ศ. 2548การผลิตอุตสาหกรรมอาหารโดยรวมหดตัวอย่างต่อเนื่องร้อยละ 1.5 เป็นผลจากพืชผลทางการเกษตรมีปริมาณลดลง เช่น ข้าว อ้อย แต่บางอุตสาหกรรมยังขยายตัวได้ เช่น อุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเลเนื่องจากการส่งออกขยายตัวดี ส่วนอุตสาหกรรมเครื่องดื่มโดยรวมขยายตัวร้อยละ 3.5 เป็นการขยายตัวในอุตสาหกรรมเบียร์และเครื่องดื่มไม่มีแอลกอฮอล์ ในขณะที่การผลิตสุราหดตัวลง รายละเอียดดังตารางที่ 5.8

ตารางที่ 5.8 แสดงภาวะการผลิตสาขาอุตสาหกรรม (ร้อยละ)

หมวดการผลิต	อัตราการขยายตัว		โครงสร้าง	
	2547	2548	2547	2548
อาหารและเครื่องดื่ม	-1.4	0.4	15.5	14.8
ยาสูบ	8.4	-5.4	1.0	0.9
สิ่งทอสิ่งถัก	6.1	-0.7	5.8	5.4
เครื่องแต่งกาย	6.6	4.4	5.3	5.3

หมวดการผลิต	อัตราการขยายตัว		โครงสร้าง	
	2547	2548	2547	2548
หนังสือและผลิตภัณฑ์จากหนังสือ	-5.1	7.2	2.9	3.0
ไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้	5.2	-3.7	0.2	0.2
กระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ	-1.2	7.3	1.8	1.8
การพิมพ์และอุตสาหกรรมการพิมพ์	7.6	7.9	0.7	0.8
โรงกลั่นน้ำมันปิโตรเลียม	3.5	-0.2	7.9	7.5
เคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี	9.2	6.3	4.8	4.9
ผลิตภัณฑ์ยางและผลิตภัณฑ์พลาสติก	5.1	1.9	3.8	3.6
ผลิตภัณฑ์จากแร่โลหะ	13.0	7.5	5.0	5.1
โลหะขั้นมูลฐาน	9.5	-9.3	1.3	1.1
ผลิตภัณฑ์โลหะ	15.1	3.9	2.7	2.7
เครื่องจักรและอุปกรณ์	23.1	16.6	4.8	5.4
เครื่องจักรสำนักงาน เครื่องทำบัญชี และเครื่องคำนวณ	9.2	31.3	5.5	6.9
เครื่องจักรและอุปกรณ์ไฟฟ้า	3.8	2.4	2.1	2.0
วิทยุ โทรทัศน์และอุปกรณ์สื่อสาร	14.7	2.0	9.5	9.2
อุปกรณ์ทางการแพทย์ เครื่องมือ วิทยาศาสตร์และนาฬิกา	16.6	3.6	1.1	1.0
ยานยนต์	21.8	6.4	10.4	10.5
อุปกรณ์การขนส่งอื่น ๆ	26.8	8.4	1.7	1.7
เครื่องเรือนและอุตสาหกรรมอื่น	3.9	4.3	6.2	6.2
รวม	8.2	5.2	100.0	100.0

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2549

หนังสือและผลิตภัณฑ์จากหนังสือ ขยายตัวสูงขึ้นร้อยละ 7.2 จากที่หดตัวลงร้อยละ 5.1 ในปี พ.ศ. 2548เนื่องจากการผลิตเครื่องหนังสือขยายตัวได้ดีตามการส่งออก โดยเฉพาะการส่งออกเครื่องทำขยายตัวสูงร้อยละ 17.3

กระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ ขยายตัวร้อยละ 7.3 จากที่ลดลงร้อยละ 1.2 ในปี พ.ศ. 2548 เนื่องจากการผลิตกระดาษพิมพ์เขียว กระดาษแข็ง และกระดาษกราฟท์ ขยายตัวดีทั้งจากความต้องการในประเทศและการส่งออกที่ขยายตัวสูงขึ้น

การพิมพ์และสิ่งพิมพ์ ขยายตัวสูงขึ้นต่อเนื่องร้อยละ 7.9 จากร้อยละ 7.6 ในปี พ.ศ. 2548 เนื่องจากธุรกิจสิ่งพิมพ์ เช่น นิตยสารต่าง ๆ และหนังสือชนิดต่าง ๆ ขยายตัวได้ดี

เครื่องจักรสำนักงาน เครื่องทำบัญชีและเครื่องคอมพิวเตอร์ ขยายตัวสูงร้อยละ 31.3 จากร้อยละ 9.2 ในปี พ.ศ. 2548 เนื่องจากการผลิตคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ โดยเฉพาะ Hard Disk Drive ขยายตัวสูงจากความต้องการของตลาดต่างประเทศ

การผลิตเครื่องเรือนและการผลิตอื่น ๆ ขยายตัวดีขึ้นร้อยละ 4.3 จากร้อยละ 3.9 ในปี พ.ศ. 2548 เนื่องจากการผลิตอัญมณีและเครื่องประดับขยายตัวได้ดีตามความต้องการในต่างประเทศ

หมวดการผลิตที่ชะลอลง

เครื่องแต่งกาย การผลิตขยายตัวร้อยละ 4.4 จากร้อยละ 6.6 ในปี พ.ศ. 2548 แต่ยังคงอยู่ในระดับที่ดี เนื่องจากการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปขยายตัวได้ดี ซึ่งเป็นผลจากมาตรการปกป้องการนำเข้าสิ่งทอที่มาจากจีนของสหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป

เคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี ขยายตัวร้อยละ 6.3 จากร้อยละ 9.2 ในปี พ.ศ. 2548 เนื่องจากอุตสาหกรรมการผลิตปุ๋ยและยากำจัดศัตรูพืชการผลิตลดลงตามการผลิตภาคเกษตรที่ลดลง และการผลิตสินค้าสำหรับรักษาความสะอาด เช่น สบู่ ผงซักฟอก ขยายตัวชะลอลง แต่อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมสีและน้ำมันชักเงาชนิดต่าง ๆ ยังขยายตัวได้ดีตามภาวการณ์ก่อสร้างโดยรวม

ยางและผลิตภัณฑ์พลาสติก ขยายตัวชะลอลงร้อยละ 1.9 จากร้อยละ 5.1 ในปี พ.ศ. 2548 สาเหตุจากการผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกลดลง แต่ผลิตภัณฑ์ยาง เช่น ยางแท่งยังขยายตัวดีตามการส่งออก ในขณะที่การผลิตยางรถยนต์และจักรยานยนต์แต่โดยรวมเริ่มชะลอลง

ผลิตภัณฑ์โลหะ ขยายตัวร้อยละ 7.5 จากร้อยละ 13.0 ในปี พ.ศ. 2548 เนื่องจากการผลิตผลิตภัณฑ์กระจกชะลอลงร้อยละ 3.5 ในขณะที่การผลิตปูนซีเมนต์ชะลอแต่ยังขยายตัวในระดับที่ดีในอัตราร้อยละ 6.6 ตามการก่อสร้างโดยรวมที่ขยายตัวดี

ผลิตภัณฑ์โลหะ ขยายตัวร้อยละ 3.9 จากร้อยละ 15.1 ปี พ.ศ. 2548 เนื่องจากการผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ที่ทำจากโลหะชะลอตัวลงตามการส่งออก

เครื่องจักรและอุปกรณ์ ขยายตัวร้อยละ 16.6 จากร้อยละ 23.1 ในปี พ.ศ. 2548 เป็นผลจากอุตสาหกรรมเครื่องใช้ในครัวเรือน เช่น ตู้เย็น เครื่องปรับอากาศ ฯลฯ ขยายตัวในอัตราที่ชะลอลง

เครื่องใช้ไฟฟ้า และอุปกรณ์ไฟฟ้า ขยายตัวร้อยละ 2.4 จากร้อยละ 3.8 ในปี พ.ศ. 2548 เนื่องจากการผลิตมอเตอร์ไฟฟ้าและอุปกรณ์ลดลงตามการส่งออกในตลาดโลก

วิทยุ โทรทัศน์และอุปกรณ์สื่อสารขยายตัวชะลอลงมากเหลือร้อยละ 2.0 ในปี พ.ศ. 2549 เนื่องจากการผลิตเครื่องรับโทรทัศน์หดตัวลงตามความต้องการของตลาดต่างประเทศ นอกจากนี้อุตสาหกรรมเครื่องรับโทรทัศน์อยู่ในระยะเปลี่ยนผ่านไปสู่สินค้าที่มีคุณภาพสูงขึ้น ทำให้ผู้ผลิตลดการผลิตสินค้ารุ่นเก่าลง แต่สินค้าใหม่ตลาดยังไม่สามารถขยายตัวได้มากพอเนื่องจากปัจจัยด้านราคาที่อยู่ในระดับสูง

อุปกรณ์ทางการแพทย์ เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ และนาฬิกา ขยายตัวร้อยละ 3.6 จากการผลิตนาฬิกาลดลงตามการส่งออกที่ลดลงร้อยละ 10.3

ยานยนต์ ขยายตัวชะลอลงร้อยละ 6.4 จากร้อยละ 21.8 ในปี พ.ศ. 2548 เนื่องจากการผลิตรถยนต์นั่งลดลง ซึ่งเป็นผลจากตลาดในประเทศชะลอลงตามภาวะราคาน้ำมันที่แพงขึ้น และมีรถยนต์ใหม่ออกสู่ตลาดน้อย แต่การผลิตรถยนต์เพื่อการพาณิชย์ยังขยายตัวสูงตามความต้องการที่ขยายตัวสูงทั้งในประเทศและตลาดส่งออก

อุปกรณ์การขนส่งอื่น ๆ ขยายตัวชะลอลงร้อยละ 8.4 จากร้อยละ 28.8 ในปี พ.ศ. 2548 เป็นผลจากการผลิตรถจักรยานยนต์เริ่มชะลอลง เนื่องจากความต้องการในประเทศอึมครึมจากที่ขยายตัวสูงติดต่อกัน 3 ปี

การผลิตที่ลดลง

ยาสูบ การผลิตลดลงร้อยละ 5.4 จากที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 8.4 ในปี พ.ศ. 2548 เนื่องจากการปรับขึ้นภาษีสรรพสามิตของบุหรี่ทำให้ราคาบุหรี่แพงขึ้น ประกอบกับมีมาตรการห้ามแสดงบุหรี่ยี่ห้อ จุดขายสินค้าส่งผลต่อความต้องการบริโภคโดยรวม

สิ่งทอสิ่งถัก การผลิตหดตัวลงร้อยละ 0.7 จากที่ขยายตัวร้อยละ 6.1 ในปี พ.ศ. 2548 เนื่องจากสิ่งทอที่เป็นสินค้าต้นน้ำ เช่น ด้ายและเส้นใยประดิษฐ์ หดตัวลง เป็นผลจากอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปในประเทศได้เปลี่ยนไปใช้วัตถุดิบนำเข้าที่มีราคาถูกและมีคุณภาพตรงตามความต้องการมากขึ้น

ไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ การผลิตลดลงร้อยละ 3.7 จากที่ขยายตัวร้อยละ 5.2 ในปี พ.ศ. 2548 เนื่องจากไม้นำเข้าเพื่อเป็นวัตถุดิบในการผลิตลดลง

การกลั่นน้ำมันปิโตรเลียม การผลิตหดตัวลงร้อยละ 0.2 จากที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.5 ในปี พ.ศ. 2548 เป็นจากความต้องการใช้ภายในประเทศลดลง เนื่องจากราคาน้ำมันมีแนวโน้มสูงขึ้น โดยเฉพาะน้ำมันดีเซล เนื่องจากรัฐบาลได้มีนโยบายลดอัตราราคาน้ำมันดีเซลแบบมีการจัดการ

เพื่อให้ราคาเป็นไปตามกลไกตลาดมากขึ้น ประกอบกับมีการปิดซ่อมบำรุงโรงงานบางส่วนในช่วงต้นปีและปลายปี ทำให้ผลผลิตโดยรวมลดลงเล็กน้อย

โลหะขั้นมูลฐาน หดตัวลงร้อยละ 9.3 จากที่ขยายตัวสูงร้อยละ 9.5 ในปี พ.ศ. 2548 เป็นผลจากที่ในปี 2547 ได้มีการสะสมสินค้าคงคลังไว้มากและราคาเหล็กในตลาดโลกมีความผันผวน ผู้ประกอบการจึงลดการผลิตลง

สาขาการไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา หดตัวลงร้อยละ 5.3 เมื่อเทียบกับร้อยละ 6.4 ในปี พ.ศ. 2548 โดยที่หมวดหลัก คือ การผลิตและจำหน่ายไฟฟ้า ขยายตัวเพียงร้อยละ 4.2 เนื่องจากความต้องการใช้ไฟฟ้าในกิจการขนาดใหญ่ที่ลดลง โรงแยกก๊าซธรรมชาติและการผลิตและจำหน่ายน้ำประปาขยายตัวต่อเนื่องจากปี พ.ศ. 2548 ร้อยละ 20.1 และ 6.3 ตามลำดับ

สาขาการก่อสร้าง ขยายตัวร้อยละ 6.0 หดลงจากร้อยละ 7.2 ในปี พ.ศ. 2548 โดยการก่อสร้างของภาคเอกชนขยายตัวร้อยละ 6.2 หดลงจากร้อยละ 12.0 ทั้งนี้ การก่อสร้างอาคารที่อยู่อาศัยในระดับล่างเริ่มชะลอตัว แต่การก่อสร้างอาคารโรงงานมีการปรับตัวดีขึ้น ส่วนการก่อสร้างอาคารโรงงานมีการปรับตัวดีขึ้น ส่วนการก่อสร้างภาครัฐขยายตัวร้อยละ 5.9 สูงกว่าร้อยละ 3.1 ในปี พ.ศ. 2548 เป็นผลมาจากรัฐบาลเร่งการเบิกจ่ายงบประมาณในโครงการก่อสร้างของหน่วยงานต่าง ๆ ยกเว้น การก่อสร้างของรัฐวิสาหกิจที่เริ่มชะลอตัว เนื่องจากการลงทุนโครงการขนาดใหญ่โดยเฉพาะสนามบินสุวรรณภูมิที่ได้ดำเนินเกือบจะเสร็จสิ้นแล้ว

สาขาการขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือน หดลงร้อยละ 4.2 จากร้อยละ 4.6 ในปี พ.ศ. 2548 โดยที่การค้าส่งและค้าปลีกขยายตัวชะลอตัวร้อยละ 3.9 เนื่องจากการค้าสินค้าภายในประเทศชะลอตัวตามการผลิตในสาขาหลักทั้งเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม นอกจากนั้น การค้าสินค้านำเข้าก็ชะลอตัวเช่นกัน ส่วนการซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือน ขยายตัวร้อยละ 8.2 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 7.2 ในปี พ.ศ. 2548 โดยที่การซ่อมแซม ยานยนต์ จักรยานยนต์ และการซ่อมแซมสิ่งของเครื่องมือเครื่องใช้และรองเท้าขยายตัวร้อยละ 6.0 และ 14.2 ตามลำดับ ในขณะที่การซ่อมเฟอร์นิเจอร์และนาฬิกาหดลงจากปี พ.ศ. 2548

สาขาโรงแรมและภัตตาคาร ขยายตัวร้อยละ 2.1 หดลงจากร้อยละ 12.2 ในปี พ.ศ. 2548 โดยที่ภัตตาคารขยายตัวร้อยละ 3.5 จากที่ขยายตัวร้อยละ 9.6 ในปี พ.ศ. 2548 ซึ่งเป็นผลจากการบริโภคที่ชะลอตัว ส่วนโรงแรมหดลงร้อยละ 0.9 จากปี พ.ศ. 2548 ที่ขยายตัวร้อยละ 18.3 ยได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิที่เกิดขึ้นในช่วงปลายปี 2547 ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยว ประกอบกับสถานการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้ง

ภาวะการแข่งขันจากแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นใหม่ เช่น เวียดนาม จีน และอินเดีย ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยวในประเทศไทยลดลงร้อยละ 1.1

สาขาการขนส่ง สถานที่เก็บสินค้าและการคมนาคม ขยายตัวร้อยละ 4.8 ชะลอลงจากร้อยละ 7.4 ในปี พ.ศ. 2548 เนื่องจากการขนส่งทางอากาศหดตัวลงร้อยละ 2.6 ตามการท่องเที่ยวที่ได้รับผลกระทบจากกรณีพิบัติภัยสึนามิ ในขณะที่การขนส่งทางน้ำขยายตัวสูงขึ้นร้อยละ 10.8 และการขนส่งทางบกขยายตัวสูงขึ้นร้อยละ 4.7 ในส่วนของการสื่อสาร โทรคมนาคมยังขยายตัวสูงถึงร้อยละ 3.6 จากที่ขยายตัวร้อยละ 2.5 ในปี พ.ศ. 2548

สาขาตัวกลางทางการเงิน ขยายตัวร้อยละ 7.5 ชะลอลงเมื่อเทียบกับร้อยละ 12.4 ในปี พ.ศ. 2548 โดยธนาคารพาณิชย์ยังขยายตัวได้ดีจากค่าธรรมเนียมและบริการ รวมทั้งรายได้จากการให้เช่าซื้อและสัญญาเช่าทางการเงินที่ขยายตัวสูง แม้ว่ารายได้ดอกเบี้ยสุทธิจะชะลอลงเล็กน้อย ธุรกิจประกันชีวิตและประกันวินาศภัย และธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทยมีการขยายตัวสูง ส่วนธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย มีการขยายตัวในอัตราสูงแต่ชะลอลง ประกอบกับบริษัทเงินทุนและบริษัทหลักทรัพย์หดตัวจากผลการดำเนินงานที่ลดลง

สาขาบริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการทางธุรกิจ ขยายตัวร้อยละ 4.8 ชะลอลงจากร้อยละ 6.6 ในปี พ.ศ. 2548 โดยการเช่าที่อยู่อาศัยที่มีสัดส่วนสูงที่สุดร้อยละ 78.2 ของสาขา ขยายตัวร้อยละ 4.3 ชะลอลงเล็กน้อยจากร้อยละ 4.7 ในปี พ.ศ. 2548 ในขณะที่การบริการธุรกิจที่มีสัดส่วนร้อยละ 15.1 ขยายตัวร้อยละ 7.3 ชะลอตัวลงจากร้อยละ 11.9 ในปี พ.ศ. 2548 เป็นผลจากบริการถ่ายรูปธุรกิจโฆษณา และบริการทางกฎหมายชะลอลง ในขณะที่บริการบัญชี การให้คำปรึกษาทางวิศวกรรมและสถาปัตยกรรม ขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2548

การบริหารราชการแผ่นดินและการป้องกันประเทศ รวมทั้งการประกันสังคมภาคบังคับ ขยายตัวร้อยละ 6.1 เทียบกับร้อยละ 3.0 ในปี พ.ศ. 2548 เนื่องจากในปี พ.ศ. 2549มีการประเมินลูกจ้างชั่วคราวบางส่วนเป็นพนักงานราชการ ซึ่งทำให้มีสิทธิได้รับเงินเดือนและค่าตอบแทนอื่น ๆ มากขึ้นจากเดิม ขณะที่ข้าราชการก็มีจำนวนเพิ่มขึ้นเล็กน้อย และมีการให้ผลตอบแทนในภาครัฐรูปแบบต่าง ๆ มากขึ้น

การศึกษา ขยายตัวร้อยละ 8.4 เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2548 ที่ขยายตัวร้อยละ 3.4 โดยที่การศึกษาภาครัฐบาลขยายตัวร้อยละ 8.9 จากที่ขยายตัวร้อยละ 3.5 ในปี พ.ศ. 2548 และภาคเอกชนขยายตัวร้อยละ 3.7 จากที่ขยายตัวร้อยละ 2.5 ในปี พ.ศ. 2548

บริการด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์ ขยายตัวร้อยละ 12.3 เทียบกับปี พ.ศ. 2548 ที่ขยายตัวร้อยละ 2.1 โดยที่บริการด้านสุขภาพภาครัฐขยายตัวร้อยละ 17.3 จากที่ขยายตัวเพียงร้อยละ

1.9 ในปี พ.ศ. 2548 ในขณะที่บริการด้านสุขภาพภาคเอกชน ขยายตัวร้อยละ 3.6 จากที่ขยายตัวร้อยละ 2.5 ปี พ.ศ. 2548

การให้บริการชุมชน สังคมและบริการส่วนบุคคลอื่น ๆ ขยายตัวร้อยละ 6.6 ชะลอลงจากปี พ.ศ. 2548 ที่ขยายตัวร้อยละ 12.4 โดยหมวดบริการบันเทิง วัฒนธรรม และกิจกรรมด้านกีฬา ขยายตัวร้อยละ 9.6 ชะลอลงจากที่ขยายตัวร้อยละ 13.4 ในปี พ.ศ. 2548 เป็นผลจากกิจการวิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์และเคเบิลทีวี ขยายตัวร้อยละ 6.4 ชะลอลงจากร้อยละ 9.9 ในปี พ.ศ. 2548 ส่วนสลากกินแบ่งรัฐบาล สลากพิเศษ และสลากเลขท้าย 3 ตัวและ 2 ตัว ขยายตัวร้อยละ 12.0 ชะลอลงจากร้อยละ 16.9 ในปี พ.ศ. 2548 สำหรับบริการด้านสนามกอล์ฟ บริการอื่น ๆ ขยายตัวเพิ่มขึ้น ในขณะที่การฉายภาพยนตร์ โบว์ลิ่ง ลดลงตามภาวะการท่องเที่ยวในอัตราร้อยละ 3.7 และ 16.7 ตามลำดับ

สาขาถูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล ขยายตัวร้อยละ 0.2 ชะลอลงจากร้อยละ 3.6 ในปี พ.ศ. 2548 เนื่องจากภาวะการจ้างงานในภาคการผลิตของเอกชนขยายตัวอย่างต่อเนื่อง

3. เศรษฐกิจภาคกลาง

3.1 การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจภาคกลาง

ภาวะเศรษฐกิจภาคกลาง มีอัตราการเติบโตที่ชะลอลง มีสาเหตุหลักมาจากการผลิตในภาคเกษตรได้รับผลกระทบจากภาวะภัยแล้ง และใช้วัตถุดิบที่ยังมีการระบาดในบางพื้นที่ รวมทั้งปัจจัยนอกภาคเกษตร เช่น การชะลอตัวของอุตสาหกรรม และผลกระทบจากพิบัติภัยสึนามิต่อภาคการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม สาขาบริการในส่วนที่เป็นของภาครัฐ เช่น บริหารราชการและการป้องกันประเทศ รวมทั้งการประกันสังคมภาคบังคับ การศึกษา และการบริการด้านสุขภาพและสังคม ยังขยายตัวสูงขึ้น ช่วยพยุงให้เศรษฐกิจภูมิภาคไม่ชะลอตัวลงมาก

ภาวะการผลิตในภูมิภาคปี 2548 พิจารณาจาก GRP ณ ราคาคงที่ พบว่า การเจริญเติบโตไปในทิศทางชะลอลงต่อเนื่องจากปีก่อนหน้า โดยมีสาเหตุหลักจากภาวะความแห้งแล้งที่เป็นปัญหาต่อเนื่องจากปี 2547 ประกอบกับผลกระทบด้านการท่องเที่ยวและภัยพิบัติการชะลอตัวลงมาก สาขาอุตสาหกรรมขยายตัวชะลอลง อันเป็นผลมาจากอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรที่ชะลอตามภาวะการผลิตในภาคเกษตรและอุตสาหกรรมอื่น ๆ ที่ชะลอลงตามการส่งออกและความต้องการในประเทศที่ปรับตัวลงในปี 2548 ส่งผลให้มีภาวะการผลิตที่ชะลอลง ซึ่งการชะลอลงอยู่ในระดับแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับโครงสร้างการผลิตของแต่ละภาคที่มีน้ำหนักในภาคเกษตร อุตสาหกรรมและบริการจากภาครัฐมากขึ้นน้อยเพียงใด การเติบโตของภาคกลางในปี 2548 ขยายตัวร้อยละ 3.5

3.2 ภาวะการผลิตภาคกลาง

ภาพรวม GRP ขยายตัวร้อยละ 3.5 ชะลอลงจากร้อยละ 7.6 ในปี 2547 เนื่องจากการผลิตภาคนอกเกษตรซึ่งเป็นการผลิตหลักของภาคชะลอตัวลงอย่างมาก โดยเฉพาะสาขาอุตสาหกรรม ประกอบกับการผลิตภาคเกษตรหดตัวลงทั้งในสาขาการเกษตร และสาขาประมง

การผลิตภาคเกษตร หดตัวร้อยละ 7.0 เทียบกับการขยายตัวร้อยละ 0.5 ในปี พ.ศ. 2548 สาเหตุหลักมาจากสาขาเกษตรกรรม หดตัวร้อยละ 7.0 เทียบกับการขยายตัวร้อยละ 0.5 ในปี 2547หน้า โดยมีปัจจัยสำคัญมาจากการลดลงของหมวดพืชผลและหมวดปศุสัตว์ รายการที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว อ้อย ข้าวโพด และมันสำปะหลัง รวมทั้ง ไข่ไก่ ผลิตภัณฑ์จากนม และสุกร อีกทั้งสาขาการประมงหดตัวร้อยละ 6.0 เทียบกับการขยายตัวร้อยละ 2.2 ในปี 2547หน้า รายละเอียดดังตารางที่ 5.9

ตารางที่ 5.9 แสดงอัตราขยายตัวและโครงสร้างการผลิต รายภาค (ร้อยละ)

สาขา	อัตราการขยายตัว		โครงสร้าง	
	2547	2548	2547	2548
เกษตรกรรม	6.5	-7.0	5.9	5.3
นอกเกษตรกรรม	8.1	4.2	94.1	94.7
อุตสาหกรรม	8.9	3.2	70.7	70.5
สาขาอื่น ๆ	5.7	7.2	23.4	24.2
GDP	7.6	3.5	100.0	100.0

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2549

การผลิตภาคนอกเกษตร ขยายตัวร้อยละ 4.2 ชะลอจากร้อยละ 8.1 ในปี พ.ศ. 2548 โดยมีสาขาอุตสาหกรรมซึ่งเป็นสาขาหลักของภาค ชะลอตัวลงจากปีก่อนร้อยละ 3.2 โดยมีหมวดวิทย์ โทรทัศน์ หมวดยานยนต์ และหมวดอาหาร หดตัวลง หมวดที่ขยายตัวได้ดี คือ หมวดเครื่องดื่ม หมวดผลิตภัณฑ์จากแร่โลหะ ส่วนหมวดอื่น ๆ ขยายตัวเล็กน้อย สาขาที่ขยายตัวได้ดีคือ สาขาขนส่งและคมนาคม ขยายตัวถึงร้อยละ 14.0 เนื่องจากการบริการทางไปรษณีย์ และการขนส่งทางท่อ สาขาตัวกลางทางการเงินขยายตัวร้อยละ 18.8 เป็นผลจากการปรับตัวดีขึ้นของสถาบันการเงินหลายประเภท โดยเฉพาะธนาคารพาณิชย์ ส่วนสาขาบริหารราชการฯ สาขาบริการการศึกษา และสาขาบริการสุขภาพขยายตัวเช่นกัน

3.3 ผลผลิตภัณฑัภาคต่อหัว : ภาคกลาง

ผลผลิตภัณฑัภาคต่อหัว (GRP per capita) ของภาคกลางยังคงมีค่าสูงขึ้น โดยในปี 2548 ผลผลิตภัณฑัภาคต่อหัว 164,797 บาทต่อปี เพิ่มขึ้นจากปี 2547 ผลผลิตภัณฑัภาคต่อหัว 155,788 บาทต่อปี คิดเป็นอัตราเพิ่ม ร้อยละ 5.8 เนื่องจากการขยายตัวการผลิตได้ดีในสาขาอุตสาหกรรม เป็นสาขาหลักประกอบกับเป็นผลสืบเนื่องมาจากภาวะราคาสินค้าและบริการที่ปรับตัวสูงขึ้น การเพิ่มขึ้นของค่าตอบแทนแรงงานภาครัฐ รวมทั้ง การขยายการผลิตในบางสาขา ทำให้รายได้จากผลตอบแทนปัจจัยการผลิตโดยรวมเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

4. ภาวะการผลิตจังหวัดสระบุรี

4.1 ผลผลิตภัณฑัจังหวัดต่อหัว (GPP per Capita)

ผลผลิตภัณฑัจังหวัดต่อหัว (GPP per Capita) ของจังหวัดสระบุรี ในปี 2548 มีการผลิตในสาขาอุตสาหกรรมเป็นสาขาหลัก และมีสาขาพืชผล ปศุสัตว์ และการป่าไม้ สาขาการขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือน และสาขาการบริหารราชการและการป้องกันประเทศ รวมทั้งประกันสังคมภาคบังคับเป็นสาขาที่สนับสนุนในให้ผลผลิตภัณฑัจังหวัดสระบุรีมีค่าสูงยิ่งขึ้น โดยจังหวัดมีค่าเฉลี่ยต่อหัวมีมูลค่าเท่ากับ 168,540 บาท ต่อปี มีภาวะการผลิตขยายตัวสูงขึ้นเนื่องจากการผลิตนอกภาคเกษตรขยายตัวเพิ่มขึ้น ถึงร้อยละ 14.64 โดยมีสาขาอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นสาขาหลักของจังหวัดขยายตัวเพิ่มขึ้น ร้อยละ 14.84 ดังตารางที่ 5.10 และตารางที่ 5.11

ตารางที่ 5.10 แสดงมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์จังหวัดสระบุรี ณ ราคาคงที่

(ล้านบาท)

ภาค/ สาขาการผลิต	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548
ภาคเกษตร	3,667	3,519	3,157	3,481	4,184	4,914	6,944	6,554
เกษตรกรรม การล่าสัตว์ และป่าไม้	3,607	3,458	3,096	3,420	4,030	4,533	6,594	6,204
การประมง	60	61	61	61	154	381	351	350
ภาคนอกเกษตร	62,087	59,394	61,397	65,014	74,977	83,082	94,404	108,231
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	3,915	3,315	3,110	3,653	3,785	3,714	4,542	5,427
การผลิตอุตสาหกรรม	32,434	32,904	34,437	37,439	45,276	52,583	59,150	67,930
การไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	5,737	5,030	4,973	4,784	5,243	5,425	6,155	6,302
การก่อสร้าง	1,184	972	1,023	939	1,268	1,304	1,616	1,884
การขายส่ง การขายปลีก และ การซ่อมแซมยานยนต์	7,409	5,877	6,319	6,395	6,582	7,195	7,966	8,552
โรงแรมและภัตตาคาร	325	355	356	332	406	442	462	562
การขายส่ง สถานที่เก็บสินค้า และ การคมนาคม	2,893	2,978	2,922	2,980	3,120	3,030	4,151	5,395
ตัวกลางทางการเงิน	1,780	1,079	1,089	965	1,143	1,085	1,283	1,778
บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่า และบริการทางธุรกิจ	1,403	1,434	1,459	1,460	1,506	1,523	1,585	1,670
การบริหารราชการแผ่นดินและ การป้องกันประเทศ รวมทั้ง การ ประกันสังคมภาคบังคับ	1,792	1,906	2,001	2,208	2,524	2,740	3,061	3,442
การศึกษา	1,435	1,572	1,629	1,634	1,779	1,861	2,068	2,417
การบริหารด้านสุขภาพและสังคม	1,412	1,596	1,672	1,775	1,928	1,686	1,798	2,249
การให้บริการชุมชน สังคม และ บริการส่วนบุคคลอื่น ๆ	338	344	370	421	375	448	519	571
สาขาถูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	32	33	36	39	42	46	50	54
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด	65,754	62,913	64,554	68,495	79,160	87,997	101,349	114,785
รายได้ต่อหัว	114,415	108,065	109,065	113,060	126,786	136,855	153,104	168,540
ประชากร (1,000 คน)	575	582	588	606	624	643	662	681

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2549

ตารางที่ 5.11 แสดงโครงสร้างการผลิต ณ ราคาประจำปีของจังหวัดสระบุรี

(ล้านบาท)

ภาค/ สาขาการผลิต	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548
ภาคเกษตร	2,068	2,087	2,236	2,236	2,795	3,276	3,959	3,404
เกษตรกรรม การล่าสัตว์และป่าไม้	2,032	2,048	2,197	2,198	2,699	3,034	3,730	3,180
การประมง	36	39	39	38	96	243	229	224
ภาคนอกเกษตร	39,616	38,988	39,959	41,232	48,496	52,147	57,271	66,238
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	1,658	1,474	1,235	1,503	1,660	1,551	1,802	1,957
การผลิตอุตสาหกรรม	22,207	22,709	23,424	24,336	30,341	33,561	37,032	43,958
การไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	3,969	4,124	4,294	4,235	4,761	4,879	5,164	5,369
การก่อสร้าง	595	499	513	461	613	612	734	817
การขายส่ง การขายปลีก และ การซ่อมแซมยานยนต์	4,189	3,382	3,563	3,563	3,671	4,012	4,244	4,415
โรงแรมและภัตตาคาร	148	152	152	150	179	189	204	242
การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า และ การคมนาคม	2,277	2,298	2,315	2,496	2,461	2,571	3,084	3,828
ตัวกลางทางการเงิน	1,044	629	627	547	644	600	690	915
บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่า และบริการทางธุรกิจ	1,174	1,213	1,238	1,256	1,313	1,349	1,424	1,495
การบริหารราชการแผ่นดินและการ ป้องกันประเทศ รวมทั้ง การ ประกันสังคมภาคบังคับ	840	879	903	982	1,086	1,132	1,155	1,250
การศึกษา	654	702	715	705	731	740	758	846
การบริหารด้านสุขภาพและสังคม	647	710	731	766	805	678	673	818
การให้บริการชุมชน สังคม และ บริการส่วนบุคคลอื่น ๆ	200	201	215	241	215	252	286	305
สาขาถูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	16	16	17	18	19	21	22	23
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด	41,684	41,074	42,195	43,467	51,291	55,423	61,231	69,642

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2549

4.2 ผลิตภัณฑ์จังหวัดสระบุรี

การผลิตรวม ขยายตัวร้อยละ 13.74 โดยที่ภาคเกษตรชะลอตัว ร้อยละ 14.02 ลดลงตามภาวะอากาศที่แห้งแล้ง และการหดตัวของสาขาประมงที่ประสบปัญหาด้านต้นทุนค่าเชื้อเพลิงที่สูงขึ้น ส่วนภาคนอกเกษตรมีการขยายตัว ร้อยละ 15.66 โดยมีหลายสาขาที่มีการขยายตัว อาทิ สาขาตัวกลางทางการเงิน สาขาการขนส่ง สถานที่เก็บสินค้าและการคมนาคม สาขาการบริการสุขภาพ สาขาการผลิตอุตสาหกรรม สาขาโรงแรมและภัตตาคาร เนื่องจากเริ่มมีการจ้างแรงงาน และการให้ผลตอบแทนในรูปแบบต่าง ๆ มากขึ้น รายละเอียดดังตารางที่ 5.12

ตารางที่ 5.12 แสดงอัตราขยายตัวและโครงสร้างการผลิตรายสาขา (ร้อยละ)

สาขาการผลิต	อัตราการขยายตัว		โครงสร้าง	
	2547	2548	2547	2548
ภาคเกษตร	41.31	-5.62	20.85	-14.02
- เกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้	45.47	-5.91	22.94	-14.75
- การประมง	-7.87	-0.28	-5.76	-2.18
ภาคนอกเกษตร	13.63	14.63	9.83	15.66
- การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	22.29	19.48	16.18	8.60
- การผลิตอุตสาหกรรม	12.49	14.84	10.34	18.70
- การไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	13.46	2.39	5.84	3.97
- การก่อสร้าง	23.93	16.58	19.93	11.31
- การขายส่ง การขายปลีก และการซ่อมแซม	10.72	7.36	5.78	4.03
- โรงแรมและภัตตาคาร	4.52	21.65	7.94	18.63
- การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า และการคมนาคม	37.00	29.97	1.95	24.12
- ตัวกลางทางการเงิน	18.25	38.58	15.00	32.61
- บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่า และ บริการทางธุรกิจ	4.07	5.36	6.67	4.99
- การบริหารราชการแผ่นดินและการป้องกัน ประเทศ	11.72	12.45	2.03	8.23
- การศึกษา	11.12	16.88	2.43	11.61
- การบริการด้านสุขภาพ	6.64	25.08	-0.74	21.55
- การให้บริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคลอื่น ๆ	15.85	10.02	13.49	6.64
- ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	8.70	8.00	4.76	4.55
ผลิตภัณฑ์มวลรวม	15.17	13.26	10.48	13.74

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2549

5. ความสำคัญของผลิตภัณฑ์จังหวัดที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจังหวัดสระบุรี

ในการวิเคราะห์ทางเศรษฐกิจเพื่อการพัฒนาโดยหลักพื้นฐานมุ่งนำไปสู่การพัฒนาเพื่อให้เศรษฐกิจและสังคมเกิดความเจริญเติบโต (Growth) และเกิดการพัฒนา (Development) ซึ่งหมายถึง การพัฒนาการเศรษฐกิจ (Economic Development) โดยการเพิ่มขึ้นปัจจัยการผลิต (Input) และการเพิ่มประสิทธิภาพ (Efficiency) ซึ่งเป็นการเพิ่มขึ้นของผลผลิตเฉลี่ยต่อหน่วยของปัจจัยการผลิต รวมทั้งพัฒนาการที่แสดงถึงทิศทางการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของผลิตและการจัดสรรปัจจัยการผลิตระหว่างภาคเศรษฐกิจ (Sectors) ต่าง ๆ ด้วย ดังนั้น การพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Economic Growth) จึงเป็นเพิ่มการลงทุน การเพิ่มประสิทธิภาพของปัจจัยการผลิต การขยายขนาดการผลิต รวมทั้งการเพิ่มผลผลิต รายได้ประชาชาติ และรายได้ต่อบุคคล

ผลิตภัณฑ์จังหวัด (Gross Provincial Products : GPP) เป็นข้อมูลรายได้ประชาชาติที่จำแนกรายการเป็นรายพื้นที่ในขอบเขตจังหวัด การจัดทำข้อมูลดังกล่าวจึงเป็นส่วนหนึ่งของระบบบัญชีประชาชาติของประเทศ ซึ่งผลิตภัณฑ์จังหวัด (GPP) เป็นข้อมูลรายการเดียวที่สามารถอธิบายภาพรวมด้านเศรษฐกิจของจังหวัดได้ เนื่องจากการประมวลรายได้ที่มาจากกิจกรรมการผลิตทั้งหมดที่ดำเนินการอยู่ในพื้นที่จังหวัด โดยใช้พื้นฐานแนวความคิดเช่นเดียวกับการจัดทำผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) ของประเทศ ตัวเลข GPP นับเป็นเครื่องชี้ที่แสดงทั้งขนาด (Volume) ของรายได้จากผลิตภัณฑ์ของจังหวัด และสามารถอธิบายทิศทางการขยายตัวทางเศรษฐกิจ (Economic Growth) ในช่วงเวลาต่าง ๆ สามารถแสดงโครงสร้างการผลิตที่มีการเปลี่ยนแปลงไปทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ดังนั้น GPP จึงเป็นข้อมูลหลักที่สามารถใช้ในการติดตามภาวะเศรษฐกิจและการนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการวางแผนพัฒนาจังหวัด

ดังนั้น ผลิตภัณฑ์จังหวัด (GPP) ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัดสระบุรี โดยแยกเป็นประเด็นที่สำคัญ ประกอบด้วย 5 ประเด็น ดังนี้

1. ผลิตภัณฑ์จังหวัดจะแสดงถึงสถานการณ์เศรษฐกิจของจังหวัดว่ามีความมั่งคั่งมากน้อยเพียงใด ข้อมูลจากผลิตภัณฑ์จังหวัดจะทำให้ทราบมูลค่าสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายที่จังหวัดผลิตขึ้นมีมากน้อยเพียงใด จังหวัดมีมูลค่าการผลิตสูงในผลิตภัณฑ์ใด ซึ่งถือว่าจังหวัดมีความมั่งคั่งในผลิตภัณฑ์นั้นมาก ทั้งนี้ เพราะระดับการผลิตของจังหวัดที่อยู่ในระดับสูง แสดงว่าประชาชนในจังหวัดมีโอกาสได้รับรายได้จากการผลิตในจังหวัดสูงด้วย จังหวัดจึงมีความมั่งคั่งมาก ดังนั้น จึงมีประโยชน์ต่อการวางแผนเพื่อขยายการผลิตให้เพิ่มขึ้นในอนาคต โดยเลือกสาขาที่เป็นไปได้เป็นลำดับไป เมื่อการผลิตโดยรวมเพิ่มขึ้นประชาชนก็ย่อมได้รับรายได้เพิ่มขึ้น เท่ากับเป็นการเพิ่มความมั่งคั่งของจังหวัดให้สูงขึ้นด้วย

2. การเปรียบเทียบระดับรายได้ประชากร โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว ซึ่งหาได้จากการนำข้อมูลผลิตภัณฑ์จังหวัดในราคาประจำปีหารด้วยจำนวนประชากรของจังหวัด

จะได้ค่าเฉลี่ยผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว (Per capita GPP) ซึ่งเป็นตัวเลขที่แสดงถึงความสามารถในการสร้างรายได้ของจังหวัดเฉลี่ยต่อคน โดยสามารถใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสร้างรายได้ (Generated of factor income)

3. ผลิตภัณฑ์จังหวัดเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเปรียบเทียบภาวะเศรษฐกิจกับจังหวัดอื่น ๆ หรือเปรียบเทียบกับระดับภาค หรือระดับประเทศ โดยเปรียบเทียบในตัวมูลค่าการผลิตและโครงสร้างการผลิตกับจังหวัดอื่น ๆ ทำให้ทราบความแตกต่างที่อาจเป็นจุดอ่อนหรือจุดด้อยของการผลิตของจังหวัด ซึ่งมีสาเหตุจากทั้งในด้านปัจจัยพื้นฐานของแต่ละจังหวัดที่แตกต่างกัน และมาจากประสิทธิภาพการผลิตที่แตกต่างกันด้วย จึงเป็นเครื่องชี้ว่าจังหวัดควรจะเร่งรัดพัฒนาการผลิตสาขาใดให้ทัดเทียมกับการผลิตในจังหวัดอื่น

4. ผลิตภัณฑ์จังหวัดเป็นเครื่องมือในการวางนโยบายและมาตรการทางเศรษฐกิจเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ เนื่องจากผลิตภัณฑ์จังหวัดจะแสดงมูลค่าการผลิตสินค้าและบริการทุกชนิดที่ผลิตได้ในจังหวัด ดังนั้น หากการผลิตสินค้าใดมีปัญหาการผลิตตกต่ำ รัฐบาลจะใช้ข้อมูลจากผลิตภัณฑ์จังหวัดเป็นเครื่องมือในการกำหนดนโยบายและมาตรการแก้ไขปัญหา โดยพิจารณาจากผลิตภัณฑ์จังหวัดประกอบการตัดสินใจกำหนดนโยบายและมาตรการ รวมทั้งจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณสนับสนุนเพื่อแก้ไขปัญหาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

5. การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ หรือแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด โดยใช้ผลิตภัณฑ์จังหวัดเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัด หลักการพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจให้มีเจริญเติบโต คือ หลักการเพิ่มผลผลิตให้มากขึ้น ซึ่งข้อมูลการผลิตที่นำไปใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจสามารถนำมาจากผลิตภัณฑ์จังหวัด สามารถใช้เป็นตัวเลขเป้าหมายการเติบโตทางเศรษฐกิจของจังหวัด รวมทั้ง ภายหลักที่แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดได้ดำเนินการไปจนสิ้นแผนแล้ว ผลิตภัณฑ์จังหวัดยังเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลความสำเร็จของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดว่าการผลิตของจังหวัดเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนดังกล่าวหรือไม่อีกด้วย

โดยสรุป ผลิตภัณฑ์จังหวัดเป็นสถิติที่วัดผลรวมของมูลค่าของสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายที่ผลิตขึ้นในจังหวัดในช่วงระยะเวลาหนึ่งปี ในการคำนวณจะใช้การหามูลค่าเพิ่มจากกิจกรรมการผลิตทุกชนิดที่เกิดขึ้นในจังหวัด ดังนั้น ผลิตภัณฑ์จังหวัดจึงแสดงให้เห็นถึงภาวะการผลิตในสาขาต่าง ๆ ของจังหวัด ทำให้สามารถนำไปใช้ในการวางแผนการผลิตในอนาคตได้ รวมทั้งใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินผลการพัฒนาของจังหวัดได้อีกด้วย

บทที่ 6

ภาวะเศรษฐกิจจังหวัดสระบุรี

1. ภาวะเศรษฐกิจจังหวัดสระบุรี

ภาวะเศรษฐกิจของจังหวัดสระบุรีขึ้นอยู่กับด้านอุตสาหกรรม การค้าปลีกค้าส่ง และการไฟฟ้า ก๊าซ ประปา เป็นสำคัญตามลำดับ โดยมีภาวะเศรษฐกิจในภาพรวมของจังหวัดขยายตัวเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องจากจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมที่ได้รับอนุญาตประกอบกิจการ ได้แก่ ออบข้าวและเก็บรักษาหรือลำเลียงข้าวในไซโล โกดังหรือคลังสินค้า ทำล้งพาสเตอไรซ์ไม้และเหล็ก โรงงานแปรรูปไม้โดยใช้เครื่องจักรเพื่อประดิษฐ์กรรม ผสมปุ๋ยเคมีเพื่อการจำหน่าย ผลิตภัณฑ์เซรามิกปูพื้นและบุผนัง หลอมตีบุก ผลิตภัณฑ์ประกอบตัดแปลงหรือซ่อมแซมเครื่องจักรสำหรับอุตสาหกรรมซีเมนต์ และซ่อมแซมรถยนต์และการใช้กระแสไฟฟ้าในโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้น ส่วนแร่หินปูนอุตสาหกรรมและแร่หินปูนอุตสาหกรรมก่อสร้างมีการขุดเจาะเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นที่ต้องการของโรงงานอุตสาหกรรมและใช้ในการปลูกสร้างต่าง ๆ นอกจากนี้ การประกอบธุรกิจการค้าและการบริการของภาคเอกชนได้จดทะเบียนใหม่ และการเลิกกิจการเพิ่มขึ้นในทิศทางเดียวกัน ซึ่งการเลิกกิจการในสัดส่วนที่มากกว่าจึงทำให้ผลผลิตและบริการของธุรกิจปรับตัวลดลง ส่วนการส่งเสริมการลงทุนได้ปรับตัวลดลงเช่นกัน ซึ่งเป็นโครงการขยายกิจการผลิตกระเบื้องมุงหลังคาเซรามิกส์และโครงการขยายกิจการ FRIT แต่ธุรกิจยังประสบปัญหาเรื่องราคาน้ำมัน และราคาสินค้ายังทรงตัวอยู่ในระดับสูง ส่งผลกระทบต่อต้นทุนและอำนาจซื้อของประชาชน ระดับความเชื่อมั่นของผู้ประกอบการการค้าและการบริการปรับตัวเพิ่มมากขึ้น ส่วนจำนวนนักท่องเที่ยวปรับตัวเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากจังหวัดสระบุรีได้มีการจัดเทศกาลเที่ยวทุ่งทานตะวันมีตลอดต่อเนื่องทั้งปี มีการจัดชมสาริตการเลี้ยงผึ้ง และผลิตภัณฑ์น้ำผึ้งจากเกสรดอกทานตะวัน มีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรมที่หลากหลาย ทั้งพักผ่อนเพื่อชมธรรมชาติและไปกลับภายในวันเดียวเนื่องจากจังหวัดมีที่ตั้งไม่ไกลจากกรุงเทพมหานครมากนัก อีกทั้งจังหวัดอื่น ๆ ใกล้เคียงสามารถเข้ามาท่องเที่ยวได้อย่างสะดวก สำหรับด้านการบริโภคของประชาชนปรับตัวเพิ่มขึ้นพร้อมทั้งอัตราดอกเบี้ยเงินฝากและเงินกู้ของธนาคารพาณิชย์ต่างอยู่ในช่วงหาขึ้นเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายรัฐบาลให้เหมาะกับภาวะเศรษฐกิจ และภาวะเงินเฟ้อในช่วงปี 2548 ที่ผ่านมา ส่วนภาคการเกษตรในส่วนของข้าวนาปี และอ้อยโรงงานเก็บเกี่ยวผลผลิตแต่ได้รับผลผลิตลดลงเนื่องจากปัญหาความแห้งแล้งในช่วงยี่ดั้น (สำนักงานคลังจังหวัดสระบุรี, 2548 : 5)

2. ภาคนอกการเกษตร

2.1 สาขาอุตสาหกรรม

ในเดือนธันวาคม 2548 โรงงานอุตสาหกรรมสะสมทั้งหมด 1,129 โรงงาน ทุนจดทะเบียนสะสม 135,528.72 ล้านบาท และจำนวนแรงงานสะสม 67,532 คน เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันในเดือน ธันวาคม 2547 โรงงานอุตสาหกรรมสะสมปรับตัวเพิ่มขึ้น 71 โรงงาน หรือร้อยละ 7 เนื่องจากมีจำนวนโรงงานจดทะเบียนใหม่ จำนวน 13 โรงงาน อาทิเช่น อบข้าวและเก็บรักษาหรือลำเลียงข้าวในไซโล โกดังหรือคลังสินค้า ทำล้างพลาตจากไม้และเหล็ก โรงงานแปรรูปไม้โดยใช้เครื่องจักรเพื่อประดิษฐ์กรรม ผสมปุ๋ยเคมีเพื่อการจำหน่าย ผลิตภัณฑ์ของเซรามิกปูพื้นและบุผนัง หลอมดีบุก ผลิตประกอบดัดแปลงหรือซ่อมแซมเครื่องจักรสำหรับอุตสาหกรรมซีเมนต์ และซ่อมแซมรถยนต์ เทียบกับโรงงานจดทะเบียนใหม่ในปี 2547 ปรับตัวเพิ่มขึ้น ปรับตัวเพิ่มขึ้น 11 โรงงาน ในส่วนของทุนจดทะเบียนสะสมปรับตัวเพิ่มขึ้น จำนวน 13,915.30 ล้านบาท หรือ ร้อยละ 11 ซึ่งมีทุนจดทะเบียนใหม่จำนวน 2,321.11 ล้านบาท และจำนวนแรงงานสะสมปรับตัวเพิ่มขึ้น เช่นกัน จำนวน 6,561 คน หรือร้อยละ 11 และแรงงานจดทะเบียนใหม่จำนวน 924 คน และเทียบกับแรงงานจดทะเบียนใหม่ในปี 2547 ขยายตัวเพิ่มขึ้น จำนวน 523 ราย หรือร้อยละ 130

ส่วนการใช้กระแสไฟฟ้าโรงงานอุตสาหกรรม จำนวน 429.30 ล้านหน่วย เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันในปี 2547 ปรับตัวเพิ่มขึ้น 18.23 ล้านหน่วย หรือร้อยละ 4.40 และปริมาณการใช้น้ำประปาโรงงานอุตสาหกรรมจำนวน 85.38 พันหน่วย เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันในปี 2547 ปรับตัวลดลง 35.16 หรือร้อยละ 0.20 และเทียบกับเดือน พฤศจิกายน 2547 การใช้น้ำประปาโรงงานอุตสาหกรรมได้ปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ดังตารางที่ 6.1

ตารางที่ 6.1 แสดงเครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจภาคนอกการเกษตร สาขาอุตสาหกรรม

รายการข้อมูล	หน่วย	พ.ศ. 2547		พ.ศ. 2548	
		ธันวาคม	ตุลาคม	พฤศจิกายน	ธันวาคม
1. อุตสาหกรรม จดทะเบียนสะสม	โรงงาน	1,058	1,109	1,116	1,129
อัตราการเปลี่ยนแปลง	ร้อยละ	5.00	5.51	5.55	7.00
2. ทุนจดทะเบียน อุตสาหกรรมสะสม	ล้านบาท	121,613.42	133,128.07	133,207.51	133,528.72
อัตราการเปลี่ยนแปลง	ร้อยละ	16.00	9.77	9.76	11.00

รายการข้อมูล	หน่วย	พ.ศ. 2547	พ.ศ. 2548		
		ธันวาคม	ตุลาคม	พฤศจิกายน	ธันวาคม
3. จำนวนแรงงาน จดทะเบียนสะสม	คน	60,971	66,279	66,608	67,532
อัตราการเปลี่ยนแปลง	ร้อยละ	4.00	9.67	10.04	11.00
4. การใช้กระแสไฟฟ้า โรงงานอุตสาหกรรม	ล้านหน่วย	411.07	442.10	414.17	429.30
อัตราการเปลี่ยนแปลง	ร้อยละ	7.70	4.10	6.20	4.40
5. การใช้น้ำประปา โรงงานอุตสาหกรรม	พันหน่วย	120.54	88.67	80.54	85.38
อัตราการเปลี่ยนแปลง	ร้อยละ	-4.10	1.90	-17.00	-0.02

ที่มา : สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสระบุรี, การไฟฟ้าเขต 2 และการไฟฟ้าส่วนอื่น ๆ
ของทุกอำเภอ, การประปาส่วนภูมิภาค และเทศบาลเมืองสระบุรี (2549)

อุตสาหกรรมที่สำคัญในจังหวัดสระบุรี โรงงานอุตสาหกรรมที่ได้รับอนุญาตประกอบ
กิจการโรงงาน ขอดสะสม ณ วันที่ 18 สิงหาคม 2547 จำนวนทั้งสิ้น 1,038 แห่ง เงินทุน
120,756,088,242 บาท และมีจำนวนคนงาน 60,112 คน เป็นชาย 41,750 คน เป็นหญิง 18,362 คน
ดังตารางที่ 6.2

ตารางที่ 6.2 แสดงจำนวนสถานประกอบการอุตสาหกรรม เงินทุน แรงงาน

จำแนกตามหมวดอุตสาหกรรม พ.ศ. 2547

ประเภทอุตสาหกรรม	จำนวน	เงินลงทุน (ล้านบาท)	จำนวนคนงาน		
			ชาย	หญิง	รวม
1. อุตสาหกรรมการเกษตร	125	1,172,099,090	1,131	529	1,660
2. อุตสาหกรรมอาหาร	96	9,573,628,897	4,643	4,413	9,056
3. อุตสาหกรรมเครื่องดัด	7	77,650,000	45	42	87
4. อุตสาหกรรมสิ่งทอ	24	2,405,952,000	3,048	2,471	5,519

ประเภทอุตสาหกรรม	จำนวน	เงินลงทุน (ล้านบาท)	จำนวนคนงาน		
			ชาย	หญิง	รวม
5. อุตสาหกรรมเครื่องแต่งกาย	4	1,797,664,000	228	651	879
6. อุตสาหกรรมเครื่องหนัง	6	212,380,004	613	120	733
7. อุตสาหกรรมไม้และ ผลิตภัณฑ์จากไม้	36	105,140,514	345	131	476
8. อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ และเครื่องเรือน	15	93,071,500	174	38	212
9. อุตสาหกรรมกระดาษ และผลิตภัณฑ์จากกระดาษ	8	2,286,752,000	226	74	300
10. อุตสาหกรรมสิ่งพิมพ์	3	20,410,000	20	20	40
11. อุตสาหกรรมเคมี	29	12,818,582,549	1,333	567	1,900
12. อุตสาหกรรมปิโตรเคมี และผลิตภัณฑ์	7	929,284,600	90	51	141
13. อุตสาหกรรมยาง	10	2,518,925,000	354	215	569
14. อุตสาหกรรมพลาสติก	22	1,114,797,000	921	423	1,344
15. อุตสาหกรรมอลูมิเนียม	220	61,991,245,809	20,446	6,310	26,756
16. อุตสาหกรรมโลหะ	10	4,757,572,000	1,343	335	1,678
17. อุตสาหกรรม ผลิตภัณฑ์โลหะ	100	4,810,531,300	2,231	279	2,610
18. อุตสาหกรรมเครื่องจักรกล	56	866,636,536	839	360	1,199
19. อุตสาหกรรมไฟฟ้า	4	85,386,250	88	71	159
20. อุตสาหกรรมขนส่ง	78	4,897,426,828	1,503	367	1,870
21. อุตสาหกรรมอื่น ๆ	179	8,220,652,365	2,109	895	3,024
รวม	1,038	120,756,088,242	41,750	18,362	60,112

ที่มา : อุตสาหกรรมจังหวัดสระบุรี

2.2 สาขาเหมืองแร่และย่อยหิน

ในเดือนธันวาคม 2548 แร่หินปูนอุตสาหกรรมซีเมนต์ จำนวน 4,540.32 พันเมตริกตัน

เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันในปี 2547 ปรับตัวเพิ่มขึ้น 285.79 พันเมตริกตัน หรือร้อยละ 7.00 และแร่หินปูนอุตสาหกรรมก่อสร้าง จำนวน 2,064.53 พันเมตริกตัน เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันในปี 2547 ขยายตัวเพิ่มขึ้น 779.29 หรือร้อยละ 61.00 และเทียบกับเดือน พฤศจิกายน 2548 แร่หินปูนอุตสาหกรรมซีเมนต์ชะลอตัวลดลง และแร่หินปูนอุตสาหกรรมก่อสร้างกลับปรับตัวเพิ่มขึ้นเพราะเป็นช่วงใกล้ขึ้นปีใหม่จึงมีการเจาะขุดเริ่มมากขึ้นเนื่องจากเป็นวันหยุดหลายวันเพื่อกักตุนแร่ในช่วงที่หยุดดำเนินการผลิต และการปลูกสร้างต่าง ๆ รวมทั้งที่อยู่อาศัยมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ดังตารางที่ 6.3

ตารางที่ 6.3 แสดงเครื่องชี้วัดภาวะเศรษฐกิจนอกภาคการเกษตร สาขาเหมืองแร่และย่อยหิน

รายการข้อมูล	หน่วย	พ.ศ. 2547	พ.ศ. 2548		
		ธันวาคม	ตุลาคม	พฤศจิกายน	ธันวาคม
1. แร่หินปูนอุตสาหกรรมซีเมนต์	พันเมตริกตัน	4,254.53	3,820.46	6,257.02	4,540.32
อัตราการเปลี่ยนแปลง	ร้อยละ		-70.30	73.09	7.00
ราคาแร่หินปูนอุตสาหกรรมซีเมนต์	บาท/เมตริกตัน	85	85	85	85
อัตราการเปลี่ยนแปลง	ร้อยละ				
มูลค่าแร่หินปูนอุตสาหกรรมซีเมนต์	ล้านบาท	361.63	324.70	531.84	385.92
อัตราการเปลี่ยนแปลง	ร้อยละ		-70.30	73.09	7.00
2. แร่หินปูนอุตสาหกรรมก่อสร้าง	พันเมตริกตัน	1,295.26	1,758.21	1,512.93	2,064.53
อัตราการเปลี่ยนแปลง	ร้อยละ		129.50	-3.23	61.00
ราคาแร่หินปูนอุตสาหกรรมก่อสร้าง	บาท/เมตริกตัน	70	70	70	70
อัตราการเปลี่ยนแปลง	ร้อยละ				
มูลค่าแร่หินปูนอุตสาหกรรมก่อสร้าง	ล้านบาท	89.96	122.93	105.90	144.51
อัตราการเปลี่ยนแปลง	ร้อยละ		129.50	-3.23	51.00

ที่มา : อุตสาหกรรมจังหวัดสระบุรี

3. ด้านการลงทุน

ในเดือนธันวาคม 2548 ธุรกิจจดทะเบียนสะสม จำนวน 2,185 ราย ทุนจดทะเบียนสะสม จำนวน 4,643.55 ล้านบาท เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันในปี 2547 ธุรกิจจดทะเบียนสะสม ปรับตัวเพิ่มขึ้น จำนวน 240 ราย หรือร้อยละ 12.33 และเทียบกับเดือน พฤศจิกายน ธุรกิจจดทะเบียนและทุนจดทะเบียนใหม่ ชะลอตัวลดลง ซึ่งมีการจดทะเบียนใหม่ 19 ราย ส่วนใหญ่เป็นประเภทกิจการ การขายส่ง ขายปลีก กิจการโรงแรม การผลิต การบริการชุมชน สังคม ซึ่งเป็นห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด ทุนจดทะเบียนใหม่ จำนวน 33.70 ล้านบาท เลิกกิจการ จำนวน 50 ราย เนื่องจากมีผลกระทบจากภาวะการแข่งขันและราคาน้ำมันที่ยังทรงตัวในระดับสูง และอำนาจซื้อของประชาชนลดลง ส่วนทุนจดทะเบียนสะสม ปรับตัวเพิ่มขึ้น 746.68 ล้านบาท หรือร้อยละ 19.18

การส่งเสริมการลงทุนในเดือน ธันวาคม 2548 จำนวน 2 โครงการ ทุนจดทะเบียนส่งเสริมการลงทุน จำนวน 152.40 ล้านบาท และจำนวนแรงงาน 112 คน เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันในปี 2547 โครงการลดลงจำนวน 2 โครงการ หรือร้อยละ 50.00 ซึ่งเป็นโครงการขยายกิจการผลิตกระเบื้องมุงหลังคาเซรามิกส์ เป็นหุ้นไทยทั้งสิ้น มีการจ้างแรงงานไทย 102 คน และทุนจดทะเบียนปรับตัวลดลง จำนวน 2,663.60 ล้านบาท หรือร้อยละ 94.58 และเทียบกับเดือน พฤศจิกายน ปรับตัวลดลงอย่างต่อเนื่อง ส่วนจำนวนแรงงานส่งเสริมการลงทุนเมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันในปี 2547 ปรับตัวลดลงเช่นกัน จำนวน 441 คน หรือร้อยละ 79.74

ปริมาณการใช้ไฟฟ้าในธุรกิจ จำนวน 22.70 ล้านหน่วย ปริมาณการใช้น้ำประปาจำนวน 286.02 พันหน่วย เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันในปีที่แล้ว ปริมาณการใช้ไฟฟ้าในธุรกิจ ปรับตัวลดลง 6.03 หรือร้อยละ 21.00 เนื่องจากธุรกิจการประหยัดต้นทุนเพื่อลดค่าใช้จ่าย ซึ่งได้รับผลกระทบจากค่ากระแสไฟฟ้าต่อหน่วยปรับตัวเพิ่มขึ้น ส่วนปริมาณการใช้น้ำประปาปรับตัวเพิ่มขึ้นเล็กน้อย 3.49 พันหน่วย หรือร้อยละ 0.35 ดังตารางที่ 6.4

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6.4 แสดงเครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจภาคการลงทุน

รายการข้อมูล	หน่วย	พ.ศ. 2547	พ.ศ. 2548		
		ธันวาคม	ตุลาคม	พฤศจิกายน	ธันวาคม
1. ธุรกิจจดทะเบียนสะสม	ราย	1,945	2,801	2,316	2,185
อัตราการเปลี่ยนแปลง	ร้อยละ		11.44	11.58	12.33
2. ทุนจดทะเบียนธุรกิจสะสม	ล้านบาท	3,993.42	4,344.36	4,643.55	4,639.10
อัตราการเปลี่ยนแปลง	ร้อยละ		11.71	18.14	19.18
3. การส่งเสริมการลงทุน	โครงการ		2	2	2
อัตราการเปลี่ยนแปลง	ร้อยละ			33.33	-50.00
4. ทุนจดทะเบียนส่งเสริมการลงทุน	ล้านบาท	2.815	321.08	278.60	152.4
อัตราการเปลี่ยนแปลง	ร้อยละ		39.00	44.26	-94.58
5. จำนวนแรงงานส่งเสริมการลงทุน	ราย	663	92	116	112
อัตราการเปลี่ยนแปลง	ร้อยละ		-9.00	-39.56	-79.74
6. ปริมาณการใช้ไฟฟ้าธุรกิจ	ล้านหน่วย	28.78	23.88	24.21	22.75
อัตราการเปลี่ยนแปลง	ร้อยละ	383.70	21.00	20.93	21.00
7. ปริมาณการใช้น้ำประปาในธุรกิจ	พันหน่วย	282.53	280.25	291.46	286.02
อัตราการเปลี่ยนแปลง	ร้อยละ	0.50	2.47	13.24	0.35

ที่มา : สำนักงานพาณิชย์จังหวัดสระบุรี

4. ดัชนีราคา

ดัชนีราคาผู้บริโภค (Consumer price Index)

- ดัชนีราคาผู้บริโภคจังหวัดสระบุรีเดือนธันวาคม 2548
ปี 2545 ดัชนีราคาผู้บริโภคของจังหวัดสระบุรี เท่ากับ 100 และเดือนธันวาคม
เท่ากับ 118.7 สำหรับเดือนพฤศจิกายน 2548 เท่ากับ 119.2
- ดัชนีราคาผู้บริโภคของจังหวัดสระบุรีเดือนธันวาคม 2548 เทียบกับเดือน

เดือนพฤศจิกายน 2548 ลดลงร้อยละ 0.4

เดือนธันวาคม 2547 สูงขึ้นร้อยละ 8.5

เฉลี่ยทั้งปี 2548 เทียบกับปี 2547 สูงขึ้นร้อยละ 6.7

3. ดัชนีราคาผู้บริโภคของจังหวัดสระบุรีเดือนธันวาคม 2548 เทียบกับเดือนพฤศจิกายน 2548 ดัชนีราคาลดลงร้อยละ 0.4 (เดือนพฤศจิกายน 2548 เทียบกับเดือนตุลาคม 2548 ลดลงร้อยละ 0.7) ซึ่งเป็นผลจากการลดลงของดัชนีราคาสินค้าหมวดอาหาร และเครื่องดื่มร้อยละ 2.0 ได้แก่ ไข่ไก่ ผักสดบางชนิด เช่น กะหล่ำปลี ผักกาดขาว ผักคะน้า และผักชี ปริมาณผลผลิตเข้าตลาดมาก แลผลไม้สด ได้แก่ ส้มเขียวหวาน มะละกอ มะม่วง และแตงโม สำหรับดัชนีราคาสินค้าหมวดอื่น ๆ ไม่ใช่อาหารและเครื่องดื่มสูงขึ้นร้อยละ 0.6 สินค้าสำคัญที่ราคาสูงขึ้น ได้แก่ ค่าของใช้ส่วนบุคคล (สบู่ แชมพูสระผม แป้งทาผิว และผ้าอนามัย) นอกจากนี้รัฐบาลได้ปรับภาษีสรรพสามิตสำหรับบุหรี่สูงขึ้น ประกอบกับมีการปรับราคาจำหน่ายน้ำมันเบนซิน และน้ำมันดีเซลปรับราคาขายปลีกสูงขึ้นเล็กน้อย

4. ดัชนีราคาผู้บริโภคของจังหวัดสระบุรีเดือนธันวาคม 2548 เทียบกับเดือนธันวาคม 2547 สูงขึ้นร้อยละ 8.5 อัตราการเพิ่มสูงขึ้น (เดือนพฤศจิกายน 2548 เทียบกับพฤศจิกายน 2547 สูงขึ้นร้อยละ 7.8) จากการสูงขึ้นของดัชนีราคาสินค้าหมวดอาหารและเครื่องดื่ม และดัชนีราคาสินค้าหมวดอื่น ๆ ไม่ใช่อาหารและเครื่องดื่มร้อยละ 9.7 และ 7.7 ตามลำดับ สินค้าสำคัญที่ราคาสูงขึ้น ได้แก่ เนื้อสุกร ไก่สด ปลาและสัตว์น้ำ ผักสด ผลไม้ ค่ากระแสไฟฟ้า ค่าโดยสารสาธารณะ และน้ำมันเชื้อเพลิง

5. ดัชนีราคาผู้บริโภคของจังหวัดสระบุรี เฉลี่ยทั้งปี 2548 เท่ากับ 115 เทียบกับปี 2547 สูงขึ้นร้อยละ 6.7 อัตราการเพิ่มสูงขึ้น (ปี 2547 เทียบกับปี 2546 สูงขึ้นร้อยละ 5.7) ปัจจัยหลักที่ทำให้ดัชนีราคายังคงสูงคือ ราคาน้ำมันเชื้อเพลิง มีผลกระทบต่อราคาและบริการสูงขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น ค่าโดยสารสาธารณะ ค่ากระแสไฟฟ้า นอกจากนี้สินค้าอื่น ๆ ได้แก่ ไก่สด ปลา และสัตว์น้ำ ผักสด ผลไม้ และสุรา

ดัชนีราคาผู้ผลิต (Product price Index)

1. ดัชนีราคาผู้ผลิตจังหวัดสระบุรีเดือนธันวาคม 2548

ปี 2543 ดัชนีราคาผู้ผลิตของประเทศ เท่ากับ 100 สำหรับเดือนธันวาคม 2548 เท่ากับ 129.5

2. การเปลี่ยนแปลงดัชนีราคาผู้ผลิตของประเทศเดือนธันวาคม 2548 เมื่อเทียบกับเดือนพฤศจิกายน 2548 สูงขึ้นร้อยละ 0.2

เดือนธันวาคม 2547 สูงขึ้นร้อยละ 8.0

เฉลี่ยเดือนมกราคม - ธันวาคม 2548 เทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2547 สูงขึ้น ร้อยละ 9.2

3. ดัชนีราคาผู้ผลิตของประเทศเดือนธันวาคม 2548 โดยเฉลี่ยสูงขึ้นจากเดือนพฤศจิกายน 2548 ร้อยละ 0.2 จากการสูงขึ้นของดัชนีราคาหมวดผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ร้อยละ 0.2 ขณะที่หมวดผลิตภัณฑ์เกษตรกรรม และหมวดผลิตภัณฑ์จากเหมือง ดัชนีราคาลดลงร้อยละ 0.1 และ 2.1 ตามลำดับ

หมวดผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ดัชนีราคาสูงขึ้น หลังจากที่ลดลงอย่างต่อเนื่องในช่วง 2 เดือนที่ผ่านมา ซึ่งมีสาเหตุจากหลายปัจจัยด้วยกัน เช่น สูงขึ้นตามราคาตลาดโลก (น้ำตาลทราย ยางแท่ง ยางแผ่นรมควัน ทองคำ) ตามต้นทุนผลิต (จอภาพคอมพิวเตอร์ ของเล่นเด็ก) การปรับภาษีสรรพสามิต (บุหรี) และความต้องการบริโภคเพิ่มขึ้น (สุกรชำแหละ)

หมวดผลิตภัณฑ์เกษตรกรรม ดัชนีราคาลดลงต่อเนื่องจากเดือนก่อนหน้าแต่ในอัตราที่ลดลง ซึ่งมีสาเหตุสำคัญ คือ สภาพอากาศเอื้ออำนวย ประกอบกับเป็นช่วงฤดูกลาง ส่งผลให้ราคาผลผลิตอ่อนตัวลง คือ พืชผัก (มะนาว กะหล่ำปลี ต้นหอม ผักชี) ไข่มีชีวิต และไข่ไก่

หมวดผลิตภัณฑ์จากเหมือง ดัชนีราคาลดลงเป็นครั้งแรกในรอบ 5 เดือนที่ผ่านมา (กรกฎาคม สิงหาคม กันยายน ตุลาคม พฤศจิกายน) ของปี 2548 จากการลดลงของน้ำมันดิบ และก๊าซธรรมชาติ เป็นสำคัญ ตามราคาตลาดโลก

4. ดัชนีราคาผู้ผลิตของประเทศเดือนธันวาคม 2548 เทียบกับเดือนธันวาคม 2547 สูงขึ้นร้อยละ 8.0 จากการสูงขึ้นของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงเป็นสำคัญ ซึ่งส่งผลให้ต้นทุนการผลิตในอุตสาหกรรมต่าง ๆ สูงขึ้น เช่น ผลิตภัณฑ์ยาง และพลาสติก

5. ดัชนีราคาผู้ผลิตของประเทศปี 2548 สูงขึ้นจากปี 2547 ร้อยละ 9.2 จากการสูงขึ้นของดัชนีราคาทุกหมวด สินค้าสำคัญที่มีผลให้ดัชนีราคาสูงขึ้น คือ ข้าว ยางพารา และน้ำมันเชื้อเพลิง ดังตารางที่ 6.5

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6.5 แสดงเครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจภาคระดับราคา

รายการข้อมูล	หน่วย	พ.ศ. 2547	พ.ศ. 2548		
		ธันวาคม	ตุลาคม	พฤศจิกายน	ธันวาคม
ดัชนีราคาผู้บริโภค	บาท	109.4	120.1	119.2	118.7
อัตราการเปลี่ยนแปลง	ร้อยละ		9.30	7.8	8.50
ดัชนีราคาผู้ผลิต	บาท	119.9	131.3	129.3	129.5
อัตราการเปลี่ยนแปลง	ร้อยละ		8.80	7.7	8.00

ที่มา : สำนักงานพาณิชย์จังหวัดสระบุรี

5. ด้านการจ้างงาน

ในเดือนธันวาคม 2548 ลูกจ้างในระบบประกันสังคม จำนวน 142,970 คน เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันในปีที่แล้ว ปรับตัวเพิ่มมากขึ้นในระดับหนึ่ง จำนวน 6,146 คน หรือร้อยละ 4.50 และเทียบกับเดือน พฤศจิกายน ชะลอตัวลดลง จึงเป็นผลกระทบราคาน้ำมันปรับตัวเพิ่มขึ้นในปัจจุบัน เพื่อลดต้นทุนการผลิตได้ชะลอการจ้างงานและลดกำลังแรงงาน ส่วนอัตราค่าจ้างยังอยู่ในระดับทรงตัวอย่างต่อเนื่องแม้ว่าค่าครองชีพเพิ่มมากขึ้น ดังตารางที่ 6.6

ตารางที่ 6.6 แสดงเครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจการจ้างงาน

รายการข้อมูล	หน่วย	พ.ศ. 2547	พ.ศ. 2548		
		ธันวาคม	ตุลาคม	พฤศจิกายน	ธันวาคม
ลูกจ้างในระบบประกันสังคม	คน	138,824	144,166	147,458	142,970
อัตราการเปลี่ยนแปลง	ร้อยละ		4.74	4.14	4.50
อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ	บาท/วัน	161	161	161	161
อัตราการเปลี่ยนแปลง	ร้อยละ		6.62	6.62	6.62
อัตราการว่างงาน	ร้อยละ		1.45	1.20	
อัตราการเปลี่ยนแปลง	ร้อยละ		-8.22	-2.56	

ที่มา : สำนักงานประกันสังคมจังหวัดสระบุรี

6. รายได้ครัวเรือน

ปี 2547 ในภาพรวมจังหวัดสระบุรีมีรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน จำแนกตามแหล่งที่มาของรายได้ พ.ศ.2547 มีรายได้ทั้งสิ้นต่อเดือน เท่ากับ 18,742 บาทต่อเดือนต่อครัวเรือน โดยมีแหล่งที่มาของรายได้ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนแรก ได้แก่ รายได้ประจำเฉลี่ย 16,056 บาทต่อเดือนต่อครัวเรือน แยกเป็น ค่าแรงและเงินเดือน 9,788 บาทต่อเดือนต่อครัวเรือน กำไรสุทธิจากธุรกิจที่ไม่ใช่การเกษตร 3,277 บาทต่อเดือนต่อครัวเรือน กำไรสุทธิจากการทำการเกษตร 1,626 บาทต่อเดือนต่อครัวเรือน เงินที่ได้รับเป็นการช่วยเหลือ 1,106 บาทต่อเดือนต่อครัวเรือน รายได้จากทรัพย์สิน 151 บาทต่อเดือนต่อครัวเรือน ส่วนที่สอง ได้แก่ รายรับที่เป็นตัวเงินอื่น ๆ 2,686 บาทต่อเดือนต่อครัวเรือน (สำนักงานสถิติจังหวัดสระบุรี, 2549 : 99)

7. ปัญหาความยากจน

ปี 2549 มีผู้จดทะเบียนคนยากจน รวมทั้งสิ้น 105,661 ราย ส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับหนี้สิน รวม 38,836 ราย โดยแยกเป็นหนี้ในระบบ 25,264 ราย และหนี้นอกระบบ 13,572 ราย รองลงมาได้แก่ ปัญหาที่อยู่อาศัย 28,637 ราย ปัญหาที่ดินทำกิน 18,155 ราย แยกเป็น ไม่มีที่ดินทำกิน 14,114 ราย มีที่ดินทำกินแต่ไม่เพียงพอ 2,739 ราย มีที่ดินแต่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ 927 ราย และด้านอื่น ๆ 18,233 ราย (ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนจังหวัดสระบุรี, 2550 : 1)

บทที่ 7

ความสัมพันธ์ของผลิตภัณฑ์จังหวัดกับการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของชุมชนในจังหวัดสระบุรี

บทนี้ประกอบด้วย 4 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นแรก มุมมองผลสะท้อนจากการพัฒนาโดยสนับสนุนแผนงาน โครงการ กิจกรรม และงบประมาณ ทั้งจากหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่น ๆ ที่ได้สนับสนุนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจังหวัดที่ผ่านมาในภาพรวม ท่านมีความเห็นอย่างไร ประเด็นที่สอง ผลจากการพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นความเจริญเติบโตด้านการผลิต หรือกระตุ้นรายได้ของประชากรในจังหวัดสระบุรี ส่งผลต่อการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นหรือชุมชนอย่างแท้จริงหรือไม่อย่างไร ประเด็นที่สาม ท่านมีข้อเสนออย่างไรเกี่ยวกับประเด็นการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในจังหวัดสระบุรี เพื่อให้นำไปสู่ความเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งและมีการพัฒนานำไปสู่ความยั่งยืน และประเด็นที่สี่ กลุ่มผลประโยชน์ใดบ้างที่ได้รับจากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในจังหวัดสระบุรี

1. มุมมองผลสะท้อนจากการพัฒนาโดยสนับสนุนแผนงาน โครงการ กิจกรรม และงบประมาณทั้งจากหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่น ๆ ที่ได้สนับสนุนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจังหวัดที่ผ่านมาในภาพรวม ท่านมีความเห็นอย่างไร

จากการศึกษา พบว่า ผลการพัฒนาดังกล่าวเป็นการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยเกิดจากการนำทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์และรายได้เปรียบด้านแรงงานราคาถูกของพื้นที่มาใช้สนับสนุนการพัฒนาจังหวัด และขยายฐานการผลิต ทำให้ระบบเศรษฐกิจของจังหวัดมีการขยายตัวในอัตราสูง แต่การเจริญเติบโตดังกล่าว นอกจากจะต้องแลกด้วยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ร่อยหรอและเสื่อมโทรมลงไปมากแล้ว ยังต้องพึ่งพาทุนเทคโนโลยี และตลาดจากต่างประเทศ ในขณะที่ท้องถิ่นหรือชุมชนมีข้อจำกัดทั้งในด้านการพัฒนาศักยภาพคน การเสริมสร้างฐานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการจัดการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่งผลต่อคุณภาพและประสิทธิภาพโดยรวมของการพัฒนาจังหวัด ขีดความสามารถในการแข่งขันทั้งภายในจังหวัด และเพื่อการส่งออก เกิดปัญหาความขัดแย้งในสังคมจากความเหลื่อมล้ำของรายได้และการแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติมากขึ้น ทำให้พบว่า แม้ว่าการพัฒนาเศรษฐกิจในภาพรวมของจังหวัด

จะสามารถบรรลุตามความมุ่งหมาย แต่ได้นำไปสู่ผลการพัฒนาที่ไม่พึงปรารถนาทางด้านสังคมในจังหวัดสระบุรีและการพัฒนาอาจจะไม่ยั่งยืนเพราะคนในสังคมส่วนใหญ่ของจังหวัดสระบุรี ยังไม่ได้รับประโยชน์จากกระบวนการพัฒนาที่ต่อเนื่องกันช่วงเวลาที่ยาวนาน โดยพบว่า

1.1 ด้านเศรษฐกิจ การขยายตัวของเศรษฐกิจจังหวัดสระบุรีเกิดขึ้นบนพื้นฐานของการเร่งขยายตัวในเชิงปริมาณเป็นหลัก และมุ่งเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันมากกว่าการสร้าง ความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจด้วยการพึ่งตนเอง และสร้างภูมิคุ้มกันให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง จึงทำให้เกิดความไม่สมดุลและเป็นความเสี่ยง ทั้งในระดับภาพรวมและในสาขาการผลิตที่แท้จริง โดยเห็นได้จากการทุ่มเทพยายามในด้านต่าง ๆ ไปเป็นอันมาก แต่ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับประโยชน์อย่างทั่วถึง อีกทั้งการขยายตัวทางเศรษฐกิจของจังหวัดสระบุรียังคงพึ่งพาปัจจัยภายนอก อย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่เศรษฐกิจภายในจังหวัดขาดความเข้มแข็งอย่างเพียงพอ จึงเกิดความ เสี่ยงต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและการใช้ทุนในด้านต่าง ๆ

1) ทุนด้านกายภาพ โดยเฉพาะด้านโครงสร้างพื้นฐานที่มีอยู่ยังไม่ได้นำมาใช้ ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพและไม่เกิดการสะสมทุนอย่างต่อเนื่องในประเทศเท่าที่ควร คือ จังหวัดได้ใช้ทุนทรัพยากรและแรงงานที่มีอยู่ในการสร้างสมทุนต่าง ๆ มากขึ้นในเชิงปริมาณ แต่คุณภาพหรือประสิทธิภาพของการใช้ทุนอยู่ในระดับคงที่ หรือลดลงในบางสาขาการผลิต รวมทั้งโครงสร้างพื้นฐานที่มีอยู่มากในเชิงปริมาณ แต่มีปัญหาประสิทธิภาพการใช้งานอยู่ในระดับ ต่ำขาดการเชื่อมโยงให้เป็นระบบ ทำให้ไม่ประหยัดและมีต้นทุนสูง อีกทั้งลักษณะการลงทุน กระจุกตัวเฉพาะในพื้นที่เศรษฐกิจสำคัญของจังหวัด โดยที่ยังไม่กระจายตัวสู่ชุมชนอย่างเหมาะสม

รวมทั้ง การต้องพึ่งพาการลงทุนจากต่างประเทศ รวมทั้งพึ่งพิงการนำเข้าวัตถุดิบ และเทคโนโลยีที่ติดมากับเครื่องจักรและสิทธิบัตรที่นำเข้ามาจากต่างประเทศอย่างมาก เป็นเหตุให้ ผลตอบแทนของการลงทุน หรือการสะสมทุนต้องไหลออกไปสู่ต่างประเทศในจำนวนที่เพิ่มขึ้น เรื่อย ๆ รวมทั้งทิศทางการลงทุนส่วนใหญ่ยังเป็นการผลิตสินค้าอุตสาหกรรม เช่น อุตสาหกรรม การก่อสร้าง อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ที่แม้จะสร้างรายได้จากการส่งออกและการจ้างงาน แต่ก็ มีความเสี่ยงต่อมลภาวะสูง

2) ทุนทางการเงินของจังหวัดจากการออมยังไม่สามารถเพิ่มขึ้นทันต่อความ ต้องการเงินเพื่อการลงทุน และขาดความสมดุลระหว่างตลาดเงินและตลาดทุน จากความคิดเห็น ของที่ประชุมส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การออมโดยรวมยังไม่สมดุลต่อความต้องการลงทุนใน อนาคต การจัดสรรเงินทุนตามกลไกตลาดเงินให้กับภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ ยังไม่สมดุลอย่างชัดเจน โดยภาคอุตสาหกรรม ภาคก่อสร้าง ภาคอสังหาริมทรัพย์ ได้รับการจัดสรรสูง ส่วนภาคเกษตร

ได้รับการจัดสรรน้อยกว่า ตลอดจนการระดมทุนในตลาดการเงินพึ่งพาระบบธนาคารพาณิชย์สูงกว่าการระดมทุนจากตลาดทุนมาก ทำให้เกิดปัญหาการกู้เงินมาลงทุนในระยะยาว นอกจากนี้ผลกำไรของทุนทางการเงินยังมีการไหลเวียนออกจากจังหวัด ในรูปแบบของนำไปสู่ตลาดหุ้นมาก มีการซื้อหุ้นแบบเก็งกำไร รวมทั้งผู้ต่างประเทศ เนื่องจากมีบริษัทเงินทุนข้ามชาติเข้ามาลงทุนในพื้นที่จังหวัด โดยนำผลกำไรสู่ต่างประเทศโดยตรง

3) ทุนทางด้านสินทรัพย์ที่ไม่สามารถจับต้องได้ ยังได้รับการพัฒนาค่อนข้างน้อย โดยเฉพาะสินทรัพย์ทางปัญญาที่สามารถนำไปสร้างองค์ความรู้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา การลงทุนวิจัยและพัฒนา รวมทั้งการสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ยังเป็นรองของกลุ่ม ต้องพึ่งพาเทคโนโลยีต่างประเทศเป็นหลัก การพัฒนานวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์ในจังหวัดสระบุรี ตลอดจนการเพิ่มคุณค่าของสินค้าโดยใช้เอกลักษณ์ท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นยังมีน้อย การออกแบบสร้างชื่อสินค้า หรือแบรนด์ที่เป็นของจังหวัดสระบุรีมีน้อย สินค้าของจังหวัดยังไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลาย ทำให้การลงทุนหรือการใช้ทุนต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัดไม่สามารถเพิ่มมูลค่าได้เท่าที่ควร

4) ทุนด้านแรงงานและทรัพยากรมนุษย์ยังมีปัญหาการปรับตัวให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากโดยเฉลี่ยยังขาดทักษะ โดยเฉพาะในภาคการผลิตที่มีการใช้ทุนอย่างเข้มข้น โดยจังหวัดยังต้องพึ่งพาแรงงานไร้ฝีมือเป็นสัดส่วนสูง โดยเฉพาะการผลิตเพื่อการส่งออกที่ต้องใช้วัตถุดิบ และปัจจัยการผลิตจากต่างประเทศ แรงงานในจังหวัดยังขาดองค์ความรู้และนำองค์ความรู้มาใช้ประโยชน์อย่างสร้างสรรค์ ทำให้ผลตอบแทนสุทธิจากการลงทุนที่เป็นของจังหวัด ชุมชน และแรงงานในท้องถิ่นยังอยู่ในระดับต่ำ

1.2 ด้านสังคม ผลสะท้อนจากการพัฒนาจังหวัดที่ผ่านมาส่งผลให้ความอยู่ดีมีสุขของประชาชนในภาพรวมของจังหวัดเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้น แต่ได้สะท้อนให้เห็นปัญหาในสังคมในจังหวัดสระบุรีที่ชัดเจน ส่วนหนึ่งอาจเกิดจากคุณภาพคน ซึ่งเป็นปัจจัยหลักของการพัฒนายังมีคุณภาพไม่สอดคล้องกับทิศทางและความต้องการของจังหวัด คุณภาพการศึกษาสมรรถนะในการทำงานและผลิตภาพแรงงานยังอยู่ในระดับต่ำ ทั้งยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับการใช้ทุนทางสังคมที่มีอยู่ภายในจังหวัดมาเพิ่มขีดความสามารถในการพึ่งพาตนเองเท่าที่ควร ซึ่งที่ประชุมได้มีความเห็นว่าล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบและส่งผลโดยตรงต่อการมีส่วนร่วมสำคัญ ทำให้ภูมิคุ้มกันของคนและสังคมในจังหวัดสระบุรีลดน้อยลง ดังนี้

1) การพัฒนาคุณภาพของคนในจังหวัดสระบุรียังไม่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัด ถึงแม้ว่าในภาพรวมประชาชนในจังหวัดมีการศึกษาสูงขึ้น แต่คุณภาพการเรียนในวิชาหลัก ทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ที่ประชุมส่วนใหญ่มี

ความเห็นว่ายังอยู่ในระดับต่ำ อีกทั้งส่วนราชการหรือหน่วยงานภาครัฐยังสนับสนุนงบประมาณด้านการวิจัยพัฒนาจำนวนน้อย นอกจากนี้ แรงงานในจังหวัดที่จบการศึกษาสูงกว่าระดับประถมศึกษาจำนวนน้อย ทำให้กำลังแรงงานมีผลิตภาพแรงงานต่ำ ซึ่งส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถในการสร้างรากฐานทางเศรษฐกิจที่แข็งแกร่งต่อการพัฒนาในระยะต่อไป

2) สถาบันทางสังคมมีบทบาทน้อยลงในการเป็นทุนทางสังคม โดยเฉพาะสถาบันครอบครัว ซึ่งเป็นสถาบันหลักที่บ่มเพาะเยาวชนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นภูมิคุ้มกันให้เยาวชนมีพื้นฐานจิตใจที่เข้มแข็ง มีแนวโน้มอ่อนแอลงมาก สถาบันศาสนา เป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจของคนในสังคมได้น้อยลงกว่าในอดีต สถาบันการเมืองการปกครอง ในจังหวัดที่มีการบริหารการพัฒนาแบบรวมศูนย์ และส่วนราชการยังมีบทบาทนำ แม้จะมีการกระจายอำนาจ แต่การกระจายภารกิจและงบประมาณลงสู่ท้องถิ่นยังดำเนินการได้ล่าช้า สถาบันการศึกษา ยังหล่อหลอมเด็กและเยาวชนให้เป็นคนดีของสังคมได้ไม่เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ขณะที่ธุรกิจเอกชนมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือสังคมมากขึ้น โดยส่วนใหญ่เป็นธุรกิจขนาดใหญ่ และสื่อมวลชนในจังหวัดยังมีบทบาทน้อยในการกระตุ้นสังคมในทางสร้างสรรค์ ความอ่อนแอของสถาบันสำคัญ ๆ ทางสังคมดังกล่าว ทำให้สังคมในจังหวัดระบอบประชาธิปไตยและภูมิคุ้มกันในการพัฒนาจังหวัด

3) ประชาชนในจังหวัดสระบุรียังมีภูมิคุ้มกันในการรับมือกับกระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้น้อย เนื่องจากวัฒนธรรมบางอย่างกำลังเลือนหายและระบบคุณค่าที่ดั้งเดิมเริ่มเสื่อมถอย โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชนที่หันไปชื่นชมวัฒนธรรมแบบใหม่ รับวัฒนธรรมที่ไม่พึงประสงค์มากขึ้น ขณะที่วัฒนธรรมไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่นถูกละเลยและมีการถ่ายทอดสู่คนรุ่นใหม่อย่างขาดการสืบสานอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับระบบคุณค่าที่ดั้งเดิมของท้องถิ่นที่เสื่อมถอยลง ทั้งเรื่องจิตสาธารณะ ความเอื้ออาทร การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การปฏิสัมพันธ์ ระบบคุณค่าที่ดั้งเดิมที่ลดน้อยลงนี้หากไม่สามารถพัฒนาการเรียนรู้ของประชาชนในจังหวัดให้สามารถปรับตัวและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสมแล้ว จะมีผลต่อการเสื่อมถอยทางจริยธรรมและวัฒนธรรม ซึ่งนำไปสู่ประเด็นปัญหาสังคมต่าง ๆ ตามมา

4) องค์ความรู้ประชาชนในจังหวัดยังไม่พร้อมที่จะเข้าสู่สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ได้อย่างเหมาะสม ถึงแม้ว่าการสร้างองค์ความรู้ใหม่ซึ่งเป็นผลผลิตจากการวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้น แต่การนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์อยู่ในระดับต่ำ สิทธิบัตรการประดิษฐ์ของประชาชนในจังหวัดสระบุรีส่วนใหญ่เป็นการพัฒนาเทคโนโลยีขั้นต้น การสร้างมูลค่าเพิ่มที่เกิดจากการมีสิทธิบัตรจึงไม่สูงนัก ซึ่งที่ประชุมส่วนใหญ่มีความเห็นที่สอดคล้องไปในทางเดียวกันว่า รูปแบบการนำองค์ความรู้ในภาพรวมของจังหวัดที่นำมาใช้ในเชิงพาณิชย์ยังอยู่ในระดับต่ำ

5) การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนาจังหวัดมีแนวโน้มดีขึ้นอย่างชัดเจน ทั้งการมีส่วนร่วมในทางการเมืองระดับจังหวัด ระดับท้องถิ่น ประชาชนให้ความสนใจและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน โดยการจัดทำแผนชุมชนเพิ่มมากขึ้น นับเป็นสัญญาณที่ดีต่อการส่งเสริมการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม การรวมตัวเป็นองค์กรชุมชนที่เข้มแข็งในจังหวัด ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการยังไม่กระจายอย่างกว้างขวาง ถึงแม้ว่าที่ผ่านมาจังหวัดจะได้ดำเนินงานส่งเสริมการรวมตัวเป็นองค์กรชุมชนและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องก็ตาม ซึ่งจำเป็นต้องเสริมสร้างให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นพื้นฐานการมีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัดอย่างมีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต

1.3 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผลสะท้อนของการพัฒนาจังหวัดที่ผ่านมา พบว่า จังหวัดใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติเพื่อมุ่งเสริมสร้างทุนทางเศรษฐกิจเป็นหลัก แบบแผนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมากจากการขยายตัวของการผลิตและการบริโภคเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดเป็นสำคัญ ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกใช้อย่างสิ้นเปลือง นำมาซึ่งการลดทอนทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และทุนทางสังคมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นรากฐานที่แท้จริงของการพัฒนาจังหวัดที่ยั่งยืน ดังนี้

1) ทรัพยากรธรรมชาติขาดความสมดุลระหว่างการใช้ประโยชน์กับการอนุรักษ์ฟื้นฟู โดยจากการศึกษา พบว่า พื้นที่ป่าในจังหวัดมีการเร่งนำมาใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจโดยขาดการปลูกทดแทนที่เหมาะสม ปริมาณน้ำฝนมีแนวโน้มลดลง ขณะที่ความต้องการใช้น้ำเพิ่มขึ้น ดินเสื่อมโทรมและมีปัญหาในเรื่องการถือครองกรรมสิทธิ์ที่ดิน ความหลากหลายทางชีวภาพของจังหวัดกำลังถูกทำลายรวดเร็ว ทรัพยากรประมงเสื่อมโทรม มีความต้องการใช้แร่และพลังงานเพิ่มขึ้นตามการขยายตัวของเศรษฐกิจของจังหวัด ในขณะที่สิ่งเหล่านี้ในจังหวัดมีน้อย สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นปัญหาในการสงวนรักษาทรัพยากรธรรมชาติเพื่อเป็นทุนสำรองให้คนรุ่นอนาคตในจังหวัดได้ใช้ประโยชน์อย่างถาวรต่อไป

2) คุณภาพสิ่งแวดล้อมยังจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขเพื่อนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของประชาชนในจังหวัดสระบุรี โดยเฉพาะคุณภาพทางอากาศ และแหล่งน้ำในเมืองหรือชุมชนที่มีลักษณะแห่งความเป็นเมืองสูง ปริมาณการปล่อยทิ้งขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสารเคมีทางการเกษตรที่ตกค้างแพร่กระจายในสิ่งแวดล้อมและปนเปื้อนในห่วงโซ่อาหาร อีกทั้งสิ่งแวดล้อมเมืองมีสภาพเสื่อมโทรมลงกว่าเดิม ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยและการดำเนินวิถีชีวิตของประชาชน จึงจำเป็นต้องเฝ้าระวังแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นเครื่องชี้ถึงการเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจที่สนองต่อสังคมจนเกินขีด

ความสามารถรองรับของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสะท้อนความไม่สมดุลของมิติ การพัฒนาที่จะนำไปสู่ความไม่ยั่งยืนของจังหวัดได้ในอนาคต

2. ผลจากการพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นความเจริญเติบโตด้านการผลิต หรือกระตุ้น รายได้ของประชากรในจังหวัดสระบุรี ส่งผลต่อการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นหรือชุมชนอย่างแท้จริง หรือไม่ อย่างไร

จากการเปิดประชุมระดมสมอง ทำให้ทราบในเบื้องต้นว่า จังหวัดสระบุรีได้มีการจัดอบรม เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจทั้งในเรื่องผลิตภัณฑ์จังหวัด องค์ความรู้เกี่ยวกับข้อมูลความจำเป็น พื้นฐาน (จปฐ.) รวมทั้ง องค์ความรู้ในการวางนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมสู่สัมฤทธิ์ผลใน อนาคต อย่างต่อเนื่องในกลุ่มผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ครบทุกคน รวมทั้ง จังหวัดได้มุ่งเน้นการทำงานในเชิงบูรณาการระหว่างส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น และองค์กรภาคเอกชน เพื่อพัฒนาการประสานนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมใน ท้องถิ่นให้มีความเชื่อมโยงสอดคล้องกับจังหวัด และนโยบายของรัฐบาล ภายใต้บริบทของ ท้องถิ่นนั้น จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อการให้ข้อมูลหรือการระดมความคิดเห็นในที่ประชุมเพื่อการ วิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

จากการศึกษาพบว่า การเพิ่มขึ้นของผลิตภัณฑ์จังหวัด รวมทั้งการเพิ่มขึ้นของรายได้ต่อหัว ของจังหวัด เป็นการพัฒนาโดยให้ความสำคัญในด้านความเจริญเติบโตในระดับมหภาคและเป็น ภาพรวมกว้าง ๆ รวมทั้งใช้ตัวแปรทางด้านเศรษฐกิจเป็นเครื่องวัด ส่วนตัวแปรทางด้านคุณภาพ เช่น คุณภาพชีวิต สังคม และการเมือง มักจะถูกละเลย ซึ่งเป็นการพัฒนาที่ก่อให้เกิดผลที่ไม่พึงปรารถนา แก่คนส่วนใหญ่ เนื่องจากการพัฒนาตามรูปแบบที่รัฐทุนนิยมพึงพา และในทางตรงกันข้าม อภิมหาชนและชนชั้นปกครอง ซึ่งประกอบด้วยคนจำนวนน้อยกลับได้รับผลพวงจากการพัฒนาไป ในอัตราส่วนที่ดีที่สุด จริงอยู่ที่ความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจและความทันสมัยได้ปรากฏให้ เห็นอยู่ทั่วไปในพื้นที่ต่าง ๆ ของจังหวัด แต่ความหิวโหย ความยากจนข้นแค้น รวมทั้งวิกฤตการณ์ ทางสังคมก็เกิดขึ้นบ่อยครั้ง ตลอดจนการชะงักงันทางเศรษฐกิจหรือความล่าช้าก็ยังคงปรากฏอยู่ โดยทั่วไปจนทำดูเหมือนว่าความเจริญที่บังเป็นผลมาจากการนำเอาความทันสมัย หรือความเจริญ ทางด้านวัตถุไปสู่บางบริเวณพื้นที่ต่าง ๆ ของจังหวัดเท่านั้น ซึ่งมีใช่เป็นการพัฒนาที่แท้จริง

ผลสะท้อนจากการพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นความเจริญเติบโตด้านการผลิตหรือ ผลิตภัณฑ์จังหวัด ดังกล่าว ที่ประชุมได้มีความเห็นที่สอดคล้องกันว่า ในด้านเศรษฐกิจ รายได้ของคน ราวกับคนจนแตกต่างกันมากมาย คนรวยมักอาศัยอยู่ในเมืองและประกอบอาชีพในธุรกิจอุตสาหกรรม

รวมทั้งเป็นข้าราชการ ทหาร ตำรวจ คนจนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชนบท โดยที่คนรวมและชนชั้นปกครองจะมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับนายทุนต่างชาติ พวกเขาจะร่วมกันใช้อำนาจของรัฐกดค่าจ้างแรงงานของกรรมกรและราคาผลผลิตทางการเกษตรให้ต่ำลง เพื่อที่จะสามารถตัดดอกเอาผลกำไรให้ได้มากที่สุด ดังนั้น ผลสะท้อนที่เกิดจากการพัฒนาดังกล่าวที่ผ่านมาได้สร้างความไม่เท่าเทียมกันขึ้นระหว่างเมืองกับชนบท และระหว่างคนรวยกับคนยากจน เกิดการแลกเปลี่ยนที่ไม่เป็นธรรม เกิดการข้ามชาติของเงินทุน เกิดการผูกขาดโดยนักลงทุนต่างชาติ ในกิจการบางประเภท ในขณะเดียวกันยังเกิด การสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติ ปัญหามลภาวะ การว่างงาน และปัญหาในเชิงโครงสร้างทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนตามมาอีกหลายประการ

3. ท่านมีข้อเสนออย่างไรเกี่ยวกับประเด็นการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในจังหวัดสระบุรี เพื่อให้นำไปสู่ความเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งและมีการพัฒนานำไปสู่ความยั่งยืน

จากการศึกษา พบว่า ที่ประชุมได้มีมติเห็นชอบร่วมกันว่า ในกระบวนการผลิตสินค้าและบริการ เพื่อสนองความต้องการของประชาชน และเพื่อสร้างรายได้เงินตราต่างประเทศจากการส่งออกไปยังตลาดโลกนั้น ต้องใช้ทุนทั้งเศรษฐกิจ สังคม และทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นองค์ประกอบ ซึ่งในการขยายตัวของผลผลิตและรายได้ที่สร้างขึ้นนั้นไม่สามารถใช้เป็นเครื่องวัดความสุขหรือสวัสดิการสังคมที่ดีได้ แต่ตัวชี้วัดความสุขที่สำคัญคือ สวัสดิการสังคม หรือความอยู่ดีมีสุขของประชาชนนั่นเอง ซึ่งสวัสดิการสังคมควรจะเกิดขึ้นควบคู่ไปกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพและยั่งยืนได้ หากการพัฒนาเศรษฐกิจสามารถสร้างรายได้ส่วนเกินได้เพียงพอเพื่อไปเสริมสร้างสวัสดิการสังคมให้เกิดขึ้น ซึ่งมีเจตนานั้นแล้วสวัสดิการสังคมอาจจะไม่เพิ่มขึ้นตามการขยายตัวของเศรษฐกิจ โดยควรยึดหลักการความร่วมมือของภาคีการพัฒนาและ ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน และระดับจังหวัด โดยแต่ละภาคส่วนจะต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของส่วนรวม พร้อมทั้งมุ่งรับผิชอบกับบทบาทในการพัฒนาจังหวัดเป็นสำคัญ โดยมุ่งสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไปพร้อมกับการเพิ่มหรือพัฒนาสวัสดิการสังคม และการดูแลทรัพยากรธรรมชาติของจังหวัด คือ การพัฒนาทุนในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในด้านทุนมนุษย์ต้องมีศักยภาพและมีหลักธรรมาภิบาลสนับสนุน ในขณะเดียวกัน การใช้ทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควรที่จะจัดการให้เกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุดให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่าและยั่งยืนเพื่อให้การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมมีความเจริญเติบโตไปพร้อมกัน

4. กลุ่มผลประโยชน์ใดบ้างที่ได้รับจากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในจังหวัดสระบุรี

ผลจากการพัฒนาที่ผ่านมาเป็นการพัฒนามุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการเจริญเติบโตด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก ส่งผลให้การพัฒนาไม่สมดุลและไม่มีเสถียรภาพ ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ไม่คำนึงถึงความเหมาะสมกับบริบทของจังหวัดสระบุรี ภูมิสังคม หรือความพร้อมของคนและโครงสร้างทางสังคมในจังหวัดสระบุรี โดยพึ่งพิงความรู้ เทคโนโลยี เงินลงทุน หรือบริษัทเงินทุนข้ามชาติมากเกินไป ไม่เตรียมสร้างพื้นฐานภายในจังหวัดให้มั่นคง และเข้มแข็ง ในขณะที่เดียวกันปัญหาที่ทับถมอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการกระจายทุน กระจายความเจริญและผลประโยชน์จากการพัฒนา และกระจายรายได้ระหว่างกลุ่มคนและในเชิงพื้นที่ รวมทั้งเกิดปัญหาทางสังคม ความย่อหย่อนทางศีลธรรม ความเสื่อมถอยทางวัฒนธรรมที่ฝังงมในจังหวัด ตลอดจนความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งล้วนส่งผลกระทบต่อ การพัฒนาจังหวัดในอนาคต ซึ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจังหวัดสระบุรีที่ผ่านมา มุ่งเน้นการส่งเสริมการลงทุนภาคเอกชน เกษตร สาขาอุตสาหกรรม สาขาการก่อสร้าง สาขาการบริการธุรกิจ โรงแรม ทำให้ฐานเศรษฐกิจภาคอุตสาหกรรมและบริการส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในบางพื้นที่หรือในเขตเมือง และเติบโตอย่างรวดเร็ว สร้างความมั่งคั่งและรายได้แก่บุคคลและกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง กลายเป็น เศรษฐกิจธุรกิจ ครอบคลุมทั่วจังหวัด และส่งผลให้เศรษฐกิจภาคเมืองหรือเขตอุตสาหกรรมมีการเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลกมากกว่าการมีส่วนร่วมสนับสนุนเศรษฐกิจภาคชนบท ทั้งสังคมเมืองขยายตัวอย่างรวดเร็วตามการขยายตัวของเศรษฐกิจธุรกิจ ก่อให้เกิดปัญหาการจัดบริการ พื้นฐานที่ไม่สมดุล โดยมุ่งเน้นการให้บริการแก่ภาคธุรกิจเป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่เดียวกัน เศรษฐกิจประชาชนในจังหวัดสระบุรีส่วนใหญ่กว่าสองในสามของจังหวัดอยู่ในพื้นที่ชนบท และเป็นฐานเศรษฐกิจภาคการเกษตร อยู่ในภาวะเสถียรสมดุลทางโครงสร้างเศรษฐกิจ สังคม และธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างรวดเร็ว ในเชิงเศรษฐกิจแล้วเป็นการเสถียรสมดุลระหว่างรายได้กับรายจ่ายของคนชนบท เนื่องจากฐานการทำมาหากินถูกจำกัดจากทรัพยากรธรรมชาติที่เสถียรสมดุลจากการใช้อย่างสิ้นเปลืองและเสื่อมโทรมลงมาก ตลอดทั้งปัญหาภัยธรรมชาติ ปัญหา ระดับการศึกษาและผลิตภาพการผลิต ค่าขาดเทคโนโลยีที่เหมาะสม ละทิ้งภูมิปัญญาดั้งเดิมที่สะสมมานาน และพึ่งพาภายนอกทางการตลาด จึงทำให้มีรายได้ต่ำและยากจน ขณะที่รายจ่ายเพิ่มขึ้นจากพฤติกรรมการบริโภคของคนชนบทเริ่มเปลี่ยนเป็นวัตถุนิยมมากขึ้น ทำให้รายได้ไม่พอกับรายจ่ายนำไปสู่ปัญหาหนี้สินมากขึ้น และส่งผลกระทบต่อเสถียรสมดุลทางสังคมที่คนชนบทในวัยทำงานต้องละทิ้งภูมิลำเนาเดิมไปแสวงหางานและรายได้ในเมืองหรือในเขตอุตสาหกรรม ตามมาด้วย

ความปัญหาความอ่อนแอของสังคมชนบทนานปีการในจังหวัดเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ปัญหาการเสียมูลค่าอย่างต่อเนื่องนี้ได้ทำให้คนชนบทในจังหวัดอยู่ในภาวะยากไร้มานานปี ซึ่งถ้าพึ่งปัจเจกหรือครอบครัวก็ยากจะฟื้นฟูแก้ไขให้เกิดสมดุลและยืนอยู่บนพื้นฐานการพึ่งตนเองได้อย่างเข้มแข็งเพราะขาดความรู้ ขาดเทคโนโลยีที่พึ่งตนเองได้อย่างเข้มแข็ง และขาดทุนทรัพย์และขาดประสบการณ์ ในเรื่องเศรษฐกิจธุรกิจสมัยใหม่จึงเป็นปัญหาสะสมที่เกิดขึ้นมานาน

จากการศึกษา พบว่า ผลจากการพัฒนากระตุ่นกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งการสนับสนุนโดยใช้งบประมาณของภาครัฐ การลงทุนของเอกชน การบริโภคภายในจังหวัด และการลงทุนธุรกิจการท่องเที่ยวที่ผ่านมา ส่งผลให้มูลค่ารายได้ผลิตภัณฑ์มวลรวม เพิ่มขึ้นในปี 2548 เท่ากับ 114,785 ล้านบาท จากปี 2547 มูลค่ารายได้ผลิตภัณฑ์มวลรวม เท่ากับ 101,349 ล้านบาท ความต่างที่เพิ่มคิดเป็นจำนวน 13,436 ล้านบาท โดยมีรายได้ต่อหัว ในปี 2548 เท่ากับ 168,540 บาทต่อคนต่อปี จากในปี 2547 ซึ่งมีรายได้ต่อหัว เท่ากับ 153,104 บาทต่อคนต่อปี ซึ่งเพิ่มขึ้น 15,436 บาทต่อคนต่อปี โดยในปี 2548 มีอัตราการขยายตัวนอกภาคเกษตรสูงถึง ร้อยละ 14.63 สาขาที่มีอัตราการขยายตัวสูง ได้แก่ การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน การผลิตอุตสาหกรรม การก่อสร้าง โรงแรมและภัตตาคาร การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้าและการคมนาคม และตัวกลางทางการเงิน ส่วนภาคเกษตรมีการชะลอตัวลง ร้อยละ 5.62 โดยมีสาขาเกษตรกรรม การล่าสัตว์ ป่าไม้ มีอัตราชะลอตัวลงถึง ร้อยละ 5.91 (สำนักงานเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549 : 128) ซึ่งในขณะที่อีกมุมมองผลที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในจังหวัดสระบุรี ในปี 2548 จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) พบว่า รายได้ต่อหัวต่อคนต่อปี อยู่ที่ระดับ 40,000 บาท โดยมีครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์คนละ 20,000 บาท/ปี/คน จำนวน 579 ครัวเรือน จากทั้งหมด 72,127 ครัวเรือน (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสระบุรี, 2549 : 1-3) ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วจึงเป็นข้อสังเกตที่สนับสนุนความเห็นของที่ประชุมของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ อย่างชัดเจนว่า ในผลสะท้อนความสำเร็จของการพัฒนาเศรษฐกิจโดยยึดฐานจากมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด มิใช่ความสำเร็จในการกระจายรายได้สู่ชุมชนได้อย่างแท้จริง เนื่องจากจะเห็นได้ว่า ผลที่เกิดขึ้นรายได้จะกระจุกตัวในบางกลุ่มเท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มของนอกภาคเกษตร ในสาขาอุตสาหกรรม สาขาการบริการ ซึ่งเป็นคนกลุ่มน้อยและเป็นกลุ่มนายทุนที่สำคัญที่ส่งผลให้ตัวเลขหรือมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดสระบุรีสูงขึ้น แต่ในขณะเดียวกันในภาพของผลความสำเร็จของภาคชนบท รายได้กลับอยู่ระดับต่ำ มีช่องว่างระหว่างรายได้สูงมาก จึงไม่สามารถยืนยันหรือเป็นคำตอบสุดท้ายได้ว่าความสำเร็จของการพัฒนาโดยใช้มูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของจังหวัดดังเหตุผลเชิงตรรกะที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

ดังนั้น จึงมีกลุ่มผลประโยชน์ที่เข้ามาเกี่ยวข้องและได้รับจากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม จังหวัดสระบุรี ดังนี้

4.1 กลุ่มธุรกิจด้านอุตสาหกรรม ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงภาคเศรษฐกิจในจังหวัด จังหวัดสระบุรีมีศักยภาพและแหล่งทรัพยากรที่เป็นต้นทุนที่เอื้อต่อการดำเนินการอุตสาหกรรม ดังนั้น จึงเกิดการลงทุนภาคอุตสาหกรรมในจังหวัดสระบุรีมากมาย โดยมีการประสานสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างภาคธุรกิจด้านอุตสาหกรรมกับภาครัฐที่เอื้อต่อการสนับสนุนผลประโยชน์ โดยมีการสนับสนุนโครงการพัฒนาต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ พัฒนาพื้นที่ให้เกิดมูลค่าเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการลงทุนภาคอุตสาหกรรม ทำให้เกิดการกระจุกตัวในการพัฒนาและได้รับประโยชน์มหาศาลแก่ภาคธุรกิจด้านอุตสาหกรรมการก่อสร้าง นอกจากนี้ กลุ่มบุคคลบางส่วนในกลุ่มนี้ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการ คณะทำงานต่าง ๆ ในจังหวัด ร่วมกำหนดนโยบาย วางแนวทางการพัฒนา ซึ่งผลสะท้อนที่เกิดขึ้นคือ นโยบาย โครงการและงบประมาณส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับภาคอุตสาหกรรมเป็นหลัก เป็นปัจจัยด้านทุนที่เอื้อและสนับสนุนต่อกลุ่มเหล่านี้

ในขณะเดียวกัน สิ่งที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อจังหวัด คือ เกิดปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทำลาย เกิดปัญหามลพิษฝุ่นละออง ปัญหาสุขภาพของประชาชนได้รับผลกระทบจากผลิตผลภาคอุตสาหกรรม ปัญหามลพิษทางน้ำ มีการปล่อยของเสียลงสู่แม่น้ำ ลำคลอง ซึ่งในภาคการพัฒนารัฐได้ให้สนับสนุนให้แก่ปัญหาดังกล่าวแต่ผู้ได้รับประโยชน์ เป็นกลุ่มนายทุนในการเข้ามาบริหารจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม และเข้ามาลงทุนในพื้นที่ มีการจัดตั้งโรงงานต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมายในพื้นที่ เกิดการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นในการกลไกของรัฐจึงเป็นฝ่ายที่สนับสนุนกลุ่มผลประโยชน์มากกว่ากลุ่มภาคประชาชนในชุมชนหรือในชนบทเป็นส่วนใหญ่ของพื้นที่

4.2 กลุ่มทุนพาณิชย์ ซึ่งเป็นกลุ่มทุนทางการเงินที่ได้เข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ ซึ่งได้มีการเติบโตจากทุนพาณิชย์ไปสู่ทุนอุตสาหกรรม และทุนการเงิน เพื่อเป็นฐานกำลังทางเศรษฐกิจ รวมทั้ง พ่อค้ายักธุรกิจบางคนที่ย้ายตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งมีความสัมพันธ์ในเชิงอุปถัมภ์ขยายจากกลุ่มทุนพาณิชย์ไปสู่กลุ่มทุนการเงิน พ่อค้ายักทุนที่ต้องการความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจซึ่งเข้าสังกัดชนชั้นทางอำนาจกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดเพื่อขอรับการอุปถัมภ์ทางการเมืองในรูปแบบของการปกป้องคุ้มครองธุรกิจและผลประโยชน์จากการดำเนินนโยบายธุรกิจ ในขณะเดียวกันก็ต้องให้ทรัพยากรทางการเงินและความช่วยเหลืออื่น ๆ แก่ชนชั้นนำทางอำนาจที่ทำ

หน้าที่เป็น “มูลนาย” การปรับเปลี่ยนนโยบายเพื่อให้ประโยชน์แก่บุคคลภายใต้การอุปถัมภ์เกิดขึ้น เป็นครั้งคราว ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ดังกล่าวยังคงดำรงอยู่ตลอดมา โดยมีการขายตัวไปสู่กลุ่มทุนอุตสาหกรรม ซึ่งยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจที่ไม่สมดุลจะก่อให้เกิดกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ และเข้าไปมีบทบาทและอิทธิพลในกระบวนการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจโดยตรงและประสบความสำเร็จในการเรียกร้องนโยบายอยู่บ่อยครั้ง

4.3 กลุ่มบริษัทข้ามชาติ ที่เข้ามาลงทุนในพื้นที่ ซึ่งได้รับประโยชน์และเป็นท่อนำเงินตราส่งออกต่างประเทศ ประกอบกับวิถีชีวิต ค่านิยม วัฒนธรรมและการดำรงชีวิตของประชาชนเปลี่ยนแปลงไปโดยมุ่งเน้นวัตถุนิยม การใช้จ่ายฟุ่มเฟือย จึงเป็นปัจจัยเอื้อให้เกิดการจับจ่ายใช้สอย และสนับสนุนการบริโภควัตถุนิยม เกิดเงินตราไปสู่กลุ่มบริษัทข้ามชาติที่เข้ามาลงทุนในด้านการค้าปลีกค้าส่งในจังหวัด นอกจากนี้กลุ่มบริษัทข้ามชาติได้นำนโยบายการใช้บัตรเครดิตเพื่อการจับจ่ายใช้สอยกระตุ้นการขายสินค้าและบริการ ทำให้เกิดเงินทุนหมุนเข้าสู่ระบบท่อส่งไปยังต่างประเทศ ในขณะที่เดียวกันภาครัฐได้ให้ความสำคัญและสนับสนุนโครงการและงบประมาณต่างๆ ให้กับกลุ่มดังกล่าวในรูปของโครงการพัฒนาด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ซึ่งยังเป็นการส่งเสริมกระตุ้นให้เงินตราถูกดูดซับเข้าสู่ระบบท่อส่งไปต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น

4.4 กลุ่มธุรกิจภาคเอกชน ซึ่งกลุ่มเหล่านี้ส่วนใหญ่มิได้มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดสระบุรี แต่เป็นบุคคลที่มาจากกรุงเทพมหานคร หรือเป็นบุคคลมาจากจังหวัดอื่น รวมทั้งจากต่างประเทศที่เข้ามาลงทุนธุรกิจในจังหวัด หรือเข้ามาลงทุนในรูปของสาขา บริษัทลูกข่าย และกอบโกยผลประโยชน์กลับไปยังบริษัทแม่ข่าย ซึ่งกลุ่มเหล่านี้มีบทบาทสำคัญที่ส่งผลให้มูลค่าทางธุรกิจเจริญเติบโตและส่งผลในภาพรวมของผลิตภัณฑ์มวลรวมในจังหวัดสูงขึ้น กลุ่มเหล่านี้จะเข้ามามีผลประโยชน์ร่วมกันกับนักการเมือง และภาครัฐในบางกลุ่ม มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของจังหวัด เข้ามาเป็นคณะกรรมการ คณะทำงานชุดต่าง ๆ ในจังหวัด ทำให้เกิดการรับรู้และมีส่วนร่วมผลักดันให้นโยบายเอื้อประโยชน์แก่กลุ่มของตนเอง รวมทั้งกลุ่มนักการเมืองบางกลุ่มที่มีธุรกิจส่วนตัวเกี่ยวข้อง จึงเป็นผลประโยชน์ทับซ้อนที่แฝงในนโยบายการพัฒนาจังหวัด

4.5 กลุ่มนักการเมือง ซึ่งหมายถึงนักการเมืองทุกระดับ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่น อำเภอ จังหวัด และระดับประเทศ ในภาพรวมส่วนใหญ่บุคคลเหล่านี้มีธุรกิจและได้รับผลประโยชน์จากผลพวงในการกำหนดนโยบายการพัฒนาของจังหวัดเป็นอย่างยิ่ง โครงการต่าง ๆ ส่วนใหญ่มุ่งเน้นให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมการส่งออก สนับสนุนภาคธุรกิจเป็นส่วนใหญ่ รวมทั้งการเข้ามาเป็นผู้รับเหมาหรือดำเนินโครงการเสียเอง โดยมีการตกลงแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบาย วางโครงการ สนับสนุนงบประมาณลงสู่พื้นที่อย่างเป็นทางการและมีนัยแฝงในเรื่องของ

ผลประโยชน์ โดยมีการเกี่ยวพันซึ่งกันและกันระหว่างกลุ่มนักการเมืองกับฝ่ายภาครัฐ ดังนั้น การกระจายโครงการพัฒนาจึงกระจุกตัวให้อำเภอประโยชน์เพียงบางกลุ่มเท่านั้น สำหรับโครงการที่ ลงสู่ท้องถิ่นนักการเมืองท้องถิ่นในบางกลุ่มเข้ามาควบคุมและดูดซับผลประโยชน์ออกไป ส่งผลให้ ประชาชนได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาเพียงบางส่วน ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับโครงการและ งบประมาณที่ลงไปพัฒนาท้องถิ่น อันจะเกิดประโยชน์ต่อประชาชนโดยตรงน้อยมาก เป็นสัดส่วน ที่ไม่สมดุลกันระหว่างผลประโยชน์ที่ได้รับของกลุ่มนักการเมืองกับภาคประชาชนในท้องถิ่นใน จังหวัดสระบุรี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 8

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

สำหรับในบทสุดท้ายนี้ จะได้นำเนื้อหาและผลการวิจัยที่ค้นพบทั้งหมดมาสรุป รวบรวมยอด พร้อมทั้งอภิปรายผล และชี้ให้เห็นถึงข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย ดังนี้รายละเอียดดังต่อไปนี้

1. บทสรุป

ผลจากการวิจัยค้นพบ ดังนี้

ผลการวิจัยที่ 1 ความสำคัญของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) ที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัดสระบุรี พบว่า ผลิตภัณฑ์จังหวัด (GPP) เป็นสถิติที่วัดผลรวมของมูลค่าของสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายที่ผลิตขึ้นในจังหวัดในช่วงระยะเวลาหนึ่งปี ในการคำนวณจะใช้การหามูลค่าเพิ่มจากกิจกรรมการผลิตทุกชนิดที่เกิดขึ้นในจังหวัด และแสดงให้เห็นถึงภาวะการผลิตในสาขาต่าง ๆ ของจังหวัด ทำให้สามารถนำไปใช้ในการวางแผนการผลิตในอนาคตได้ รวมทั้งใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินผลการพัฒนาของจังหวัด โดยมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัดสระบุรี ดังนี้

1. ผลิตภัณฑ์จังหวัดจะแสดงถึงสถานการณ์เศรษฐกิจของจังหวัดว่ามีความมั่งคั่งมากน้อยเพียงใด ข้อมูลจากผลิตภัณฑ์จังหวัดจะทำให้ทราบมูลค่าสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายที่จังหวัดผลิตขึ้นมีมากน้อยเพียงใด จังหวัดมีมูลค่าการผลิตสูงในผลิตภัณฑ์ใด ซึ่งถือว่าจังหวัดมีความมั่งคั่งในผลิตภัณฑ์นั้นมาก ทั้งนี้ เพราะระดับการผลิตของจังหวัดที่อยู่ในระดับสูง แสดงว่าประชาชนในจังหวัดมีโอกาสได้รับรายได้จากการผลิตในจังหวัดสูงด้วย จังหวัดจึงมีความมั่งคั่งมาก ดังนั้น จึงมีประโยชน์ต่อการวางแผนเพื่อขยายการผลิตให้เพิ่มขึ้นในอนาคต โดยเลือกสาขาที่เป็นไปได้เป็นลำดับไป เมื่อการผลิตโดยรวมเพิ่มขึ้นประชาชนก็ย่อมได้รับรายได้เพิ่มขึ้น เท่ากับเป็นการเพิ่มความมั่งคั่งของจังหวัดให้สูงขึ้นด้วย

2. การเปรียบเทียบระดับรายได้ประชากร โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว ซึ่งหาได้จากการนำข้อมูลผลิตภัณฑ์จังหวัดในราคาประจำปีหารด้วยจำนวนประชากรของจังหวัด จะได้ค่าเฉลี่ยผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว (Per capita GPP) ซึ่งเป็นตัวเลขที่แสดงถึงความสามารถใน

การสร้างรายได้ของจังหวัดเฉลี่ยต่อคน โดยสามารถใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสร้างรายได้ (Generated of factor income)

3. ผลผลิตจังหวัดเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเปรียบเทียบภาวะเศรษฐกิจกับจังหวัดอื่น ๆ หรือเปรียบเทียบกับระดับภาค หรือระดับประเทศ โดยเปรียบเทียบในตัวมูลค่าการผลิตและโครงสร้างการผลิตกับจังหวัดอื่น ๆ ทำให้ทราบความแตกต่างที่อาจเป็นจุดอ่อนหรือจุดด้อยของการผลิตของจังหวัด ซึ่งมีสาเหตุจากทั้งในด้านปัจจัยพื้นฐานของแต่ละจังหวัดที่แตกต่างกัน และมาจากประสิทธิภาพการผลิตที่แตกต่างกันด้วย จึงเป็นเครื่องชี้ว่าจังหวัดควรจะเร่งรัดพัฒนาการผลิตสาขาใดให้ทัดเทียมกับการผลิตในจังหวัดอื่น

4. ผลผลิตจังหวัดเป็นเครื่องมือในการวางนโยบายและมาตรการทางเศรษฐกิจเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ เนื่องจากผลผลิตจังหวัดจะแสดงมูลค่าการผลิตสินค้าและบริการทุกชนิดที่ผลิตได้ในจังหวัด ดังนั้น หากการผลิตสินค้าใดมีปัญหาการผลิตตกต่ำ รัฐบาลจะใช้ข้อมูลจากผลผลิตจังหวัดเป็นเครื่องมือในการกำหนดนโยบายและมาตรการแก้ไขปัญหา โดยพิจารณาจากผลผลิตจังหวัดประกอบการตัดสินใจกำหนดนโยบายและมาตรการ รวมทั้งจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณสนับสนุนเพื่อแก้ไขปัญหาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

5. การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ หรือแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด โดยใช้ผลผลิตจังหวัดเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัด หลักการพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจให้มีการเจริญเติบโต คือ หลักการเพิ่มผลผลิตให้มากขึ้น ซึ่งข้อมูลการผลิตที่นำไปใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจสามารถนำมาจากผลผลิตจังหวัด สามารถใช้เป็นตัวเลขเป้าหมายการเติบโตทางเศรษฐกิจของจังหวัด รวมทั้ง ภายหลักที่แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดได้ดำเนินการไปจนสิ้นแผนแล้ว ผลผลิตจังหวัดยังเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลความสำเร็จของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดว่าการผลิตของจังหวัดเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนดังกล่าวหรือไม่อีกด้วย

ผลการวิจัยที่ 2 ผลจากการพัฒนากิจกรรมสามารถกระตุ้นผลผลิตของผลผลิตจังหวัด (GPP) ที่มีต่อการนำไปสู่การกระจายรายได้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมชุมชน พบว่า

1. มุมมองผลสะท้อนจากการพัฒนาโดยสนับสนุนแผนงาน โครงการ กิจกรรม และงบประมาณ ทั้งจากหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่น ๆ ที่ได้สนับสนุน เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจังหวัดที่ผ่านมาในภาพรวม พบว่า ผลการพัฒนาดังกล่าวเป็นการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยเกิดจากการนำทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์และความได้เปรียบด้านแรงงานราคาถูกของ พื้นที่มาใช้สนับสนุนการพัฒนาจังหวัด และขยาย

ฐานการผลิต ทำให้ระบบเศรษฐกิจของจังหวัดมีการขยายตัวในอัตราสูง แต่การเจริญเติบโตดังกล่าว นอกจากจะต้องแลกด้วยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ร่อยหรอและเสื่อมโทรมลงไปมากแล้ว ยังต้องพึ่งพาทุนเทคโนโลยี และตลาดจากต่างประเทศ ในขณะที่ท้องถิ่นหรือชุมชนมีข้อจำกัดทั้งในด้านการพัฒนาศักยภาพคน การเสริมสร้างฐานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการจัดการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่งผลต่อคุณภาพและประสิทธิภาพโดยรวมของการพัฒนาจังหวัด ชีตความสามารถในการแข่งขันทั้งภายในจังหวัด และเพื่อการส่งออก เกิดปัญหาความขัดแย้งในสังคมจากความเหลื่อมล้ำของรายได้และการแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติมากขึ้น ทำให้พบว่า แม้ว่าการพัฒนาเศรษฐกิจในภาพรวมของจังหวัด จะสามารถบรรลุตามความมุ่งหมาย แต่ได้นำไปสู่ผลการพัฒนาที่ไม่พึงปรารถนาทางด้านสังคมในจังหวัดสระบุรี และการพัฒนาอาจจะไม่ยั่งยืน เพราะคนในสังคมส่วนใหญ่ของจังหวัดสระบุรี ยังไม่ได้รับประโยชน์จากกระบวนการพัฒนาที่ต่อเนื่องกันช่วงเวลาที่ยาวนาน

2. ผลจากการพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นความเจริญเติบโตด้านการผลิต หรือกระตุ้นรายได้ของประชากรในจังหวัดสระบุรี ส่งผลต่อการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นหรือชุมชน พบว่าการเพิ่มขึ้นของผลิตภัณฑ์จังหวัด รวมทั้งการเพิ่มขึ้นของรายได้ต่อหัวของจังหวัด เป็นการพัฒนาโดยให้ความสำคัญในด้านความเจริญเติบโตในระดับมหภาคและเป็นภาพรวมกว้าง ๆ รวมทั้งใช้ตัวแปรทางด้านเศรษฐกิจเป็นเครื่องวัด ส่วนตัวแปรทางด้านคุณภาพ เช่น คุณภาพชีวิต สังคม และการเมือง มักจะถูกละเลย ซึ่งเป็นการพัฒนาที่ก่อให้เกิดผลที่ไม่พึงปรารถนาแก่คนส่วนใหญ่ เนื่องจากการพัฒนาตามรูปแบบที่รัฐทุนนิยมพึ่งพา และในทางตรงกันข้าม อภิสิทธิ์ชนและชนชั้นปกครอง ซึ่งประกอบด้วยคนจำนวนน้อยกลับได้รับผลพวงจากการพัฒนาไปในอัตราส่วนมากที่สุด จริงอยู่ที่ความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจและความทันสมัยได้ปรากฏให้เห็นอยู่ทั่วไปในพื้นที่ต่าง ๆ ของจังหวัด แต่ความหิวโหย ความยากจนข้นแค้น รวมทั้งวิกฤตการณ์ทางสังคมก็เกิดขึ้นบ่อยครั้ง ตลอดจนการชะงักงันทางเศรษฐกิจหรือความล้มหลังก็ยังคงปรากฏอยู่โดยทั่วไป จนทำดูเหมือนว่าความเจริญทั้งปวงเป็นผลมาจากการนำเอาความทันสมัย หรือความเจริญทางด้านวัตถุไปสู่บางบริเวณพื้นที่ต่าง ๆ ของจังหวัดเท่านั้น ซึ่งมีใช่เป็นการพัฒนาที่แท้จริง

3. ข้อเสนอเกี่ยวกับประเด็นการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในจังหวัดสระบุรีเพื่อให้นำไปสู่ความเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งและมีการพัฒนานำไปสู่ความยั่งยืน พบว่า ในกระบวนการผลิตสินค้าและบริการ เพื่อสนองความต้องการของประชาชน และเพื่อสร้างรายได้เงินตราต่างประเทศจากการส่งออกไปยังตลาดโลกนั้น ต้องใช้ทุนทั้งเศรษฐกิจ สังคม และทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นองค์ประกอบ ซึ่งในการขยายตัวของผลผลิตและรายได้ที่สร้างขึ้นนั้น ไม่สามารถใช้

เป็นเครื่องวัดความสุขหรือสวัสดิการสังคมที่ดีได้ แต่ตัวชี้วัดความสุขที่สำคัญคือ สวัสดิการสังคม หรือความอยู่ดีมีสุขของประชาชนนั่นเอง ซึ่งสวัสดิการสังคมควรจะเกิดขึ้นควบคู่ไปกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพและยั่งยืนได้ หากการพัฒนาเศรษฐกิจสามารถสร้างรายได้ส่วนเกินได้เพียงพอเพื่อไปเสริมสร้างสวัสดิการสังคมให้เกิดขึ้น ซึ่งมีฉะนั้นแล้วสวัสดิการสังคมอาจจะไม่เพิ่มขึ้นตาม การขยายตัวของเศรษฐกิจ โดยควรยึดหลักการความร่วมมือของภาคีการพัฒนาและผู้มีส่วนร่วมใน การพัฒนาทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน และระดับจังหวัด โดยแต่ละภาคส่วนจะต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของส่วนรวม พร้อมทั้งมุ่งรับผิดชอบกับบทบาทในการพัฒนาจังหวัดเป็นสำคัญ โดยมุ่งสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไปพร้อมกับการเพิ่มหรือพัฒนาสวัสดิการสังคม และการดูแลทรัพยากรธรรมชาติของจังหวัด คือ การพัฒนาทุนในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในด้านทุนมนุษย์ต้องมีศักยภาพและมีหลักธรรมาภิบาลสนับสนุน ในขณะที่เดียวกัน การใช้ทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควรที่จะจัดการให้เกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุดให้สามารถ ใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่า และยั่งยืนเพื่อให้ การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมมีความเจริญเติบโตไปพร้อมกัน

ผลการวิจัยที่ 3 กลุ่มผลประโยชน์ที่ได้รับจากการพัฒนากิจกรรมเพื่อเพิ่มผลผลิตของผลิตภัณฑ์จังหวัดของจังหวัดสระบุรี พบว่า กลุ่มผลประโยชน์ที่เข้ามาเกี่ยวข้องและได้รับการพัฒนาจังหวัดสระบุรี ได้แก่

กลุ่มที่ 1 กลุ่มธุรกิจด้านอุตสาหกรรม มีการประสานสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างภาคธุรกิจด้านอุตสาหกรรมกับภาครัฐที่เอื้อต่อการสนับสนุนผลประโยชน์ มีบทบาทสำคัญในการมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการ คณะทำงานต่าง ๆ ในจังหวัด ร่วมกำหนดนโยบาย วางแนวทางการพัฒนา ซึ่งผลสะท้อนที่เกิดขึ้นคือ นโยบาย โครงการและงบประมาณส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับภาคอุตสาหกรรมเป็นหลัก เป็นปัจจัยด้านทุนที่เอื้อและสนับสนุนต่อกลุ่มเหล่านี้

กลุ่มที่ 2 กลุ่มทุนพาณิชย์ ซึ่งเป็นกลุ่มทุนทางการเงินที่ได้เข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ ซึ่งได้มีการเติบโตจากทุนพาณิชย์ไปสู่ทุนอุตสาหกรรม และทุนการเงิน เพื่อเป็นฐานกำลังทางเศรษฐกิจ รวมทั้ง พ่อค้านักธุรกิจบางคนดำรงตำแหน่งทางการเมือง

กลุ่มที่ 3 กลุ่มบริษัทข้ามชาติ ที่เข้ามาลงทุนในพื้นที่ ซึ่งได้รับประโยชน์และเป็นท่อนำเงินตราส่งออกต่างประเทศ มีการนำนโยบายการใช้บัตรเครดิตเพื่อการจับจ่ายใช้สอยกระตุ้นการขายสินค้าและบริการ ทำให้เกิดเงินทุนหมุนเข้าสู่ระบบท่อนำไปยังต่างประเทศ ประกอบกับภาครัฐได้ให้ความสำคัญและสนับสนุนโครงการและงบประมาณต่าง ๆ ให้กับกลุ่มดังกล่าวในรูปแบบของโครงการพัฒนาด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ

กลุ่มที่ 4 กลุ่มธุรกิจภาคเอกชน ที่เข้ามาลงทุนธุรกิจในจังหวัด หรือเข้ามาลงทุนในรูปแบบของสาขา บริษัทลูกข่าย และกอบโกยผลประโยชน์กลับไปยังบริษัทแม่ข่าย ซึ่งกลุ่มเหล่านี้มีบทบาทสำคัญที่ส่งผลให้มูลค่าทางธุรกิจเจริญเติบโตและส่งผลในภาพรวมของผลิตภัณฑ์มวลรวมในจังหวัดสูงขึ้น กลุ่มเหล่านี้จะเข้ามามีผลประโยชน์ร่วมกันกับนักการเมือง และภาครัฐในบางกลุ่ม มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของจังหวัด เข้ามาเป็นคณะกรรมการ คณะทำงานชุดต่าง ๆ ในจังหวัด มีส่วนร่วมผลักดันให้นโยบายเอื้อประโยชน์แก่กลุ่มของตนเอง รวมทั้งกลุ่มนักการเมืองบางกลุ่มที่มีธุรกิจส่วนตัวเกี่ยวข้อง จึงเป็นผลประโยชน์ทับซ้อนที่แฝงในนโยบายการพัฒนาจังหวัด

กลุ่มที่ 5 กลุ่มนักการเมือง บุคคลเหล่านี้ส่วนใหญ่มีธุรกิจและได้รับผลประโยชน์จากผลพวงในการกำหนดนโยบายการพัฒนาของจังหวัดเป็นอย่างยิ่ง รวมทั้งการเข้ามาเป็นผู้รับเหมาหรือดำเนินโครงการเสียเอง มีนัยแฝงในเรื่องของผลประโยชน์ โดยมีการเกื้อหนุนซึ่งกันและกันระหว่างกลุ่มนักการเมืองกับฝ่ายภาครัฐ การกระจายโครงการพัฒนาจึงกระจุกตัวให้อื้อประโยชน์เพียงบางกลุ่มเท่านั้น สำหรับโครงการที่ลงสู่ท้องถิ่นนักการเมืองท้องถิ่นในบางกลุ่มเข้ามาควบคุมและดูดซับผลประโยชน์ออกไป ส่งผลให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาเพียงบางส่วน น้อยมาก เป็นสัดส่วนที่ไม่มี ความสมดุลกัน

ผลจากการศึกษาสรุปได้ว่า ผลสะท้อนจากการพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นความเจริญเติบโตด้านการผลิตหรือผลิตภัณฑ์จังหวัด ดังกล่าว ส่งผลให้รายได้ของนครวยกับคนจนแตกต่างกันมากมาย นครวยมักอาศัยอยู่ในเมืองและประกอบอาชีพในธุรกิจอุตสาหกรรม รวมทั้งเป็นข้าราชการ ทหาร ตำรวจ คนจนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชนบท โดยที่นครวยและชนชั้นปกครองจะมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับนายทุนต่างชาติ จะร่วมกันใช้อำนาจของรัฐกดค่าจ้างแรงงานของกรรมกรและราคาผลผลิตทางการเกษตรให้ต่ำลง เพื่อที่จะสามารถตัดวงเอาผลกำไรให้ได้มากที่สุด ซึ่งผลสะท้อนที่เกิดจากการพัฒนาดังกล่าวที่ผ่านมาได้สร้างความไม่เท่าเทียมกันขึ้นระหว่างเมืองกับชนบท และระหว่างนครวยกับคนยากจน เกิดการแลกเปลี่ยนที่ไม่เป็นธรรม เกิดการข้ามชาติของเงินทุน เกิดการผูกขาดโดยนักลงทุนต่างชาติในกิจการบางประเภท ในขณะที่เดียวกันยังเกิดการสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติ ปัญหามลภาวะ การว่างงาน และปัญหาในเชิงโครงสร้างทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน

นอกจากนี้ จากการระดมความเห็นในที่ประชุม เมื่อพิจารณาแยกรายกลุ่ม กลุ่มกำนันและผู้ใหญ่บ้าน กับกลุ่มผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในส่วนที่มีแนวคิดที่แตกต่างในบางประการ พบว่า

1. กลุ่มกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมส่วนใหญ่มักมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก ซึ่งขณะเดียวกันผลสะท้อนหรือผลกระทบที่เกิดขึ้นจากผลพวงจากความเจริญทางเศรษฐกิจทำให้เกิดสภาพความเป็นเมืองสูง มีโรงงานอุตสาหกรรมหลากหลายประเภทเกิดขึ้นมากมาย ส่งผลทำให้ธุรกิจเกิดการแข่งขันและเกิดความขัดแย้งในเรื่องผลประโยชน์โดยมีกลไกในทางการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง มีผลกระทบด้านเกิดมลภาวะด้านสิ่งแวดล้อม ปัญหาขยะมูลฝอย กากมลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรม ปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อความต้องการในการอุปโภคและบริโภคของประชาชนในท้องถิ่น การจัดการด้านการวางระบบผังเมืองยังไร้ระเบียบ ขาดประสิทธิภาพในการจัดการที่ดีซึ่งส่งผลต่ออนาคตในระยะยาว ดังนั้น ในการพัฒนาจังหวัดจำเป็นต้องพัฒนาโดยมองปัญหาและทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งประชาชนในท้องถิ่น ควรร่วมมือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยควรที่จะมีการระดมความคิดเห็นจากทุกฝ่ายร่วมมือกันวางยุทธศาสตร์ในเชิงรับ หรือด้านการแก้ไขปัญหาสังคมโดยเน้นการแก้ไขปัญหาความต้องการในพื้นที่ให้ตรงจุดหรือตรงกับสภาพของปัญหา และพื้นที่ควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจซึ่งมีกลไกทางการตลาดรองรับสนับสนุนอยู่แล้ว ดังกล่าว

2. กลุ่มผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การพัฒนาเศรษฐกิจโดยมุ่งส่งเสริมภาคอุตสาหกรรมนำภาคการเกษตรกรรมเป็นเรื่องที่ดี และจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากมูลค่าเพิ่มจะเกิดผลกำไรและเกิดรายได้อย่างรวดเร็ว ส่งผลให้บ้านเมืองมีความเจริญรุ่งเรืองในเชิงเศรษฐกิจ แต่เพื่อให้การพัฒนาเกิดความสมดุลในสังคมชนบท ภาครัฐควรร่วมมือกับภาคเอกชน สนับสนุนส่งเสริมด้านการจัดการระบบข้อมูลสารสนเทศ ข้อมูลปัญหาความต้องการท้องถิ่น ข้อมูลองค์ความรู้ที่ทันสมัยใหม่ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครองและการบริหาร รวมทั้งด้านการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อเสริมสร้างให้กลุ่มเป้าหมายหรือผู้นำชุมชน รวมทั้งประชาชนได้รับรู้ข้อมูลและเกิดการพัฒนา มีการปรับตัวและพัฒนาชุมชนในท้องถิ่นต่อไป

2. การอภิปรายผล

จากการพิจารณาทบทวนผลการศึกษา ความสัมพันธ์ของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในจังหวัดสระบุรี พบว่ามีประเด็นที่เชื่อมโยงและน่าสนใจที่สมควรอภิปราย คือ การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่นำไปสู่การกระจายที่ทั่วถึงและเป็นธรรม ซึ่งคนส่วนใหญ่มักจะมองปัญหาด้านพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในแง่ของประสิทธิภาพต่ำ ดังนั้น เวลาเสนอวิธีการแก้ไขจึงเสนอแต่ทางด้านการเพิ่มการลงทุน ปรับปรุงเทคนิควิธีการในการผลิต

การขนส่ง การตลาด การบริหารให้มีประสิทธิภาพขึ้น แต่ปัญหาการพัฒนาของเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนจริง ๆ ไม่ได้ยู่แค่นั้น หากยังอยู่ที่การกระจายการจัดสรรทรัพยากร ทรัพย์สิน และรายได้ที่ไม่เสมอภาคไม่เป็นธรรมอีกด้วย ที่เน้นได้ชัดที่สุดคือ การเน้นการพัฒนาภาคอุตสาหกรรม การค้า และบริการในเมืองมากกว่าภาคเกษตรในชนบท และการที่ทรัพย์สินปัจจัยการผลิตต่าง ๆ เช่น ที่ดิน ทุน โรงงาน ธุรกิจต่าง ๆ เป็นของนายทุนขนาดใหญ่และนายทุนธุรกิจขนาดกลางเสียเป็นส่วนใหญ่ ทำให้คนเหล่านี้สามารถสะสมความมั่งคั่งจากผลตอบแทนในรูปแบบกำไร ค่าเช่า ดอกเบี้ย เงินปันผล ได้มากกว่าคนที่ไม่ได้เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตหรือเป็นเจ้าของเพียงเล็กน้อย เช่น เกษตรกรที่ทำการผลิตขนาดเล็ก ดังนั้น ผลของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมโดยมุ่งเน้นการเพิ่มผลิตภัณฑั้งหัวจึงยิ่งกลับทำให้มีการกระจายทรัพย์สินและรายได้แตกต่างกันมากขึ้น เพราะเกษตรกรซึ่งเป็นประชาชนกลุ่มส่วนใหญ่ของจังหวัดที่ดำเนินการผลิตขนาดเล็กหรือยากจนมากเท่าไร ยิ่งกลับต้องเสียเปรียบ เสียดอกเบี้ยสูง ถูกกดราคาพืชผล เป็นต้น ทำให้รายได้น้อย ไม่สามารถยกฐานะความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นได้ หรือผู้ใช้แรงงานก็เช่นเดียวกัน ถ้าเป็นผู้ที่มีการศึกษาน้อย ไร้ฝีมือ ทำงานในโรงงานเล็ก ๆ ก็ยังได้ค่าตอบแทนต่ำและสวัสดิการยังได้รับน้อยกว่าผู้ใช้แรงงานกึ่งฝีมือหรือผู้ใช้แรงงานในโรงงานใหญ่กว่า ทำให้การกระจายรายได้ในหมู่บ้านประชาชนมีความแตกต่างกันสูงมาก

ปัญหาการกระจายทรัพยากรและรายได้ที่ไม่เป็นธรรมนี้เป็นปัญหาที่เชื่อมโยงกับโครงสร้างเศรษฐกิจการเมืองของทั้งระบบ ซึ่งเริ่มตั้งแต่การพัฒนาพื้นที่แบบทุนนิยมถาวร ต้องเสียเปรียบนายทุนต่างชาติให้นายนายทุนต่างชาติที่เข้ามาลงทุน เข้ามาค้าขาย ปล่อยเงินกู้ ขยายเทคโนโลยี สิทธิบัตรอะไรต่าง ๆ ส่งผลกระทบในภาพรวมต่อการพัฒนาประเทศ ทำให้ทรัพยากรส่วนหนึ่ง ถูกดูดซับไปเลี้ยงประเทศที่พัฒนาแล้วให้รวยยิ่งขึ้น ทำให้ความแตกต่างระหว่างประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศที่กำลังพัฒนาอย่างประเทศไทยมีเพิ่มขึ้น ต่อมาคือ โครงสร้างเศรษฐกิจการเมืองแบบทุนนิยมผูกขาด ส่งเสริมให้นายทุนกลุ่มน้อยหากำไรและสะสมความมั่งคั่งขยายการลงทุนและสร้างผลกำไรในอัตราที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ โดยที่ความมั่งคั่งนี้กระจายไปสู่คนอื่นที่ไม่ใช่เจ้านายน้อย เช่น อาจกระจายไปสู่ข้าราชการ พนักงาน ช่างฝีมือที่ได้เงินเดือนค่อนข้างสูง หรือนักธุรกิจรายย่อย พ่อค้า เกษตรกรขนาดใหญ่บ้าง แต่ที่จะไปถึงมือคนส่วนใหญ่ที่เป็นเกษตรกรที่ดำเนินการผลิตขนาดเล็ก หรือเกษตรกรผู้เช่าที่ดินทำกิน หรือผู้ใช้แรงงานนั้นมีน้อยมาก นโยบายการเก็บภาษีและการพัฒนาพื้นที่ก็ยังไม่ได้เก็บภาษีคนรวยในอัตราที่สูง เพื่อจัดสรรกระจายทรัพยากรและรายได้ให้เป็นธรรมอย่างจริงจัง คนส่วนใหญ่ที่ยากจนก็ยังไม่สามารถรวมตัวกันเป็นกลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ กลุ่มอาชีพ สหภาพแรงงานที่มีพลังการต่อรองหรือผลักดันกระบวนการ

กำหนดนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจได้อย่างจริงจัง ทำให้สภาพการกระจายทรัพยากรและรายได้ที่ไม่เป็นธรรมคงดำรงตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา

3. ข้อเสนอแนะ

สำหรับข้อเสนอแนะซึ่งพิจารณาจากผลการศึกษา ความสัมพันธ์ของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในจังหวัดสระบุรี ประกอบด้วย ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ และข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อเนื่องดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ในการนำผลวิจัยที่ได้ไปสู่การประยุกต์ใช้นั้น อาจกระทำได้ตามข้อเสนอแนะดังนี้

ประการแรก เพื่อเสริมสร้างให้การส่งเสริมการพัฒนากิจกรรมเพื่อกระตุ้นผลิตภัณฑ์จังหวัดนำไปสู่การเสริมสร้างความเจริญเติบโตต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในจังหวัดสระบุรี ควรมีการหาทางเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจแบบผูกขาดโดยคนกลุ่มน้อยให้เป็นระบบที่มีการแข่งขันและระบบสหกรณ์ที่พัฒนามาแทนที่ โดยรัฐหรือส่วนราชการที่มีบทบาทหน้าที่โดยตรงในแต่ละภารกิจควรเข้าแทรกแซง ส่งเสริมให้มีขีดความสามารถในการแข่งขัน กระจายการพัฒนาสู่ชนบทและชุมชนยากจนในจังหวัดสระบุรีมากขึ้น เพิ่มรัฐสวัสดิการแก่คนยากจนมากขึ้น

ประการที่สอง ส่งเสริมการพัฒนาการกระจายอำนาจตัดสินใจเพื่อความเป็นประชาธิปไตยลงสู่ท้องถิ่น โดยส่งเสริมการเลือกตั้งผู้บริหารระดับต่าง ๆ ในท้องถิ่นของจังหวัด โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนใช้สิทธิเพิ่มมากที่สุด เพื่อรักษาผลประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่ และพัฒนาระบบการสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้อื้ออานวยต่อการส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้าใจเรื่องประชาธิปไตย ดันตัวทางการเมืองมากขึ้น

ประการที่สาม ส่งเสริมให้ประชาชนส่วนใหญ่มีสิทธิมีเสียงน้อยเพราะความรู้และสถานทางสังคมต่ำ ได้มีโอกาสและอำนาจต่อรองในสังคมมากขึ้น โดยส่วนราชการภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมการศึกษา ส่งเสริมการเรียนรู้ นำเทคนิคการจัดการความรู้ การส่งเสริมให้ชุมชนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น เผยแพร่ความคิดจัดตั้งสมาคม กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ สหพันธ์เกษตรกร ตลอดจนกลุ่มอาชีพต่าง ๆ รวมทั้งควรมีการส่งเสริมให้กลุ่มของประชาชนพัฒนาขึ้นอย่างเป็นอิสระจากทางการ ซึ่งเมื่อประชาชนมีการศึกษา มีความรู้ มีการรวมกลุ่มผลประโยชน์ สามารถเป็นตัวแทนพิทักษ์

ผลประโยชน์ของตน ตลอดจนสามารถเป็นสื่อมวลชนที่เป็นปากเป็นเสียงแทนประชาชนในจังหวัดสระบุรี รวมทั้ง ส่งเสริมการเป็นเวทีให้แก่ประชาชนแสดงความคิดเห็น ลงประชามติได้อย่างเสรี

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อเนื่อง

จากการพิจารณาข้อจำกัดและประเด็นที่น่าสนใจเพิ่มเติมจากการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ได้นำมากำหนดเป็นข้อเสนอแนะในการจัดทำวิจัยต่อเนื่อง ได้ดังนี้

ประการที่หนึ่ง ในการเก็บรวบรวมข้อมูลอาจจำเป็นต้องมีการจำกัดอคติที่อาจเกิดขึ้นจากกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน โดยการเพิ่มกลุ่มตัวอย่างผู้เชี่ยวชาญ และอาจให้ความสำคัญการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวแทนภาคประชาชนที่มีความสามารถในการให้ข้อมูลด้วย

ประการที่สอง ในการศึกษาวิจัยในอนาคตมีข้อจำกัดในเรื่องเงื่อนไขของเวลาที่เปลี่ยนแปลงไป ในขณะที่กำลังดำเนินการวิจัย เวลาที่เปลี่ยนแปลงเข้าใกล้อนาคตเป็นลำดับ ซึ่งอาจทำให้อาจเกิดความโน้มเอียงในการเลือกใช้ข้อมูลที่มีความเป็นปัจจุบันมากกว่าการพิจารณาข้อมูลในอดีต

ประการที่สาม ข้อมูล ข้อค้นพบ ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้อาจนำไปสู่การขยายผล โดยน่าจะมีการวิจัยรูปแบบการวางยุทธศาสตร์พัฒนาชนบทเพื่อกระจายทรัพยากรอย่างเป็นธรรมในสังคม หรือประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย เนื่องจากการวิจัยลักษณะเดียวกันในต่างประเด็นจะทำให้เกิดความเข้าใจ และแสดงให้เห็นภาพของการพัฒนาเชิงนโยบายเพื่อความสมดุลในการจัดสรรทรัพยากรเพื่อกระจายความเจริญทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมสู่ชนบทได้อย่างแท้จริงในอนาคตและชัดเจนยิ่งขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. รายงานคุณภาพชีวิตของคนไทยจากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2549. กรุงเทพฯ : บริษัท บีทีเอสเพรส จำกัด, 2549.
- กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. หมู่บ้านชนบทไทย จากข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. 2ค) ปี 2548. กรุงเทพฯ : บริษัท แอล.ที.เพรส จำกัด, 2548.
- กฤตยา ตติรังสรรค์สุข. เศรษฐศาสตร์มหภาคเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : เท็กซ์ แอนด์ เจอร์นัล พับลิเคชั่น จำกัด, 2544.
- จุมพล นิมพานิช. การวิเคราะห์นโยบาย ขอบข่าย แนวคิด ทฤษฎี และกรณีตัวอย่าง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2547.
- ชัยวุฒิ ชัยพันธุ์. หลักและทฤษฎีเศรษฐศาสตร์พื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.
- ชูศักดิ์ จรยุทธสวัสดิ์. ระบบเศรษฐกิจและพัฒนาระบบเศรษฐกิจไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ส.เสริมมิตรการพิมพ์, 2545.
- ดำรง ฐานดี. รู้จักกับการพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.
- บุญคง หันจางสิทธิ์. เศรษฐศาสตร์มหภาค. กรุงเทพฯ : โอ. เอส. พริ้นติ้ง เฮ้าส์, 2544.
- พิชิต ลิขิตกิจสมบูรณ์. ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมือง. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546.
- มยุรี อนุมานราชชน. นโยบายสาธารณะ แนวความคิด กระบวนการ และการวิเคราะห์. กรุงเทพฯ : คениงนิจการพิมพ์, 2547.
- รัตนา สายคณิต. หลักเศรษฐศาสตร์ II : มหเศรษฐศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. หลักเศรษฐศาสตร์มหภาค. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2542.
- วิทยากร เชียงกุล. เศรษฐกิจไทย ปัญหาและทางแก้. กรุงเทพฯ : สายธาร, 2548.
- สมบัติ ชำรงชัยวงศ์. นโยบายสาธารณะ แนวความคิด การวิเคราะห์และกระบวนการ. คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. กรุงเทพฯ : เสมาธรรม, 2546.
- สนธยา พลศรี. ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โอ. เอส. พริ้นติ้ง เฮ้าส์, 2545.
- สุชาติ ธาดาธำรงเวช. ทฤษฎีหลักกว่าด้วยการบริหารนโยบายเศรษฐกิจ. กรุงเทพฯ : มิ่งมิตร, 2549.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. คู่มือผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด. กรุงเทพฯ : (เอกสารอัดสำเนา), 2547.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ห้างหุ้นส่วนจำกัด เทพเพ็ญวานิสัย, 2549.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แนวคิดและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ห้างหุ้นส่วนจำกัด เทพเพ็ญวานิสัย, 2548.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ห้างหุ้นส่วนจำกัด เทพเพ็ญวานิสัย, 2548.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ยุทธศาสตร์การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคกลาง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ห้างหุ้นส่วนจำกัด เทพเพ็ญวานิสัย, 2548.

สำนักงานคลังจังหวัดสระบุรี. บรรยายสรุปสำนักงานคลังจังหวัดสระบุรี. สระบุรี : (เอกสารอัดสำเนา), 2549.

สำนักงานจังหวัดสระบุรี. บรรยายสรุปสระบุรี. สระบุรี : (เอกสารอัดสำเนา), 2549.

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสระบุรี. บรรยายสรุปสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสระบุรี. สระบุรี : (เอกสารอัดสำเนา), 2549.

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสระบุรี. สรุปรายงานคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดสระบุรีจากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน(จปฐ.) ปี 2548. สระบุรี : (เอกสารอัดสำเนา), 2549.

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสระบุรี. สรุปรายงานคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดสระบุรีจากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน(จปฐ.) ปี 2549. สระบุรี : (เอกสารอัดสำเนา), 2550.

สำนักงานสถิติจังหวัดสระบุรี. รายงานสถิติจังหวัด พ.ศ. 2549. (เอกสารอัดสำเนา)

อภิรัฐ ตั้งกระจ่าง. เศรษฐศาสตร์มหภาค. กรุงเทพฯ : บริษัท ธรรมสาร จำกัด, 2547.

ภาษาอังกฤษ

Bade, Robin and Michael Parkin. Foundations of microeconomics Bost : Pearson Education, 2002.

Blanchard, Olivier. Macroeconomics. 2nd ed. New Jersey : Prentice-Hall, 2002.

Colander, David C. and Edward N. Gamber. New Jersey : Pearson Education, 2000.

Froyen, Richard T. Macroeconomics. 6th ed. New Jersey : Prentice-Hall, 1999.

Froyen, Richard T. Macroeconomics. Theories and policies. 7th ed. New Jersey : Pearson Education, 2002.

- Hewitt, M. Welfare, ideology and need : Developing perspectives on the welfare state.
Hertfordshire : Harvester Wheatsheaf, 1992.
- Rea, D. The myth of the market in the organisation of community care. In A. Symonds & A. Kelly (Eds.). The social construction of community care. London : MacMillan Press. 1998, pp. 199-207.
- Riggs, Fred. Thailand : The Modernization of Bureaucratic Polity Honolulu : East – West Center Press, 1966.
- Salvatore, Dominick. Managerial economics in a global economy. 3rd ed. Boston : McGraw-Hill Companies, 1996.
- Salvatore, Dominick. Microeconomics theory and applications. 3rd ed. New York : Addison-Wesley Educational Publishers, 1997.
- Samuelson, Paul A. and William D. Nordhaus. Economics. 6th ed. Bost : McGraw-Hill Companies, 1998.
- Symonds, A. The social construction of public care : From community care to care by the state. In A. Symonds & A Kelly (Eds.). The social construction of community care. London : MacMillan Press, 1998, pp. 18-32.
- Wolpe, Harold (ed). The Articulation of Modes of Production London : Routledge & Kegan Paul Ltd, 1980.
- เว็บไซต์
- <http://www.cdd.go.th>. (September 3, 2007)
- <http://www.duangden.com/Buddhism/GHN.html>. (August 20, 2007)
- <http://www.fringer.org/?p=40>. (August 26, 2007)
- <http://www.moi.go.th>. (September 14, 2007)
- <http://www.nesdb.go.th>. (July 20, 2007)
- <http://www.saraburi@moi.go.th>. (September 2, 2007)
- <http://www.saraburi@nso.go.th>. (August 14, 2007)
- <http://www.sufficiencyeconomy.org>. (September 7, 2007)

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก.

ชุดเก็บรวบรวมข้อมูล

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประเด็นคำถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประกอบในการวิจัย
เรื่อง ความสัมพันธ์ของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดกับการพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมของชุมชนในจังหวัดสระบุรี

1. มุมมองผลสะท้อนจากการพัฒนาโดยสนับสนุนแผนงาน โครงการ กิจกรรม และงบประมาณ
 ทั้งจากหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่น ๆ ที่ได้สนับสนุน
 เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจังหวัดที่ผ่านมาในภาพรวม ท่านมีความเห็นอย่างไร
 .....
 .....
 .....
2. ผลจากการพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นความเจริญเติบโตด้านการผลิต หรือกระตุ้นรายได้
 ของประชากรในจังหวัดสระบุรี ส่งผลต่อการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นหรือชุมชนอย่างแท้จริง
 หรือไม่ อย่างไร
 .....
 .....
 .....
 .....
3. ท่านมีข้อเสนออย่างไรเกี่ยวกับประเด็นการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในจังหวัดสระบุรี เพื่อให้
 นำไปสู่ความเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งและมีการพัฒนานำไปสู่ความยั่งยืน
 .....
 .....
 .....
 .....
4. กลุ่มผลประโยชน์ใดบ้างที่ได้รับจากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในจังหวัดสระบุรี อย่างไร
 .....
 .....
 .....
 .....

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายสมพล ปัดกวงษ์ เกิดวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2508 จบการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นจาก โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย มัธยมศึกษาตอนปลายจาก โรงเรียนมงฟอร์ต วิทยาลัย จบปริญญาตรีจากคณะวิทยาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ปริญญาโทคณะ รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยพัฒนบริหารศาสตร์ ประวัติการทำงานด้านการเมืองเป็น กรรมการสุขาภิบาลหน้าพระลาน 2 สมัย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด 2 สมัย เลขานุการ นายองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระบุรี ที่ปรึกษานายองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระบุรี ประวัติ การทำงานด้านสังคม กรรมการสมาคมกีฬาจังหวัดสระบุรี ประธานชมรมว่ายน้ำจังหวัดสระบุรี คณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยสระบุรี และได้เข้าศึกษาต่อในหลักสูตร ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2547

สถาบันวิทย์บริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย